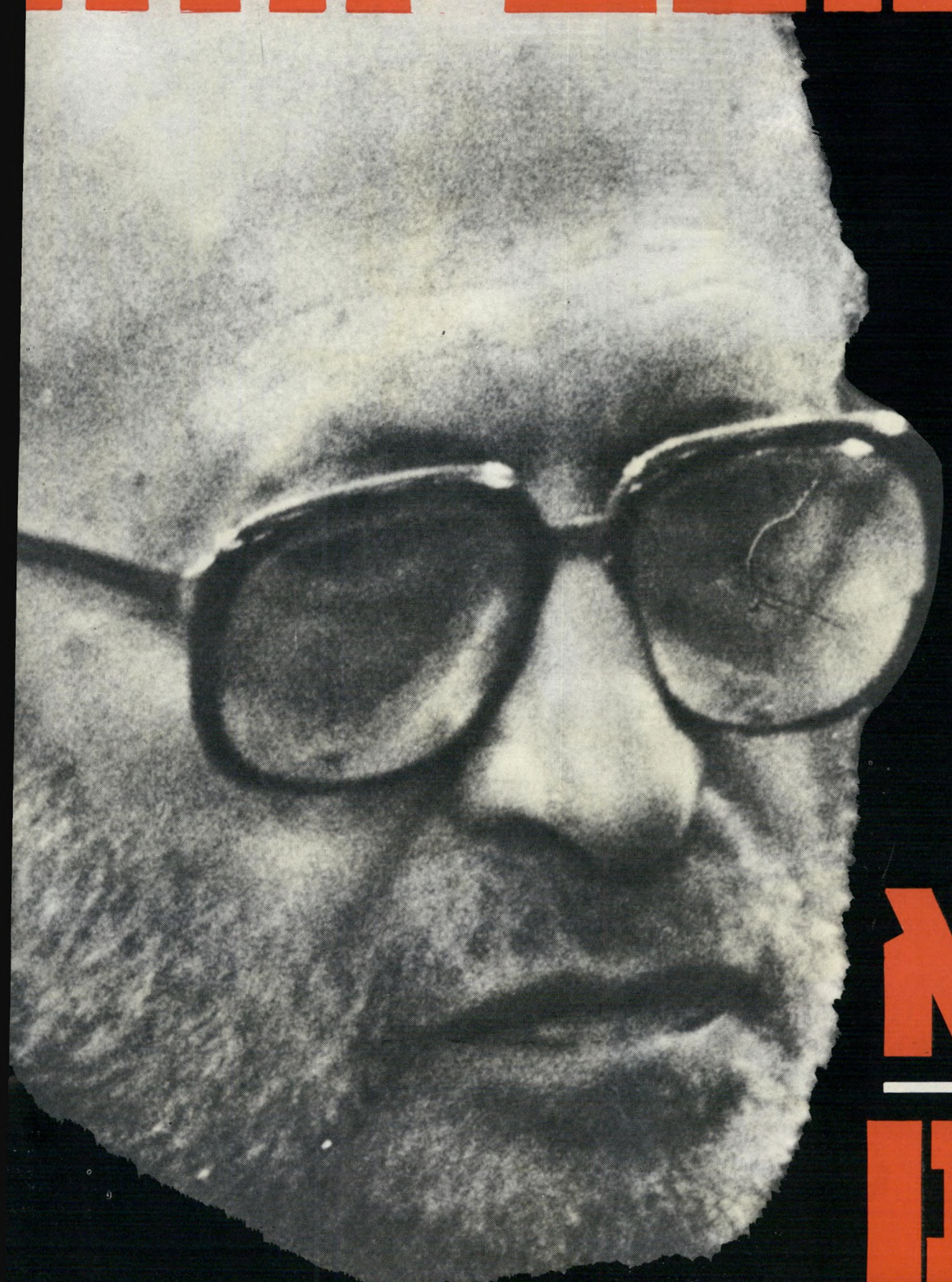
72 עמודים
המחיר 100 שקלים (כולל מ.ע.מ.)
מיספר 2403
ו' ר"ח תשרי תשמ"ד, 20.9.83
שנה

העולם הזה



הוא אינו רוצה לחיות

„אמא לא יודעת שאני גומר
את הממרחית כבר בדרך לבית הספר."





הממרחית הכי הכי של עלית



קונה יקר,

באשר כותבים (או מצלמים) היסטוריה, הכל תלוי בבחירת העובדות. אפשר לחבר כתבה שכולה אמת, אך שהיא בכל זאת מסולפת לחלוטין, מפני שהוחסרה בה נימה חשובה אחת. הרי זה כאילו לקחו תמונה של רמבראנדט, והחסירו מתוכה צבע אחד.

הסידרה של הטלוויזיה הישראלית על השנים שבין שתי המילחמות — מילחמת־ששת־הימים ומילחמת יום־הכיפורים — היתה כזאת.

כך מציג הקריין שאלה ריטורית. מייד אחרי גמר מילחמת ששת־הימים: „האם תהיה (מצד ישראל) הצעה נדיבה לערבים?" והמסקנה: אילו היתה הצעה כזאת, לא היה קורה מה שקרה מאז. שאלה חכמה, באיחור של 16 שנה.

אולם עורך־הסידרה ידע, בלי ספק, שהיתה אז הצעה ללכת בדרך זו. ביום החמישי של המילחמה, ה־9 ביוני 1967, הצעתי אני — בשם העולם הזה ובשם סיעת העולם הזה—כוח חדש בכנסת — במיכתב גלוי לראש־הממשלה לפנות אל העם הפלסטיני ולהציע לו מייד את הקמתה של מדינה פלסטינית בגדה וברצועה, תמורת שלום.

עובדה זו נגנזה בכתבה. תחת זאת מתלונן העורך כי „מעטים היו מפוכחים". מי המעטים? לא היית מנחש: גאולה כהן! העורך הביא אותה אל המירקע, על רקע כרזה של תנועת־התחייה, וזו — סמל הקנאות המטורפת אז כהיום — מתלוננת על כך שעם־ישראל השתכר, ואילו היא היתה סמל השפיות.

אם זוהי שפיות־הדעת בעיני בעל הסידרה, אין להתפלא על שאר הסידרה.

אחר־כך מספרת הסידרה ש„היתה הקצנה משני הצדדים". אולם הסידרה עצמה מביאה את דבריו של גמאל עבד־אל נאצר, נשיא מצריים, שהבהיר לחלוטין שהוא מוכן לשלום, תמורת החזרתם של השטחים שנכבשו.

הדבר היה ידוע גם אז למי שרצה לדעת. נאמתי על כך עשרות פעמים בכנסת, והותקפתי על כך מימין ומשמאל כ„סוכנו של נאצר". העולם הזה דיווח על כך כמעט מדי שבוע, וזכה בקיתונות של בוז. היה בידינו חומר גלוי וסודי — ובין השאר ראיון ארוך עם המנהיג המצרי, שלא ניתן היה לפרסמו. הבאתי אותו לידיעת שר־האוצר, פינחס ספיר. התוצאות — אפס.

בעל־הסידרה מתעקש לטעון כי היתה סימטריה: המצרים לא רצו בשלום, גולדה מאיר לא רצתה לסגת מכל השטחים. זה מצלצל יפה. אבל זוהי אי־אמת גמורה. היה ידוע לכל בר־דעת גם אז כי מצריים מוכנה לשלום. אם תחזיר ישראל את השטחים הכבושים. גולדה לא היתה מוכנה לכך. אמת זו טושטשה במזיד על־ידי גולדה מאיר והועלמה מעיני הציבור, בעזרת כלי־התיקשורת. שימחה דיניץ, עוזרה של גולדה, ממשיך במלאכת־הטישטוש בכתבה עצמה.

ב־1970 את השלום שהושג ב־1978. 2500 צעירים ישראלים, שנפלו במילחמת יום־הכיפורים, נפלו לשווא — בדיוק כמו הצעירים שנפלו במילחמת־הלבנון. מבחינה פוליטית, זה היה רצח. והרוצחים היו גולדה מאיר, משה דיין ועוזריהם — ובכללם כלי־התיקשורת.

איני מדבר כאחר־מעשה. אמרנו את הדברים — בשבועון זה ובכנסת — כמעט מדי שבוע. הצבענו על תשובת אנוור אל־סאדאת לשאלות גונאר יארינג, בפברואר 1971, שבה נאמר הדבר בפירוש. הייתי הח"כ היחידי בכנסת שתמך אז בהצעת סאדאת, כשם שהייתי הח"כ היחידי שתמך בתוכנית־רוג'רס. העולם הזה חזר על הדברים שוב ושוב.

כל זה נגנז בכתבה. יוק. אין. לא היה ולא נברא. הכל לפי שיטת ההיסטוריה הסובייטית.

אבל גם בלי עזרת העורך, מדברות התמונות בעד עצמן.

מי שראה את הסידרה, התפלא בוודאי איך ישב משה דיין אי־פעם על תקן של אליל. כיום ברור לחלוטין שהוא היה ברברן, מתחכם זול, שמעולם לא אמר אף מילה אחת שהיו בה טעם ותבונה. בסך הכל נראה דיין כיום כאיש עלוב.

גולדה מאיר נראית, כפי שהיתה באמת, כאשה פרימיטיבית ומטופשת, שחזרה בלי הרף על כמה פסוקים אינפנטיליים בלשון משובשת.

גם יגאל אלון נראה, במבט לאחור, כאדם רדוד וחסר־מישקל.

מי העז לאמר ב־1970 שמשה דיין הוא אפס מנופח? שגולדה מאיר היא אשה פרימיטיבית?

רק עיתון אחד במרינה: העולם הזה. ורק סיעה אחת בכנסת: זו שלנו. ועל כך שנאו אותנו, השמיצו אותנו, רדפו אותנו והחרימו אותנו.

איך זה מתבטא בכתבה? יוק. אין.

על־ידי גניזת חלק זה של ההווי שבין שתי המילחמות, הופכת אמת לשקר. מצטיירת תמונה נוחה: כולם טעו, כולם שגו. לא היה מי שהזהיר. אי־אפשר היה לרעת. כולנו הופתענו.

הטלוויזיה עצמה, שקמה אחרי מילחמת ששת־הימים, מה היא עשתה כדי למנוע את האסון? כדי להזהיר ולהתריע? או, לפחות, כדי לאפשר למזהירים ולמתריעים להשמיע את דבריהם?

הטלוויזיה היתה אז שותפה מלאה ליצירת האווירה, שהובילה למילחמה. היא גנזה את מחנה־השלום האמיתי, או כהיום. היא שירתה את השילטון, או כהיום.

אך כיום. באיחור של 10 עד 16 שנים, יש לה החוצפה התהומית להופיע באיצטלה של חוכמה, ולנתח מה שהתרחש אז — לפי הנוחיות שלה עצמה. בסידרה ששודרה ערב יום־הכיפורים, היה בהחלט נאה ויאה לה לעמוד בעצמה מול הראי של המירקע ולהכות על חטא.

מאיר שלו



גולדה ודיין (מגיש לה את הארנק) בכנסת
ברברן ופרימיטיבית

כתבת השער הקידמי:

רמדומים

בנו של מנחם בגין, בנימין־זאב, הציע לאביו להתייעץ עם רופא־נפש — אך נדחה. הסובבים את ראש־הממשלה המתפטר, שוא־לים את עצמם: האם הוא החליט לסיים את חייו? 6 7

סיפור השער האחורי:

הדין של דיין

אחרי שנמנתה עם צמרת החברה הישראלית בהיותה אשתו של אסי דיין, ואחרי שהיתה מפיקה בטלוויזיה, הס־תבכה אהרונה עם החוק עד שנגזרו עליה שלו־שה חודשי מאסר־בפועל. 60

חומיני בשער

בועידה בז'נבה התברר, כי יש מי שמחבבה לבישלון המאמצים לסיים את הסיכסוך הישראלי־פלסטיני בדרכי שלום. בלט במתינותו נאומו של סאדיק קאדומי (בתמונה). התחשב מקורב לשויה הזוקא. אורי אבנרי ממ־שיך לדווח על מהלך הועידה. 24



מהאולי לגליל

„מי שבורחים עכשיו מהרי השוף הם הנוצרים המארונים העשירים... הדרוזים אינם בורחים." אמרו לכתבת .העולם הזה" **ענת סרגוסטי**, ב־שובה מסיור בלבנון, שם פגשה את הפליטים הנוצרים העשירים. 10

נשיא במלכודת

חבריו במערך של הנשיא חיים הרציוג הפעילו עליו השבוע לחץ פסיכולוגי אדיר. כדי להשפיע עליו להטיל את הרכבת הממשלה על שימעון פרס. כשהשתבנעו שפי־כייהם קלושים, כינו אותו „בראי־ניק, ליכודניק רי־חני ופיפס גמור". 9

נגד דתיים

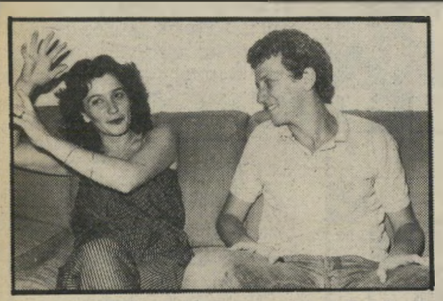
השר הדתי יוסף בורג הפעיל את מישטרת־ישראל נגד 11 כתות הפו־עלות בישראל. מחלקת המודיעין והמחקר הכינה לבקשתו דוח, המסביר את הסכנות בהתמכ־רות לכל דת שהיא 60

לא מיפלצת!

מן האולם בבית־המישפט נשלחו נשיקות וקריאות־עידוד לעבר ספסל־הנאשמים, שם ישבו **שרה ושמעיה אנגל**. המעודדת היתה חברתה של שרה מן הכלא, שביקשה, באמצעות .העולם הזה", לתקן את ה־רושם הרע, לדעתה, שנוצר על שרה. 17

„זהו זה" בנעל־בית

סנדרה שרה היא שחקנית תיאטרון ותיקה. בעלה מוני מר־שונוב, גם הוא שחקן. שניהם היו במעט־אלמונים עד שהוזמן מר־שונוב יום אחד להופיע בזהו זה בטלוויזיה — והסך כוכב. על התיסכולים שישנם בעבודתם של שחקנים, על גידול תינוקת ועל ההע־רצה ברחוב מספ־רים בני־הזוג. 39



„אני ישראלי חדשו"

האמן סינחם בהן־גן ערוך חשבון־נפש עם עצמו ועם החברה הישראלית. מרגיז אותו שחודשים בו בחנופה לאשכנזים, כשם שמרגיז אותו הפולקלור העדתי. .יש לי פילוסופיה של השפלה," הוא אומר. .ואלך בשיטה של מהאטמה גאנדי." 42



הסרטים שראינו השנה

הלהיטים הגדולים עדיין באים מהוליווד וזו הסתערה השנה על הקהל משני כיוונים — האחד של סרטים „אפקטים מיוחדים והשני של נוסטאלגיה". לעומת זאת, היב סיריטי־האימתי יצאי השנה מהדינות פחות „קולנועיות" כמו תוריביה, יפאן, איטליה וגם ואנגליה. 44

„השלמתיו"

עמוס גוטמן, שסירסו נגוע מטפל בהזמו־סכסואלים דרך נקודת־מבטו האישית. מספר בראיון חושפני ל הער־לם הזה על יחס החברה אליו, על נסיונו „לצאת מזה" ועל ח־השלמה עם נטיותיו המינ־יות המיוחדות. 57

ל״ד צ׳טרלי בבית־המישפט

כשהתלוננה רותי מרמת־השרון על מעשה מגונה בכוח שעשה בה הגנן שעבר בביתה, הוא העלה נימוק מפתיע. לדבריו חיזרה אחריו וביקשה את חסדיו, ממש כמו ליידי צ׳טרלי בסיפורו של ד"ה לורנס. אך הפרקליטות לא השתכנעה מהדוגמה הספרותית והגישה נגדו כתב־אישום. 34

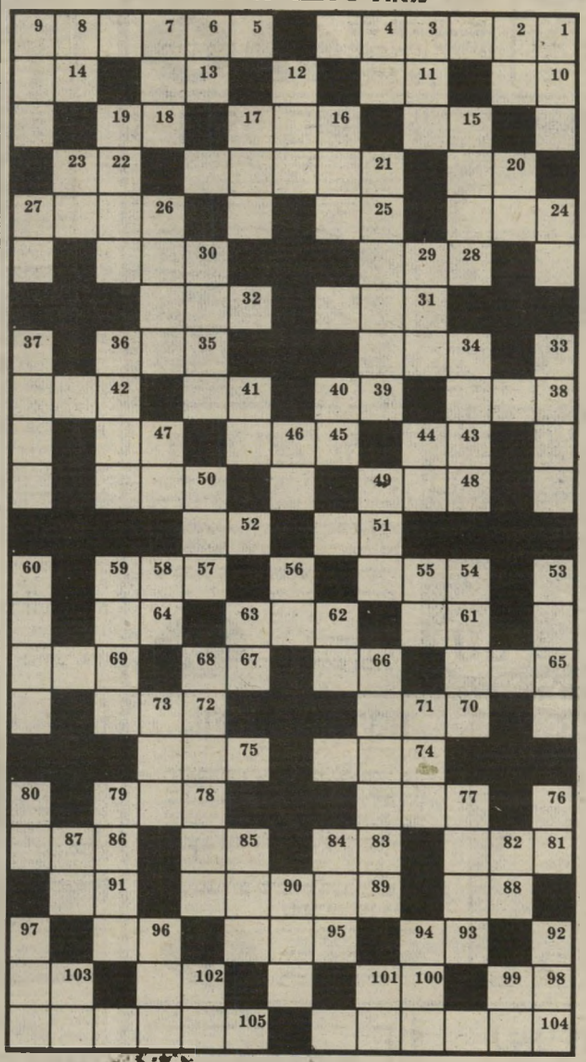
המדורים הקבועים:

מיכתבים	4	אתה והשקל	41
תשבץ	4	חשבון נפש	42
במדינה	6	קולנוע – סיכום שנתי	44
הנדון	7	אנשים בעולם	50
תשקיף	8	זה וגם זה	52
מה הם אומרים – נגה ישעיהו, אליעזר שמואלי, רוחמה מרטון, אליהו בן־אלישר, עדנה מזי׳א ונחום היימן		נמר של נייר	54
		ספורט	62
		הורוסקופ	63
יומן אישי	14	מדריך שידורים – בישראל ובירדן	64
עולם קטן	19	שידור	65
בלונים	30	הווי	65
תמרורים	32	רחל מרחלת על כל העולם	66
	40	לילות ישראל	68
		זה היה העולם הזה שהיה	70

תשבץ

2403

מאת אביגיל ינאי



מאוזן:

1) מונוטוני; 5) תכשיט נשים בימי המקרא (3, 3) (ישעיהו ב' כ'); 10) שניים; 11) שליח; 13) בכי, קינה; 14) איבר התנועה; 15) לכך; 16) קבוצה בעמק יזרעאל; 18) גדול בערכו; 20) מתגורר; 21) פרקולטור; 22) רצוץ, מעונה; 24) ממיסי המרינה בפרס בימי קדם; 25) כנף־בגד; 26) שמו של מלאך השכחה; 28) תפקיד צבאי (ר"ת); 30) הזמנה להתמודדות; 31) לגיון; 32) פלצור; 34) צפור הדומה לסנונית; 35) הצנור שמאחורי קנה הגרגרת; 36) מחזה ע"פ שק ספיר, עתה בתיאטרון בארץ; 39) גם זאת; 41) בהשאלה — מרות, שלטון; 42) מצב משפחתי מסוים; 43) כך, ללא תוספת, הוא רק סוכות; 45) ממיני הבושם המקראיים; 47) אחת הערים שכבש יהושע; 49) נוזל, נשפך; 50) אחד ממיני התבואה, ממשפ' הדגניים; 51) התלהבות, להט; 52) מספיק; 54) עץ יער בר; 57) נבל; 61) נצח; 62) מקום, עיר (ארמית); 64) נקי, טהור; 65) קסם, כשוף, בשקט; 66) מלאך חבלה; 67) אחת השיניים; 69) מנגינה; 70) בהשאלה — קבוצה אחידה של דברים, חטיבה; 72) כוכב הלכת „ונוס"; 74) אור יקרות; 75) עול; 77) מזיגת סממנים; 78) חיבק בחזקה; 81) סוג של חיידקים; 83) רקב; 85) תוך; 86) התרחב, התפשט; 88) מידה קטנה; 89) בטול עונש, שחרור, פטורים; 91) נשלם, נסתיים; 93) כל אשר נוצר; 95) שמיעה מרוכזת; 96) בן בקר רך; 98) מרכז, אמצע; 100) מתנועע; 102) מרחף; 103) דמות בלתי ברורה; 104) חצוף (2, 4); 105) אצל חכמי יון הקדומה — יסודות ראשית של הטבע, האד, האויר, המים והאדמה.

מאונך:

1) פסק, לא היה עוד; 2) תו נגינה; 3) פרח נוי ריחני; 4) כפתור הצמח; 6) אלוה; 7) אורח מארץ זרה; 8) פרי בוסר; 9) יופי, חן; 12) קרבן בהמה שחוטה; 15) ארוז, קשור; 16) עבר על גדותיו; 17) כלי נגינה מזרחי; 19) הפגת שעמום ע"י שעשועים שונים; 20) פחות־ערך; 21) צד אחד (2, 4); 23) שדה; 24) חיצוניות (ארמית); 26) חלק במכונית; 27) בת־קול; 29) די; 30) הגדלת הערך בנגוד לפיחות; 33) נתון גנוז; 34) חוטא; 36) יתד חדה באחד מקצותיה לשם בקוע העץ; 37) מעיין, אורי גינל; 40) דבור של אזהרה; 41) לגין; 44) ראשו של מבנה; 46) צעיר; 47) שיח הדפנה; 49) זחל, שרץ; 50) אויר ספוג אדים ואבק; 53) חפירה; 54) החלק המפרש מתבואת האדמה לבני לוי; 55) איבר מן הזוגיים בגוף; 56) אחת מחמש ערי פלשתים; 58) נוגש, מציק; 59) החלק התחתון של העלי בצמחים; 60) שמה העברי של הלימפה; 62) בגד, לבוש; 63) רע; 66) מושב עובדים בשרון (3, 3); 68) מלך פריגיה, בן זאוס שנענש ביסורים; 71) טלקומוניקציה; 73) חלת חקק באבן; 76) הסתגף; 77) אחך ממשחקי הכדורגל; 79) מוקד, גהינום (ישעיהו ל' לג); 80) משקה עלים; 82) 500 בגימטריה; 84) מספר של גוזמה; 84) סירה של אסקימואים; 85) מאורת אריות; 87) ברק־רוק — מדור גדול באוצר המלים; 90) נבואה; 92) מטבע ישראלי עתיק; 94) השחיז, חדד; 96) ראש של עצם הירך; 97) סיים; 99) שלל; 101) של; 102) קולמוס; 103) יונקים בין חרבות.



המכון הישראלי לספרות נשים קוסמטיקה ופדיקור

★ **קורסים**
ספרות נשים - קוסמטיקה - פדיקור מניקור
הוצאת שיער בחשמל לצמיתות (אפילציה)

★ **סלון ומכון יופי**
תסרוקות, תספורות, החלקות, סלסול, צביעות, פסים, טיפול פנים, איפור, הוצאת שיער לצמיתות (אפילציה) ובשעוה

★ **הכנת כלות**
• מחירים עממיים • שרות מעולה

1983

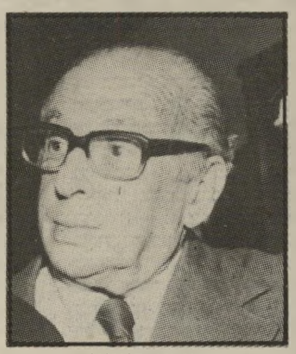
ת"א, דיזנגוף 190 (יחפת 4) 226066, 229388

מכתבים

לא יאה וגם לא יידיש

מינה צמח ענתה בסלנג, אך הוא נכתב בצורה שגויה („מה הם אומרים". העולם הזה 24 באוגוסט 83'). על כך מעיר שימעון סאמט, ותיק סופרי עיתון „הארץ" ויקיר תל־אביב:

בכותרת הראיון עם מינה צמח כתוב: „אסט פאסט נישט." בתוך הטכסט יש הערה שזו אמירה בשפת היידיש.



קורא סאמט
אס פאסט ניכט

שתי הערות. ראשית, מי שאינו יודע יידיש יכול לקרוא: אסט פאסט (או אפילו פסט או פסט) ולא כפי שנתכוונה המצוטטת (לאמור: זה לא יאה).

בכלל, במילה הראשונה יש טעות יסודית. צריך להיות אס (בלי טית) פאסט ניכט — מישפט גרמני מקובל, שנתקבל גם בשפת היידיש. בהבעה היידישית המקובלת מבטאים אותו בשיבוש: סי פאסט נישט.

תחילה חשבתי שהטעות בכותרת. אבל בתוכן השיחה חוזרת השגיאה הזאת עוד פעמיים. ואם שגתה מינה צמח, מדוע לא תיקנה זאת מחברת צרור־השיחות, שרית ישי, והיכן היה העורך הסיגנוני של השבועון או המגיה? אולי כל אלה אינם יודעים יידיש?

שימעון סאמט, תל־אביב

● *אכן, איש מחברי המערכת שטיפלו בראיון אינו יודע יידיש או גרמנית. ועל כך כבר נאמר: סי פאסט נישט.*

● ● ●

לא אישן

ומענייני יידיש, לענייני עברית:

קראתי בעיתון שמודעתנו פנינה רוזנבלום הכריזה לאחר ליל השוד בדירתה: לא אשן עוד לבד!

אם אמנם אמרה הנשדרת לא אשן חייבים אנו להעיר, בהזדמנות זו, לנשדרת ולרבים אחרים, שבעברית תקינה צריך לומר אישן (וכן אינק, אירש, אירא).

עשו לכם סימן ושירו את הבית האחרון של „אדון עולם": בידו אפקיד רוחי/בעת א י ש ן ואמירה/ועם רוחי גווייתי/ה' לי ולא א י ר א.

ראובן סיוון, ירושלים

● ● ●

בוץ בלב המירבר

מלבנון לצ'אד, בטיסה ישירה.

הפירסומים בעולם אינם מותירים מקום לספק: ממשלת ישראל מעורבת בצורה זו או אחרת במילחמת האזרחים בצ'אד. אם לא די היה לנו בבוץ הלבנוני, מתכוונים קברניטי־ישראל להשקיע את חיילינו, ניצולי־לבנון, בבוץ היבש של מידבר סהרה.

פרנסואה מיטראן, הנשיא הצרפתי, הצטרף כבר לליגיון הזרים. אולי כדאי שיצחק שמיר יערוך אתנחתה קלה — חניית־ביניים בישראל — לפני שיסתלק מלבנון ויעבור ליבשת אפריקה, להנהיג שם סדר חדש?

אירית שרמן, גבעתיים

● ● ●

דיפלומט שוודי וילדי הדרוזים

המיברק הבא נשלח אל מנחם בגין, יצחק שמיר, משה ארנס ויוסף בורג.

נוכח המצב החמור בלבנון וסכנת



קריקטורה ב„הרלד טריביון"*
חניית־ביניים לניצולי־לבנון

טבח חפים מפשע — אנו פונים ומבקשים לאפשר לבני נוער וילדים דרוזיים להתארח אצל מישפחות דרוזיות בישראל, עד יעבור זעם המילחמה וסכנת־הטבח.

מובן מאליו שכל הוצאות האירגון, ההסעות והאירוח יהיו על חשבון בני העדה הדרוזית בישראל, ולצורך זה ח"כ אמל נאסר־אל־דין קיבל על עצמו להסדיר את מימון כל ההוצאות על־ידי העדה הדרוזית בישראל.

משה ברנע,
ח"כ אמל נאסר אל־דין,
בשם הוועד למען ראול זלנברג
תל־אביב

● *ח"כ מהליכוד וחברו לא הסבירו מה הקשר בין ראול ולנברג, הדיפלומט השוודי שנעצר על־ידי חיילים סובייטים בסוף מילחמת העולם השנייה בבודפסט ומאז נעלם, ובין מילחמת־האזרחים בלבנון.*

** שיח־חיילים בצ'אד: „מה גרם לך להצטרף לליגיון הזרים, מיסייה מיטראן?"*

תן טרמפ לחייל

לפי החלטות האינטרנציונל

במדורו „עולם קטן" האשים חיים ברעם כמה פעמים את „חברת העובדים" של ההסתדרות כי היא מקיימת קשרי־מיסחר עם דרום־אפריקה. את הפרטים עצמם פסלה הצנזורה לפירסום. בעיקבות הטענה דרש מזכ"ל ההסתדרות, ירוחם משל, הסברים ממזכיר „חברת העובדים". השבוע העביר משל



משל



רזוזליו

למערכת את צרור המכתבים הבא:

לכבוד
החבר אורי אבנרי,

הנני מצרף בזה את מיכתבו מיום 25 ביולי 83' של החבר דני רוזוליו, מזכיר חברת־העובדים. המצרף את מיכתבו מיום 21 ביולי 83' של החבר ישעיהו גביש, מנכ"ל כור, במענה למידע שהופיע בהעולם הזה. בדבר ציוד ואנשים ששולחת כור לדרום־אפריקה, השולל את ה־עובדות אשר פורסמו בשבועו־נכם.

כידוע לך, עמדת ההסתדרות, כחברה באינטרנציונל האיגודים החופשיים, שוללת קיום יחסים עם דרום־אפריקה כל עוד קיים כה מישטר „ההפרדה הגיזעית", וכך אנו נוהגים.

כמו כן, אנו מקיימים קשרים עם 450,000 חברים שחורים, שאורגנו באיגודים מיקצועיים, אשר נציגיהם נמצאים בהשתלמות במיסגרת המכון הא־פרו־אסיאני של ההסתדרות. אין לנו כל מגע עם המישטר הקיים, והחלטות אלה מחייבות את כל מוסדות ההסתדרות.

אודה לך על פירסום המיכתבים הנ"ל, כפי שהינכם נוהגים במיקרים דומים.

ירוחם משל, ח"כ,
מזכ"ל ההסתדרות, תל־אביב



גביש



ברעם

לכבוד
החבר ירוחם משל,
מזכ"ל ההסתדרות.

הנני מעביר לך העתק תשובת החבר ישעיהו גביש, מנכ"ל כור, בדבר הפירסומים נה־עולם הזה.
נראה לי שהתשובה מדברת בעד עצמה.

דני רוזוליו,
מזכיר חברת העובדים

לכבוד
דני רוזוליו,
מזכיר חברת העובדים.

בתגובה למידע חוזר שהופיע בהעולם הזה בדבר ציוד ואנשים ששולחת כור לדרום־אפריקה — והמשמש לריכוי, כביכול, הרי להודיעך כי ל־האשמות אלה אין כל שחר, לא היה ולא נברא.

אין לי אלא להצטער על התמונה המעוותת שיוצר כתב העולם הזה חיים ברעם, החוזר ומפרסם מידע בלתי־בדוק ו־משולל יסוד עובדתי.

ישעיהו גביש,
מנכ"ל „כור".

עיקר המעשה

איחולים מעבר לים.

אורי אבנרי היקר,

מפעם לפעם אני קורא מאמר מפרי־עטך, המהווה עבורי חוויה אינ־טלקטואלית יוצאת מן הכלל ונעימה ביותר. אני מתבייש על שלא מצאתי כבר בעבר זמן לכתוב לך כמה מילים של הוקרה ותודה.

לוא ידעתי כיצד, הייתי שולח לך מיכתב שופע אור וזוהר, משמח לב ומרטיט נפש, וכך גומל לך.

אנא, ראה ברצוני את עיקר המעשה. איחולים לבביים וכל טוב לשנה החדשה.

דן ברוט, לוס־אנג'לס, קליפורניה

● ● ●

בכסיות של מעשי

ביקורת על המאמר „איש השנה".

שהיא מנסה לקבוע נורמות גזעניות, ומתפרסמת שבוע אחרי שבוע במעשה־נבלה חדש נגד תושביה הערבים?

בשבוע שעבר, נמסר בעיתונות, ני־עלו דיירי אחד השיכונים באילת קבוצה של פועלים ערביים במיקלט. הם שוחררו רק בהתערבותה של עו־רדת סוציאלית, שניסתה לארגן ב־מיקלט הזה מועדון לפועלים.

לפני שלושה שבועות דווח, כי כ־כניסה לעיר עורכת המישטרה בריקות משפילות לערבים.

לפני חודש נודע, כי פקיד בכיר בעירייה, תושב העיר מזה 20 שנה — ערבי, לרוע מזלו — ביקש לקבל תעודת־תושב. הוא נענה בשלילה, כי לא הביא הסכמה בכתב ממפקד־העיר. „זה הנוהג ביחס לערבים," נאמר לו.

ביסודה הבעיה היא, כנראה, לשונית. כולנו רגילים לקרוא לערבים בכינוי המוזר והמשפיל „בני מיעוטים". הכל מתנהל על מי־מנוחות, עד שלמישהו מתברר, כי ה„מיעוט" הוא בעצם רוב, בעוד שהמשפיל והמתנשא — הוא־הוא בעצם המיעוט. תופעה כזו קרויה בפסיכולוגיה דיסונאנס קוגני־טיבי — פער בין ההכרה והמציאות. כשתושבי אילת הבחינו בפער הזה, הם



עציר אלפרון
נזק לשם

נתקפו בהלה ואיבדו את ביטחונם העצמי.

התרופה שמצאו להרגיע את עצמם נוסתה כבר בעבר: הם מנסים להשליט בעיר אווירת־טרור אנטי־ערבית. לא ירחק היום והם ינסו גם להשליט חוקי־עזר בנוסח נירנברג.

חווה מירסקי, תל־אביב

● ● ●

נזק לשמו של העציר

הפרקליט מגיב על מעשים שיוחסו למרשו, יעקב אלפרון („העולם הזה" 13 ביולי 83').

מדור במדינה – פשעים, בעמוד 69, כתבתם:

„מייד אחרי הרצח לקחו האחים אלפרון את אלמנתו של אסייג תחת חסותם והסתירו אותה. אומרים, כי בהשפעתם מסרה עדות־שקר נגד שץ ואלמקייס. וטענה כי זיהתה אותם כרוצחי בעלה..."

בהקשר למובאה זו מבקש מרשי להגיד כדלקמן:

● מרשי לא נטל את האלמנה תחת חסותו ולא הסתירה. לגברת הנ"ל הוצמדה הגנה מישטרתית מלאה אחרי האירוע ואילך.

● לא נמסרה עדות כלשהי בהשפעתו של מרשי.

● במועדים הרלוונטיים הוחזק מרשי במעצר בגרמניה — מינואר 1982 ועד מאי 1982, שאז שוחרר.

הפיסקה הנ"ל גורמת למרשי נזק לשמו, ביחוד בהתחשב בעובדה שהוא מוחזק עתה במעצר.

בכירכת שנה טובה,
מנחם ריבנשטיין, תל־אביב

בכתבה על מנחם בגין חסכתם ממנו ביקורת, וטיפלתם בו בעדינות הגדולה מכפי שמגיע לו — בניגוד לכתבות הקטלניות שלכם בעבר, על אישים שלא גרמו לשפיכות־דמים כפי שגרם בגין.

והעיקר הוא זה: בגין יצא למילחמה זו מתוך אמונה אווילית שהוא יוכל לכפות סדר חדש בלבנון. אני מתפלא עליכם, שנהגתם בכסיות של משי באיש שיצא למילחמת־התקפה רוויית־רם, שיזמו אותה שני אישים — האחד מוכה בשיגעון גדלות, השני בעל אישיות אינפנטילית.

אברהם עוזרמן, ירושלים

● ● ●

עיר ללא רחמים

אילת אינה רק העיר הדרומית ביותר בישראל – היא גם העיר הגזענית ביותר בארץ.

מה יש בה, בעיר המקוללת הזו,



קמרה אובסקורה
המרכז ללימודי צילום

- לצוותי בוקר אחה"צ וערב לוחמים ולתלמידי שנה א' ושנה ב'
- מערכת לימודים גמישה
- מסלול מיוחד לתלמידי שנה ג' בח"א בהדרכת מיל פרקים, מרצה בכיר במחלקה לצילום
- לכל הלומדים, קורסים וספרים בהנחה. ציוד תלמידים האחנות ועוד
- הסדר מיוחד לחברי קבוצים
- תחילת שנת הלימודים: 9.10.1983
- פרטים: ה' השנה 20.00 - 10.00

מספר המקומות מוגבל

טלפון לקבלת חוברת הסבר
ת"א אלנבי 57, 298191, 298291
י-ם בצלאל 6, 223573, 233502
חיפה הנביאים 13, 662773

למד צילום בחברה טובה

מודעות בטלפון
לכל העתונים
בכרטיסי אשראי במחירי המערכת

ישראכרט | ויזה | DINERS CLUB INTERNATIONAL ISRAEL LTD

שרות ת.ד. ללא תשלום – חניה חופשית במקום

פרסום אידיאל
אבן גבירול 110 ת"א, פתוח 7.30 – 20.00 רצוף
03-227117/8

במדינה

העם רחמיו של נשיא

זהו אות מבשר רעות: נשיא־המדינה העניק חנינה למתנחל שפגע בילדה ערביה.

זמן רב לפני שהצליח לגרור את מדינת־ישראל לתוך האסון של מילחמת־הלבנון, התגלתה דמותו של רפאל איתן בשורה של מעשי־חנינה. הוא ניצל את סמכותו כרמטכ"ל־צה"ל כדי לחון פושעי־מילחמה.

כל רוצח־ערבים יכול היה לסמוך על הרמטכ"ל שכשיועמד לדין צבאי, יישפט לעונש מגוחך ובסופו של דבר ממתינה לו חנינה.

השבוע, כאשר היה נשיא־ישראל עסוק בחיפוש אחר יורש לראש־הממשלה מנחם בגין, הוא מצא זמן כדי להעניק חנינה.

הזוכה בחסדיו של חיים הרצוג היה אריה בן־יוסף, אשר פצע ילדה ערביה בהילולת־יריות מטורפת בחברון, בחג־הפורים. הוא נדון לארבעה חודשי מאסר, אך בית־המשפט העליון של המדינה הגדיל את העונש לשנה. עתה חנן אותו הנשיא.

מעשה־החנינה לווה בצרור של תירוצים. נאמר כי בן־יוסף, שחי רק שנתיים בארץ, הוא בנו של אב החי בצרפת, ושלקה במחלה קשה. נאמר כי הנשיא רצה לאפשר לו לראות את אביו. נאמר שממילא עמד ריצוי העונש להסתיים בעד שישה שבועות. לא נאמר כי היורה הביע חרטה על מעשיו, או שביקש סליחה מקורבנו.

מעשה אנטי־אנושי. כל התירוצים האלה לא יכלו לחפות על המעשה. הנשיא לא מצא לנכון לחון מישהו מן הצד השני — למשל, אחד מעשרות הצעירים אמיצי־הלב, שסירבו לשרת בלבנון או בשטחים הכבושים. צעירים אלה, הזוכים ביחס של כבוד מצד כל חייל קרבי בצה"ל, ממשיכים להינמק בכלא.

חיים הרצוג מבין, בוודאי, כי חנינה למי שניסה לרצוח ערבים אינה מעשה אנושי, אלא אנטי־אנושי. יש לו משמעות סמלית. הוא מדבר בשפה ברורה לציבור מסויים, שידו נטוייה.

זהו אות מבשר־רעות לגבי כהונתו של הנשיא החדש.

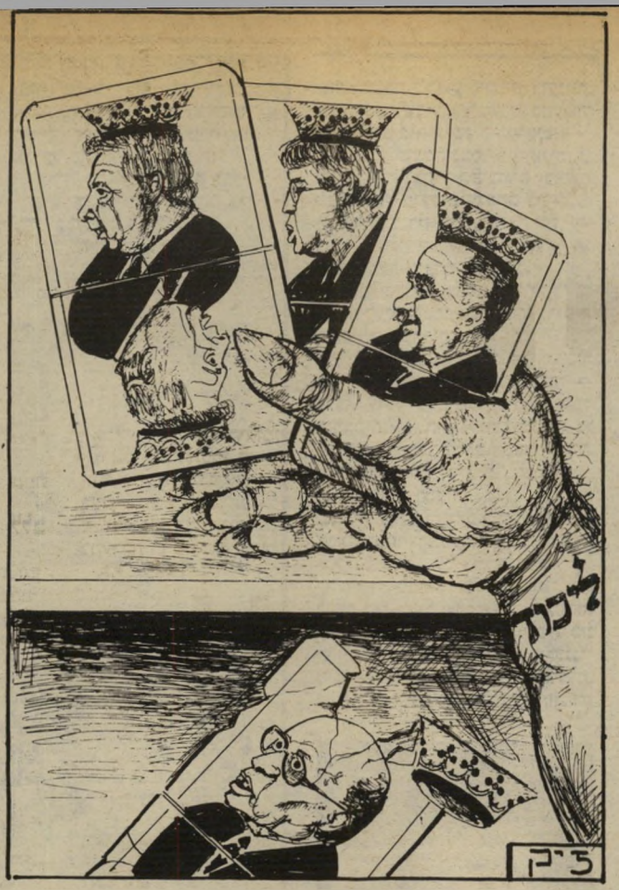
המילחמה יללת המתחסדים

ביום־השנה לטבח הגדול, שוב נשפך הדם בלבנון. מי אשם?

בעלי־המצפון בישראל היו שרויים השבוע במועקה נוראה.

מכל הצדדים באו ידיעות על מעשי־טבח בלבנון. הדרוזים בנוצרים, הנוצרים בדרוזים, השיעים בסונים, ועוד (ראה עמודים 10–13).

חייל צה"ל מס' 518 נהרג על אדמת־לבנון. סיורים משוריינים של צה"ל פלשו צפונה, מן הקו החדש, במטרה בלתי־ברורה. ההרגשה היתה שאיש אינו מסוגל עוד לחשוב ולהחליט, ושצה"ל פועל מתוך רפלכס מותנה.



משחק המלכים

אנשי־הימין האשימו את כוחות־השלום באדישות לשפיכות־הדמים, מאחר שלא מחו עליה כפי שמחו על טבח צברה ושאתילא, שמלא לו השבוע שנה. הם גם טענו שנסיגה נוספת של צה"ל בלבנון תביא לשפיכות־דמים רבה עוד יותר.

באנדרלמוסיה נוראה זו, המעשית והמוסרית כאחת, מה היתה האמת? מה היה נכון? מה היה צודק?

אין הוכחות לטבח. העובדה הברורה היחידה היא ששום דבר אינו ברור.

כל הצדדים בלבנון האשימו זה את זה במעשי־טבח, אך אף אחד מהם לא הביא הוכחה לכך. בשעתו, אחרי טבח צברה ושאתילא, באו העיתונאים הזרים למקום, צילמו ודיווחו. כיום פתוחה זירת־הקרבות הנוכחית לפני העיתונאים, והם משוטטים בשטח. אך לא פורסמה עדיין אף עדות אובייקטיבית אחת על טבח גדול כלשהו.

לעומת־זאת ברור כי גם לדרוזים וגם לנוצרים יש מכונות־תעמולה משומנות, המפיצות ידיעות־שווא. הפלאנגות הקימו זה מכבר בישראל סוכנות־תעמולה גדולה ורבת־השפעה, שבראשה עומד עיתונאי של יומון מכובד (ראה תשקיף), והיא מפיצה את השקרים שממציאה הנהגת הפלאנגות באופן שיטתי, במיסגרת של לוחמה פסיכולוגית המזכירה לא־מעט את שיטות הנאצים. יריביהם, הדרוזים וה־סורים, אינם מצטיינים יותר באמירת־אמת, וקשה להתייחס ברצינות לידיעות המופצות על־ידם.

הסיכום של המצב, כרגע, הוא כזה:

● כל הצדדים משקרים, ואין להתייחס באמון אף לידיעה אחת, שאין לגביה עדות אובייקטיבית.

● כל הצדדים בלבנון רגילים לבצע מעשי־זוועה באוכלוסיה האזרחית, ועל כן אין לפסול על הסף שום שמועה על טבח.

● לעומת זאת, אין ברגע זה שום עדות רצינית על מעשי־טבח גדולים.

● מעשי־טבח כאלה יתכנו בכל עת, ומכל צד.

אשמת אריק. מצדיקי הטבח בשאתילא מנסים להעמיד פנים, כאילו המצב מוכיח בדיעבד כי ישראל היתה חפה־מפשע לפני שנה. אחד הפוליטיקאים היותר וולגאריים בכנסת אף השיג קצת פירסומת אישית לעצמו בשיגור מיכתב שערורייתי לוועדת השופט יצחק כהן, ובה הדרישה לבטל את מסקנותיה. זוהי יללה של מתחסדים, המזכירה את דמעות התנין.

האמת שונה לגמרי.

כאשר פלשה ישראל ללבנון, היא שברה ביד גסה את האיזון העדין שהיה קיים שם בשטח, כאשר כל עדה היתה חמושה ומוכנה להגן על עצמה. צה"ל פרק את הנשק מן הפלסטינים, שנשארו חסרי־ישע, והכניס את הפלאנגות הרצחניות להרי־השוף. הוא גם חימש את הפלאנגות ואת הצבא הלבנוני, שאינו אלא סניף של הפלאנגות. צה"ל ניסה להשליט בלבנון את מנהיגי הפלאנגות, בני מישפחת אל־ג'מאיל, ובכך איים על כל שאר העדות.

מצב זה הכריח את הדרוזים, שחששו לחייהם, לחפש להם בעלי־ברית. בלית ברירה כרתו ברית עם הסורים, ונאלצים עתה לשרת את האינטרסים שלהם. כתוצאה מכך יש להניח כי הכוחות האחרים המשרתים את הסורים — „מורדי" פת"ח, אירגון אל־צאעיקה, הקבוצה של אחמד ג'ב־ריל, שליחי המשמרות המהפכניות של איראן, פלג של האירגון השיעי אל־אמל — פועלים בשותפות עם הדרוזים. זוהי חזית רחבה, המאיימת על מישטר מישפחת אל־ג'מאייל.

כאשר פינה צה"ל את איזור־השוף, נבט זרע שנזרע בשנה וחצי האחרונים. שום אדם שהיתה לו יד בפלישה ללבנון אינו יכול לרחוץ את ידו. כל מחרחרי־המילחמה, ובראשם אריאל שרון, נושאים בחלק מן האשמה למה שקורה ברגע זה בלבנון.

הדבר, לא הפריע, כמובן, לשרון, לזרוק סביבו האשמות פרועות לכל עבר, בנוסח „תיפסו את הגנב."

על חשבון ישראל. גם השימוש בסכנות הצפויות בלבנון, כדי להצדיק את המשך הכיבוש שם, אינו עומד בביקורת ההגיון.

נכון הוא שצה"ל מגן בשעה זו על הפלסטינים במחנות, אחרי שנטל מהם את האפשרות להגן על עצמם וכלא כמעט את כל הגברים הבוגרים שלהם במחנה אל־אנצאר.

הדבר אינו יכול לשמש תירוץ להמשך הכיבוש. הכיבוש אינו מייצב את המצב, אלא להיפך, זורע את הזרע לפורענות חדשה. לא זה בלבד שצה"ל עצמו נשאר עתה חשוף לפגיעות מדי יום, ואינו יכול להימנע מקורבנות בנפש, אלא שגם אינו תורם דבר לביטחון האוכלוסיה בטווח הארוך.

דבר אחד בטוח: כל אשר יקרה עתה בלבנון, ייזקף במידה רבה לחשבון ישראל.

ויאט־נאם זוטא

צרת רבים חצי נחמה. ישראל הכניסה את ארצות־הברית לבוץ לצידה.

אם צרת־רבים היא חצי נחמה, יכולו מנהיגי ישראל להתנחם השבוע. הם הצליחו להכניס את ארצות־הברית למצב דומה מאוד למצבה של ישראל.

הנחתים האמריקאים ישבו ברדום־ביירות, כשהם מופגזים מכל עבר, ולא ידעו מדוע. איש לא ידע מהי מטרת הנחתים ושאר הכוחות „הרב־לאומיים" באיזור ביירות. לשם מה הם יושבים שם? מהי משימתם?

כדי להגן עליהם, ריכזה ארצות־הברית כוחאדש עצום מול ביירות. נושאות־המטוסים ושאר אוניות חיל־הים האמריקאי מפציצות את עמדות הסורים והדרוזים, כדי „לשתק את מקורות הירי." זוהי מילחמה ללא כל מטרה, ללא יעדים, ללא הגיון.

יוקרה צוללת. באותה השעה מתרוצץ בלבנון ובסביבתה רוברט מק־פארליין, דמות פאתטית של כסיל דיפלומטי, שאין לו כל כישורים לתפקידו ושאין לו מושג מה הוא עושה.

התוצאה: היוקרה האמריקאית באיזור, שהיתה בשיאה לפני שנה, צללה למעמקים. אין עוד מדינה

(המשך בעמוד 9)

בגין: דוח אחרון

הכל התחיל לפני כמה חודשים, כאשר הפסיק ראש־הממשלה, מנחם בגין, לאכול. מקורביו בלישכת ראש־הממשלה זוכרים שהם שמו ליבם לכך שבגין כמעט שאינו אוכל. הכריכים וכוסות־התה, שהיו מוכנסים ללישכתו, היו נשארים שם, מבלי שהוא נגע בהם.

היתה זו מזכירתו הנאמנה, יונה קלימוביצקי, שהיתה שואלת אותו מדי פעם מדוע אינו אוכל, מדוע אינו שותה. היא היתה נכנסת ללישכה כשבידיה כריך וכוס־תה, אך בגין היה דוחה אותה ואומר: „לא, יונה'לה, אין לי תיאבון."

אחר־כך הפך העניין כמעט לשיגרה. ראש־הממשלה הוריד באופן ניכר מכמות המזון שבא אל פיו. הוא שקע במרה שחורה. זה התבטא לא רק בכך שהפסיק לאכול, אלא גם בהופעתו החיצונית.

בגין, שהיה ידוע כמקפיד ביותר בענייני לבוש, וש־„הדר" היה חשוב לו ביותר, נראה בלי עניבה, בחולצות מרושלות. גם הפריחה, שממנה הוא סובל, היא תולדה של הזנחה. לפני כחודש וחצי חש בגין בגירוי בעורו, שהוא – לדיברי מקורביו – „רגיש". בגין הזניח את הגירוי, לא נבדק על־ידי רופא. הגירוי התפתח, ובעת מכסים כתמים חומים את לחיו של ראש־הממשלה.

כל ההזנחה הזאת באה כתוצאה ממצב נפשי קשה, שבו שרוי ראש־הממשלה. מקורביו חוזרים וטוענים כי ראש־הממשלה בריא, שהוא נבדק על־ידי רופאו האישי, הפרופסור מרווין גוטסמן ורופאים אחרים ושאין לו כל מחלה ממארת. כדברי מקורביו הקרובים ביותר, הוא „רק" סובל מדיפרסיה. מוזר כי בעיני המקורבים האלה, דיפרסיה אינה מחלה.

בין המקורבים יש הרואים בעין נכונה את מצבו של ראש־הממשלה. בראש וראשונה זהו בנו, בנימין זאב, שבהתייעצות עם אחיותיו, לאה וחסיה, החליט לבקש מאביו לראות רופא־פסיכולוג. ראש־הממשלה סירב בכל תוקף.

לדברי אישיות המקורבת לו ביותר, ראש־הממשלה עטף עצמו בקליפה שאיש אינו מצליח לחדור בעדה, גם לא בנו. אותה אישיות מספרת כי חרושת־השמועות מסביב לראש־הממשלה הפכה אבסורדית. השמועה האחרונה, כך מספרת אותה אישיות, היא שבתו חסיה לקחה במחלה ממארת – שמועה שהופרכה מכל וכל.

השמועה כאילו התפטר ראש־הממשלה בגלל מצבה הנפשי של בתו, לאה, הוכחה גם היא כלא־נכונה. מצבו הנפשי של בגין חמור ממצבה הנפשי של בתו הצעירה. הסובלת מדיכאונות נפשיים, והנמצאת במעקב ובטיפול פסיכיאטרי מזה זמן רב. דווקא לאה הוכיחה בימים האחרונים, מאז הסתגרותו המוחלטת של אביה, כי אפשר לסמוך עליה. היא לקחה חופשה ממקום־עבודתה, כדיילת־קרקע באל־על, והיא מטפלת באביה החולה.

אותה אישיות גם מפריכה מכל וכל את השמועות כאילו מאלצים את ראש־הממשלה לאכול. „אי־אפשר להכריח אותו לעשות שום דבר. הוא פשוט לא נשמע, ואף אחד לא יכול להכריח אותו. אנחנו סומכים על השכל הישר שלו, ועל־כך שלאט־לאט הוא יחזור לעצמו."

גנו של ראש־הממשלה גם הציע לאביו לצאת לחופשה, כמינהגו, במלון „קרלטון" בנהריה, אך בגין סירב גם להצעה זו.

יחד עם זאת חוזרים מקורביו וטוענים כי מצבו השתפר. אנשי־לישכתו טוענים כי הוא נמצא בקשר טלפוני על הלישכה ועם מזכירתו, יונה קלימוביצקי. יחד עם זאת, בניגוד ליחיאל קדישאי, אין יונה מבקרת את הבוס שלה, כמינהגה, בביתו. בגין, כך אומרים המקורבים, מנהל את ענייני הממשלה דרך הטלפון.

מלישכת ראש־הממשלה נודע כי בערב יום־הכיפורים אכל בגין סעודה מפסקת עם בתו, לאה, בנו, בנימין זאב, אשתו ושתי ילדיהם. במוצאי יום־הכיפורים סעד סעודה מלאה. בלישכה מתעקשים כי ביום הרביעי יחזור בגין לעבודתו בלישכת ראש־הממשלה.

שרית ישי ■



„משהו עצוב ומעציב, הנוגע ללב אנוש..."

אריה זקן

לביו יוצא אל האיש מנחם בגין, המסתתר בביתו מבלי לאכול ולהתגלח.

יש משהו מן הטראגיות הספרותית בסיום זה של דרך־חיים ארוכה.

משהו עצוב ומעציב, הנוגע ללב אנוש.

התופעה עצמה ידועה בטבע היטב. אריה זקן, שכוחותיו כלו, מסתתר מתחת לשיח וממתין לסופו, מבלי לאכול,לטפל בעצמו ולזוז ממקומו. אין הוא חולה. הוא כאילו אומר: די לי. אני מתפטר מן החיים.

בגין אינו חולה, הוא פשוט ויתר. רצון־החיים נטש אותו.

שום מכה חיצונית לא הכריעה אותו. בניגוד לאיוב, לא היכה אותו אלוהים באסונות ובמחלות. כל המכות שירדו על מנחם בגין — מבפנים הם באו, מתוכו.

אולי יש בהן חוקיות סימלית מסוימת, כמו במחזה יווני קדום.

האיש שאמר על אחד מיריביו שהוא „חיה דו־רגלית" ושיש לו „שערות על הפנים" — מתנהג עתה כחיה פצועה, ואינו יכול לגלח את שערות פניו. יתכן שגורמת לכך מחלת־עור, כפי שטוענים מקורביו. יתכן כי הוא מסרב להתגלח, מפני שהגילוח הוא סימן לנכונות להתמודד עם העולם.

מחזה עצוב. מחזה אנושי. אי־אפשר שלא לחשוב על האיש השוכב על מיטתו בחדרו המואפל, ואי־אפשר שלא לרחוש לו אהדה אנושית.

■ ■ ■

יש האומרים שאהדה זו אינה במקומה. יש השוללים ממנו בזעם את הזכות לאהדה אנושית כלשהי.

מנחם בגין נתן את הפקודה לפלישת צה"ל ללבנון, שעלתה עד הרגע הזה ב־518 צעירים ישראליים.

האם העצב האישי של מנחם בגין שקול כנגד העצב השורר ב־518 בתים בישראל?

האם הוא שקול כנגד ההרג וההרס, היסורים והזוועות שהיו מנת־חלקם של רבבות בני־אדם אחרים בעיקבות החלטה זו — והממשיכים להיות מנת־חלקם?

קול במי אחינו זועקים אלינו מן האדמה. האם יכולה להישמע הדממה של אדם אחד, שנעצב אל ליבו?

איני יודע.

אני מודה שאיני מסוגל לשקול עצבות, למדוד עצב. תהיה אשמתו של האיש כאשר תהיה, כמנהיג וכפוליטיקאי — עדיין יש לו הזכות לאהדה אנושית כבן־אדם.

אולי אין זה צודק. אבל זה אנושי.

■ ■ ■

עם תום עידן בגין בתולדות המדינה, מותר לערוך סיכום כולל, מעבר לחלקו בהרפתקה האומללה בלבנון.

מהו המאזן הכולל של שש ורבע שנות שילטונו?

יש אורות ויש צללים. ואין הם תואמים, בהברת, את ההערכה השיטחית הנשמעת פה ושם.

כאשר באים למנות את ההישגים של שילטונו, מופיע — בדרך כלל — השלום עם מצריים בראש הרשימה.

אינני שותף להערכה זו. כלל ובכלל לא.

אני הייתי שם את השלום עם מצריים בראש רשימת הכישלונות.

מנחם בגין לא השיג שלום עם מצריים. הוא החמיץ אותו.

היה לו מזל, ובראשית עידן שילטונו גמלה בליבו של אדם מיוחד־במינו ואחד־בדורו, אנוור אל־סאדאת, ההחלטה לעשות מעשה היסטורי שאין לו את ורע.

בתנועת־יד אחת פתח אדם דגול זה את שערי־שמיים.

הוא לא התכוון לעשות שלום קטן, שלום קר, לאורך כמה מאות קילומטרים בגבול מצריים־ישראל. הוא התכוון לעשות שלום גדול, שלום זוהר, בין ישראל והאומה הערבית הגדולה כולה. בעיני רוחו ראה מרחב חדש, גדול ומאוחד, ובו משולבות מדינת־ישראל ומדינת פלסטין במערכת חדשה של רווחה, פריחה וביטחון.

מה נשאר מן החזון הגדול הזה?

■ ■ ■

מעט מאוד.

נכון, גם המעט הזה לא היה בא עלינו, לולא היה מנחם בגין מוכן לשלם עבורו.

אני סבור כי גולדה מאיר, למשל, לא היתה מסוגלת גם לכך. ואולי גם לא יצחק רבין. את זה, לפחות, אין לשלול ממנחם בגין.

אך מול החזון המבהיק של סאדאת, בעל הממדים ההיסטוריים, הציג בגין תוכנית קטנה, מעשה חנווני. הוא היה מוכן לשלום נפרד, מוגבל ומצומצם. הוא לא רצה לשים קץ למילחמה, אלא לסיים את הקרב בגבול אחד, כדי להתרכז בקרב אחר בגבול אחר. הוא לא חתר להשלמה היסטורית עם האומה הערבית, על עמיה וארצותיה, אלא לשיפור התנאים לסיפוח השטחים הכבושים של „ארץ־ישראל השלמה".

חזון קטן לעומת חזון גדול, מעשה קטן לעומת מעשה גדול.

השלום הקטן מחזיק מעמד. הגבול הדרומי רגוע. השערים בדרום פתוחים. אבל מצריים שילמה עבורו מחיר כבד, ורוחה עכורה. היא נשארה מחוץ למישפחת־העמים ומחוץ לאומה הערבית. היא נמקה בגטו, כמו ישראל.

בשביל ארץ גדול ועתיקה, בעלת היסטוריה של 8000 שנה, שהיתה מרכז התרבות הערבית והחיים המדיניים הערביים, זוהי מציאות קשה.

היא מאשימה בכך את מנחם בגין. ולא בלי צדק.

■ ■ ■

הרפתקה האומללה בלבנון, החמצת השלום הגדול עם מצריים, החרפת המילחמה המכוערת בעם הפלסטיני — שלוש אלה עומדות בראש טור־החובה במאזן השילטון של בגין.

מה עומד בראש טור־הזכות?

משהו שמעטים נותנים עליו את דעתם.

כאשר עלה מנחם בגין לשילטון הביעו רבים מאיתנו חשש קודר שמא צפוי לנו עידן של רודנות טוטאליטרית, הרס החרויות של האדם, עיוור הדמוקרטיה ועריצות קנאית.

היו שניבאו את שבירתן האלימה של שביתות, דיכוי חופש־הביטוי, ועוד ועוד.

נבואות אלה לא התאמתו.

בוודאי, היו חריגות רבות. אך היו כאלה — וחמורות מהן — גם בימי שילטונה של מפא"י בגוליגוליה השונים.

מנחם בגין התגלה כדמוקרט אמיתי. הדמוקרטיה הישראלית נשמרה בימי שילטונו — לגבי היהודים במדינת־ישראל. וגם מבחינה זו, לא היה המאזן בימי דויד בן־גוריון חיובי יותר.



מנחם בגין אחרי מות אשתו: „וישאל את נפשו למות..."

החריקות הקטנות שהיו בימים האחרונים של שילטונו לגבי סעיף פלוני וסעיף־מישנה אלמוני, והביקורת הציבורית שנמתחה עליהן — דווקא הן מוכיחות עד כמה לא היו בימי שילטונו של בגין חריקות וחריגות גדולות.

אנחנו מתייחסים לכך כאל דבר מובן מאליו. הלוואי וזה היה כך. הלוואי ויכולנו להיות בטוחים שזה יימשך.

הלוואי וניתן היה לקבוע בוודאות כי בעולמם של יצחק שמיר ואריאל שרון בטוחה הדמוקרטיה הישראלית, כמו בעולמו של מנחם בגין.

על כך מגיעה למנחם בגין התודה.

■ ■ ■

גיעה לבגין תודה גם על תפקיד אחר, שאין מרבים לדבר עליו.

אנחנו יושבים כולנו על פיצצת־זמן מחרידה — הפצצה של התפרקות החברה הישראלית ל„אשכנזים" ול„מיזרחיים".

למנחם בגין ניתנה סגולה נדירה בשטח זה. הוא מנע את ההתפוצצות. ליתר דיוק — הוא דחה אותה.

פעם, לפני הרבה שנים, טבע דויד בן־גוריון את הסיסמה „בלי חרות ובלי מק"י". שתי המיפלגות היו בעיניו, מחוץ למערכת הלגיטימית. אך שתיהן מילאו — ועדיין ממלאות — תפקיד חשוב למען המערכת: התפקיד של שסתומי־ביטחון.

המיפלגה הקומוניסטית — או מק"י, כיום רק"ח — היא מנגנון לניצול הזעם והתיסכול של המוני הציבור הערבי בישראל, אשר המדינה היהודית מתנכרת להם, מבזה אותם ומשפילה אותם. לולא רק"ח, היה מצב זה גורם מזמן להתפוצצות. רק"ח קולטת את הרגשות האלה, ומתעלת אותם בתעלה „ציונית". תודות לרק"ח בוחרים הערבים לפרלמנט הציוני, ומקבלים איכשהו את דין הממשלה הציונית.

חרות ממלאה את אותו התפקיד, בממדים רחבים עוד יותר, לגבי רגשות הזעם והתיסכול של המוני היהודים המיזרחיים. היא מעניקה להם אפשרות של פורקן, היא מתעלת את רגשות הזעם והתיסכול, הקיפוח וההשפלה.

במידה רבה מאוד, זהו הישגו של מנחם בגין האיש.

היתה לו יכולת למשוך אליו את אהבתם של ההמונים האלה — אהבה אישית. האהבה ניתנה לאיש, ורק תודות לו — למיסלגה.

אין לדעת מה יהיה גורלה של אהבה זו, כאשר יורד האיש מן הבימה. היא לא תעבור אוטומטית לאדם אחר. לאיש מיורשיו האפשריים אין מיזגה זו של תכונות וסגולות, שהפכה את מנחם בגין לדמות אבהית, המדברת אל ליבם של מארוקאים ותימנים, עיראקים ותורכים.

אילו נבחר דויד לוי כיורשו, יתכן כי ברבות הימים היתה תנועת־החרות הופכת מיפלגה מיזרחית, וממשיכה בתפקידה ההיסטורי כשסתום־ביטחון של המישטר הקיים. אך לוי נדחה — בעיקר על־ידי המיזרחיים עצמם, שאינם מעלים על דעתם שאחד משלהם יכול להנהיג את המדינה.

הם חיפשו בגין שני, אשכנזי, פולני, שישמש להם כדמות־אב.

יתכן שכאן מתחילה התפתחות, שתהרוס את תנועת־החרות כמיפלגה של „מיזוג גלויות". ויתכן שרבים עוד יתגעגעו אל מנחם בגין, האיש שהחזיק את כל החבילה הזאת ביחד, כאשר כל התנאים כבר הובילו לעבר ההתפרקות.

■ ■ ■

מנחם בגין זכאי לכך שפרשת־חייו תידון כולה כמיקשה אחת, על כל תקופותיה — תקופת פעולתו בפולין ומעצרו בברית־המועצות, תקופת פעולתו כראש האירגון הצבאי הלאומי, תקופת פעולתו כראש תנועת־החרות באופוזיציה, ותקופת פעולתו כראש ממשלת־ישראל.

רק אנשים פשטניים מאוד מסוגלים לחרוץ על כך דין פשוט וחלק.

הדיעות חלוקות, ותישארנה חלוקות, על בריחתו מפני הנאצים ובואו לארץ־ישראל דרך וילנה, מחנה־הריכוז הסובייטי וצבא אנדרס.

הדיעות תישארנה חלוקות גם לגבי תקופת מנהיגותו באצ"ל. יזכרו את מלון המלך דויד ודיר־יאסין, את עולי־הגרדום ותליית שני הסמלים הבריטיים.

נדמה לי שעומדת לו מאותה תקופה זכות אדירה: לולא אישיותו המיוחדת־במינה של מנחם בגין, אין כל ספק שהיתה פורצת מילחמת־אחים בת־קוסס־הסיוזן.

מנחם בגין מנע מילחמת־אחים, אז ובפרשת אלטלינה. במושגים של ימינו, הוא לא היה „אבו־מוסה ישראלי".

על תקופת כהונתו כראש האופוזיציה הימנית ניתן לשמור לו חסד. הוא התנהג במשך כל השנים הארוכות האלה בהגינות, בכבוד, ולרוב תוך הקפדה על כללי המישטר הדמוקרטי — מחוץ להתקפה ההיסטרית בימי הסכם־השילומים, וחרף הנאומים־מן־המירפסת ומסעי־האופנועים.

אם זכאי אדם להישפט על פי מדשגיו ואמונתו, אפשר להגיד על מנחם בגין שנשאר נאמן לעצמו ולדרכו, מתחילתה ועד סופה.

אפשר לשלול את הדרך (ואני שולל אותה, כמובן, לחלוטין), ובאותה שעה לכבד אדם שחי על פי אמונתו.

השאר הוא ויכוח בין היסטוריונים.

תקופת מנחם בגין בתולדות המדינה הסבה, עתה, נחלתם.

תשקיף

כעס על הרצוג

אין שום ספק שנשיא המדינה, חיים (״ויוויאן״) הרצוג, יטיל את הרכבת הממשלה על מועמד הליכוד, יצחק שמיר. רמזים לעמדתו של הנשיא, שלמעשה נקבעה מראש, נשמעו מפי דוברו, אלוף־מישנה עמי גלוסקא.

מישפטנים הביעו השבוע דיעה, כי צעדיו של מועמד הליכוד, יצחק שמיר, שהרכיב למעשה ממשלה לפני שהתפקיד הוטל עליו, היוו פגיעה חמורה במעמד הנשיאות.

מישפטנים אלה אומרים, כי אילו היה מועמד הליכוד, השופט מנחם אילון, נבחר לתפקיד הנשיא, הוא היה מטיל את תפקיד הרכבת הממשלה על נציג המערך, שבן היה מעדיף שיקולים חוקתיים על־פני שיקולים פוליטיים, המדריכים את הנשיא הרצוג.

גם מישרד־החקלאות משותק

גם מישרד־החקלאות סובל מחוסר־יכולתו של מנחם בגין לתפקד.

בגין קיבל לידיו את התיק אחרי פטירת שימחה ארליך. למרות שהממשלה אישרה את מינוי פסח גרופר לתפקיד, הוא לא קיבל עדיין את אישור הכנסת. התפטרות בגין מגעה ממנו את האפשרות לכהן בממשלה הנוכחית.

כתוצאה ממצבו של בגין, משותק מישרד־החקלאות. השר־בפועל, בגין, אינו חותם על ניירות. גרופר זועם אך אינו יכול לעשות דבר.

רבין בארצות־הברית

מקורביו של הח״כ יצחק רבין במיסלגת־העבודה בוועסים עליו משום שנסע השבוע למסע־הרצאות בן שבוע בארצות־הברית.

מקורביו סבורים, שהיה עליו להישאר בישראל בשבוע כה מכריע, שבו יוכרע גורל הממשלה הבאה.

ניסים רוצה להיות סגן

שר־המישפטים, משה ניסים, נתן להבין שהוא מתכוון להאבק על תפקיד סגן־ראש־הממשלה מטעם מיפלגתו הליברלית. הוא מתכוון להתמודד עם יצחק מודעי. לטענת ניסים, בישוריו והתנהגותו מכשירים אותו לתפקיד.

אנשי מודעי כבר הודיעו ששר־האנרגיה־והתשתית לא יוותר על התפקיד.

לשמיר — אקדח צמוד

מועמד הליכוד להרכבת ממשלה, שר־החוץ יצחק שמיר, נושא אקדח באופן קבוע.

שמיר נושא אקדח מאז עבודתו במוסד לתפקידים מיוחדים. הוא ממשיך בכך גם עתה. כשיש לו שומרי־ראש קבועים.

קרע בסיעת „למיפנה"

בסיעת למיפנה שבמפ״ל יש קרע בין מזכ״ל הפועל המיזרחי, רפאל בן־נתן והח״כ אברהם מלמד, מצד אחד, ובין שר־הפנים יוסף בורג, מצד שני.

בן־נתן ומלמד טוענים כי הסכמתו של בורג להמשיך בממשלת־הליכוד פירושה חיסול סיכויי המפ״ל בבחירות לכנסת ה־11. הם מאשימים את בורג בכך שהוא אינו דואג לעתיד מיפלגתו, משום שיש בכוונתו לפרוש מן החיים הפוליטיים בתום תקופת־כהונתה של הכנסת העשירית.

גורודיש חוזר לפעילות

האלוף (מיל׳) שמואל („גורודיש") גונן חוזר לפעילות ריציפה בתנועת־החרות. הוא יפעל במטה של סגן ראש־הממשלה, דויד לוי.

התקפותיו המחודשות על אריאל שרון נובעות מסיבה זו. גונן נמצא עתה בארץ. הוא יצא לתקופה קצרה לאפריקה, לסידורים אחרונים, ואחר־כך ישוב לשהייה ממושכת בישראל.

כתבים לענייני ערבים — דוברי הפלאנגות

לפני חודש הועברה לתא־הכתבים לענייני־ערבים בעיתונות היומית הזמנה לסיור בלבנון מטעם מוסד ישראלי. מקורה של ההזמנה היה בגורמים נוצריים בביירות. יו״ר התא, כתב „האריץ׳ לענייני־ערבים, אירגן את הסיור שארך יומיים, ואשר השתתפו בו חברי התא. הפלאנגות אירחו אותם כיד המלך.

הכתבים נפגשו עם אישים בכירים בצמרת הפלאנגות הנוצריות, ובעיקבות פגישה זאת הפכו חלק מהכתבים לענייני־ערבים לשדולה של הפלאנגות בעיתונות הישראלית.

מדד ספטמבר — 10%

כלכלנים מעריכים עתה, שלמרות אי־הצלחתה של הממשלה להעלות תעריפים שונים של שירותים ציבוריים, כרגונה, יהיה מדד חדש ספטמבר גבוה במיוחד, בגלל עליות מחירים גדולות החודש.

על־פי הערכות אלה, יעלה מדד ספטמבר ב־10%, ומשמעות הדבר היא ששנת 1983 תהיה שנת־שיא מבחינת ההידרדרות האינפלציונית.

גילוי סודות בארצות־הברית

בעוד שדוברי התעשייה האווירית שומרים בארץ בסוד פרטים שונים סביב המטוס לביא, מתפרסמים בארצות־הברית פרטים מלאים על תוכניות המטוס, מחירו, החברות המשתתפות בייצורו ומועדי הייצור.

הגילויים האחרונים נמסרו במסיבת־עיתונאים בוושינגטון, שנערכה על־ידי חברת „גרומן". במסיבת־עיתונאים זאת השתתף גם נציג „התעשייה האווירית", מארווין קלומוב.

שינויים בצמרת מפ״ם

בקרוב יחולו שינויים בצמרת מפ״ם והקיבוץ הארצי.

חיים („ג׳ומס") אורון יחליף את עליזה עמיר, וישמש כאחד ממזכירי הקיבוץ הארצי, ואילו נתן פלד יהיה מזכ״ל מפ״ם, במקום ויקטור שמטוב.

פרישות מ„גלי צה״ל"

ככל הנראה עומדים שלושה מהעובדים הבכירים בגלי צה״ל לפרוש, ולעבור ביחד באחת מרשתות־העיתונים.

35 בתים נהרסו בעזה

לפני חודשיים הרס צה״ל 35 בתים במחנה הפליטים אל־שאטי ברצועת עזה, ו־150 דייריהם נותרו ללא קורת־גג.

תלונה נגד יואל ישראלי

מו״ל הוצאת „רביבים", יהודה שיף, המוציא־לאור את שבועון הליכוד „יומן השבוע", הגיש תלונה במישטרה נגד יואל ישראלי, שעבד בעיתון.

שיף נהג לקנות עיתונים למישרדו, ששכן בתל־אביב, בחנות פרוזה בדיזנגוף־סנטר. אחרי שההוצאה עברה למקום אחר, המשיכו להגיע חשבונות על רכישת עיתונים וציוד מישרדי במשך שלושה חודשים, בסכום כולל של 15 אלף שקל.

בתלונתו טוען שיף שישראלי, גם הוא מיוזמי שבועון הליכוד, המשיך לקבל, ללא־תשלום, ציוד מפרוזה לצרכיו האישיים, ללא ידיעתו והסכמתו של שיף.

רוחות־תנועה לברווים

דוחות להולכי־רגל מפני שסטרו בכביש תחת ללכת על המידרכה ובמעברי־חצייה נרשמו עלידי המישטרה לכמה עשרות תושבי הכפר הבדווי רהט בנגב.

הבדווים נלקחו לתחנת המישטרה, ושוחררו רק אחרי שנמסר לידיהם הדוח, עם קנס־ברירה בסך 150 שקל.

בכפר רהט אין מידרכות, ואין מעברי־חצייה להולכי־רגל.

תושבי הכפר רואים בדוחות אלה שיטה מישטרתית להטרדתם ערב חג אל־אדחא.

שחיתויות במיגזר הערבי

שיתוף־הפעולה בין מיפעלי „חברת העובדים" ההסתדרותית ובין גורמים במיגזר הערבי נתקל בקשיים. העיקרי שבהם: ממלאי־תפקידים בכירים מנסים לזכות בטובות־הנאה סרטיות בתוקף מעורבותם בנושא זה.

מזכ״ל ההסתדרות, ירוחם משל, ומזכיר חברת העובדים, דני רוזוליו, מבקשים לנקוט בצעדים מרחיקי־לכת כדי לעקור את התופעה.

רוב הקאסטות הריקות — מובחרות

אנשי־מכס גילו כי שוק קלטות (קאסטות) הווידאו הריקות מוצף בסחורה מובחרת.

מכיוון שאין סימני־זיהוי על קלטות ריקות, מעדיפים סוחרים רבים לקנות מלאי קטן של קלטות חוקיות, ולשלם עבורן את המכס והמיסים הגבוהים, ואחר־כך לקנות כמות גדולה של קלטות דומות, המובחרות לארץ דרך השטחים הכבושים ולערבב את הסחורה. כך אין אנשי־המכס יכולים לגלות את הסחורה המובחרת.

מועדון חדש בתל־אביב

בסוף חודש אוקטובר ייפתח מועדון יוקרתי חדש בתל־אביב — „קלאב A". מועדון לאלף חברים בלבד, אשר יתן שירותים מגוונים לאנשי־עסקים ובעלי מיקצועות חופשיים.

במועדון, השוכן ברחוב ירמיהו, הושקעו כמיליון דולר. שותפים בו שלושה: משקיע אלמוני, יעקב נאמן, בעל מלון בתל־אביב, וכרמלה זילברמן, בעלת מישרד־נסיעות, שגם תנהל את המקום.

דמי־חבר שנתיים יהיו בסך 700 דולר. החברים יזכו בייעוץ עיסקי של הח״כ לשעבר, יחזקאל סלומין, ייעוץ פיננסי, שירותי אירוח ובילוי לצד שירותי־מישרד.

לקוראי

העולם הזה

בשל חג־הסוכות תוקדם הופעת הגליון הבא של השבועון.

הוא יופיע ברחובות תל־אביב ביום השני בערב, ויהיה מצוי בקיוסקים ברחבי הארץ ביום ג׳.

(המשך מעמוד 6)

ערבית אחת המתייחסת ברצינות לפעולה האמריקאית.

תוצאה שניה: היוקרה של סוריה הרקיעה שחקים, והיא עושה בלבנון ובמרחב כולו כבתוך שלה. הכוחות הכפופים לה עושים חיל ומאיימים על ביירות. ממשלתו של הנשיא אמין אל־ג'מייל מתנדנדת, ויודעת שאין לה קיום אם לא תתפייס עם הסורים ותרקוד לפי חלילם. יאסר ערפאת, שנואנפשם של הסורים, נמצא בטריפולי, וגם הוא מנסה להתפייס עימם, תוך השלמה עם המצב.

הסורים אינם פועלים בשליחות הסובייטים, ומצפצפים על העצות הבאות ממוסקווה. אך מכיון שהצבא הסורי מצוייד בנשק סובייטי, ומכיוון שהמיטריה הפוליטית־הצבאית של ברית־המועצות מגינה על סוריה, כל עליה ביוקרת הסורים מביאה גם לעליית יוקרתם של הסובייטים, ולירידת קרנם של האמריקאים.

פירות בארשם. לפני שנה ביקשו האמריקאים לקטוף את פירות הפעולה הישראלית בלבנון. עכשיו ככר ברור כי הם קטפו פרי־באושים. הם נמצאים בבוץ יחד עם ממשלת־ישראל, ובמזה אין להם מושג איך לצאת משם.

זוהי ויאט־נאם זוטא, והיא עלולה להיות לוויאט־נאם גדולה יותר.

הפגנות המיצער שלא צעד

הפרשה המוזרה של המיצער שהיה צריך לצעוד השבוע — ואיש לא ידע היכן.

הידיעה היתה קצרה וסתמית. עיתונאי אמריקאי בשם ראלף שינמן, שהגיע במטוס ארצה מז'נבה, לא הורשה להיכנס ארצה. הוא גורש במטוס הראשון.

מאחרי הידיעה הסתתרה פרשה מוזרה: המיצער שלא צעד.

שבעה ושאוא. שינמן, לשעבר מזכירו המדיני של הפילוסוף הבריטי ברטראנד ראסל, הפעיל הפאציפיסטי הנודע, בא ארצה לפני חודש. בראשו היה רעיון: לארגן מיצעד גדול ביום־השנה לטבח צברה ושאתילא. במיצעד הזה היו צריכים להשתתף פלסטינים מכל רחבי הארץ, אישים בינלאומיים וישראלים.

הוא עבר לאורכם ולרוחבם של השטחים הכבושים והחתים את כל האישים הערביים האפשריים על הקריאה למיצעד. התמו כולם — החל בבסאם שכעה בשכם ועד ראשד אל־שאוא בעזה. במיסמך הופיעה גם חותמת עברית: זו של ראש המועצה המקומית של שפרעם.

בו־זמנית ביקש שינמן לארגן ועדה של אישים בעלי־שם ברחבי העולם. הוא טען כי תומכים ביוזמה ריצ'ארד ארנס, אחי שר־הביטחון, שהוא פרופ־סור למישפטים בארצות־הברית, והמו־מחה לתורת־השפה נועם חומסקי.

בוועידת האו"ם לשאלת פלסטין, שנערכה בז'נבה (ראה עמודים 24 – 26) הופיע שינמן לפני המישלחות וביקש לארגן את המשתתפים הישראליים למען המיצער. עורכי־הדין הישראליים במקום לימדו אותו שאין כל סיכוי לקבל רישיון למיצער בשטחים הכבושים, וכי מיצער כזה יתכן רק בירושלים. הם גם הסבירו לו שהוא יזדקק לרשיון מישטרתי.

ככל שרבו הדיונים, כן הסתבר כי התוכנית כולה עומדת על כרעי־תרנגולת. שינמן ידע רק דבר אחד: שהמיצעד ייערך למחרת יום־הכיפורים, ביום הראשון השבוע. אך לא היה לו מושג מי יבוא למיצער, היכן הוא ייערך, איפה יתחיל ואיפה יסתיים.

לבסוף קבע שיבוא ארצה, ויסיים שם את ההכנות. הישראלים הבטיחו לעזור לו בעניינים הסידוריים, כגון הבקשה לרשיון, ובמיקרה הצורך גם פניה לבית־המישפט.

עיבוי וגירוש. כאשר חזרו הישראלים ארצה, הומטרו עליהם

(המשך בעמוד 16)

סוף הסחיטה הריגשית — תחילת הלוחמה הפסיכולוגית

לשבור את הנשיא

ב יום החמישי שעבר סיים ראש־הממשלה המתפטר מנחם בגין, את מעצר־הבית שלו בכפר־ערובה של סיעת הליכוד, ושיגר סוף־סוף את מיכתב־ההתפטרות שלו לנשיא־המדינה.

בגין חדל מלהיות נושא פוליטי, ואיפשר לכל כותבי הטורים ומחשבי־הקיצין להיסחף לאורגיה מהנה של כתיבה ספקולאטיבית, שעסקה במי־חושיו הפיסיים ובבעיותיו הנפשיות, יותר מאשר במהותו הפוליטית.

מאז שהפעיל עליו שר־האוצר, יורם ארידור, את תרגיל הסחיטה הריגשית המפורסם שלו, ומנע ממנו ללכת מייד לנשיא, בנימוק של חובה כלפי חבריו שלא להעביר את השילטון לשימעון פרס, איבד בגין את כושרו לפעול באורח עצמאי.

חבריו, וחם בלבד, גרמו לו לפרוש בביזיון נורא. האיש, שרצה בכל ליבו לדמות ליריבו הגדול, דויד בן־גוריון, עזב את הזירה הפוליטית בקאריקטורה של ראש־הממשלה הראשון של ישראל.

רק חברי־כנסת מעטים ידעו השבוע מה מתחולל באמת במעשה־המרכבה הקואליציוני. באורה מוזר חיפשו כולם אחרי מקורות־מידע. עסקנים, שתוארו בעיתונים ככל־יכולים, רב־מג במשא־ומתן הקואלי־ציוני, חיזרו אחרי עיתונאים, ושאלו שאלות שהסגירו בורות מוחלטת במה שהתרחש מאחי־י הקלעים. ערפל־הקרב הוא עתה כל־כך מושלם, עד שגם מחוללין מתקשים למצוא דרכו את נתיבם.

מעולם לא הוצדקה יותר ההברקה הישנה של אוסקר ויילד, על הפולי־טיקאים היודעים את מחירם של כל הדברים, אבל לא את ערכם. אישים שיש להם אחריות לשרשרת האסונות שהתרחשה בלבנון ב־16 החודשים האחרונים, ובכללם הזוועות של השבוע, התהלכו וחוחי־דעת, שזופים, דשנים, ולכאורה חסרי־דאגה. איש, מחוץ אולי לח"כ אמנון לין, שהביע דאגה לגורל הקשר ההיסטורי שבין המימסד הישראלי והדרוזים, לא עסק ברציונות בהשלכות הרפתקת לבנון, או בשבר הכלכלי שבא בעיקבותיה. השרים, מלווים כדרכם בצבא עוזרים, דוברים, מזכירות ושתדלנים מכל הסוגים, שקעו ברכילות קואליציונית. המצותתים מהצד נדהמו להיווכח שהשמות יצחק שמיר או שימעון פרס כמעט שלא עלו בשיחות. באורח בלתי־טיפוסי לפוליטיקה הישראלית, דיברו כולם כמעט בלעדית על נשיא המדינה, חיים הרצוג.

הלחץ על הנשיא

ב מערך התבטאו בארס רב על התנהגותו של חיים הרצוג. כמה מהכינויים שהודבקו לו אינם ניתנים לציטוט, אך בסך הכל הוא הוגדר ככדאיניק, ליכודניק רוחני ורעיוני, ואפילו כטיפש מוחלט. ההשוואות הבלתי־מחמיאות לאחיו המנוח, יעקב הרצוג, הושמעו מפי רבים במערך, בעיקר מקרב אנשי מפ"ם. איש לא דרש מהעיתונאים להשתיק את דברי־הביקורת.

נראה בעליל שאנשי־המערך מב־קשים לשדר לנשיא את זעמם, שמא יימלך בדעתו וינקוט בצעד סנסציוני, אחרי שיקיים את הנוהל של התייעצות עם הסיעות, עד ערב חג־הסוכות.

"הצעד הסנסציוני" הנדרש מהרצוג איננו אלא הטלת מלאכת הרכבת־הממשלה על יו"ר מיפלגת־העבודה, שימעון פרס.

מישלחת המערך, שביקרה אצל הנשיא ראשונה, ביום הראשון בבוקר, כללה, שלא במיקרה, גם את החבי"ם משה שחל ועוזי ברעם, האחראים, יותר מכל האחרים, לבחירתו של הרצוג, בניגוד לעמדת הליכוד.

אנשי המערך הפעילו בתחילת השבוע לחץ פסיכולוגי אדיר על הר־צוג, ואף יצרו את "מיתוס ה־70", שנועד לתת לנשיא לגיטימציה צ־בורית להחלטה למנות את פרס.

"מיתוס ה־70" איננו אלא תחזית די פראית, הטוענת שאם פרס ינסה את כוחו בהרכבת ממשלה, הוא יוכל להקים קואליציה רחבה, שתישען על כ־70 חברי כנסת. תפיסה זו עומדת, כמובן, בניגוד קוטבי להתחייבותם של 64 חברי הקואליציה של בגין לתמוך בממשלה בראשות יצחק שמיר.

הרצוג התבקש, לכן, על־ידי חברי מישלחת המערך, להציג לסיעות הקטנות שפגשו אותו בימי השני והשלישי, שאלה נוספת: "האם תסרבו בכל מיקרה לתמוך בממשלה בראש־שות פרס?" האופטימיסטים במערך מקווים, שתשובה מעו־רפלת לשאלה כזו, שתשאיר את הנושא פתוח, תאפשר להרצוג מרחב תימרון גדול בטרם יחליט.



הנשיא הרצוג ושימעון פרס
להזכיר לו מי בחר בו

מישלחת המערך, שביקרה אצל הנשיא ראשונה, ביום הראשון בבוקר, כללה, שלא במיקרה, גם את החבי"ם משה שחל ועוזי ברעם, האחראים, יותר מכל האחרים, לבחירתו של הרצוג, בניגוד לעמדת הליכוד.

אנשי המערך הפעילו בתחילת השבוע לחץ פסיכולוגי אדיר על הר־צוג, ואף יצרו את "מיתוס ה־70", שנועד לתת לנשיא לגיטימציה צ־בורית להחלטה למנות את פרס.

"מיתוס ה־70" איננו אלא תחזית די פראית, הטוענת שאם פרס ינסה את כוחו בהרכבת ממשלה, הוא יוכל להקים קואליציה רחבה, שתישען על כ־70 חברי כנסת. תפיסה זו עומדת, כמובן, בניגוד קוטבי להתחייבותם של 64 חברי הקואליציה של בגין לתמוך בממשלה בראשות יצחק שמיר.

הרצוג התבקש, לכן, על־ידי חברי מישלחת המערך, להציג לסיעות הקטנות שפגשו אותו בימי השני והשלישי, שאלה נוספת: "האם תסרבו בכל מיקרה לתמוך בממשלה בראש־שות פרס?" האופטימיסטים במערך מקווים, שתשובה מעו־רפלת לשאלה כזו, שתשאיר את הנושא פתוח, תאפשר להרצוג מרחב תימרון גדול בטרם יחליט.

מודעי יודע היטב שיש גבול ברור לנאמנותו של גרופר ושל "מודעי־ליציה מצומצמת. "פיסי" ממש מת להיות שר־החקלאות, והמינוי הנכסף קורץ לו בבר יותר מחודש. הוא מקווה שדווקא שרי־חוץ יכשילו את תביעתו של אריאל שרון לתפקיד הזה.

מודעי יודע היטב שיש גבול ברור לנאמנותו של גרופר ושל "מודעי־ליציה מצומצמת. "פיסי" ממש מת להיות שר־החקלאות, והמינוי הנכסף קורץ לו בבר יותר מחודש. הוא מקווה שדווקא שרי־חוץ יכשילו את תביעתו של אריאל שרון לתפקיד הזה.

רק ח"כ אורה נמיר (השייכת למחנה רבין) הסתייגה מקביעה נחרצת כזאת.

נבון עצמו לא דיבר בפומבי, אבל אנשי־פרס דיברו עליו במרירות גלויה. נבון לא התייצב לצד ידידו הוותיק בשעתו הקשה. הוא הסתפק ברמזים קונסטיטוציוניים, שסייעו דווקא לשמיר, והשתבח באוזני מקורביו על כושרו המעולה לעמוד בלחצים. נבון מבין היטב שפרס לא יתייצב נגדו בשום צורה. השיקול הכללי של טובת־המיפלגה, וגם החש־בון האישי של פרישה ככבוד, יכתיבו לו תמיכה, אולי אפילו פעילה, בנבון.

קיים גם גורם הנקמה ביצחק רבין. הברית החדשה שני־צרה בין פרס לרבין תתמוטט ברגע שיתחילו ההליכים המיפ־לגתיים להמלכת נבון. "גם לי, גם לך לא יהיה."

אנשי מפ"ם נוטים למתוח ביקורת חריפה על אורח ניהול המו"מ על־ידי הצוות של פרס, ובעיקר על כך שלא הודגשה די הצורך ההשקפה, שאין להשתתף בשום אופן בממשלה ברא־שות שמיר. אין ספק שבמפ"ם רוחשים עתה אהדה לפרס, אבל ראשי המיפלגה יסכימו למועמדותו של נבון, כדרכם, כאשר הנושא איננו אקטואלי, דיברו המפ"מניקים בביטחון רב על "פרישה", אילו ניאותה מיפלגת העבודה לכת לממשלת־אחדותלאומית. אך ברור לכל שההכרעה במרכז מפ"ם, שלא לפרק את המערך, היתה היסטורית, ולא קוניונקטורלית.

המפתח לפיתרון כל החידות ולהכרעת כל הגורלות, נמצא השבוע במישכן הנשיא. חיים הרצוג, איש די חלש ובעל נטייה בולטת לרצות את הימין, יעמוד השבוע לפני לחצים חסרי־תקדים בקאריירה הפוליטית שלו.

הוא יכריע באשר יתפזרו ענני־האבק של קרב הלוחמה הפסיכולוגית, שתפס השבוע את מקומה של הפוליטיקה השיגרתית.

חיים ברעם ■

"פראבדה" בטלוויזיה הישראלית

התמונה הטלוויזיונית היתה מביישת ומבזה. לשעה קלה היה נרמה שהעיתון הסובייטי הגיע לישראל על סף 1984, ודווקא הכתב האינטליגנטי ביותר במערכת מבט לקח עליו את התפקיד האנטי־עיתונאי המובהק לשקר כמצה נחושה בשירות הממשלה.

קישקושיו המדיניים של יעקוב אחימאיר על מצב בריאותו של ראש־הממשלה, מנחם בגין, היו עלבון חמור לצופים. אחימאיר תיאר בפרטי־פרטים איש חולה מאוד, שאינו אוכל מחמת דיכאון עמוק (שהוגדר בטלוויזיה כ"מצב־רוח"), הרזה יותר מיום ליום — שורה ארוכה של סימפטומים, שהיו מביאים לאי־שפוזו הדחוף של כל אחד, שהיה בי"ש־מזל דיו ללקות בהם. מצד שני הוגדר בגין כבריא בגופו וברוחו, כמעט ספורטאי, שאין כל מניעה שיתמודד בבחירות הבאות לכנסת. כל זאת, על פוליטיקאי שהוא גם חובב־טקסים מושבע, שלא היה מסוגל לנסוע במכונית־שרד למרחק של 150 מטרים, כדי להגיש את מיכתב־ההתפטרות שלו לנשיא.

לזכותו של אחימאיר אפשר רק לציין, שהוא נראה ממש חולה מהג'וב האומלל שהוטל עליו. אין בכך כדי להצדיק את פחדנותו. שהיא מאד מוזרה ולא־טיפוסית. כבר עתה, כל־כך סמוך לתחילתה של שנת תשמ"ד, ביצע אחימאיר את הביזיון העיתונאי של השנה. יש רק לקוות שהוא, וחבריו לעבודה במבט, יתעשתו, ולא יכפו על הציבור לחזות בפראבדה מצולמת גם בעתיד.

אנשי־הליכוד, לעומת זאת, מבינים שעליהם למהר, אחרת תתחיל פרשה חדשה של סחטנות אישית ופוליטית מכל הכיוונים, שתגמד אפילו את החזוים שנתחמו השנה עם שחקני־הכדורגל בליגה הלאומית. לא רק סיעת אגודת־ישראל, אלא בעיקר השר יצחק מודעי, מראיגים את אנשי חרות.

שר־האנרגיה מרוצה מאוד מהעו־בדה שהפליגוד שלו עם המערך דלף לכלי־התיקשורת. ההדלפה העלתה את מחירו הקואליציוני, ועשויה להביאו לכס סגן ראש־הממשלה. מודעי לוחץ על מקורבו, שר־החקלאות המיועד פסח גרופר, לעמוד בתוקף על מישרת יו"ר הוועדה לענייני־התיישבות.

גרופר המיסכן מוצא את עצמו, אולי לראשונה בחייו, על תקן של מתלבט. הוא חייב את הקאריירה הפוליטית המשג־שגת שלו למודעי, אבל חרושש עד מוות מכל מהלך, שיכשיל את הקמתה המיידית של הא־סטים" אחרים בסיעה הליברלית. הוא גם חושש שחברין למיפלגה יכשילו את מועמדותו לכהונת סגן ראש־הממשלה.

האהבה ההדדית בקרב ראשי מיפלגה זאת ידועה, וכבר היו דברים מעולם.

מישפט שלמה 1983

פ רס עצמו עדיין מקווה לנס. אבל רבים מחבריו מבינים היטב שגורל מנהיגם כבר נחרץ. יריבים ואוהדים שיבחו את התנהגותו המכובדת, אבל יתכן שלא יהיה בה כדי לשנות את גזר־הדין.

יו"ר העבודה נראה השבוע כמו גרי קופר, במערבון שבויים על־ידי אינג־מאר ברגמן. השליפה שלו איטית מדי מכדי להפחיד את אויביו או להרשים את קהל הצופים הרחב, אבל המבקרים והמומחים שיבחו.

גם השבוע, שצופן עדיין בחובו את האפשרות שפרס יתבקש להרכיב ממשלה, דיברו רבים על ימיו האח־רונים של פרס כמנהיג המערך.

כל אנשי המערך, ששוחחו השבוע עם "העולם הזה" התייחסו אל המועמדות של הנשיא־לשעבר, יצחק נבון, לתפקיד יו"ר מיפלגת העבודה וראש־הממשלה (אחרי הבחי־רות הבאות) כאל ודאות.

רק ח"כ אורה נמיר (השייכת למחנה רבין) הסתייגה מקביעה נחרצת כזאת.

נבון עצמו לא דיבר בפומבי, אבל אנשי־פרס דיברו עליו במרירות גלויה. נבון לא התייצב לצד ידידו הוותיק בשעתו הקשה. הוא הסתפק ברמזים קונסטיטוציוניים, שסייעו דווקא לשמיר, והשתבח באוזני מקורביו על כושרו המעולה לעמוד בלחצים. נבון מבין היטב שפרס לא יתייצב נגדו בשום צורה. השיקול הכללי של טובת־המיפלגה, וגם החש־בון האישי של פרישה ככבוד, יכתיבו לו תמיכה, אולי אפילו פעילה, בנבון.

קיים גם גורם הנקמה ביצחק רבין. הברית החדשה שני־צרה בין פרס לרבין תתמוטט ברגע שיתחילו ההליכים המיפ־לגתיים להמלכת נבון. "גם לי, גם לך לא יהיה."

אנשי מפ"ם נוטים למתוח ביקורת חריפה על אורח ניהול המו"מ על־ידי הצוות של פרס, ובעיקר על כך שלא הודגשה די הצורך ההשקפה, שאין להשתתף בשום אופן בממשלה ברא־שות שמיר. אין ספק שבמפ"ם רוחשים עתה אהדה לפרס, אבל ראשי המיפלגה יסכימו למועמדותו של נבון, כדרכם. כאשר הנושא איננו אקטואלי, דיברו המפ"מניקים בביטחון רב על "פרישה", אילו ניאותה מיפלגת העבודה לכת לממשלת־אחדותלאומית. אך ברור לכל שההכרעה במרכז מפ"ם, שלא לפרק את המערך, היתה היסטורית, ולא קוניונקטורלית.

המפתח לפיתרון כל החידות ולהכרעת כל הגורלות, נמצא השבוע במישכן הנשיא. חיים הרצוג, איש די חלש ובעל נטייה בולטת לרצות את הימין, יעמוד השבוע לפני לחצים חסרי־תקדים בקאריירה הפוליטית שלו.

הוא יכריע באשר יתפזרו ענני־האבק של קרב הלוחמה הפסיכולוגית, שתפס השבוע את מקומה של הפוליטיקה השיגרתית.

חיים ברעם ■



מדרום לאולי

ה כביש היה חדש ורחב, האוויר היה נקי והנוף משגע. עשרות חצבים פרחו בצידי הדרך, לבנים וזקופים. החורף מתקרב. השיירה נסעה במהירות. שלוש מכוניות פרטיות וג'יפ סיור מאובק. לפתע נעצרנו. חייל צה"ל הגיח מאחרי קומנדקר שעמד בצל ואותת לנו לעצור. „אי אפשר לעבור כאן," הסביר לקציין־הליווי, „הדרך הזאת לא נבדקה הבוקר. תצטרכו לנסוע בכביש השני".

דובר צה"ל מארגן לעיתונאים סיורים בלבנון, במוצבים שעל הקו החדש. הסיור הפעם, נערך במוצב חדש, הנמצא צפונית לעיירה ג'זין שבגיזרה המיזרחית. ג'זין נמצאת כ־70 קילומטר צפונית למטולה. צה"ל סלל כביש חדש המוליך ממטולה לג'זין, אך כיוון שציר זה לא נבדק באותו היום, היה צורך לנסוע בדרך השניה, הארוכה והבלתי־סלולה. הכביש מתפתל בין ההרים, עובר דרך כפרים קטנים, שיי־עים ונוצרים. האווירה שקטה. צבא כמעט לא נראה על הדרכים. לעומת זאת, נראים הרבה מאוד כלים כבדים. תנופת הפיתוח בעיצומה.

קילומטרים רבים של כבישים, בצי־רים חדשים, נחצבים בהר ונסללים לצרכים צבאיים (אולי אזרחיים). דחפורים עסוקים במלוא המרץ בנגי־סות בהרים ובפריצת דרכים חדשות, כאילו רוצים להספיק מהר, לפני שיקצצו את תקציב־הביטחון.

אזרחים לבנוניים במכוניות מפוא־רות דוהרים על פני דרכי העפר הלא־סלולות במהירות מטורפת ומשאירים מאחריהם ענן אבק סמיך. הם התרגלו לכל מיני תלאות.

לפני הצהריים הגענו למוצב צה"ל. המוצב נמצא אי־שם צפונית־מערבית לג'זין, על ראש ההר, במה שנקרא נקודה אסטרטגית חשובה, מעל העמק שבו זורם נהר האולי. תעלות־קשר ומינהרות מצופות בפח גלילי חדש ומבריק, מובילות אל עמדת התצפית שבקצה.

שם, בעמדה, ישב חייל־מילואים משועמם, והסתכל על הוואדי שלמטה ועל שרשרת ההרים שממול. הרים של הפגזות נשמעו מרחוק. קולות שלא התאימו לשקט הפסטוראלי של המר־צב. הרים של המילחמה בהרי השוף מן העבר השני של האולי. בנהר עצמו קשה היה להבחין. קו האולי החדש אינו תעלת סואץ המפרידה בין שתי יבשות. הנהר דומה יותר לנחל.

בדרך חזרה מן המוצב נעצרנו בג'זין. חיפשנו פליטים שברחו מהרי



תקציב הביטחון מסות רבות של כלי־רכב כבדים הכלים ישראליים, המהנדסים ישראליים וכך גם התקציב. דחפורים עסוקים במלוא המרץ כאילו רו־צים להספיק מהר, לפני שיקצצו את תקציב הביטחון.

מאת

ענת סרגוסטי

השוף. הגענו לבית־החולים של הצלב־האדום, אך המקום היה ריק מפליטים. ג'זין היתה שקטה. בתים, רובם בנויים אבן, ממוקמים על גבעות בין חורשות של אורנים והרבה הרבה איצטרובלים על הארץ. כמעט על כל בית שני שם, ובכל דרום־לבנון, תלויה תמונה של באשיר ג'מייל, הנשיא שנרצח לפני כשנה. בכל אזור הדרום היתה רק תמונה אחת של אמין ג'מייל, לעומת עשרות רבות של תמונות של באשיר, מחייך, במדים, ובידו נשק.

מישהו ברחוב הראשי סיפר כי במינזר ישנן כמה מישפחות של פליטים. נסענו לשם. רגל לבנוני גדול בלויי סחבות, נושאים צרור סמרטוטים על גבם, ומבטם עצוב ומיואש.

אלה היו פליטים מסוג אחר לגמרי. פליטים של הבורגנות הלבנונית. אנשים בעלי־בתים, הרגילים שבכל פעם שמתקרבת צרה למקום, הם אורזים את עצמם, בדרך־כלל במכונית שלהם, נועלים את הבית היטב, לפעמים מש־אירים שומר או גנן, ועוברים למקום אחר, עד יעבור זעם. אלה פליטים שבמשך כל המילחמה, מאז פלש צה"ל ללבנון, נסעו הלוך ושוב. בתחילה בשיירות צפונה, כשהם בורחים מפני הצבא הישראלי ואחר־כך דרומה, כשהם בורחים מפני התופת של ביירות והרי השוף. הם לבושים היטב ומראם נאה. נראה שהם מורגלים בבריחות כאלה, על כל האבסורד שבדבר.

בחורות בנעלי־עקב ושמלות אופנתיות עברו את קו האוולי כדי להימלט מפני „אנשים שיש להם נזם באף"

היה תלוי על מירפסת הקומה השניה. החצר למטה המתה אנשים, בעיקר בחורות צעירות וילדים קטנים.

תרז, בחורה בת 20 בערך, ניגשה אלינו וסיפרה לנו כי במקום נמצאות שמונה מישפחות שברחו לפני שבוע מכפרם שבהרי השוף. תרז סיפרה בהתרגשות כיצד יצאו כל המישפחות, בשעת לילה מאוחרת, מן הכפר הנוצרי והלכו שעות ברגל עד שהגיעו למקום מיבטחים ונשארו במינזר הקטן שבעיר. תרז היתה לבושה מיכנסיים סגולים אופנתיים וחולצה לבנה קיי־צית. לרגליה נעלה נעלי־עקב לבנות. היא היתה מאופרת ומסורקת בקפידה.

מאחוריה ישבו כמה בחורים ובחו־רות בני גילה. כולם לבושים לפי האופנה האחרונה. כל הבחורות מאו־פרות היטב. לכולם צלבי־זהב גדולים ובולטים על החזה. גברים בוגרים לא היו במקום. אלה, סיפרו לנו, הלכו להביא אוכל למישפחות.

לחתונה אחרי הטנקים

כ **ששומעים את** המילה פליטים מצטיירת מייד תמונה מאוד מסויימת של אנשים עניים, לבושים בלויים, נושאים צרור סמרטוטים על גבם, ומבטם עצוב ומיואש.

אלה היו פליטים מסוג אחר לגמרי. פליטים של הבורגנות הלבנונית. אנשים בעלי־בתים, הרגילים שבכל פעם שמתקרבת צרה למקום, הם אורזים את עצמם, בדרך־כלל במכונית שלהם, נועלים את הבית היטב, לפעמים מש־אירים שומר או גנן, ועוברים למקום אחר, עד יעבור זעם. אלה פליטים שבמשך כל המילחמה, מאז פלש צה"ל ללבנון, נסעו הלוך ושוב. בתחילה בשיירות צפונה, כשהם בורחים מפני הצבא הישראלי ואחר־כך דרומה, כשהם בורחים מפני התופת של ביירות והרי השוף. הם לבושים היטב ומראם נאה. נראה שהם מורגלים בבריחות כאלה, על כל האבסורד שבדבר.

הם בורחים ברגע שמתקרבת הסכנה. תרז סיפרה כי ראו חיילים מכל הסוגים מתקרבים לכפר שלהם. היא סיפרה על חיילים סוריים, על חיילים פלסטיניים, אפילו על איראנים. היא סיפרה על סוג משונה ביותר של חיילים, שהיו להם עגילים באוזניים, נזם באף וסימן מוזר על המצח. דרוזים לא היו שם, לדבריה.

במינזר הם גרים. כל מישפחה קיבלה חדר קטן. תמונה של באשיר ג'מייל על הקיר, מיזרנים על הארץ וכמה שמיכות־צמר. באחד החדרים ישבה אישה צעירה והאכילה ילד קטן ליד שולחן עמוס מזון, מתחת לפסל עשוי גבס של מאריה קדושה.

גם בבית־החולים המקומי נמצאים כמה עשרות פליטים שברחו מהרי השוף. כולם נוצרים מארונים. גם אלה סיפרו כי לא הדרוזים הם אלה שטבחו בהם, אלא הסורים והפלסטינים, שהצטרפו לכוחות המורדים של אבו־מוסא.

דרום־לבנון שקטה. התושבים התרגלו למצב וממשיכים בחייהם הרגילים. בדרך נתקלנו בשיירה



5 שעות ברגל

צעדו מישפחות ה־פליטים מכפרם שמ־צפון לאוולי, עד שהגיעו למקום מיבטחים במינזר שבעיר ג'זין. הפליטים הם נוצרים מארונים. הבחו (משמאל) לבושה שימלה אדומה בוהקת. מאו ומסורקת היטב. הילד הקטן מחזיק סכין בי

שנסעה לחתונה. מרצדס כחולה מעוטרת בפרחים ובסרטים, שהובילה את החתן והכלה אל הטקס, ואחריה מכוניות רבות של בני־מישפחה וקרובים. הם נסעו באיטיות אחרי שלושה טנקים של צה"ל, שזחלו על הכביש החדש והשאירו חריצים גסים על האספלט השחור.

אחרי כל כמה קילומטרים ישנו מחסום של חיילי הרב־סרן „חדאד". מחסום מאורגן, טנק גדול צבוע אפור עומד בפוזה קרבית, כשהתותח שלו מכוון קדימה באיום. חייל צעיר במדי צה"ל המותאמים בדיוק לגופו, מכוון בידו הימנית את הרובה, כולו אומר חשיבות, והוא מאותת לנהגים לעבור.

המחסומים המעטים של צה"ל מתעסקים רק עם „כוחותינו." אל התושבים הלבנוניים אינם מתייחסים. תפקידם להודיע לשיירות הצבאיות, למהנדסים הרבים ולכל נהגי כלי־הרכב הכבדים, שבאים מן הארץ כדי לסלול את הכבישים, אם הציר נבדק והדרך פנויה. החיילים מספרים כי בכל יום מתרחשת איזושהי תקרית בדרום־לבנון. המקום לא כל־כך שקט כמו שהוא נראה, ויש להמשיך לשמור על עירנות.

בדרך חזרה שמעתי ברדיו כי לכפר מע'ר שבגליל־העליון הובאו כוחות גדולים של מישטרה ומישמר־הגבול, מפני שיש שם מתיחות גדולה בין הדרוזים והנוצרים על רקע המילחמה בהרי השוף. עצרתי במטולה, החזרתי את השכפ"ץ הצה"לי הכבד ונסע למע'ר.

רק הנוצרי בורחי

ב **ארץ שיבעה** כפרים מעור של דרוזים ונוצרים: עוספיה, ר פקיעין, שפרעם, אבו־סנאן, כפר י ומע'ר. במע'ר כ־13 אלף תושב שבהם רוב דרוזי של שבעת אל איש, מיעוט נוצרי של ארבעת אל איש בערך והשאר מוסלמים. בכ כנסיה אחת, מיסגד אחד ו בתי־תפילה דרוזיים.

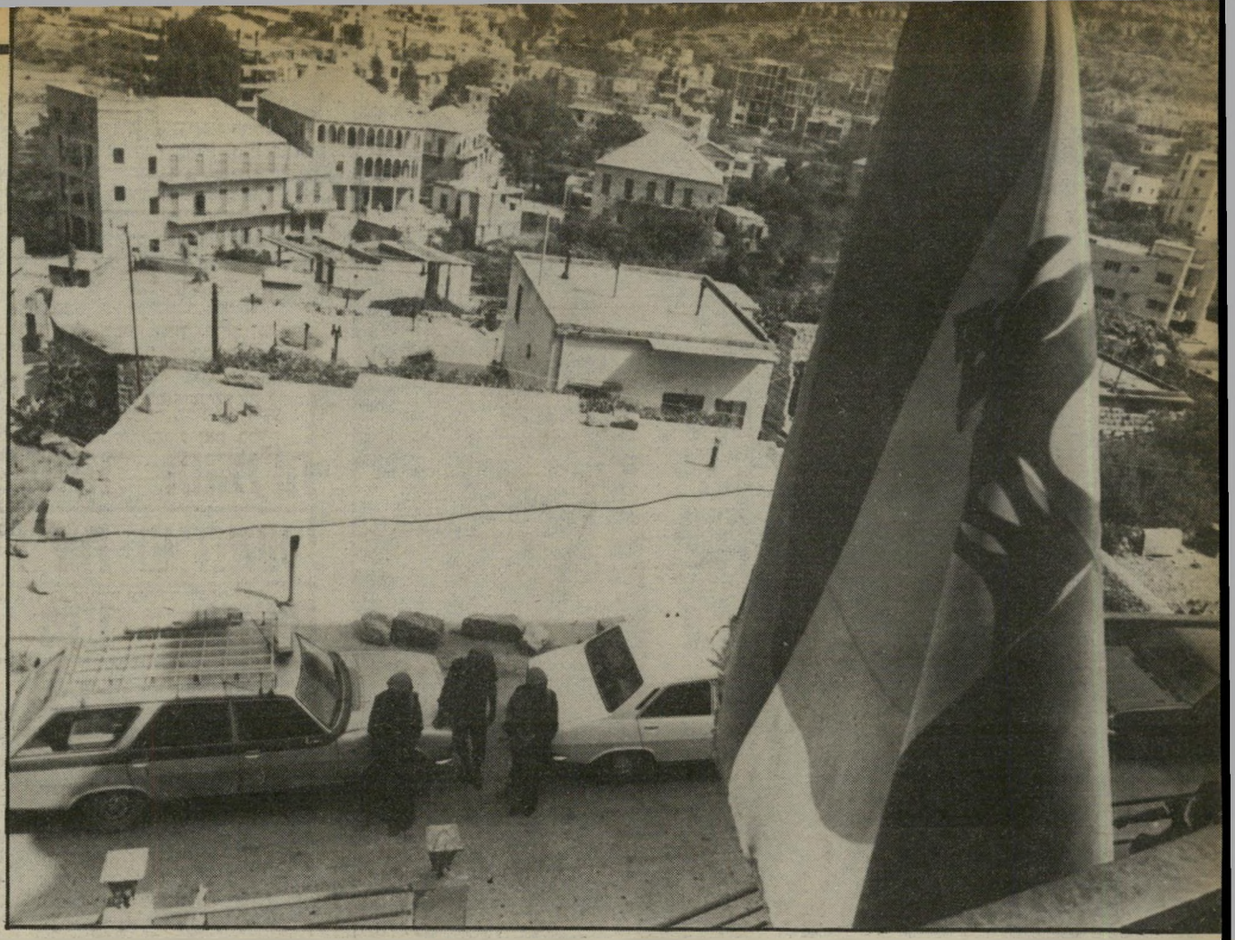
חלק גדול מארמות הכפר הופצ בשעתו על־ידי המרינה, למה שנק שטח תשע, לצרכים צבאיים. כ מתפרנס רק חלק קטן מתושבי הכ מחקלאות. הנוצרים במקום, ש נוצרים קאתולים (בניגוד ללבנו שהם מארונים), מחזיקים את המיס בכפר. על רקע זה התגלע סיכס בין־עדתי לפני כשנתיים. מאז המ רגוע. אין סיכסוכים. העדות חי בדרך־כלל בשכונות שונות, בתי־הספר והשירותים משותפים.

השבוע יידו דרוזים, ילדים קט מתחת לגיל 10, אבנים על שכו נוצרית בכפר. איש אינו מתיי לעניין זה ברציעות. זה היה אירוע שו ולא חשוב.

הדרוזים בגליל מתעניינים מא במה שקורה בלבנון. לרובם מישפח



„זה לא הדרוזים!" אומרים הפלי־טים הנוצרים. הם טוענים כי מי שנלחם וטובח בהם, אלה הסורים, הפלסטינים וחיילים איראניים. הם סיפרו על סוג משונה של חיילים, עם עגילים באוזניים, נזם באף וסימן על המצח. הפליטות מחכות לסיום הקרבות.



דגל בגיזין – דגל לבנוני, שעליו מצוייר ארז ירוק, מתנופף מעל המירפסת של הקומה השניה של מינזר בעיר ג'זין. העיר בנויה על מורדות ההרים. הבתים בתי־אבן, מעוטרים בעמודים ובעיטורים שונים. הגגות בדרך־כלל של רעפים אדומים. העיר כולה טובלת בירק, בעיקר עצי־אורן צפוניים, והם מלאים איצטרובלים של צנוברים. צה"ל סלל כביש אספלט חדש המוליך ממטולה לג'זין.

(המשך מעמוד 11)

בהרי השוף, ולאלה שאין מישפחות ישנה זיקה עמוקה לאחיהם שמעבר לגבול. מאז פלישת צה"ל ללבנון, נפגשו המישפחות הדרוזיות משני צידי הגבול, והקשר נעשה עמוק יותר.

בתחילה התחלקו הדרוזים בארץ לשמאל ולימין, כמו בלבנון. השמאל תמך בוואליד ג'ונבלאט והימין במג'יד ארסלן. הימניים טענו כי ישראל צריכה לטפח את הקשרים אם ארסלן וכך לעזור לדרוזים בלבנון. כיום נוטים גם הדרוזים של השמאל וגם אלה של הימין אחרי ג'ונבלט.

כולם, משני הצדדים, טוענים כי המילחמה בשוף אינה מילחמה עדתית. כמו שמנסה התעמולה הישראלית להסביר, אלא מילחמת־מעמדות בין השמאל והימין. "אסור היה לתת לפלאנגות להיכנס להרי השוף," הם אומרים. "עובדה היא כי מי שבורח עכשיו מהאיזור, אלה הנוצרים המארונים העשירים. להם יש לאן לברוח, להם יש אמצעים לברוח. הדרוזים אינם בורחים. הם נלחמים את מילחמת הקיום שלהם."

בכלי־התיקשורת בישראל דיווחו כי לג'ונבלט היה, עד לנסיגת צה"ל מהשוף, צבא של חמשת אלפים לוחמים. כיום, כך רווח, נלחמים לצידו חמישים אלף איש. כל דרוזי בהרי השוף הצטרף למילחמתו של ג'ונבלט, מילחמת הקיום.

זיין א־דין אבו־ע'וש, דרוזי ששירת בצה"ל ומהנדס במיקצועו, הסביר: "הנוצרים בשוף נלחמים מילחמת השתלטות. עובדה היא כי הנוצרים הם אלה שעוזבים את לבנון. הם אלה שמגיעים לראש־הניקרה ולנמל־התעופה בלוד. הדרוזים לא עוזבים. אין להם לאן לברוח. שם זה הבית שלהם והאדמה שלהם. אפילו הימין של הדרוזים בארץ תומך כיום בג'ונבלט."

"אמונתם המיוחדת של הדרוזים," מסביר אבו־ע'וש, "היא שמאחדת אותם. הדרוזים הם עדה קטנה ביותר. מיליון נפש בכל העולם. האמונה החזקה שלהם בגילגול־הנשמות מאפשרת להם ללכת למילחמה בלא חשש".

רוב הדרוזים במע"ר מאמינים כי המילחמה בשוף היא מילחמה פנימית. הם טוענים שוב ושוב, כי זו אינה מילחמה עדתית, אלא מילחמה בין שמאל וימין.

לאמין עסקאלה, ראש־המועצה המודח של מע"ר, יש מישפחה בשוף. אימו לבנונית ואביו יליד הארץ. "הנוצרים והדרוזים," אומר עסקאלה, "הם עם אחד — פלסטיני. הפלאנגות חשבו שיצליחו להתגבר על כוחות השמאל. אבל הם לא יצליחו. כולנו יודעים איפה למדו מנהיגי הפלאנגות את התורה שלהם. כשב־1930 הם היו בקשרים עם הנאצים ועם מוסוליני".

להילחם בהרי השוף

גם דרוזים פטריוטים לישראל, אנשי דת, שהזדהו קודם עם הימין, מוכנים היום ללכת להילחם אם אחיהם בשוף. אבו־זידאן נימר, דרוזי דתי, עם כפיה וגאלביה מסורתית, מסביר כי הוא תומך בדרוזים בשוף משום שהם דרוזים. "ואם היו מרשים," הוא אומר, "כל הדרוזים בארץ היו צריכים ללכת להילחם עם האחים שלהם בשוף. כאן, בארץ, אין מתח בין דרוזים ונוצרים. אלה היו סתם ילדים קטנים שזרקו אבנים. רק התיקשורת מנפחת את העניין. בישראל יש חוק. כאן זה לא עניין של דרוזים ונוצרים. וגם שם זה לא עניין ערתי. זה לא בסדר שהפלאנגות, שהם מיעוט קטן, ישלטו על כולם".

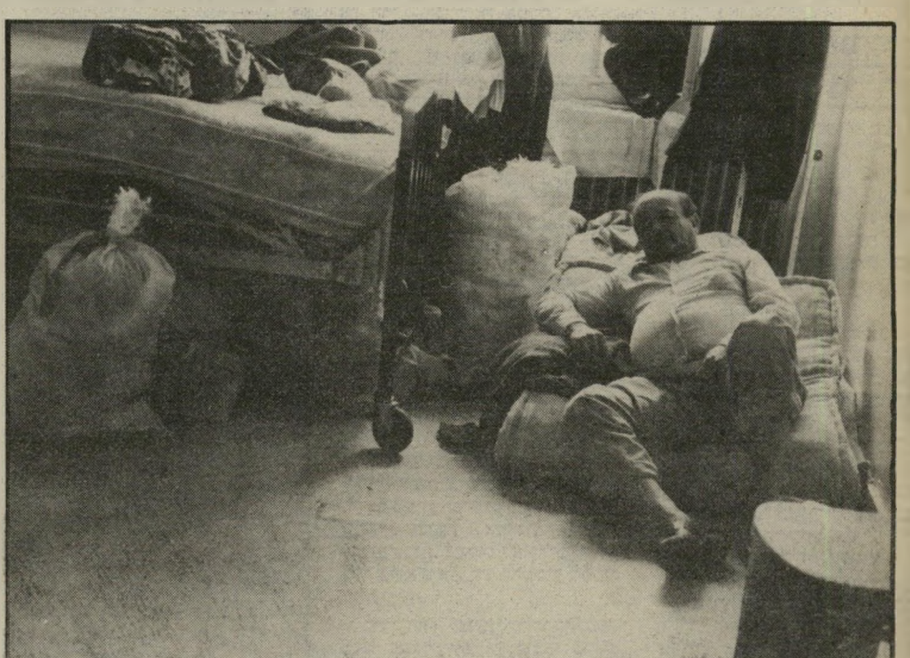
נימר מגדיר את עצמו כערבי ישראלי, וטוען כי כל הדרוזים הם ערבים. "זה רק כאן בארץ טוענים כאילו הדרוזים הם עם אחר."

גם הנוצרים במע"ר אינם מוכנים להכניס את הסיכסוך הלבנוני לתוך ישראל. שפיק ג'השאן, מורה לכימיה בעילבון, אומר שבארץ מדווחים כאילו יש קיטוב בין הנוצרים והדרוזים בגליל. "אנחנו לא הרגשנו בקיטוב. להיפך, יש קירבה עדתית יותר גדולה. אני כנוצרי," אומר ג'השאן, "מרגיש שכוחות הקידמה הערביים בשוף, נגד הפלאנגות. יחד עם ג'ונבלט נלחמים גם נוצרים וגם מוסלמים".



צלב זהב – הבחורות והבחורים הצעירים שברחו לג'זין עונדים, כמעט כולם, צלבי־זהב גדולים על החזה. למטה: חבורת צעירים פליטים המתאכסנים במינזר. הפליטות מאופרות.





עם כל החבילות – פליט נוצרי מא־רוני, שברח מכפר שמצפון לאוולי, ירשב על מזרן קש בבית־החולים של ג'זין. מסביבו חבילות ושקים רבים שהביאו הפליטים מביתם. פליטים אלה באו במכוניות שלהם ויכלו להביא איתם את התפצים הדרושים להם לכל חזמן.

בעוד שבאיזור־הכיבוש בלבנון בורחים הנוצרים מפני הדרוזים, מזדהים התושבים הנוצרים בגליל דווקא עם כוחותיו של וליד ג'ונבלט



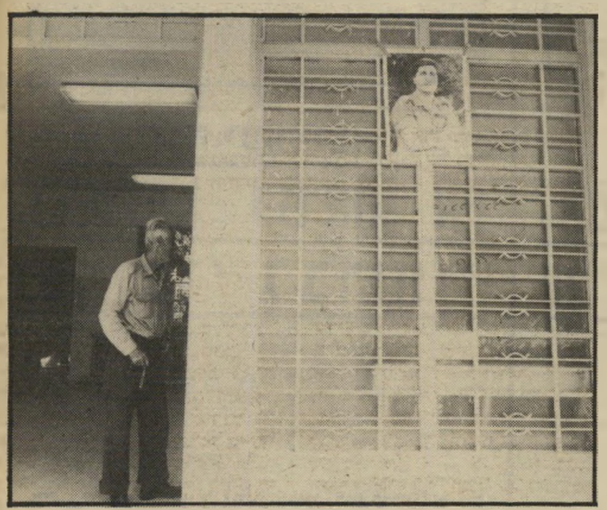
הוא כנוצרי אינו חש כל קינאה לבני כפרו הדרוזים המשרתים בצה"ל. „מחנכים את הדרוזים בארץ שהם לא ערבים, שהם לאום נפרד, וכך הם הולכים לשרת בצבא."

גם קצינים וחיילים דרוזים, המשרתים בצה"ל, אמרו, כלי להזדהות, כי היו מעדיפים ללכת להילחם עם אחיהם בהרי השוף.

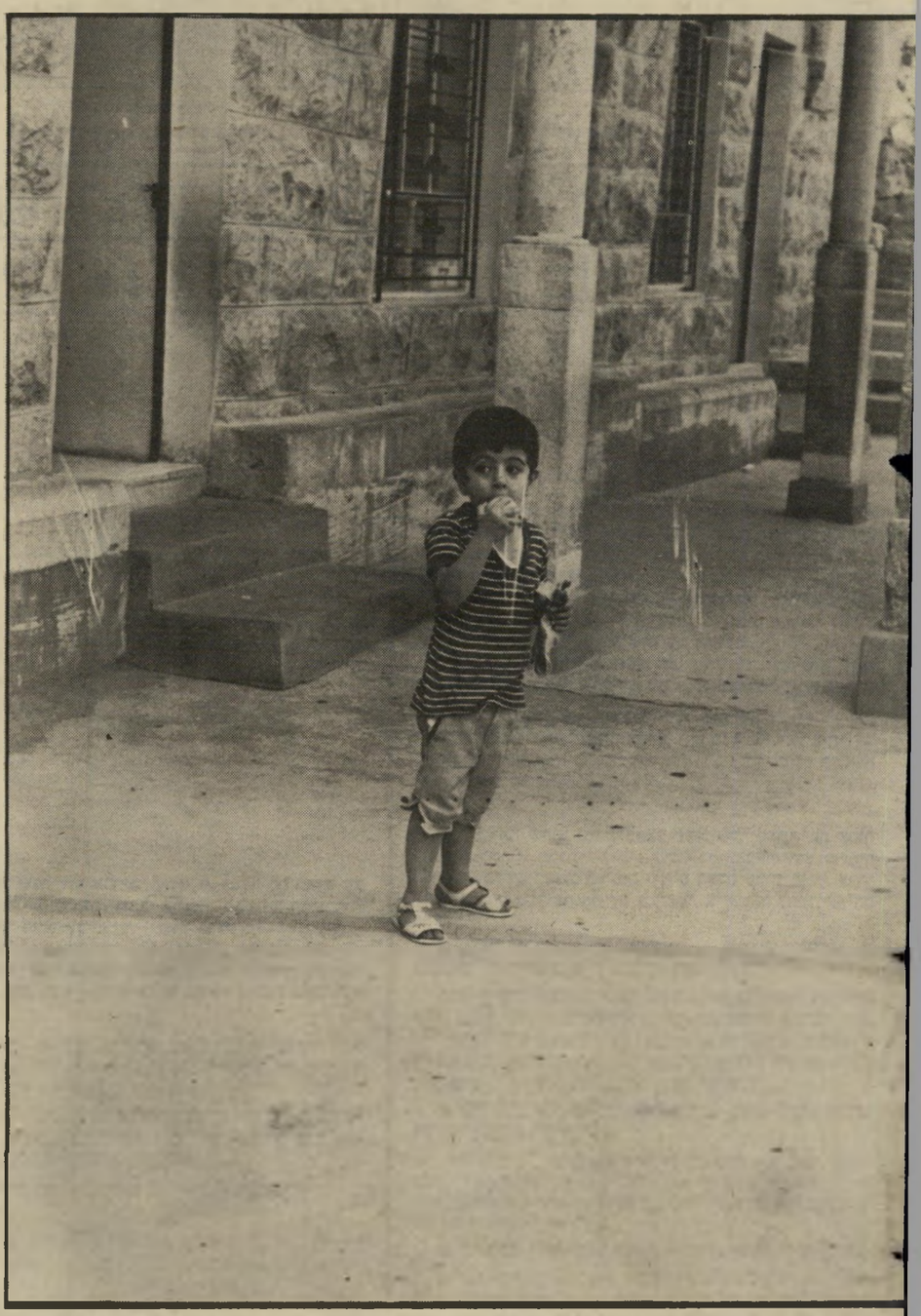
כולם בגליל — גם הדרוזים, גם הנוצרים, וגם המוסלמים — כועסים שמישהו בארץ מעוות את המציאות ומנסה לסכסך בין העדות השונות. שמועה עקשנית במע'ר טוענת, שאפילו האירוע שבו נזרק רימון לפני שבוע, בכפר המעורב עוספיה, התרחש בעצם על רקע פלילי, ולא על רקע עדתי כפי שניסו להציג זאת בכלי־התיקשורת. אומרים שם, כי מי שנעצר בעצם כחשוד בזריקת הרימון, היה נוצרי שניצל את המצב והתנקם בבן־דודו הנוצרי, וכי לא היה שום רקע עדתי לסיכסוך זה.

בכל מיקרה, המילחמה בהרי השוף היא נושא מעניין ומדובר ביותר בכפרי הגליל. כולם — נוצרים ודרוזים, אלה שיש להם מישפחות בשוף, ואלה שאין להם — עסוקים בספקולציות שונות על המצב ועל מה שעתיד לקרות, וכל זמן שהניצחונות בקרב הם לטובת כוחות השמאל, נשמעות אנחות־רווחה גם בבתים שליד הכנסיה וגם בבתים שליד בתי־התפילה הדרוזיים.

ברחנו בלילה – תרז, צעירה מארונית, סיפרה כי כל שמונה המישפחות יצאו מכפרן באישון לילה. הם נאלצו ללכת כל הדרך ברגל, בחושך, עד שהגיעו למקום מיבטחים. היא טענה כי ראתה כיצד הסורים טובחים בשכניה, וכך החליטה לברוח מן הכפר עד שייגמרו.



בשיר חי וקיים תמונות רבות של הנשיא הנרצח בשיר ג'מאיל מעטרות את הבתים בדרום לבנון. בכל האיזור יש תמונות ספורות של אחיו, אמין. כאן: תמונה של בשיר.



פיתה במינזר – ילד קטן, מילדי מישפחות הפליטים ב־מינזר, לועס בהנאה פיתה טרייה. משמאל: אישה צעירה עם שני ילדיה בתוך חדר במינזר. מאחוריה פסל גבס צבוע של מאריה הקדושה. הפליטים באו עם חפצים רבים והשתכנו בין החדרים של המנזר.





נוגה ישעיהו:

„לפליטים, כנראה, אין כסף כדי לברוח!"

ב־6 בספטמבר, בתוך שטח צבאי, במעבר־הגבול של ראס־הניקרה, נפתח סניף של חברת „אל־על". בסניף ארבעה עובדי־החברה, אשר לראשונה מוכרים כרטיסים, שהיעד הסופי שלהם הוא אביג'אן, סעודיה, דקר וארצות שמעבר למסך הברזל.

את נוגה ישעיהו, פקידת „אל־על", העובדת בסניף החדש, פגשתי כשהגיעה לחופשת־מולדת, כדי לבלות עם משפחתה את יום־הכיפורים. למחרת החג היא חוזרת לשרת את לקוחותיה החדשים.

שאלתי את נוגה האם יש הבדל גדול בין מכירת כרטיסים בבניין „אל־על" בתל־אביב ובין מכירתם בראס־הניקרה, ללבנונים.

מובן שיש הבדל, אבל לא ההבדל שאת חושבת עליו. לא באים אלינו אנשים פצועים וחבולים, הבורחים מביתם. כמעט כל הפונים אלינו הם לבנונים שגרים כבר שנים רבות בארצות אחרות ושבאו לבקר את קרוביהם בלבנון ועכשיו חוזרים. יש הרבה מאוד סטודנטים, שלומדים במיזרח־אירופה וחוזרים עכשיו לתחילת שנת־הלימודים, אחרי שביקרו את משפחותיהם בלבנון. כולם נראים טוב, לבושים יפה, ולא נראים מפוחדים: כמעט כמו הלקוחות הרגילים שלי בתל־אביב.

● **בבל זאת, איזהשהו הבדל?**

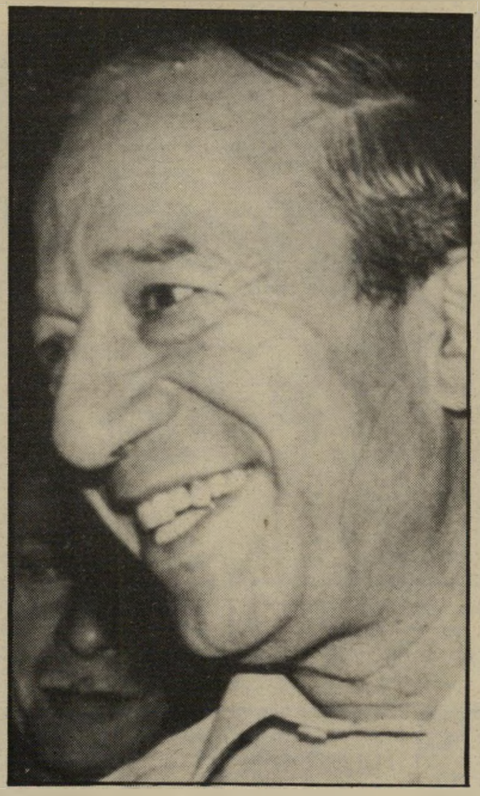
כן, כשהם באים למישרד שלנו לקנות את הכרטיס, הם מגיעים כבר עם המיזוודה. קונים כרטיס, לוקחים טכסי ללוד, ועוד באותו לילה, או למחרת, הם נוסעים ליעד. אין התיכנון הזה, שאנחנו רגילים לתכנן, לחודש־חודשיים מראש. מי שהחליט נוסע.

● **איך הם מתנהגים אליכם בישראלים?**

הם מתנהגים נפלא. יש להם כמויות עצומות של סבלנות ושל אורך־רוח. כשהם מגיעים למישרד שלנו, זה אחרי כמה וכמה תורים, שהם עמדו בהם, וכמה וכמה בדיקות שהם עברו. אנחנו מתייחסים אליהם בצורה הכי יפה שאפשר. כל המצב וכל התהליך הוא עצוב, ואנחנו מנסים לרכך הכל. עד כמה שאפשר: מחלקים להם שתיה, עוזרים להם בכל פנייה ובכל בקשה, והם באמת יודעים להודות מקרב־לב. רק אתמול היה אצלי איש אחד עם בנו החולה. הם היו צריכים לטוס לפאריס, לבית־חולים, ולא היה מקום על הטיסה. הפכנו עולמות ומצאנו להם מקום. האיש הודה ברמעות וכולנו נורא התרגשנו.

● **אתם לא פוגשים בכלל פליטים שבורחים מבתיהם לחו"ל?**

לא. לפליטים, כנראה, אין כסף כדי לברוח.



אליעזר שמואלי:

„אפשר למנוע שביתות על־ידי צו־מניעה!"

אך נפתחה שנת־הלימודים תשמ"ד, וכבר מדברים על השבתת לימודים ארצית. מבלי להכנס לבעיות המעיקות על בתי־הספר בראשון־לציון – שהן כרגע מקור הבעיה – פניתי אל מנכ"ל מישרד החינוך והתרבות, אליעזר שמואלי, ושאלתי אותו אם במשך השנה הזאת תפרוץ שביתה כללי־ארצית, בכל פעם שתצוץ בעיה באיזה שהוא בית־ספר בארץ.

אנחנו, כמובן, מעוניינים לקיים מערכת־חינוך סדירה בכל הארץ. אני, כמוך, לא רואה שום הצדקה להשבית את מערכת־החינוך בכל הארץ בגלל משבר לוקאלי.

● **מאחר שלא מישרד־החינוך הוא שמותח בשביתות, אלא הסתדרות המורים, בדרך־כלל — האם יש בכוחכם לעשות משהו?**

אנחנו יכולים למנוע שביתות שנראות בלתי־מוצדקות.

● **כיצד?**

כבר בימים הראשונים של שנת־הלימודים היו איומים בהשבתה בירושלים ובראשון־לציון. הצלחנו למנוע אותן על־ידי צו־מניעה.

● **אם כך, ההורים יכולים להססיק לראש, שמא יהיו שביתות השנה?**

אני לא יכול להבטיח, אבל נעשה הכל.



רוחמה מרטון:

„בגין נמצא במצב פסיכוטי־דיכאוני!"

השבוע יורד ראש־הממשלה, מנחם בגין, מעל בימת הפוליטיקה. זו ירידה אחרת לגמרי ממה שהיינו מצפים מאיש בעל מורשת ז'בוטינסקאית – ללא פאר, ללא הדר, כמעט נטישה, כמעט בריחה.

מה קרה למנחם בגין בשנה האחרונה? הסימפטומים ידועים לכל. הפסיק לאכול, הפסיק להתגלח, מסתגר לגמרי ומסרב לראות איש. ניתק מגע עם העולם.

שאלתי את הפסיכיאטרית, רוחמה מורטון, מה הסימפטומים האלה אומרים לה, ומה, לדעתה, קרה לאיש?

דבר ראשון, אני רוצה להגיד שזה לא רציני לעשות דיאגנוזה לאדם, מבלי שרואים אותו, ואת בגין הרי לא ראיתי. כל מה שאגיד כאן יהיה בחזקת השערה בלבד. מה היתה השאלה שלך, מה יש לבחור?

● **כן.**

אני מניחה שהוא נמצא במצב פסיכוטי־דיכאוני. פה צריך להסביר לקורא הבלתי־מלומד, שלא כל דיכאון הוא בהכרח פסיכוטי, כי יש דכאונות רבים שבהם האדם עדיין שפוי. צריך לזכור ששפוי נוגד את המילה פסיכוטי. אי־אפשר להיות שניהם ביחד.

● **ממה זה נובע, לפי דעתך — ממות רעייתו או ממצב הדברים בארץ בשנה האחרונה?**

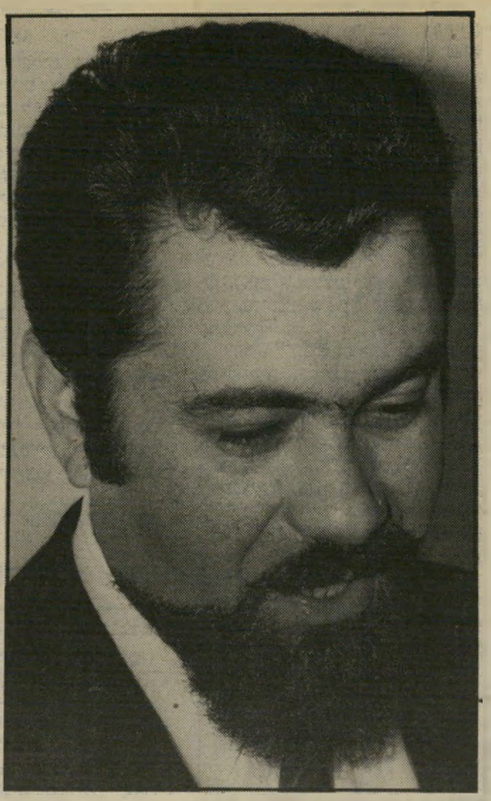
בכל מיקרה, מצב פסיכוטי נובע קודם כל מתוך הבן־אדם עצמו. מובן, שיש קשר בין האדם לבין מה שקורה בסביבה שלו, אבל לא כל אדם שאשתו מתה, נכנס למצב דיכאוני־פסיכוטי ולא כל ראש־ממשלה שמדיניותו מתפקשת מוכרח להיכנס למצב כזה. חייב להיות כאן, קודם כל, הגורם האישי.

● **כלומר, את הזרע של מצבו הוא נשא איתו במשך שנים רבות?**

יש להניח שכן. מהסתכלות על דרכו בעבר, אני יכולה להגיד שאחד המנגנונים הנפשיים שלו הוא שהכתיב לו חלק גדול מהתנהגותו. היה החוק של הכל או לא־כלום, וזהו מנגנון ששייך לפסיכופתולוגיה.

● **הוא לא היה יכול לנהוג אחרת, אלא להתפטר?**

הבעיה שלו היא בעיה טכנית, וכמו שהדברים התגלגלו בלעדיו בשנה האחרונה, הוא היה יכול להמשיך, אם היה לו מספיק כוח נפשי להמשיך ולעשות את ההצגה של המתפקד. נראה שמצבו עד כדי כך חמור, שגם את ההצגה הזאת הוא כבר לא מסוגל להציג.



אליהו בן־אליישר:

„היחסים עם מצריים קפואים, אבל יש שלום!"

שנתיים חלפו מהיום שבו נרצח הנשיא המצרי, אנוור אל־סאדאת בקאהיר. יש הטוענים שגם יחסי ישראל־מצריים חטפו צרור באותו מעמד. ומאז הם גוססים לאט לאט. שאלתי את ח"כ אליהו בן אלישר, מי שהיה שגריר־ישראל בקאהיר, האם לפי דעתו היו יחסינו עם מצריים שונים היום, אילו היה הנשיא סאדאת חי.

אני חושב שכן. אני מאמין שהוא לא היה נותן ליחסים בין שתי המדינות לקפוא עד כדי כך. זה לא אומר שהיחסים בזמן שהוא חי היו תקינים לגמרי. כבר אז היו בעיות בענייני סחר ובענייני תיירות, אבל למרות זאת היה קשר מתמיד בין הנשיא לבין ראש־הממשלה שלנו וקשר מתמיד בין השגרירים. אני מאמין שאילו סאדאת היה חי, היו היחסים שונים.

● זאת מבלי להתייחס למילחמת לבנון. אתה חושב שהוא לא היה מחזיר את שגרירו לקאהיר עם כניסת צה"ל ללבנון?

קשה מאד להעריך. אבל אני חושב שגם אילו היה מחזיר את השגריר לקאהיר, אחרי זמן מה היה מחזיר אותו לישראל.

● גם המימשל הזה אומר שהשגריר המצרי יוחזר ברגע שנצא מלבנון.

אבל הם כל הזמן מעלים תביעות ותנאים נוספים, ומצב־היחסים קפוא מאוד.

● אם כן, האם יש לך הרגשה שהשלום עם מצריים עמד על איש אחד?

בהחלט לא. נכון, שלפי דעתי, השלום בינינו לבין מצריים לא היה נחתם בלי סאדאת, אבל ברגע שהוא נחתם, הוא קיים בין המדינות, לא בין אישים. הייתי, כמובן, מעדיף יחסים יותר קרובים וחמים, אבל השלום הוא שלום.



עדנה מזי"א:

„הקרן לעידוד סרטים תפסה פחד מהנושא!"

השבוע תיערך הקרנת הבכורה של הסרט „נגוע", סירטם של עמוס גוטמן ועדנה מזי"א. (ראה ראיון השבוע, עמודים 57-59) עוד בטרם עלה על האקרנים הפך הסרט נושא מדובר מאוד וקיבל סיקור נרחב. ברור שהנושא של הסרט – הומוסכסואליות – הופך אותו מושך ומסקרן. בין הגברים הרבים, שעל המסך ומאחרי הקלעים, ישנה גם אשה, שהיא שותפה מלאה בכתיבת התסריט ובהפקת הסרט. שאלתי את עדנה מזי"א – נהללית הנשואה לחקלאי ואם לשני ילדים קטנים – מה לה ולסרט על הומו־סכסואלים.

קודם כל, כמה מידידי הטובים ביותר הם הומואים. אבל לעצם העניין, הסרט הוא לא על הומוסכסואלים, אלא על אובססיה. הרעיון לסרט היה של עמוס. יחד בנינו ובדינו את הסיפור. בהומוסכסואליות השתמשנו כבחומר.

● זהו הסרט הארוך הראשון של שניכם. לא התגנבה לליבכם מחשבה שנושא הסרט פשוט יכול למשוך יותר קהל?

להיפך. חששנו שהנושא יגרום בעיות, והוא אכן גרם. אחרי שעמוס ואני השקענו בסרט כל גרוש שהיה לנו, וראינו שזה לא מספיק, התרוצצנו במשך שנתיים, כדי להשיג כסף. הקרן לעידוד סירטי איכות הסכימה לתת לנו כסף, אבל אחר־כך הם חזרו בהם, וברור לנו שהנושא הפחיד אותם. ואולי זה לטובה. אחרי שהם סרבו לתת כסף, החלטנו ללכת עד הסוף ולכתוב תסריט חדש, חשוף יותר ובלתי־מתפשר.

● ואז מצאתם משקיעים?

כן. מצאנו שני אנשים צעירים והרפתקנים — אנריקה רוטנברג ומלכה אסף — ויחד הצלחנו להרים את הפרוייקט.

● לא היו לכם בעיות עם הצנזורה?

כמעט לא. היה מישפט אחד שמאוד הרגיז אותם, כשבחור אחד בסרט שואל את השני איך זה לשכב עם אשה, וההוא עונה לו: „אתה סוגר את העיניים וחושב על ההימנון". אמרו שזה לא יפה והגבילו את הסרט לגיל 18 ומעלה. זה הכל.

● אומרים שהסרט הוא אוטוביוגרפי, האם זה נכון?

נכון שיש בו אלמנטים אישיים. אבל כמו שאת מבינה, לאו דווקא שלי.

● לאיזה קהל מיועד הסרט?

זה לא בדיוק מישפחת רובינזון השווייצית ולא מוכרחים להביא את הילדים.



נחום היימן:

„פחדתי כמו כלב — זו לא בושה!"

נחום (נחצ'ה) היימן חזר הביתה אחרי העדרות ממושכת. מי שהיה ממקימי הגבעתרון ואחד המלחינים הצעירים המוכשרים, מי שהלחין את „חופים הם לפעמים נעגועים לנחל" ואת „הניצנים נראו בארץ", נעלם לפני 15 שנה מקיבוצו בית־אלפא והלך לרעות בשדות זרים. לפני ימים אחדים חזר, והוא כבר מרגיש ישראלי לגמרי – פעמיים נגבו לי וישר ופעם אחת ראי שמאלי של המכונית". שאלתי אותו אם כבר מצא את המזל שהלך לחפש בחו"ל ואם בגלל זה חזר.

כן. נסעתי לחפש את מזלי. הכרתי בארץ את מישל לגרנאן והוא הבטיח לעזור לי בפאריס. המשונה הוא שהוא קיים את הבטחתו ועזר לי מאוד בהתחלה. שלוש שנים חייתי בפאריס, כתבתי מוסיקה והרווחתי כסף. הצלחתי עד כדי כך, שהייתי כבר בדרך חזרה הביתה. אלא שאז דבק בי הג'וק של הקולנוע וכבש אותי לגמרי. פגשתי את הבמאי הגאון פרדריק רוסיף (למות במדריד) ועשיתי את המוסיקה לסירטו כותל בירושלים. חיים טופול קרא לי לבוא ללונדון והבטיח לעזור לי להיכנס שם לתעשיית הקולנוע וגם הוא קיים את הבטחתו. הלחנתי מוסיקה לאיזה 20 סרטים ואז פרצה מילחמת יום־הכיפורים, ונראה לי יותר חשוב לבוא הנה להילחם. הייתי בסיירת, נלחמתי וקיבלתי הלם־קרב. ביליתי זמן ארוך בבתי־חולים.

● אני יכולה לכתוב את זה?

בטח. תכתבי. תכתבי שפחדתי כמו כלב. זו לא בושה. אחרי המילחמה חזרתי ללונדון והמשכתי לעבוד. מצב הסרטים שם היה ירוד, אז הקמתי חברה לג'ינגלים. עשיתי מוסיקה לסדרות טלוויזיה. הלחנתי את סידרת התנ"ך, בת 39 הפרקים, ועוד הרבה מוסיקה להרבה דברים.

● אז למה פיתאום החלטת לחזור?

יום אחד הבנתי שכל האנשים, שאני עובר איתם ובשבילם, יעברו איתי גם אם אגור בקטמנדו או בניו־יורק או בתל־אביב. התגעגעתי לחברים שלי בארץ ולריחות של הארץ, והנה אני פה, FOR GOOD בשני המובנים — גם בגוף וגם בלב.

דניאלה שמי

„יש גבול" באכזיב

החזירו את החיילים הביתה!

יהונתן גפן ☆ חוה אלברשטיין ☆ עופר אקרלינג ☆ מני בגר ☆ להקת בנזין ☆ דייויד ברוזה ☆ מיקי גבריאלוב ☆ שלמה גרוניך ☆ שלום חנוך ☆ דני ליטאני ☆ אריק סיני ☆ שמוליק קראוס ☆ דני רובס ☆ להקת תיסלם ☆

מופע אומני ישראל למען „יש גבול"

בפרק אכזיב

יתקיים ביום רביעי, ה־28.9.83
פתיחת השערים בשעה 18.00

תרומה לכיסוי הוצאות האירוע – 300 שקל.

לאה פלטשר



מורתם של דוגמניות־צמרת ומלכות־יופי

מודיעה על

פתיחת קורס לדוגמנות אופנה־צילום

רק אם הינך תמירה, נאה ואינטליגנטית, תתקבלי לקורס הנ"ל

ליד האולפן משרד להכוונת הבוגרות לתעסוקה.
אירגון תצוגות אופנה.

לקביעת ראיון טלפני 03־267682. אבן גבירול 50, ת"א.

בעיות ולבטים בחיי המין

מאת

ד"ר **מרדכי זידמן**

הוצאת רשפים

איתן עמיחי

הדברת מזיקים

בע"מ

מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.

רמת־גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272

טל. 790114-5-6. רש' מס' 21 עסק 481/75

שמירה על בריאותך ורכושך

איתן עמיחי - הדברת מזיקים

זקוק דחוף למודעה?

מודעפון

לשרותך 24 שעות ביממה

03-622828, 623311

לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

במדינה

(המשך מעמוד 9)

פניות ממיזרח־ירושלים. שינמן הודיע לפעילים פלסטיניים שם כי הישראלים קיבלו על עצמם לדאוג לרישיון — דבר שלא היה לו שחר. הישראלים לא יכלו כלל לבקש רשיון, כי לא היה להם מושג מי אמור היה לצעור, מניין ולאן.

באותו זמן קיבלו דיפלומטים בארץ שאלות ממשלותיהם, שהתעניינו במיצעד, וכמה אישים בינלאומיים ביקשו לקבל פרטים.

הפרשה כולה הסתיימה במהלך פשוט של שר־הפנים. אין ספק ששרות־הביטחון ידעו על תוכניותיו של שינמן. כשהגיע ארצה, המתין לו צו של מישרד־הפנים. הוא עוכב בנמל־התעופה וגורש.

לפני כן עוד הספיק להתקשר בטלפון לעורכת־הדין לאה צמל, המקורבת לחוגי מצפן. היא לא יכלה להושיע.

שינמן יצא כלעומת שבא, ועימו נעלם המיצעד.

סביון
אור ירוק לחגורה ירוקה

הם העדיפו את הסרוספור על־פני אלוף־המישנה.

לא אחת צוייר קונצרן אייזנברג כתמנון רב־זרועות, חובק־עולם. תיאורים אלה לא הרשימו, בדרך כלל, את שכניו הסביוניים של שאול אייזנברג, המיליונר שעשה את כספו ביפאן. אולי משום שאייזנברג כמעט שאינו נמצא בווילה הגדולה שלו בפרבר הגנים ממיזרח לתל־אביב.

אך בשבוע שעבר נישא שם אייזנברג בפי כל בסביון.

הסיבה: עיסקת קרקעות מעניינת.

לחברת ההשקעות אפריקה־ישראל, החברה שבנתה את סביון, 26% ממניות חברה בשם משתלות סביון, אשר בבעלותה שטחים רבים מסביב לסביון וגם בסביון עצמה. יתר 74 האחוזים של מניות משתלות סביון היו, עד לאחרונה, בידי משקיעים מדרום־אפריקה.

לפני כשלושה חודשים נקראו בעלי המניות של משתלות סביון לאסיפה כללית, יוצאת מן הכלל, שבה התברר כי קבוצת אייזנברג רכשה את מניות המשקיעים הדרום־אפריקאיים, והשת־לטה למעשה, על החברה.

ארבעה מחמשת הדירקטורים הוחלפו בחדשים, ביניהם חתנו של אייזנברג, יונתן זוכוביצקי, בעל בתו אסתר, ועורך־הדין יצחק מינצר, אחד היועצים המישפטיים של אייזנברג.

פיתוח איטי ומבוקר. רכישת רוב המניות של משתלות סביון על־ידי קבוצת אייזנברג באה לא רק כהפתעה לבעלי מניות המיעוט והדירקטורים, אלא גם לרובן של 800 המישפחות בסביון.

סביון קיבלה, ערב הבחירות המוניציפאליות של 1973, מעמד של מועצה. אז, וגם בבחירות 1978, הוצגה רשימה אחת בלבד, שהיתה מקובלת על 2000 הבוחרים של סביון, וכך נקבע ראש־המועצה למעשה על־ידי התושבים עוד לפני הבחירות.

במשך שתי הקאדנציות הראשונות האלה של מועצת סביון, שימש בתפקיד טוביה לשם, מג"ד שריון לשעבר. עתה החליט לפרוש. „יש צורך ברוטאציה בתפקיד ציבורי," אמר.

שמו של לשם נקשר, בשעתו, בבג"ץ חשוב שהגישה המועצה. הוועדה לשמירת קרקע חקלאית הפשירה את הקרקעות מסביב לסביון לבנייה, ומועצת פרוור־העשירים טענה מייד כי בנייה מאסיבית סביב לחגורה הירוקה של היישוב תיפגע בסביון.

הטיעון התקבל ובנייה מאסיבית סביב סביון לא התאפשרה.

אך מועצה חדשה וראש־מועצה חדש יכולים לפעול לשינוי יעדי הקרקע סביב סביון. לכן גברה התע־ניינות הסביוניים במועמדים לראשות המועצה.

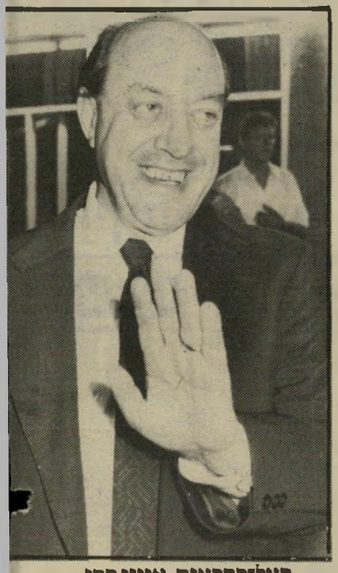
שניים הציגו עצמם לבחירה מוקדמת, ולזוכה היתה מובטחת ראשות המועצה. הם עברו מבית לבית, חילקו כרוזים ועשו לובינג לבחירתם.

השניים: פרופסור (לגיאוגרפיה) לסלי שנן, איש האוניברסיטה העברית, ואלוף־מישנה (מיל') יהושע בר־עם. שנן הוא דמות מוכרת בסביון. הוא בן 62 שעלה ארצה מדרום־אפריקה, היה חבר קיבוץ, ממיסדי סביון, לשעבר מהנדס שימור קרקע במישרד־החקלאות ולאחרונה יועץ הבנק הער־למי בתיכנון מיפעלי־פיתוח במיזרח הרחוק.

אחרי 27 שנים בסביון, שבהן הספיק גם להקים את שבט־הצופים המקומי וגם את אגודת־הספורט המקומית, היה הדגש במצעו חד־משמעי: „פיתוח איטי ומבוקר, בהתאם לצורכי תושבי סביון, ולא בהתאם לצרכי חברות כלכליות."

המועמד השני היה יהושע בר־עם, אלוף־מישנה (מיל'), שתפקידו הצבאי האחרון היה נספח צבאי בתורכיה. הוא מתגורר בסביון רק שנתיים, בבית שכור.

בסביון לא כל־כך התלהבו ממועמ־דותו של הקצין הגימלאי. מה עוד שאחד מתומכיו הנלהבים היה מאיר



בעל־קרקעות אייזנברג
חתן אחד ועוד חתן אחד

רוזנפלד, עוד אחד מחתני שאול אייזנברג, בעל בתו עדית. אייזנברג, כזכור, רכש את השליטה במשתלות סביון, בעלת השטחים שאפשר לנסות ולבקש את הפשרתם לבנייה.

הלוואי שהיה מציע. באסיפת תושבים ערב הבחירות לא היססו אנשי סביון, שאלו את בר־עם ישירות אם הוא מקורב לאייזנברג. אם כי יו"ר האסיפה, עורך־דין הצמרת אוריאל גורני, מי שהיה היועץ המישפטי של מישרד־הביטחון, קפץ ממקומו ולא הניח לבר־עם לענות („הבחירות הן אישיות והשאלה אינה רלוונטית!"), שמח בר־עם, אחרי האסיפה, להבהיר: „אמרו שאני כאילו עובד באחת החברות של אייזנברג. אם הוא היה מציע לי עבודה, הייתי נענה ברצון," הוסיף בבדיחות־הדעת. „אלא שהוא לא הציע לי. מעולם לא נפגשתי איתו, ואיני מכיר אותו."

הקשר שלו עם רוזנפלד, חתנו של אייזנברג, נוצר בנסיבות חינוכיות לגמרי: ילדי השניים לומדים באותה הכיתה בבית־הספר המקומי.

גל השמועות שכך והבחירות נערכו ברגיעה.

זכה בהן, ברוב מוחץ, לסלי שנן, שיהיה ראש־המועצה הבא של סביון ואחד ממוקדי פעילותו יהיה הראגה לאי־הפשרת הקרקע החקלאית.

גם הוא אינו עובד בקבוצת אייזנברג, וכאדם שכתב ספר על החקלאות העתיקה בנגב, ידאג לכך שארמה חקלאית תישאר חקלאית.

ליאנה נפרדה משרה אנג'ל בבוקר בבית־הסוהר ובצהריים מיהרה לבית־המשפט כדי לעודדה



"שרה אנג'ל חפה מפשע!"

כ אשר עמד שמעיה אנג'ל על דוכן־העדים השבוע, ומסר את עדותו, היה האולם שמור מכל מישמר. ישבתי ורשמתי את עדותו, כאשר לפתע נכנסה לאולם צעירה בלונדית, בחודשי־הריונה האחרונים. השוטרים הניחו לה להיכנס לאולם השמור ביותר בבית־המישפט.

הצעירה, שהתיישבה לידי, החלה מגיבה בחום ובהתרגשות על הנעשה באולם. היא שלחה נשיקות־אוויר לשרה אנג'ל, הנאשמת יחד עם בעלה, שמעיה, ועם חיים שושן, ברצח שולמית שלי ומישל נחמיאס. כל מילה של שמעיה, שנאמרה מעל דוכן־העדים, זכתה בתגובה קולנית ונלהבת מפי האשה הצעירה. היה ברור כי היא חברה של שרה. היא הוסיפה שהן מכירות זו את זו מהכלא, וכי זה עתה השתחררה ממאסרה, ומייד באה לראות את חברתה העומדת למישפט.

היא הציצה ברשימות שרשמתי במהלך המישפט, ואמרה לי: „זה חשוב, תרשמי ששרה חפה מפשע, וחבל על כל רגע שהיא יושבת בכלא."

היה משהו מסקרן באישיותה ובסיטואציה, ושאלתי אותה אם היא מוכנה לשוחח. היא חשבה במשך רגע ואחר־כך אמרה לי, שהיא באה ממישפחה טובה ושאינה רוצה לפגוע בבני־מישפחתה. אבל אם אסתפק בפירסום שמה הפרטי בלבד, לא תסרב.

ליאנה הצטרפה אלי ונסענו למשרדי המערכת. במכונית היא גילתה לי שהיא יושבת בכלא כמעט מהחודש הראשון להריונה. היא נמצאת במעצר כבר כמעט מזה שיבעה חודשים, וביום שבו נפגשנו ביקשה לראשונה חופשה מבית־המישפט. השופט נעתר לבקשת הסניגורית שלה, נירה לידסקי, ושלח אותה לחופשה בת 15 יום. עם תום החופשה עליה להתייצב שוב בבית־המישפט, כדי לשמוע את גזר־דינה.

מעצר כל־כך ממושך לבחורה בהריון מתקדם נראה לי משונה, ושאלתי אותה אם העבירות שבהן היא נאשמת חמורות עד כדי כך, שהן מצריכות מעצר כזה. או הפתיעה אותי ואמרה כי יכלה להשתחרר ממעצר בערבות, אולם סירבה. היא נשארה במעצר כדי להתנקות מסמים, שבהם נהגה להשתמש. בחוץ לא היתה לה כל אפשרות להיגמל מסמים. הפיתויים וההזדמנויות היו רבים מדי, לכן בחרה במעצר.

ליאנה רוצה מאוד בתינוק שברחמה, ולמענו נגמלה לגמרי מסמים, למרות הקושי העצום הכרוך בכך. היא בת 25, ושרידי־יופי ניכרים בה, אולם הסמים הרסו בה כל חלקה טובה, והיא נראית מבוגרת בשנים רבות מגילה האמיתי.

ליאנה ביקשה שלא להרבות דיבורים על עצמה. היא רצתה רק לספר לעולם על חברתה, שרה אנג'ל ועל העוול שנגרם לה, לדעתה.

סיפרה ליאנה:

אני מכירה את שרה ואת שמעיה כבר במשך שנים. הייתי ידידה טובה של שמעיה, ואת שרה הכרתי דרכו. במשך שיבעה חודשים אנחנו נמצאות יחד במעצר באותו האגף. הבוקר נפרדנו בשעה שש וחצי. היא יצאה לבית־המישפט, ואני לבית־מישפט השלום. נפרדנו בנשיקות, וכאשר שוחררתי על־ידי השופט לקחתי רק את שקית הנייר שהבאתי אתי מהכלא, ומיהרתי לאולם שבו נשפטת שרה.

חשבתי שיהיה לי זמן לשתות קפה, אבל שמעתי שהמישפט שלה כבר התחיל, ולכן רק קניתי סיגריות ורצתי לשמוע. באתי כדי להגיד לשרה שהשתחררתי, וגם כדי לעודד אותה.

בהפסקה נתתי לה את קופסת־הסיגריות שקניתי בבוקר, כדי שיהיה לה מה לעשן היום.

כששרה התחתנה עם שמעיה, היא תמכה בי ועודדה אותי ודירבנה אותי להחזיק מעמד.

ראיתי את השער של העולם הזה, שבו נכתב ששרה היא מיפלצת ושטן, ושמו תמונה שלה עם ציפורניים שלופות ומאיימות. אבל זה בכלל לא האופי שלה. היא אוהבת לעשות פרצופים מצחיקים כאלה, ולבדר מתוך העליזות שלה, אבל אין בה בכלל רוע או רשע.

בכלא היא עזרה גם לחגית ולדמן (בלדרית הסמים, שבגללה נתפסה הרשת, שלטענת כתב־האישום היתה העילה לרצח הכפול). היא שמרה שלא יציקו לה מפני שהיא מלשינה, וכאב בכלל לא הכירה את עולם־הפשע. היא בחורה משכילה, עם הרבה שכל. כתבו שהיא שולטת על הבחורות בכלא. זה לא נכון. היא עוזרת לחלשות, יש לה אישיות חזקה והיא יודעת להתבטא טוב, הרבה יותר טוב מהאחרות בכלא. היא מגינה על זכויותיהן של הבנות. יש לה יחסים טובים עם הסגל. היא נותנת להם כבוד והם מחזירים לה.



ליאנה בבית־המישפט
הריון בכלא

הבנות כיבדו אותה בהתחלה מפני שהיא אשתו של שמעיה אנג'ל, אבל אחרי שמכירים אותה היא זוכה בכבוד בזכות עצמה. יש לה השכלה גבוהה, ובנות רבות מתייעצות איתה.

אני ישבתי במיון במשך ארבעה ימים, כשהובאתי לכלא. היא היתה דואגת לי ומביאה לי סיגריות וקפה. אחר־כך הסבירה לי כי בכידוד צריכים להישאר רק עד שהרופא בודק וקובע שאין לעצירה מחלה מדבקת. אחר־כך צריכים להעביר לכלא. מאחר שהרופא כבר ברק אותי אמרתי את זה לחובשת, ומייד הוציאו אותי מהבידוד.

כששמעה שאני בהריון ושאני משתמשת בסמים, היא כעסה עלי נורא. היא חשבה שאני מיפלצת, ושאין לי בכלל רגשות לתינוק שלי. היא הציעה לי לא להשתמש בסמים. היא אמרה לי: „איך את לא מפחדת על היצור שבבטן שלך? הוא ייכנס לקריז, איך את יכולה לעשות דבר כזה?" כשהפסקתי להשתמש בסמים, היא לה שאחר־כך חגית באה והעידה בבית־המישפט נגדה ונגד שמעיה. היא הגנה על חגית, למרות שלא אהבה אותה, כי היתה נרקומנית. יש לה התנגדות עצומה לסמים, וזה היה גם הגורם העיקרי למריבות שלה עם שמעיה. היא אומרת שהסמים רק משכיחים את הצרות לרגע, ואחר־כך מתמכרים לזה והראש לא מתפקד.

אני מקווה שהיא תשתחרר מהר, כי אני מרגישה שהיא חפה־מישפע. אני נמצאת כבר הרבה שנים בעולם־הפשע, ואני אומרת שאם היא משקרת, אז היא שחקנית גדולה מאוד.

גם שמעיה בחור נורא רגיש. אני יודעת שזה יפתיע אותך, אחרי כל הסיפורים שהיו עליו, אבל כשהוא רואה אדם בצרות, הוא נורא מתרגש וממש בוכה. פעם הייתי יחד איתו בשוק הכרמל, ופגשנו אדם שבאותו יום היה חייב לחזור לכלא. שמעיה בקושי הכיר אותו, והאיש סיפר לו שזה היום הכי נורא בחייו, שהוא צריך לקנות כל מיני דברים ואין לו בכלל כסף. לשמעיה היו בכיס 20 אלף לירות, אז הוא הוציא את זה ונתן את הכל לאיש.

שאלתי אותו למה הוא נותן לו את כל הכסף שלו, והוא אמר לי: „אני בחוץ, אני יכול להסתדר, הוא צריך את זה בשביל לקנות דברים. כי הוא בבית־הסוהר."

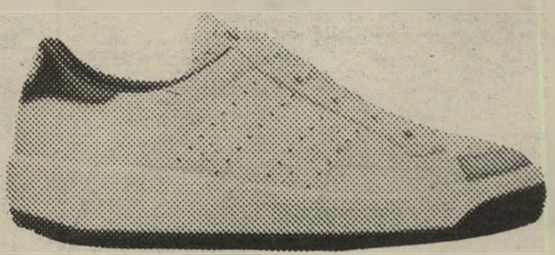
אילנה אלון ■





שרה אנג'ל בכלא ועל שער „העולם הזה" (16 במרס 1983)
„מה את עושה לילדו?"

"בעתון, אני מוכן להופיע עם נעלי הספורט של גלי. במגרש הספורט, אני לא מוכן להופיע בלעדיהן"





גלעד בלום
אלוף ישראל בטניס, גלאי 16

גלעד בלום

Gali® SPORT



גלי ספורט-איתך ברגעים הגדולים.

מקבוצת חפעלי גלי

פרנקו את רן

שי עברי לחג עברי. כך צריך להיות.

טוב להיות חריג!

בשלושה רבעים ממדינות העולם, כשמנהיג יורד מן הבימה, האוכלוסיה נכנסת לבונקר.

ראש־הממשלה אינו מתפטר. הוא נפטר או נהרג, מודח או מוגלה. מישהו תופס את השילטון בכוח. יורים ברחובות. מפציצים את הארמון. ברדיו מושמעים שירי־לכת, וקול מתכתי קורא את "ההודעה מס' 1 של המועצה המהפכנית להצלת האומה."

במדינות מסויימות עורך המנהיג החדש "טיהור" בין חבריו־מתחריו. במדינות אחרות הוא נבחר בחדרי־חדרים, בסודי־סודות, בלישכה המדינית של מיפלגה. איש אינו יודע איך ומדוע. לפתע הוא ישנו: המנהיג העליון, שמש העמים.

יכול מישהו לחשוב שהממשלה הבאה שלנו תהיה ממשלה רעה מאוד — ואני מוכן לחתום על כך. יכול מישהו לאחל לעצמו ממשלה שונה לגמרי, וגם על זה אני מוכן לחתום.

אבל נודה לגורלנו לפחות על חסד אחד: מנהיג פרש ואחר בא במקומו, בלי יריות, בלי זעזועים, בלי משבר עמוק. אנו שייכים למיעוט קטן מאוד של עמים בעולם, שדבר כזה יכול לקרות אצלם.

על כך מותר לנו ללחוץ את ידי עצמנו. ולקוות שזה יישאר כך.

איש חלק מדי

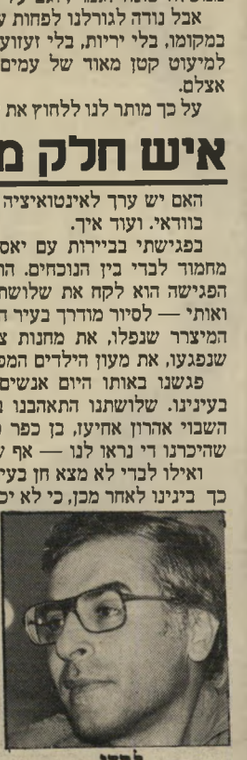
האם יש ערך לאינטואיציה בחיים המדיניים?

בוודאי. ועוד איך.

בפגישתי בבירות עם יאסר ערפאת, לפני שנה ורבע, היה מחמוד לבדי בין הנוכחים. הוא היה דוברו של ערפאת. אחרי הפגישה הוא לקח את שלושתנו — שרית ישי, ענת סרגוסטי ואותי — לסיור מודרך בעיר הנצורה. הוא הראה לנו את פצצות־המיצרר שנפלו, את מחנות צברה ושאתילא, את בתי־החולים שנפגעו, את מעון הילדים המפגרים שספג פגיעה ישירה.

פגשנו באותו היום אנשים רבים, והיו ביניהם שמצאו חן בעינינו. שלושתנו התאהבנו בעימאד שקור, ידידו של הטייס השבוי אהרון אחיעז, בן כפר סח'נין בגליל. כמה מאנשי פת"ח שהיכרנו די נראו לנו — אף שהיו, כמובן, חיילי האוייב.

ואילו לבדי לא מצא חן בעינינו מן הרגע הראשון. דיברנו על כך בינינו לאחר מכן, כי לא יכולנו בשום פנים לאחר את הסיבה לכך. הוא לא עשה ולא אמר מאומה שיכול היה להרגיז אותנו. אבל משהו אמר לנו שאי־אפשר להאמין לו. אולי היה זריז מדי, מיקצועי מדי, חלק מדי. בין כל האנשים שהיו סביב ערפאת, הוא היה היחידי שעשה רושם של אומר־הן מובהק.


לבדי

על כל פנים, היה זה לבדי שהזדרז באותו יום לפרסם את ההודעה על פגישתנו עם ערפאת — עוד לפני שחזרתי לגבול ישראל. הוא העלה אותה על נס.

בשבוע שעבר עמד מחמוד לבדי ליד נימר צאלח, המכונה אבו־צאלח, ראש ה"מורדים" בפת"ח, וגינה את פגישת יאסר ערפאת עם מתי פלד ואיתי. הוא הגדיר אותנו כשני ציונים, שעצם הפגישה עימם היא בגדר בגידה.

מה קרה ללבדי? מה קרה לו בין שתי הפגישות — זו שהיתה בגדר מעשה פטריוטי וזו שהיתה בגידה?

פשוט מאוד: לבדי הוא היחיד מבין אנשי המנגנון של פת"ח בעולם שהצטרף למורדים.

מדוע? שמעתי על כך השערות מפי פלסטינים ואחרים. במושב האחרון של המועצה הלאומית הפלסטינית באלג'יר הטיל ערפאת את תפקיד הדובר על אדם אחר: עבד־אל־רחמן. זה הרגיז את לבדי. כשבאה ההזדמנות לקפוץ — קפץ.

כששמענו על כך, היתה לשרית ולענת אותה התגובה עצמה: "זהו! ידענו שהוא קארייריסט".

ישוע, אבי הפידאיון

לפני הרבה שנים התעוררה אצלי סקרנות לגבי נקודה מסויימת בהיסטוריה הבריטית.

בשנת 1066 פלשו הנורמנים לאנגליה. בקרב של האסטינגס הם ניצחו את האנגלו־סאכסים ושיעבדו אותם.

העם האנגלי של ימינו הוא תולדת שני השבטים האלה — הנורמנים והסאכסונים. השפה האנגלית היא תערובת של גרמנית וצרפתית, השפות של שני השבטים.

אם כן, מה לומר ילד אנגלי בימינו על האירוע ההוא? מה כתוב בספרי ההיסטוריה שלו על הקרב של האסטינגס? באיזה משני הצדדים הם מצדדים?

התשובה היא: בשניהם. ההיסטוריון האנגלי מתייחס גם אל הסאכסונים וגם אל הנורמנים כאל אבותיו, והוא מחייב את הירושה הפוליטית והתרבותית של שניהם.

התעניינתי בשאלה זו כדי להסיק ממנה לקח לגבי עתידנו. באחד הימים יקום השלום בין יהודים וערבים, בין ישראלים ופלסטינים. שני העמים יצטרכו לחיות בארץ זו ביחד, זה לצד זה, בצורה זו או אחרת. איך הם יתייחסו להיסטוריה של ארצם?

באחד קיימים. כשאהיה זקן, ארצה לכתוב ספר־היסטוריה, שגם ילד ישראלי וגם ילד פלסטיני יוכלו לקרוא אותו בהזדהות מלאה; ספר שניתן יהיה ללמדו בכיתה עברית ובכיתה ערבית. הוא יתייחס בחיוב ובאהבה לכל מה שהתרחש בארץ זו, מקדמה דנא ועד ימינו, וילמד לאהוב אל כל גיבוריה, נביאיה, תורותיה ואוצרותיה התרבותיים. הוא יטיל אור חיובי על כולם — הכנענים והישראלים, הפלשתים והצידונים השומרונים והגלילים, היוונים והרומאים, המוסלמים והצלבנים, הערבים והממלוכים, התורכים והבריטים, הפלסטינים והציונים.

האם זה אפשרי? בוודאי. יש ספרים כאלה (כמו, למשל, סיפרו של פיליפ חיתי, ההיסטוריה של סוריה , שעשה עלי רושם עז כשקראתיו לראשונה לפני 40 שנה.)

נזכרתי בכל אלה כאשר שמעתי את יאסר ערפאת אומר, בנאר־

אורי אבנרי

יומן איש

מו בז'נבה :"עמנו, אומתנו ואיזורנו נתנו לתרבות האנושית את שלוש הדתות, את תרבות האהבה, השיוויון האחווה והצדק."

לאחר־מכן, במסיבת־עיתונאים שערך מייד אחרי נאומו, המ־שיך ערפאת ברעיון זה ואמר כי ישוע מנצרת היה הפידאי הראשון. הפלסטינים נלחמים עתה נגד הכיבוש הישראלי, אמר, כשם שהם נלחמו נגד הכיבוש הרומאי.

הדבר הרגיז מאוד את העיתונאים היהודיים, שראו בכך התג־רות נוספת. זה נשמע כמו חוצפה ממדרגה ראשונה. הרי הכל יודעים כי היהודים — הקנאים ואנשי בר־כוכבא — נלחמו ברומ־אים, וכי ישוע היה רב יהודי, שפיתח (או עיוות) את המחשבה היהודית של זמנו.

אך הירהור שני עשוי להוביל למסקנה כי זוהי דווקא התפת־חות מחשבתית רצויה. אם מוכן ערפאת לכלול בהיסטוריה של ארץ־ישראל, עמו, אומתו ואיזורו" את כל רבדי ההיסטוריה של ארץ־ישראל, הרי יכלול בה גם את נביאי היהדות וגיבוריה. ממילא תמצא גם אים, וכי ישוע היה רב יהודי, שפיתח (או עיוות) את המחשבה היהודית של זמנו.

אך הירהור שני עשוי להוביל למסקנה כי זוהי דווקא התפת־חות מחשבתית רצויה. אם מוכן ערפאת לכלול בהיסטוריה של „עמו, אומתו ואיזורו" את כל רבדי ההיסטוריה של ארץ־ישראל, הרי יכלול בה גם את נביאי היהדות וגיבוריה. ממילא תמצא גם הציונות את מקומה בתפיסה הכוללת הזאת. מכיוון שהאיסלאם מכיר בנביאים היהודיים ובאבי הנצרות כמי שהקדימו את הנביא האחרון, מוחמד —אין זאת מחשבה יוצאת־דופן.

המסקנה ההגיונית היא שגם הישראלים החדשים וגם הפלסטינים החדשים הם צאצאים לגיטימיים של הארץ, יורשים חוקיים של ההיסטוריה והתרבות שלה. מסקנה זו לא תוביל אוטומטית לשלום — אך היא יכולה לעזור לכינון השלום, ולביסוס השלום אחרי שיתכונן.

מי אנס קטינה?

„יהודי אנס קטינה." „נתפס יהודי שהשתתף בקטטה." „המישטרה מחפשת שלושה יהודים שהיו מעורבים בתאונה."

אילו פורסמו כותרות כאלה בארצות־הברית, קל וחומר בברית־המועצות, היה העולם כולו מזדעזע. בארץ היו נערכות הפגנות, המוסדות היהודיים היו מגנים, ובסופו של דבר היה נערך דיון חגיגי בכנסת. אני יכול לתאר לעצמי בדיוק מה היה כותב על כך הארץ, למשל, במאמר ראשי.

מובן שזה לגמרי שונה אם האיש שאנס את הקטינה הוא ערבי, או אם ערבי השתתף בקטטה או היה מעורב בתאונה. איך אפשר להשוות?

אומנם, הארץ מרגיש שאסור לכתוב בכותרת „ערבי אנס קטינה." חלילה לו מאלוהים. תחת זאת הוא כותב: „בדמיעוטים אנס קטינה".

זה ביטוי מעניין. מה זה „בדמיעוטים"? כמה מיעוטים יש במדינת־היהודים? עד כמה שידוע לי, יש בה רק מיעוט אחד — הערבים. בני המיעוט האחד הזה מתחלקים לכמה עדות דתיות — מוסלמים, דרוזים (שהם ספק עדה מוסלמית־פורשת, ספק דת נפרדת) ונוצרים.

וכאשר מדובר על ערבי מחברון — למה מתייחס המושג „בדמיעוטים"? האם הערבים בחברון הם מיעוט? ואם כן, היכן הם רוב בגדה המערבית, ומיעוט בארץ־ישראל המערבית, אך רוב בארץ־ישראל השלמה שמשני עברי הירדן, ורוב עצום במרחב כולו.

השאלה היא: מדוע אין הארץ כותב, למשל, כי „בדרום אנס קטינה", או „בדרום מעל בכספים", או „חברי־כנסת מבני־הרוב נשפט למאסר"?

מן השימוש במושג „בדמיעוטים" נודף ריח של בציעות מתחסדת. אני מציע לעורכי הארץ לבטלו. או שיכתבו ש„ערבי" אנס קטינה, ואז תהיה הגישה הלאומנית לפחות נקיה מצביעות, או שיוותרו על הגדרות גיזעניות, ויכתבו על חשודים ופושעים בלי ציון הגזע, הלאום, הדת והעדה — כמו שמקובל בכל העול התרבותי.

עצה של ראש־ממשלה

ויליאם קלייבורן היה כתב וושינגטון פוסט בארץ, וזה ק מצא חן בעיני מישהו.

רוב הכתבים הזרים בישראל לומדים מהר מאוד שכדאי לרקו לפי חליל הממשלה. לא לראות מה שלא כדאי לראות. לא לכתו על דברים בלתי־רצויים. שהרי אם ממשלת־ישראל תתרגז, יתרג גם הקוראים היהודיים של העיתון בבית. ובעיקר נותני־המודעו ואז בעלי העיתון יתרגזו עליו. ובארץ לא יזכה עושה־הצרו בראיונות ובסקופים ועורכיו יתרגזו גם על כך.

קלייבורן התעקש בכל זאת לכתוב מדי פעם על המתרח בגדה המערבית, על ההפגנות ומידי־האבנים, על נערים ונערו שנהרגו מיריות שנורו באוויר, על המתנחלים ומעשיהם. בחוק המיקצוע נפוצו שמועות שכמה מכתבותיו נגנזו או צונזרו על־י העורכים שלו. ממשלת־ישראל לא צינזרה דבר. לא היה צורך.

כשקלייבורן העקשן לא למד לקח, החליטו עורכיו להעבי להודו.

הזדמנתי למלון אמריקן קולוני במיזרח־ירושלים באו מערביו האחרונים של קלייבורן בארץ. עמיתיו הספידו את כ גורלו. „הודו?" הם אמרו, „אחרי המיזרח התיכון ? ממזר מיסכן! כ קורה בהודו? כלום! זה בית־קברות!"

קלייבורן נסע להודו, וכעבור קורה שם באיזור הרבה מאו בסרי־לאנקה הסמוכה יש מהומות, ונערכה שחיטה בבני המיעו הטאמילי.

לקלייבורן היה הרבה מה לכתוב. אבל הוא לא יכול היה לכתו כי שילטונות סרי־לאנקה הטילו צנזורה חמורה על הדיווח ע המתרחש. חוץ מן ההודעות הרשמיות אסור לפרסם דבר — ז וחלק.

לאחרונה ריאיין קלייבורן את ראש־הממשלה, והתלונן ע הצנזורה. „מה הבעייה?" אמר לו ראש־הממשלה. „הרי אתה יכו תמיד לקפוץ לעיר ההודית הסמוכה ולשגר את החומר של משם!"

אחות קטנה

אילנה גור מאשימה אותי בכל הזדמנות שאני אשם בכך שהי פסלת. העולם הזה הגדיר אותה לפני שנים רבות כפסלת — ולא היתה לה ברירה אלא לפסל.

זה מכריח אותי לספר את הסיפור.

ערב ראש־השנה תש"ז נסעתי לביתי־דולפין בשבי־ציון, כד לכתוב את כתבת אישי־השנה תשט"ז (גמאל עבד־אל־נאצר בסיימי את המלאכה החלטתי לסייר בחורבות המיבצר הצלבנ הסמוך מונפור (שמו המקורי היה שטארקנברג, המהדור הגרמנית של אותה המילה, כי המצודה שימשה כמאחז שי מיסדרי־האבירים הגרמני). בדרך חזרה משם התהפך הג'יפ של ונהרס, וגם אני נחבלתי במיקצת.

חזרתי לתל־אביב במונית־שרות ולקחתי את רחל, שעימ חייתי אז בחטא, לחופשת־ראש־השנה על הכרמל. לא חלמנו א שתוך ימים מעטים תפלוש ישראל לסיני.


גור

מכיוון שהייתי די חבול, לא הרבינו להתרוצץ. אכלנו במי סעדה במרכז הכרמל, ושו התוודענו לבחור צעיר, סטו דנט לרפואה, שעימו נכנסנ לשיחה באקראי.

הצעיר, שהציג את עצמ בשם רני גור, מצא מאוד ח בעינינו. הוא נראה לנו כטיפו החיובי ביותר של צבר: אידיא ליסט, בעל מוח פתוח וסקרנו רבה, שבחר במיקצוע־הרפוא כדי לעזור לבני־אדם, ושגם דיעותיו בעניינים לאומיים וחברתיי נראו לנו מאוד.

דני סיפר לנו שנולד בטבריה, שהתייתם מאמו בגיל צעיר. שאביו עובד בחו"ל ושהוא נשאר בארץ לבדו עם אחותו הקטנה, במשך השבוע, שבו נפגשנו לעיתים קרובות וגם ביקרנו בדירתו הירבה לספר על האחות האהובה. בהדרגה נוצרה בדמיוננו תמונה אחות קטנה, עדינה, נחבאת אל הכלים, הזקוקה להגנת אחיה.

באחד הימים, כשישבנו בשקט בדירתו, שמענו המולה גדולה הדלת נפרצה בתנופה ולחדר נכנסה בחורה מגודלת, שופעת חיים ועל־צות, שקולה זיעזע את הקירות ושמילאה בנוכחותה את הדירה כולה. עוד לפני שחלפה שעה סיפרה לנו על חבריה וחברותיה, חוויותיה ופגישותיה — הכל בקול גדול ובסיגנון של הומור זרוני שהיה, כפי שנוכחנו לדעת, סימן־ההיכר שלה.

זאת היתה אילנה, האחות הקטנה .

המחשבה הראשונה שלי היתה שאם מישהו ינסה להתנכ לאחות קטנה זו, מוטב לו להיזהר.

אילנה גור היא, פסלת, מעצבת־אביזרים ומה עוד. אך בעיני היא, בראש וראשונה, בעלת כושר עילאי לתאר בני־אדם ומצבי — בהומור עוקצני שבדרך כלל אינו מוצא כל־כך חן בעיני האנשים המתוארים. אך להשומעים יגעם. הם צוחקים עד רמעות.

פעם ישבנו אצלה בבית, השעה היתה מאוחרת, ואיש לא קנ ללכת. לבסוף אמר מישהו: „אני לא יכול לקום, מפני שאם אלן — אילנה תתחיל לתאר אותי. אז או שנקום ונלך כולנו ביחד, א שאני נשארנו כולנו.

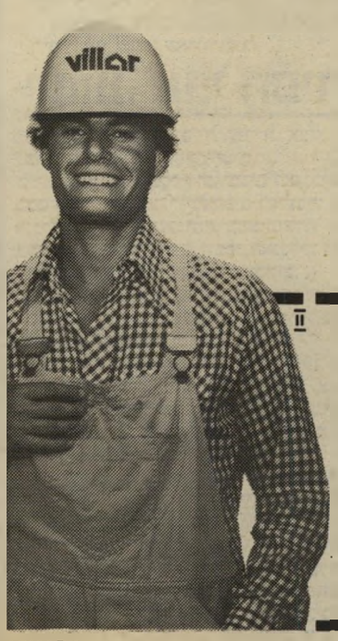


מדוע כדאי לרכוש וילה של וילאר, האם בזכות: האיכות הגבוהה? אמינות החברה? מהירות הבניה? או המחיר הקבוע?

כן!

התשובה לכל השאלות היא:
בפירוש כן.
בזכות כל המעלות הללו ועוד רבות נוספות כדאי לרכוש וילה של וילאר.
וילאר הינה חברת בנייה ציבורית אשר לאחר 25 שנות בנייה, רכשה לעצמה מוניטין של חברה אחראית ואמינה הבונה בתים באיכות בנייה ורמת גימור שאין שניים להם.
אך זאת רק ההתחלה. כדאי לך מאוד לרכוש וילה של וילאר גם בזכות העובדה שתוך 5 חודשים ממועד ההזמנה היא תהיה מוכנה לכניסה וכמובן בזכות העובדה שהמחיר הוא קבוע וסופי והוא מתחיל ב-485 $ למ"ר בלבד.
כולל הכל מכל כל.

ועדיין לא סיפרנו לך אלא על מעט מהיתרונות הבלעדיים של וילאר.
אז אם יש לך מגרש ואתה מתכונן לבנות עליו, כדי לך לבנות וילה של וילאר.
לפרטים נוספים והזמנות פנה אלינו או שלח את התלוש המצ"ב.



וילאר. זה לא בשמיים

לכבוד
villar
וילאר
רח' המרד 29, תל-אביב 68125,
טלפון 652205.

אבקש לשלוח לי פרוספקט צבעוני ללא כל התחייבות מצדי.

שם .....

כתובת .....

ברשותי מגרש באיזור .....

☐ עדיין אין ברשותי מגרש

villar

ADMARK

במדינה

אורחים

הרוגמן שבא מן החום

סיפור הצלחה של צעיר מקרו־המשווה.

הוא שחור, חסון, אתלטי ומתלבש בטעם רב. זהו מישל סמוק (27), רוגמן כושי שהגיע באחרונה ארצה, היישר מפאריס. לעיר־האורות הוא הגיע מגיאנה הצרפתית*: קצת צפונה מקו־המשווה ומברזיל, 98 אלף תושבים רובי צרפתית.

בארץ, לעומת זאת, „לא כולם מדברים כאן צרפתית," אומר מישל. „באנגלית אני די חלש, ועברית עוד לא למדתי." אבל למזלו, במקצועו מדבר הגוף, ואת הבגדים הוא יכול להדגים גם מבלי לדעת עברית.

בפאריס, החליט לנסות את מזלו בארץ חדשה — ישראל.

ניסה ומצא כי אכן משנה מקום משנה מזל.

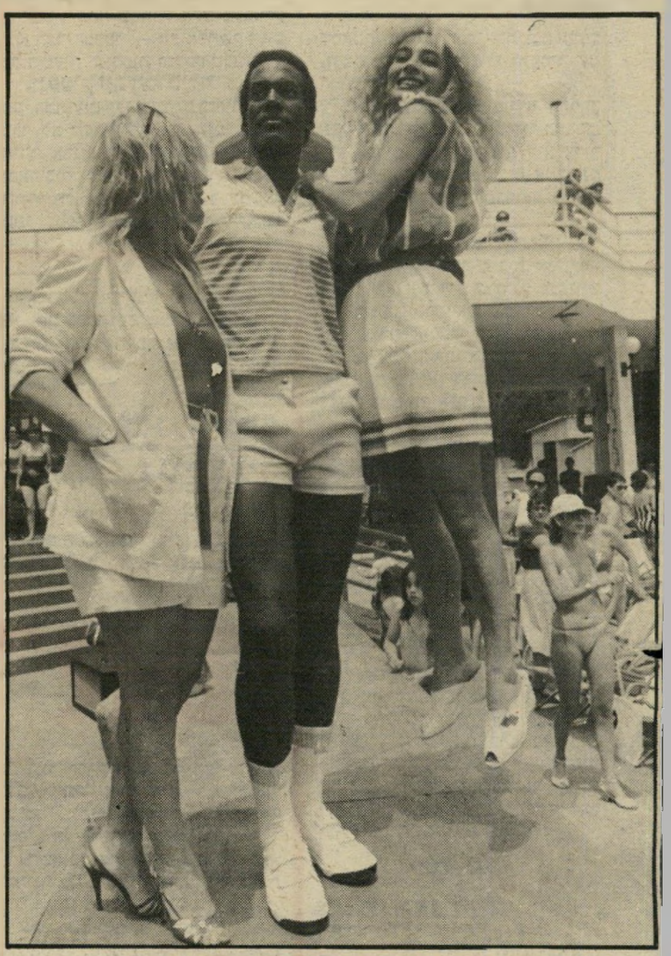
בדוגמנות מסלול וצילום הוא מרוויח „כסף טוב!" והוא כבר מתכנן אולפן לריקוד מודרני, ריקודי ג'ז וריקודים אפריקאיים.

ההצלחה האמיתית של מישל בארץ נמצאת לו דווקא מחוץ למיקצוע — בענייני נשים.

„אני צעיר מכדי להתחתן!" הוא אומר, ומציע את מחמדיו לנשים הישראליות הלוטשות אליו עיניים.

מישל אוהב את כולן, וכדי להנות מהן הוא שומר על כושר. כמי שהשתתף כמעט בכל ריצת מאראתון בפאריס ואף זכה בשתי מדליות, אין הוא מתקשה לשמור על כושרו.

מדי יום, רץ מישל במשך שעתיים על חוף־הים התיכון, ומטפח את הגוף המוצג לראווה על המסלול, לעין המצלמה ולעיני הנשים.



אורח סמוק*
אין בעיות עם הצבע

„כסף טוב!" מישל, אחד משבעת ילדיו של מנהל־החשבונות הקאתולי של עיריית קיין, בירת גיאנה, עזב את מולדתו החמה עוד בגיל 10 ונסע לפאריס. שם למד נגרות, משבגר, שירת, כמו כל צרפתי טוב, שנת־חובה בצבא הצרפתי; למד ריקודי ג'ז ובאלט ולפרנסתו לימד התעמלות בבית־ספר עממי.

משכורתו כמורה לא היתה עבורו התגשמות של חלום, ולהקת ריקוד, מי הוא מיז, על חמשת רקדניה, הביאה אותו רק לדיסקוטקים יוקרתיים אך לא לישועה.

ואז גילה את הדוגמנות, אך גם במיקצוע זה ידע קשיים. „קשה לשחור לקבל עבודה בפאריס. לדוגמניות השחורות, קצת יותר קל." ואם לא

*עם אופנאית דליה בלוק (קופצת) ואחותה אסתר אורון מבעלות גלי.

**אחד המחוזות הצרפתיים ש־מעבר־לים, הגדול כמעט פי ארבעה ממדינת ישראל. מצוי בו גם אי־השדים, שנודע כבית־סוהר שממנו אין נמלטים.

משטרה

אמצעי־עזר מן השמיים

שימוש מעשי בתורה של שוטר־חוזר־בתשובה.

שיבעה מקרי האונס, שארעו תוך שיבעה חודשים במחוז המרכז העמידו את מישטרת ישראל על רגליה. הוקמו שלושה צח"מים (צוותי חקירה מיוחדים), כל המאמצים מוקדו בחקירה וההצלחה אכן האירה פנים: אותרה כנופיית אנסים, ראשה נעצר, כמה מחבריה הועמדו לדין, ושניים כבר נשפטו — האחד לשש והשני לתשע שנות מאסר.

המישטרה, כאמור, הועמדה על רגליה — זה ברור. שהמישטרה פעלה בתבונה (אחת הקורבנות הוסעה במשך שש שבועות, לילה אחרי לילה, עד שאיתרה את המקום המדוייק שבו בוצע האונס) — זה ברור.

(המשך בעמוד 22)

הסרט, אולי, לא כל־כך, אבל הוא דוקא כן — ועוד איך

טוביה השמן



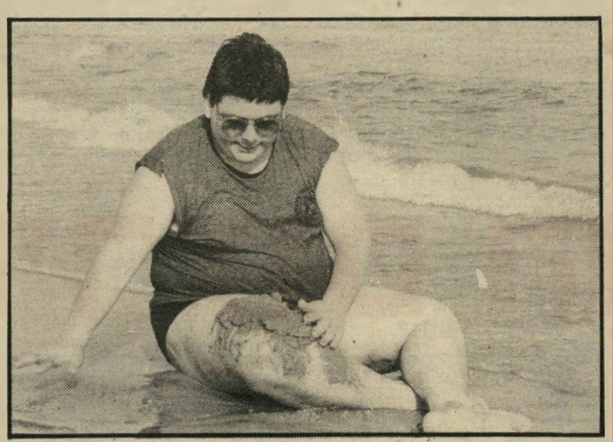
טוביה בפעולה
אקשן והרבה רומנטיקה

הוא לא נולד שמן. כמו כולם, הוא נולד רזה. אך בגיל 6 היתה לו בעייה: שבר. תחת לנתח אותו, נתנו לו הורמונים, ומאז הוא התנפח.

היום, עשר שנים יותר מאוחר, הוא כבר שוקל 110 קילו נטו.

המישקל הזה הוא תלמיד גימנסיה, העונה לשם טוביה רובלרו. המקור: רומני; הפנים: רמויי ירח עם קצת נמשים; העיניים: גדולות בצבע טורקיז. הסיבה שכותבים עליו: הופעתו בסרט הפנימייה (כלשון הפירסומת לסרט: „חברה בני 18, צעירים, אוהבים ותוססים.")

אם כי המבקרים לא בדיוק התפעלו ממאה הרקות של הפנימייה, הרי עד עתה כבר ראו אותו 300 אלף צופים, וכולם זוכרים, יש להניח, את השחקן־מצחיקן רובלרו. ולא לחינם. טוביה טורח לשם כך בכל כובד מישקלו („זה עושה לי טוב כשאנשים נהנים, וצחוק הוא אחד הדרכים לכך.")



טוביה ברגיעה
זרקורים וכמה שאלות

„כמו נידון למוות!"

פגישה של דובלרו עם עולם־המקולנוע היתה מיקרית בהחלט. הוא השתתף בהצגה של שלום עליכם (קשה להיות יהודי), שהועלתה על־ידי הגימנסיה שבה למד (הגימנסיה העברית הרצליה בתל־אביב). אחרי ההצגה פנו לבימאי כדי שימליץ על חבר'ה מתאימים לסרט ישראלי.

הבימאי המליץ על טוביה, וכך הגיע ל„אורי־שן" (מיבחן).

הוא לא חשב שיתפתח משהו מיוחד מהעניין. הוא ישב באולם־ההתעמלות שבו נערכו המיבחנים: האירו עליו בזרקורים („כמו נידון למוות!"), שאלו אותו כמה שאלות („איך קוראים לך? מה אתה אוהב לעשות?")

נראה שהזרקורים האירו אותו באור חיובי, והתשובות לשאלות היו במקום. תוך זמן קצר מצא עצמו תלמיד הגימנסיה בן ה־16 משחק בסרט הפנימייה. או, כפי שטוביה מסכם אותו: „חיי־נוער בפנימייה מרוחקת מהבית ומההורים: אהבות ואכזבות של גיל הטיפש־עשרה."

הצילומים באמצע שנת־הלימודים שעברה נמשכו חודש וחצי, וזה לא כל־כך הלהיב את המורים של הגימנסיה הרצליה. טוביה הסיק את המסקנות, נפרד מהם ועבר לבית־ספר אכסטרני.

אם היתה חסרה לחברת־ההפקה של הסרט הוכחה באיזו מידה של רצינות מתייחס טוביה לעבודתו — שלא לדבר על יכולתו — הרי שהצעד הזה עשה את שלו. החברה החתימה אותו על חוזה לשלוש שנים כשחקן־הבית שלה.

כל התורה של טוביה השחקן על רגל אחת היא: „אני מזדהה עם הדמות שאני משחק בצורה כזאת, עד שקשה להבדיל אם זה אמיתי או מישחק."

בעת צילומי הפנימייה הזדר
כל־כך, עד שאפילו התאהב במל
הרצינות בשחקנית שרית נחום. „אבי
הוא מודה, „לא הלך לי."

„ע... פלנטה אחרת!"

סוף הם נשארו רק יחיד
„נורא טובים," כפי שהוא מציין
הוא גם עשה כסף מן הסרט („סכ
נאה"), אך מסרב לפרט. אי־אפ
לקנות בזה דירה, אי־אפשר לקנות ג
מכונית. „אך," הוא מאשר בחיוך מא
ער אוזן, „אפשר לקנות בזה מכונ
מיד שנייה."

גם הוריו של טוביה קנו את העני
הם מאור גאים ומרוצים מהצלחתו
בנם־יחידם. במיוחד האם („פיתאום ה
נפלה על פלנטה אחרת!")

טוביה אינו מסתפק בהצלחה בש
הקולנוע. זה שנתיים שהוא גם בש
הספרות. הוא כתב ספר, ועתה ה
עומד להוציאו לאור.

הספר, מיבצע בחוף הצרפתי, ה
עלילה מלאת אקשן ורומנטיקה: טי
חיל־האוויר עומד לשאת את חבר
ולנסוע עימה, לאחר מכן, לירחד־ד
בצרפת. כמה ימים לפני החופה החב
נהרגת בתאונת־דרכים. הטייס מש
מש בכרטיס־הטיסה ונוסע לצרפת בו
זאת. בצרפת, כמובן, הוא פוגש מישו
דורין שמה. אהבה, הריון, אפי
תאריך־לנישואין.

אך, אויה: הגורל האכזר מכה שני
שוב מתערבת תאונת־דרכים וגם דוו
נהרגת. רק מה? העובר ניצל ויש
נולד.

די בזה לספר בן 120 עמוד
ההמשך, מבטיח טוביה, בחלק ב'.

אגב, טוביה אינו חושב שהוא שו
מנערים בני גילו. בעצם, כן ולא. „מ
אחד אני עדיין נער; מצד שני, מבחי
נפשית, אני מרגיש מאור מבוגר. אפי
בענייני נערות. קודם־כל אני נמש
לבחורות יותר מבוגרות, ושנית — ל
מה שחשוב לי זה התוכן, ולא הצורה
„אני לא כמו חברי לכיתה, שנ
שמעניין אותם זה רק איך היא נרא
ואם החזה שלה מספיק גדול."

אורנה גלזן

(המשך מעמוד 21)

ה שלמישטרה היה קצת מזל — רור אבל בוודאי לא הזיק: באחד קרי האונס הצליחה הקורבן לנשוך האנס בידו. כעבור ימים אחדים אחד השוטרים, במקרה, נהג, על ה לא זהירה. השוטר שראה את נ הנשיכה על זרועו של הנהג, ר זה הושיט לו את ניירותיו, קישר מייד עם מיקרה האונס שהסתיים כה.

ל הגל הנכון. נוסף על כל אלה יעה המישטרה באל שבמרומים פחות בנציגיו עלי־אדמות.

ל אמצעי־עזר מישטרתי זה אפשר ללמוד השבוע מדיווח בירחון טרים, מראות המישטרה.

סתבר שרב־סמל־ראשון, אברהם הנמנה עם אחד מצוותי החקירה זרים, הוא שוטר חוזר־בתשובה. תור כזה הוא ידע מה לעשות.

א נטל את תמונתו של באבא י (הרב ישראל אברחצירא ש מנתיבות, רבם־אלילם של אלפי יוצאי צפון־אפריקה ודודו אהרון אבר־חצירא) והדביק אותה, מזל, על לוח איסוף נתוני הצח"ם. זותו יום פיענח הצוות פרשת־ אחת. איזו מהן? מובן שזו שליד ה הודבקה תמונתו של הבאבא י.

ב־סמל־ראשון רווח תפש מייד כי

עלה על הגל הנכון. הפעם הדביק על לוח איסוף הנתונים תמונה אחרת: זאת של הרב מנחם שניאורסון, הידוע יותר כרבי מלובאביץ'.

באותו יום פוענחו שני מיקרי אונס נוספים.

תל־אביב

המקצוע: מופען

מיליון לשימי תבורי ואהדה למתי בספי

„צריך להיות משוגע או מתאבד, כדי לעשות מה שאני עושה. אני משוגע: כך מתאר רמי לוי את עצמו. ב־26 שנות חייו הספיק יליד שכונת־התיקווה התל־אביבית להיות לא רק כדורגלן בליגה הלאומית, להגשא ולה־פוך אב לשניים, אלא בעיקר לכבוש בסערה את מחלקת המופעים של העיר הגדולה: תערוכות, ירידים, מופעי־חו־צות, ערבי־עימות לחובבי ספורט וער־בי מוסיקה קלאסית טהורה.

את כולם יזם ואירגן „השחור הגאה" של מחלקת־המופעים של עיריית תל־אביב.

„אין זמן לקרוא עיתון". כשה־גיע לוי לראשונה לעירייה היה חייל משוחרר, שחוץ מאשר לבעוט בכדור־רגל לא ידע מאומה. הוא התחיל כשר־לייה בדרגה הכי־נמוכה.

עד מהרה הפך מנוסה בענייני הפקות־בידור, ולבסוף למנהל המחל־קה.

ככל שעבר יותר, נידלק יותר לוי על העבודה המפרכת: „אין לי זמן אפי־לו לקרוא עיתון. לפעמים אני עובד 16 שעות ביום. אני מביא ערימות עיתונים הביתה, והם נשארים מקופלים בצד." הסיפוק האמיתי שלו הוא כשהוא רואה הרבה קהל, שמגיע בהמוניו ויוצא מרוצה: „זה מה שמחזיק אותי בעבודה, ולא הצד הכספי — 30 אלף־שקל עם כל השעות הנוספות וכל ההטבות."

„תפסיק עם המוסיקה" מאז עי־סקי המופעים חלו שינויים בטעמו. הוא כבר לא מעריץ רק את שימי תבורי וזוהר ארגוב, שני הזמרים הנערצים והאהובים ביותר על אנשי שכונת התיקווה. „התחלתי לאהוב גם את מתי כספי. החברים שלי מהשכונה ומקבוצת הכדורגל (בני־יהודה) לא אוהבים את זה. אחרי אימון שמתי קסאטה של מתי כספי והתגובה היתה: „תשים את שימי תבורי ותפסיק עם המוסיקה הזאת!"

לא רק האופק המוסיקלי התרחב אצל לוי. כל תחום עיסוקיו התרחב. כדי להרים מופע כלשהו, הוא צריך תיאום עם שוטרים וסדרנים, אמבולנס ומכבי־אש, מחלקת־התברואה ומחל־קת־התאורה.

אבל רמי לוי נשאר רמי לוי: „אני לא מסתכל על חבר מגבוה. אני אחד מהם כשאני משחק כדורגל במיגרש של השכונה, וכשאני עובד בעירייה. אני נשארתי אישׁ־התיקווה ואני מדגיש את זה בכל הזדמנות. אני לא אומר שאני גר בית־אליהו — ושם אני גר באמת כיום עם אשתי וילדי."

דרך אגב, מסביר לוי, ששימי תבורי ירד מרשימת־האמנים שלו רק בגלל הסכום האסטרונומי שביקש. „מיליון לירות!"

עם עופרה חזה היה יותר קל.

אבל עדיין אוהב רמי לוי כדורגל מעל לכל. זאת אהבת הילדות שלו מגיל עשר. בגיל 16 הוא צורף לקבוצה הבוגרת, משאת־נפשו של כל נער כדורגלן.

וכדי למנוע אי־הבנות, מצהיר לוי: „אני לא מתכנן לעזוב אף אחת מהעבו־דות, כי האחת לא מפריעה לשנייה. בעירייה מגלים הבנה והתחשבות בעו־נת הכדורגל. אבל אם ילחצו עליי בק־בוצה אעזוב את המופעים. אעשה הפס־קה של כמה שנים. בכדורגל אי־אפשר לשחק הרבה זמן, אבל בעירייה אני יכול לעבוד עד גיל הפנסיה."

מזון

לא מן האנפים

אולי זאת הסיבה שח"כ מסויים אינו אוהב גפילטע פיש

הקרפיון נחשב מאז ומתמיד מזון־יסוד אצל עקרות־בית יהודיות רבות. אפילו סיפורי־ניסים נרקמו סביבו, כמעשה באותו רבי שהגיע לעיירה ביום השישי והנהר יבש, אין בו קרפיונים.

או ניצב הרבי בתפילה וזעק „ריבונו של עולם, היהודיות צריכות קרפי־נים!" ולפני שהספיק לומר קשקש! יצאו מהנהר קרפיון ועוד קרפיון ועד קרפיון...

ייתכן שהיה כדאי שיופיע גם בארץ, שבה הגיע המצב באחרונה לכך, שהר־חל בייבוא קרפיונים מארצות־הברית.

אך כל מי ששמע על כך רק היה יכול לקוות, כי אין זה יבוא מאזור חמ־שת האגמים הגדולים במזרח ארצות־הברית. אלה זוהמו בעופרת, כספית, אסבסטים, קדמיום ורעלים מסרטנים רבים אחרים, משפכי התעשיות אשר לגדות־יהן, עד שרוב המדינות הגובלות באגמים אסרו את שיווק הקרפיונים מהם.

היה זה בלחץ השרולה היהודית בחוף־המיזרחי, אשר לא רצתה כי אחרי עשר שנים של גפילטע פיש, יצא מן הדג — טרטן.



תופעון־כדורגלן לוי במיגרש
שוטרים, סדרנים, אמבולנסים ומכבי־אש

ל בית הנמצא בין עצים מלבלבים ובניינים מתקלפים חם, ברחוב ברנר הקטן, בליבה של אביב הישנה, מזדקר באחרונה ז חדש: מימד לאמנות חזותית. נשמע יומרני ונפוח, אבל פגש עם שלושת הגברים הצעירים, זמנו ופתחו השבוע את בית־הספר ש הזה לאמנות. אפשר ללמוד כי בר באידיאליסטים, משוגעים ר.

את הבית ניתן לאתר לא רק לפי ט, אלא, בשבוע האחרון, גם על פי

שעברה היה אוצר התערוכה בפסטיבל עכו, וגם הדריך בסדנאות של אמנות לעם. הוא סבור כי בבתי־הספר היסודיים קיימת הזנחה של לימודי אמנות ומלאכה.

וזה עוול לחיי התרבות. „כשם שמלמדים ספרות והיסטוריה, כך חייבים גם ללמד אמנות. ילדים צמאים לתרבות ושאר־רוח."

לא אחת, אומר עוזרי, הוא נתקל באקדמאים שאינם יודעים מיהו יגאל תומרקין או יחזקאל שטרייכמן. „זו היא בושה!" לדעתו.

באבני, שם שימש כמורה, אמרו לו לעבוד בעיקר עם היד, אבל כאשר לא הסבירו לו מה הוא עשה ומדוע, היה לו קשה לקבל את הדברים, והוא פרש.

„לתלמיד שלי אני מייחס הבנה לפחות כמו שלי. אני אלמד אותו אסתטיקה, פיתוח הביקורת והשיפוט של האמן או הצופה. זה כלי שבלעדיו אינך יכול אפילו לדעת כיצד להתנהג בחברה. יש לחנך להבנה, כדי לדעת להבחין בין טוב לרע.

„אם תסביר לתלמיד את עקרונות הרישום, תוך חמישים־ששים שעות לא כל מי שילמד במימד יהפוך אמן. יהיו כאלה שיישארו צופים. אבל, קובעים השלושה פה אחד: „אם אין צופים טובים, נוצר וואקום, ואז האמן מדבר אל הקיר!"

לא להיגמר בגיל צעיר

את האיזון בין היד והראש מבטיח אריה ברקוביץ: „בתי־הספר האחרים לאמנות בתל־אביב מספקים

גם היד וגם הראש



אברהם (משוסם), עוזרי וברקוביץ
ללמד אמנות בדיוק כמו ספרות והיסטוריה

ועה הקדחתנית שרחשה מחוץ ת, על המעקה שלו, בגן שמאחריו דריו: אריה ברקוביץ — צייר, רשם צב־תפאורות — טיאטא את צפה; יגאל עוזרי — רשם פיקאי — ענה לטלפונים וטוביה הם — מורה לציור — הכין את כת־השיעורים.

מי זה יגאל תומרקין?

קבלה לבית־הספר אינה מותנית בבחינות־כניסה. ועדת־ לה ממיינת את התלמידים על־פי העבודה האישיים שלהם.

את הרעיון להקים בית־ספר כזה הגו שת המורים־האמנים, אנשים בש־ העשרים המאוחרות שלהם. הם עצ־ מימנו את הקמת בית־הספר ובלבד יה מנותק מ„קליקות", ושלא יחזור המחדלים של בתי־הספר האחרים מנות, ושיוכלו להביא אליו את טובי רים.

לפני שנה הקימו את הסטודיו, פר עתה בית־ספר עם מערכת ע־שנתית, המאפשרת לימודי בוקר אחרי־הצהריים והכוללת 17 שעות וד בשבוע ובחינות־מעבר לפי ת ניקוד. על התלמיד לצבור פר נקודות מסויים כדי לעבור נה לשנה.

„אחת המטרות שהצבנו לעצמנו," ר יגאל עוזרי, „היא לפתח מודעות אצל ילדים ונוער."

כקריירה הקצרה שלו, כבר הספיק י להציג בשמונה תערוכות, בשנה את הצד הפרקטי או את הצד העיוני בלבד. אבל צייר הוא כמו במאי. על־מנת לביים תמונות טובות, לא מספיק הכישרון, צריך גם ידע.

„השאיפה שלי היא שתלמיד יצא ממימד עם מיומנות טובה, המשולבת בכושר חשיבה עצמאית."

את המיטענים האלה מנסה בית־הספר להקנות באמצעות מערכת תלת־שלבית: הראשון — פיסול, ציור, רישום, צילום וקרמיקה; השני — הרצאות בתולדות האמנות, והשלישי — עבודת־גמר, המהווה סינתזה של שני השלבים הראשונים.

עם מיטען כזה, מקווים מקימי בית־הספר, יוכל בוגר מימד לנווט את עצמו. „מבלי להיגמר בגיל צעיר".

בין השאר מתכוונים מייסדי מימד להעלות שאלות מהותיות לגבי ההשפעות של האמנויות השונות זו על זו. אין הפרדה ברורה בין ציור, פיסול וצילום. כל תחום פועל ומשפיע על התחומים האחרים. כך למשל עולה לדיון הקשר שבין הציור והצילום או בין הציור והתיאטרון כשהמיפגש בין שתי האמנויות מתבטא בצורה אמנו־תית כמו המיצג למשל.

בית־הספר אינו מנסה לתת תשובות חד־משמעיות אלא לעורר את תלמידיו למחשבה ולמודעות לאפשרויות הבי־טוי המגוונות בתחומי האמנות הפלס־טית.

„איננו רוצים לכפות על התלמידים סגנון מסויים. איננו רוצים שיצאו שטאנצים בהמוניהם וייגמרו מהר," לכן מנסה מימד להטעין את תלמידיו במירב הכלים והגמישות המחשבתית.

אוריאלה וייט ■

להבחין בין טוב ורע

„תוצאה אחרת של מחדל זה," לדעת טוביה אברהם, היא „שהציבור מגיע לגלריות מבלי לדעת להבחין בין יצירה טובה או גרועה. צריך לפתח את חוש ההסתכלות והשיפוט של המתבונן."

על שיטת ההוראה הוא אומר: „נכון שנעשה ונשמע: זו הבנה עמוקה של הדברים, אבל אסור לשכוח שצריך גם לשמוע, לא רק לעשות."

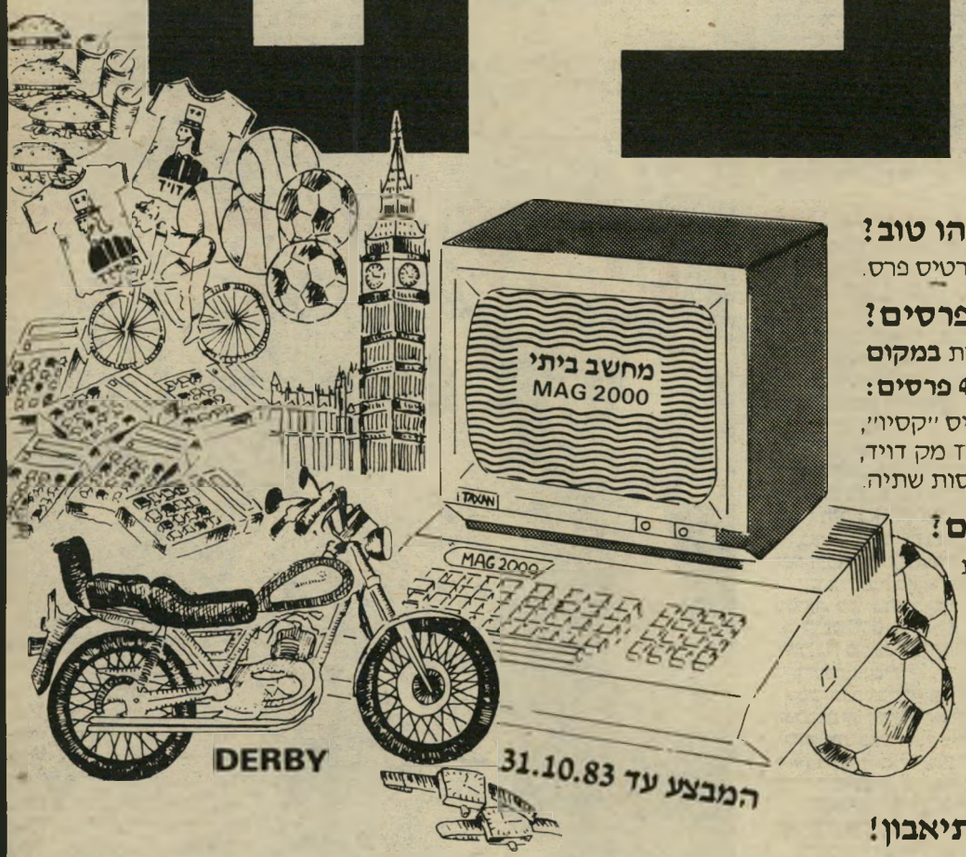
הוא ידע לרשום. אבל אם לא תתן לו כלים להשוואה בין רמות שונות, התקשורת בינינו תהיה ראשונית בלבד."

המיוחד למימד הוא בכך שהחינוך לאמנות יתחיל מגיל צעיר. בית־הספר יארגן גם חוגים לאמנות מעשית ורעיונית, למבוגרים ולנוער, מגיל 10 עד גיל הגיוס — חוגים של ארבעה חודשים כל אחד, שבע שעות בשבוע. החוגים לנוער ישמשו כמכינה ללימודים הרב־שנתיים. אם ישובו תלמידים אחרי שירותם הצבאי, כבר יהיה להם בסיס.

אוכלים מגרדים וזוכים







מתחשק לך לזלול משהו טוב?
עם כל קניית המבורגר במק דויד תקבל כרטיס פרס.

מתחשק לך פרסים?
גרד לפי ההוראות ותוכל לזכות **במקום**
באחד מתוך 45,710 פרסים:
אופניים, כדורי רגל, כדורי סל, מחשבי כיס "קסיו",
שעוני יד "קסיו", חולצות T מק דויד,
המבורגרים, צ'יפס וכוסות שתיה.

מתחשק לך עוד פרסים?
גרד את הספחים, אסוף אותיות, המשלימות
את השם "מק דויד", השלם את הסיסמה:
"....., זה מה שמתחשק לי" ותוכל לזכות

- **במחשב ביתי משוכלל MAG 2000**
- **באופנוע "דרבי" 6 הילוכים**
- **או בטיסה ללונדון (הלוך-חזור)**

המבצע עד 31.10.83

אז קדימה למק דויד — ובתיאבון!

מק דויד זה מה שמתחשק לי!

תל-אביב, דיזנגוף פינת פרישמן, אבן גבירול 22, ככר המושבות – מקווה ישראל 4 • **יהוד,** קבוץ גלויות 1 • **הרצליה,** נווה אמירים, מרכז מסחרי • **נתניה,** הרצל 19
חיפה, מרכז הכרמל, נווה שאנן - מרכז זיו, הדר-בלפור 1, מפרץ חיפה.

עורך „העולם הזה" ממשיך לדווח על ועידת־ז'נבה

חזית הסירוב וחזית הטירוף

ב**אחד הערבים** ירדתי לבר של מלון אינטרקונטיננטל שבו גרתי, כדי ללגום כוסית לפני השינה. בבר היו כמה מאנשי אש"ף ופלסטינים אחרים, ששתו בצוותא. והם הזמינו אותי להצטרף. שקענו בשיחה. כאשר נסגר הבר, עלינו לחדרו של אחד המסובים והמשכנו בוויכוח עד לשעות הקטנות של הבוקר.

במיוחד בלט גבר משופם — נקרא לו עבד־אל־ראזק — שהעיר על עצמו שזוהי הפעם הראשונה בחייו שהוא משוחח עם ישראלי. הוא היה בביירות הנצורה ביום שביקרתי שם, „ובמיקרה החמיץ אותי," כפי שאמר. לא היה ברור לי־אם הוא נמצא במקום כשומר־ראש של אחד מראשי אש"ף או כשליח אחד האירגונים הפלסטיניים הרבים בעולם. שהיו מיוצגים בוועידה.

שיחה כזאת מבליטה את עומק התהום הרוחנית הפעורה כיום בין שני העמים.

בעיני הישראלי המצוי, עבד־אל־ראזק הוא בוודאי מיפלצת, חיה דו־רגלית, „מחבל", טרוריסט. בעיני עבד־אל־ראזק, הישראלים הם מיפלצות מסוג אחר — גזענים, פאשיסטים, רוצחים.

איכשהו התגלגלה השיחה לשואה. עבד־אל־ראזק לא האמין שהיתה. היא היה משוכנע שזוהי המצאה ציונית, אמתלה לנישול הפלסטינים מארצם.

התווכחנו על כך. וראיתי שהחיוך הספקני לא מש משפתיו. „ריבונו של עולם," צעקתי בסוף, „כל המישפחה שלי נספתה בשואה, ואתה אומר שלא היתה?" זה שיכנע אותו.

מישהו פירסם לאחרונה ספר „המוכיח" שהיה קיים כל העת שיתוף־פעולה צמוד ורצוף בין הציונים והנאצים. עבד־אל־ראזק ידע על פרשת קסטנר, המגעים בין לח"י והנאצים, ועוד פרשות. ביליתי שעה ארוכה בהסברת מושגים שכבר נשכחו בארץ, כגון „ההעברה" (השיטה שעל פיה הירשו הנאצים ליהודים להוציא חלק מרכושם, בצורת סחורות גרמניות.)

אך עיקר הוויכוח נסב, כמובן, על הבעייה שבינינו.

בשיא הוויכוח קרא עבד־אל־ראזק בלהט: „אני בא מעכו. נאבלוס ורמאללה הן לא המולדת שלי. הן לא אומרות לי כלום. לוותר על עכו, ולהסתפק בנאבלוס ובמאללה — זה בשבילי קורבן עצום! זה ויתור על המולדת שלי! למרות הכל, אני מוכן לזה — אבל מה אתם נותנים לי בתמורה?"

היתה זאת קריאה מן הלב.

● שתי קבוצות־השוליים

ש**יחות כאלה** — והיו הרבה כאלה, עם פלסטינים, ערבים אחרים ומדינאים מבני אומות רבות — היו אחד מסוגי־הרווח שהפקנו מן הוועידה. למדנו הרבה. בשבילי, כעיתונאי, היה בכך רווח כפול ומכופל. מילאתי הרבה מצברים בידע ובהבנה, שאי־אפשר להשיגם בכל צורה אחרת.

אך לא זאת היתה, כמובן, המטרה העיקרית של הוועידה. לשם מה היא נועדה? מה הושג בה?

המטרה העיקרית היתה להפגין קונסנזוס עולמי לגבי הבעייה הפלסטינית. מטרה זו הושגה במלואה.

בארץ נוצרה תדמית של ועידה קטנה ואומללה, מיפגש של כמה טרוריסטים ועוזריהם מאחורי גדרי־תיל ומחסומי־צבא שווייצים. ישראל וכל העולם התרבותי החרימו אותה, וכמה מדינות קטנות ועלובות ישבו ובירברו, בחברת כמה תבוסתנים מישראל.

עיתוני ישראל שירתו כולם את התעמולה הרישמית, שביקשה לצייר תמונה זו. בחוזרי הביתה נדהמתי מאוסף השקרים, הסילופים ובדיות סתם שהופיעו בהם, לצד דיווחי־אמת מעטים שבאו מפינו. (מבחינת הנכונות לשרת את התעמולה הרישמית של המישטר, אין הבדל גדול בין העיתונות הישראלית, הסובייטית והאמריקאית. רק השיטות שונות ממקום למקום.)

האמת היא שהיתה זאת ועידה מרשימה. העולם כולו היה מיוצג בה.

רק שתי מדינות החרימו אותה — ישראל וארצות־הברית. כל המדינות האחרות היו מיוצגות — אם באמצעות מישלחות מלאות, אם באמצעות מישלחות של משקיפים. ואם כי המשקיפים לא דיברו — נוכחותם היתה בולטת, ודעתם היתה ידועה ופעלה מאחורי הקלעים.

בוועידה הופגן קונסנזוס כלל־עולמי אחיד ומרשים. הוא אומר: ישראל צריכה להתקיים בביטחון ובשלום בגבולות ה־4 ביוני 1967, ולצידה צריכה לקום מדינה פלסטינית בגדה וברצועה, תוך הסכמה ושלום בין ישראל ואש"ף.

לקונסנזוס עולמי זה מתנגדות כיום רק שתי קבוצות־שוליים בקצוות: הקבוצה של מדינות־הסירוב, ישראל וארצות־הברית, בקצה האחד, והקבוצה של מדינות־הטירוף, ובראשן איראן ולוב, בקצה השני.

קונסנזוס זה בא לידי ביטוי בהחלטות הוועידה ובעשרות רבות של נאומים טובים ורעים, מהם בסיגנון קיצוני יותר ומהם בסיגנון קיצוני פחות. הוא בא גם לידי ביטוי בשתיקתן של כמה ממדינות אירופה, שנכנעו ללחץ האמריקאי ולא דיברו — אך המחזיקות בהצהרת־זנציה, האומרת את אותו הדבר.

קונסנזוס זה אינו של פוליטיקאים ודיפלומטים בלבד, ואין הוא פרי קנוניה של „רוב אוטומטי". זהו קונסנזוס עולמי של דעת־הקהל, אשר ועידה זו שימשה לה פה.

אפשר לזלזל בכך. ישראלים מהאסכולות של יצחק שמיר ושימעון פרס יכולים ללגלג: איזה כוח יש לקונסנזוס זה? כאשר ממשלות ישראל וארצות־הברית מתנגדות לו — מי יכפה אותו עליהן?

זה נכון. כל באי הוועידה היו מודעים לעובדה, שברגע זה אין כוח היכול לכפות את דעת העולם על הנוגעים בדבר. מבחינה זאת היתה זאת בהחלט ועידה מתסכלת. היא הוכיחה שוב שאין לדעת־העולם מכשירים של שיפוט והוצאה־לפועל.

אבל מי ששמח על כך, שימחתו היא לטווח הקצר בלבד. הקונסנזוס העולמי הוא דבר חזק מאוד, גם כשאין לו כוח־ביצוע.

כאשר רואים זאת בעיניים, בצורת נציגיהם של יותר מ־150 מדינות, בני כל היבשות והגזעים, לבנים ושחורים, חומים וצהובים — זה מרשים.

ישראל קמה כאשר החליט קונסנזוס זה, בשעתו, שמגיעה ליהודים מדינה אחרי מה שקרה להם בשואה. כמו שהנהר שואף לים, הקונסנזוס שואף להתגשמותו, ובסופו של דבר ימצא אותו.

קונסנזוס כזה לא נולד בן־יום. הוא התגבש במשך עשרות בשנים. הוא לא ישתנה מפני שדחפור הורס בית ליד חלחול.

והערה אישית:

כשישבתי ביציע המוזמנים והשקפתי על הקהילה הססגונית הזאת, שדיברה על פיתרון הבעייה הפלסטינית על־ידי הקמת מדינה לצד ישראל, היתה בליבי הרגשה מוזרה. אני זוכר את שנות ה־50 הראשונות, כאשר היה בעולם כולו רק גוף אחד שהטיף לפיתרון זה: העולם הזה. אני זוכר את השנים 1967 ו־1968, כאשר היינו קומץ קטן של דוגלים בפיתרון זה, והעולם כולו התנגד לו — ארצות־הברית וברית־המועצות, אירופה המערבית והמיזרחית, הנהגת אש"ף וממשלת־ישראל, חרות ורק"ח.

נשארנו עדיין מיעוט בישראל. אך היום אנחנו חלק מקונסנזוס עולמי אדיר, שקיבל את דעתנו.

משום־כך לא הרגשתי שאני נמצא בוועידה זו בחסר, כאחד מ־16 אנשים שהוזמנו תחת הכותרת המחמיאה „אמיננט פרסונס" (אישים בולטים). אנחנו, מייסדי המועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני, היינו אבות התפיסה, שזכתה עתה באישור עולמי כה מרהיב.

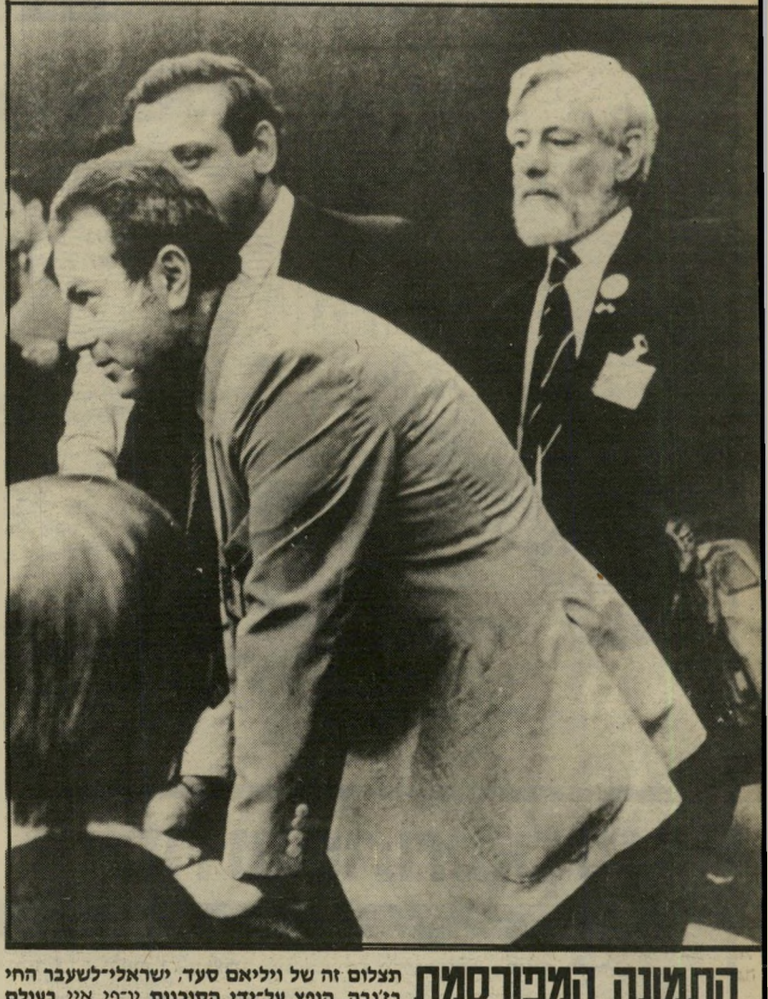
● ערפאת או חומייני

ל**צד מטרה** מרכזית זו — הפגנת הקונסנזוס הבין־לאומי — היו לוועידה עוד מטרות נוספות, מישניות.

האחת היתה להוכיח לארבעה וחצי מיליון הפלסטינים כי העולם כולו תומך בפיתרון מדיני של בעייתם, וכי אל להם להתייאש מכך.

פלסטינים אלה מפוזרים בכל רחבי המרחב. הם ממלאים תפקידי־מפתח בחברה ובמשק של תריסר מדינות ערביות. אם יתייאשו מפיתרון מדיני, אין להעלות על הדעת מה עלולה להיות התוצאה: רדיקליזציה, מחתרות, מהפכות, שבירת היציבות בכל רחבי המרחב. פלסטינים רבים יגיעו למסקנה שאין עוד למה לצפות מחברת העמים, וכי הפיתרון היחידי הוא בדרך של הרס, חורבן וחרב.

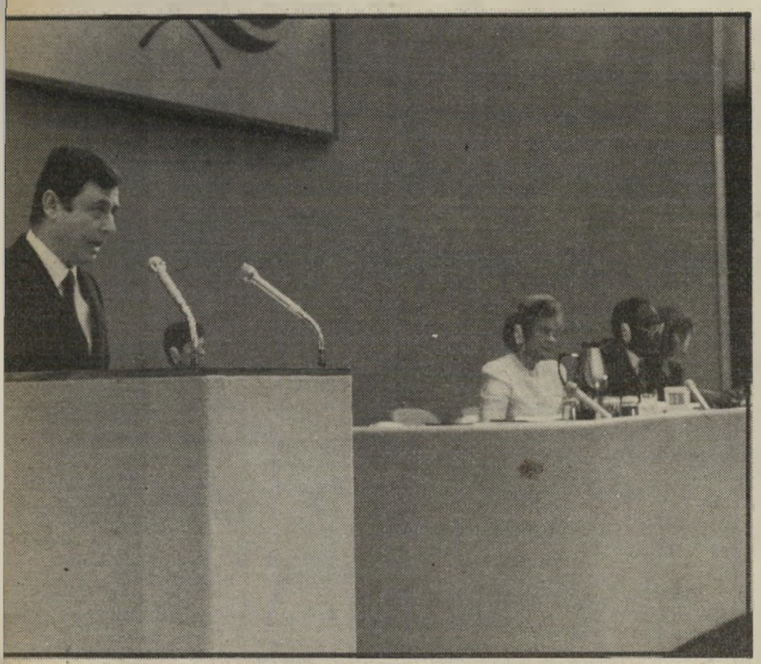
יש מי שמחבבה ליום זה. דבריו של שר־החוץ האיראני היו מכוונים לבך בגלוי. אם ייקרע הדגל של ערפאת, יעלה בתורן הדגל של חומייני.



החמונה המפורסמת תצלום זה של ויליאם סעד, ישראלי־לשעבר החי בז'נבה, הופץ על־ידי הסוכנות יו־פי אי בעולם כולו ופורסם בעיתונים רבים. הוא הופיע גם בעמוד הראשון של גדול עיתוני שווייץ. נראים בו פארוק קדומי, ומאחוריו אורי אבנרי. אף שנקט בנאומו קו מתון ביותר ובירך את כוחות־השלום הציוניים, הפגין קדומי יחס קריר כלפי המישלחת הציונית מישראל.



קומוניסטים וציונים **הישיבה ביציע האורחים המכובדים של הוועידה, שהוגדרו רשמית כ־אמיננט פרסונס" (אישים בולטים), הבליטה את המרחק בין שתי המשלחות מישראל. מארגני־הוועידה, שקבעו את סדר־הישיבה מראש, הושיבו את שני המוזמנים הציוניים, אורי אבנרי (ראשון מימין) ומתי פלד (מאחוריו), במרחק־מה משני המוזמנים מרק"ח, תופיק טובי (רביעי מימין בשורה הראשונה) ופליציה לנגר (לידו). בוועידה התגלו בין שתי המישלחות מחלוקות עמוקות.**



קול סורי **עבד־אל־חלים ח'דאם, שר־החוץ הסורי, נכנס לוועידה כמנצח והבליט גם בהתנהגותו שסוריה היא כיום המדינה הקובעת במרחב. אולם הוא הפתיע את באי־הוועידה בתוכן המתון של נאומו, שהוסווה בסיגנון דיבור חריף מאוד.**



קול ישראלי **האלוף (מיל') מתי פלד, שנאומו לווה במחיאות־כפיים סוערות, מתח לא רק ביקורת על ממשלת ארצות־הברית וישראל, אלא גם על אש"ף. פארוק קדומי נכנס לאולם והקשיב לדבריו, אך לא במושב הקבוע שלו.**

לחברת־העמים יש עניין למנוע רגע זה, או לפחות לדחות אותו, מתוך תיקווה שמחר יתאפשר הפיתרון שאינו אפשרי כיום.

הוועידה באה לשרת מטרה זו. היא שימשה פורום לערפאת ולמנהיגות המתונה של אש"ף, זו הדוגלת בפיתרון מדיני. היא באה להפגין לעיני מיליוני הפלסטינים כי פיתרון כזה אפשרי, וכי 150 מדינות תומכות בו.

מטרה מישנית אחרת היתה להפגין את קיומו של מחנה־השלום הישראלי. מקומה של ישראל באולם נותר ריק, אך הישראלים בלטו בכל הפורומים של הוועידה.

ניתן היה לנצל את הוועידה כדי להפכה בימה לדו־שיח הפגנתי בין ישראלים ופלסטינים. כפי שהרגשנו שוב ושוב, הדבר חיוני להגברת כוחם של כוחות־השלום הישראליים. אולם מטרה זו הושגה רק בחלקה. היתה ההפגנה הגדולה של יאסר ערפאת עצמו כלפינו — פנייתו הגלוייה אלינו בנאומו, ופגישתו עימנו לאחר מכן — והיו שיחות שקטות מאחרי הקלעים. אך לא היה מגע יומיומי הדוק ורצוף, בגלל הסיכות שכבר עמדתי עליהן. פארוק קדומי, ראש־מישלחת אש"ף, המבקש להביא להתפייסות אש"ף־סוריה, לא היה מעוניין בכך.

היה מובן מראש כי הוועידה לא תביא לצעדים פוליטיים מעשיים, מפני שמיסגרת האו"ם אינה מיועדת לכך. זהו פרלמנט עולמי, לא ממשלה עולמית. הוא יכול לפעול רק כאשר יש תמימות־דעים. התנגדותה המוחלטת של המעצמה מס' 1 בעולם — ארצות־הברית — לפיתרון־שלום של הבעיה הפלסטינית מונעת כל פעולה. אך ארצות־הברית משלמת עבור היושג זה בבידודה הגמור בשאלה זו.

אפשר ללעוג לאי־השימוש, לביורוקרטיה הבבדה שלו, לנוהל המסורבל של דיוניו, לחוסר־הגמישות שלו. אין זה מבשיר יעיל לפיתרון בעיות ממשיות, כאשר גורם עילמי חשוב מתנגד לכך. אך אין לו תחליף במקום־מיסגש עולמי, וכמקום להצגת הקונסנזוס העולמי.

● ביסמילה, להשמיד!

היו בוועידה שלושה סוגים של נאומים.

הסוג הראשון: נאומים קיצוניים בתוכנם ובסיגנונם.

הסוג השני: נאומים קיצוניים בסיגנונם, אך מתונים בתוכנם.

הסוג השלישי: נאומים מתונים הן בתוכנם, הן בסיגנונם.

הנאום הבולט ביותר מן הסוג הראשון היה של „הוד מעלתו, הר"ר עלי־אכבר ולאיאטי, שר־החוץ של הקהיליה האיסלאמית של איראן", שנפתח במילים „ביסמילה אל־רחמן אל־רחים", ובציטוט ארוך מן הקוראן.

השר האיראני נראה כחבר צעיר של גוש־אמונים, אחיו של „הרב" מאיר כהנא. הוא גם דיבר כמוהם.

הצירים הקשיבו מבלי לעוות פנים, כנאה לדיפלומטים מנוסים. הם ידעו, כמובן, כי לפי פירסומים בינלאומיים רבים, הקהיליה האיראנית היא אחת הלקוחות הטובים ביותר של נשק ישראלי, והם ידעו כי הם מקשיבים לנאום מטורף.

כדי לעמוד על הסיגנון, די להזכיר פסוק אחד: „יש המאמינים כי הטרגדיה של אושוויץ היתה תוצאה של קנוניה משותפת של הציונות והפאשיזם, כדי להצדיק את ההשתלטות על פלסטין."

לפני שנים, ערב המהפכה של חומייני, דיברתי בפאריס עם עיתונאי מצרי. הוא איחר לפגישה, ואני המתנתי לו במישרדו. כשהופיע, היה כולו מזועזע. הוא בא ישר מראיון שערך עם האייתולה חומייני. „מהרו לעשות שלום עם ערפאת!" היו מילותיו הראשונות, כשנכנס לחדרו, „אנשי אש"ף הם אנשים נורמליים. אללה ירחם עליכם אם הם יפלו, ואתם תעמדו מול אנשים כמו חומייני! האיש מטורף!"

עכשיו ישבנו ושמענו נאום ארוך ומנומק, בתרגום אנגלי נקי (האיש דיבר פרסית), שפירט את הגישה הזאת.

הנה כמה דוגמות:

● „המישטר השתלטני הציוני הוא צאצא הקנוניה המשותפת של (שתי) המעצמות העולמיות... זהו צער ראשון להגשמת החלום של מדינה יהודית מן הנילוס עד הפרת... הצהרת בלפור היתה השלב הראשון בביצוע מזימה בלתי־אנושית..."

● „הקמת מדינה פלסטינית עצמאית־בכיכול בגדה המערבית וברצועת־עזה, שתהיה תחת שילטונו המוחלט של מישטר־הכיבוש באל־קודס" (ירושלים) היא „מזימה לא פחות מסוכנת מאשר הכיבוש הישראלי עצמו."

● „אנו מאמינים בתוקף כי אין פיתרון לבעייה הפלסטינית מלבד שיחרור כל השטחים הכבושים (בכל הארץ)."

● „אנו דוחים כל צורה של משא־ומתן עם המישטר הציוני ומגנים כל פיתרון של פשרה וכניעה. אנו מדגישים את המאבק המזויין נגד הציונות... ההבדלה בין אגף מתקדם ואגף ריאקציוני של הציונות היא תרמית..."

● „האימפריאליזם האמריקאי ומישטר־הכיבוש באל־קודס חורשים מזימות רבות ואדירות... כדי לכפות פשרה ומשא־ומתן במקום המאבק המזויין..."

וכן הלאה וכן הלאה.

המסר היה ברור וחד־משמעי: יש להשמיד את ישראל. כל פשרה היא בגידה.

בתום נאומו הודיע האיראני כי רק סיבה אחת מונעת מארצו לצאת למילחמת־חורמה בישראל: המילחמה שנכפתה עליה על־ידי עיראק. לכן, אמר, יש לחסל את סדאם חוסיין, שליט עיראק, ואז תיפתר הבעייה הפלסטינית ממש מאליה.

(העיראקי קפץ מייד ממקומו וניצל את זכות־התשובה. הוא תקף בזעם את איראן.)

ברוח דומה לזו של האיראני ניבא גם הנציג הלובי, ואולי עוד שניים־שלושה נואמים שלא שמעתי., הם היו מיעוט מבוטל בוועידה — אך הם הציגו את האלטרנטיבה.

אם לא תהיה פשרה, יבוא יומם.

● „גם במחנה הציוני..."

היה צורך לשמוע את דבריו של האיראני, כדי לעמוד על ההבדל העצום שבין גישה זו ובין הקו הרישמי של אש"ף.

נאומו של פארוק קדומי הפתיע, מפני שקדומי עצמו אינו נמנה עם הצמרת המתונה של אש"ף. הוא קרוב יותר לסוריה. אך הוא קרא נאום ענייני, שקט, בלי התקפות פרועות, ובו ציטט שורה ארוכה של מיסמכים בינלאומיים והחלטות של אש"ף, כדי להוכיח כי אש"ף מוכן מזה זמן ניכר להקמת מדינה פלסטינית על פי גבולות 1967, תוך הכרה בזכות ישראל להתקיים בגבולות מוכרים ובטוחים.

בוועידה הסגורה, שעמלה בסדרי־סודות על הבנת ההחלטות הסופיות של הוועידה, היו אנשיו של קדומי הלוחמים העיקביים ביותר לניסוח המתון שהתקבל, מול הנסיונות של המדינות הערביות לקבל נוסח קיצוני יותר.

משך מעמוד 25)

קדומי הפת־ע, ואף הדהים. כאשר סיים את דבריו במילות־שבח על „הכוחות המתקדמים" בישראל, בוחם הולך וגובר, ועוד יותר כאשר סיים במישפט שאמר כי „גם במחנה ה צ י ו נ י נשמע יותר מקול זד בגנות המדיניות של בגין..."

היה זה קבלתו הגמורה של הקו של ערפאת, לפחות להלכה. אילו נאם בוועידה יצאם אל־סר־טאווי, לא היה מדבר אחרת.

מפת־ע עוד יותר היה נאומו של עבד־אל־חלים ח'דאם, שר־החוץ הסורי. הוא נכנס לוועידה כמנצח, שכל צער שלו אומר ביטחון עצמי. הוא ידע כי המפתח לענייני לבנון והמרחב נתון עתה בידי אדונו, אפט' אל־אסד. וכל הנוכחים ידעו זאת כמוהו — עוד לפני המאורעות האחרונים בשערי ביירות.

בעוד שהאיראני תקף את שתי מעצמות־העל, התרכז הסורי בהתקפה על ארצות־הברית. ישראל היא זיס קדומני של האימפריאליזם האמריקאי, ולשם כך הוקמה. האיראני ריבר בשם אללה, הסוריכשם עורה החילונית של שיחרור העמים.

מבחינת הסיגנון, היה זה נאום קיצוני ביותר. „המשימה שהוטלה על ישראל (מטעם האימפריאליזם) ה להתפשט ולכונן מדינה שתשתרע מן הנילוס עד הפרת, המבוססת על מיתוס רתי. ההתפשטות היא לק מן האידיאולוגיה הציונית. תוקפנות, ריכוי ומעשים פושעניים באים להגשים את אשר נאמר, כפי הם מאמינים. בתלמוד ובתנ"ך..."

ידידי, המיזרחן יוסי אמיתי, שלא היה בוועידה, סיפק פעם את המפתח לפיענוח הצופן של נאומים ביים. הוא אמר: „חפש את המישפט האחר שבו יש חידוש. שאר המישפטים בנאום אינם באים אלא חסות מישפט אחד זה ולחפות עליו. צריכים להתעלם מהם לגמרי."

מבחינה זו היה נאומו של ח'דאם קלאסי. היה בו גרעין, שסתר את כל הקטעים הקיצוניים, וזהו: „ארוני היו"ר, אנחנו רוצים בשלום המבוסס על זכות, צדק, אמנת האו"ם והחלטותיו. אנחנו רוצים שלום שיבטיח את הדברים הבאים:

„1. נסיגה ישראלית מוחלטת מכל השטחים הערביים הכבושים.

„2. הבטחת הזכויות הלאומיות שאינן־ניתנות־לעירעור של העם הערבי הפלסטיני, וכללן הזכות שיבה, להגדרה עצמית ולהקמת המדינה העצמאית שלהם בפלסטין.

„3. נסיגה ללא־תנאי של ישראל מלבנון, לפי החלטת מועצת־הביטחון 509, וביטול ההסכם שנכפה ל הארץ־האחות הערבית הזאת."

לכל המונחים האלה יש פירושים קבועים לגמרי במינוח הבינלאומי.

מי שמדבר על „אמנת האו"ם והחלטותיו", מתכוון כמובן להכרה בישראל, שהיא חברת האו"ם, זעצמאותה מובטחת בכל החלטות האו"ם. „השטחים הערביים הכבושים" מתכוונים תמיד לגדה רצועה — השטחים שנכבשו ב־1967. „זכות השיבה" היא, לפי החלטות האו"ם, זכות הפליטים לבחור ן פיצויים ושיבה. „מדינה פלסטינית עצמאית בפלסטין" פירושה חלוקת הארץ. הדרישה לנסיגת ראל מלבנון כוללת. כמובן, הכרה בקיום ישראל בגבולותיה.

סוריה הסכימה להחלטות של ועידת־פאס, הכוללות את כל היסודות האלה. אך אן נאמרו הדברים בפירוש על־ידי שר־החוץ הסורי בעמדה סורית עצמאית, פורום בינלאומי.

נשאלת, כמובן, השאלה: מכיוון שאין סתירה מהותית בין דברים אלה ובין הדברים שאמר כעבור לושה ימים יאסר ערפאת — מדוע יזמה סוריה את ה„מרד" נגד ערפאת ומנסה להפילו? מדוע היא מכת ב„מורדים". הדוחים כל פשרה עם ישראל ומגדירים אותה כבגידה?



גוש אמונים שר־החוץ האיראני,שנראה ונשמע כאחיו של „הרב" כהנא, נאם נאום מטורף, קבע שדיבור על שלום ופשרה הוא בגידה בעניין האיסלאמי. הוא טען כי חיסול שליט עיראק, הוא תנאי לפיתרון הבעייה הפלסטינית.



הצהרה ישראלית נעמי קיס, נציגת המועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני, קראה לחיזוק כוחות־השלום בישראל והודיעה שסירבה לשרת בלבנון כנהגת־אמבולנס. היא הפגינה בגדה ונעצרה.



שר־החוץ האוסטרי החדש, ארווין לאנס, המבטיח להמשיך בפעילותו של ברונו קרייסקי למען השלום הישראלי־פלסטיני, קבע את הטון. הוא היה הנציג המערבי הבכיר בוועידה, והוא קיבל על עצמו סיכון פוליטי־פנימי לא־קטן כדי לערוך הפגנה זו. מאחרי הקלעים של הוועידה פעל רבות כדי לקרב את הצדדים. ונציגו בוועדת־הניסוח היה הלוחם העיקרי לקבלת החלטה מתונה.

כמוהו פעלו נציגי שוודיה, פינלנד, ספרד ופורטוגל. נאומיהם היו לדוגמה, וגם התנהגותם כלפינו, כנציגי מחנה־השלום הישראלי, היתה למופת.

אך חשובה ומעניינת יותר היתה עובדה אחרת: גם בקרב עשרות נציגי העולם השלישי — מאפריקה, אסיה ואמריקה הדרומית והמרכזית — היו רבים שנאמו נאומים מתונים ביותר.

כך, למשל, שמו מעטים לב לנאומו של שר־החוץ של מאלזיה, טאן סרי גאזאלי שאפי. מאלזיה היא מדינה מוסלמית, והיא נחשבת כאנטי־ישראלית קיצונית. אך השר המאלזי נאם נאום מתון למופת, קרא להימנע מביטויים חריפים ומהשמצות, ולהתרכז בפיתרון מעשי. הוא לא השאיר שום ספק בכך שעל ישראל להמשיך להתקיים כחוק, בשלום ובשלווה, אחרי שתעזור בהקמת מדינה פלסטינית לצידה.

השר גם דאג לכך שדעתו זו לא תישאר חבויה בנאום. הוא סיתח סעילות דיפלקרטית, כדי שגישתו זו תיוודע ברבים.

גם הנאום המצרי היה מתון וסביר מאוד. למרבה הצער, כמעט איש לא שם אליו לב. זאת היתה אחת התופעות הבולטות בוועידה: לעומת חשיבותו של הסורי, היה מעמד מצריים בשפל המדרגה. היא נשארה מחוץ לעולם הערבי — ואין לה קיום מחוץ למיסגרת זו. היא איבדה כליל את חשיבותה בפורום הבינלאומי. היא שילמה מחיר כבד מאוד עבור השלום הנפרד, שנוצל על־ידי ממשלת־בגין כדי להגביר את המילחמה בפלסטינים.

כל זה היה שונה מאוד מן התחזית שהשמיע השגריר הישראלי בז'נבה: שהוועידה תהיה פורום לנאומי שינאה והסתה, ושהוועידה תקרא לחיסולה של מדינת־ישראל.

● בומראנג ישראלי

ך תבן שבצד שלושת סוגי הנאומים שהזכרתי, יש לציין גם סוג רביעי — הסוג הישראלי הרישמי. ממשלת־ישראל החרימה את הוועידה, אך היא לא התעלמה ממנה. להיפך. השגריר הישראלי ליד האו"ם בז'נבה, עובדיה סופר, בלט בפעילותו הקדחתנית.

סופר מפריך את ההשערה שהדיפלומטיה הישראלית היתה יכולה להיות שונה, אילו היו מאיישים אותה ביהודים מיזרחיים.

סופר הוא מיזרחי מדופלם, אך הוא לא נבדל משאר המסיתים והמדיחים, המשרתים את הקו הקיצוני של יצחק שמיר בסיגנון צורמני של הכפשה והסתה. העובדה שהוא שם את עינו על תפקיד השגריר בפאריס עזרה לו, אולי, להתגבר על פיקפוקים.

כמה שעות לפני פתיחת הוועידה כינס סופר מסיבת־עיתונאים רבת־משתתפים, שבה השמיץ את הוועידה שלא נערכה עדיין, קבע מראש מה יהיו החלטותיה (השמדת ישראל) ומה יקרה בה (אורגיה של שינאה). היה זה טכסיס מחוכם, והמסיבה אכן זכתה בתשומת־לב רבה. מובן שכלי־התיקשורת הפרו־אמריקאיים והפרו־ישראליים בכל מקום, וגם בשווייץ, נתנו לו מקום בולט, לצד הדיווח על פתיחת הוועידה עצמה.

אך כאשר ניסה לחזור על תרגיל זה כעבור ארבעה ימים, זה סעל כבומראנג.

באותו בוקר נאם ערפאת בוועידה, ולאחר מכן ערך מסיבת־עיתונאים. רובם המכריע של הכתבים התרשמו ממנו לטובה, והופתעו לטובה גם מנימת דבריו ותוכנם. מייד לאחר מכן באו אל השגריר הישראלי, ושמעו מסכת של הכפשה חסרת־שחר.

שמעתי את התגובות כעבור שעתיים, כאשר ערכתי מסיבת־עיתונאים משלי, לפי בקשת העמיתים המקומיים. „האיש הזה סתם משמיץ," אמרו. „הוא בודה דברים מליבו." ואכן, הפעם היתה התגובה בעיתונות זעומה.

משמע: אפשר לרמות קצת ולשקר קצת. אך כשהוסכים את זה לשיטה, מתגשמת אימרתו של לינקולן: אי־אפשר לרמות את כל האנשים במשך כל הזמן.

אבל אפשר לרמות חלק מן האנשים כל הזמן — ובמיקרה זה, את הציבור הישראלי. חלק מן העיתונאים הישראליים בשווייץ, ובראשם (כמו בכמה ארצות אחרות) דווקא כתבי דבר ועל המשמר,

גות ו יאסר ערפאת הגיב בהרמת ידו באות־הניצחון על התשואות הסוערות שבחן התקבל. לקראת תום נאומו פנה לעבר פלד ואבנרי ובירך במילים נרגשות את חות־השלום הישראליים. אחר־כך הזמין אותם לפגישה פומבית מאחורי הבימה.

נראה כי הוויכוח אינו על סוג הפיתרון, אלא על זכותם של הפלסטינים לפעול למענו באופן עצמאי. ורה רוצה ששי"ף יהווה מכשיר בידיה, וכי המדינה הפלסטינית, לכשתקום, תהיה מדינת־חסות רית. ואילו ערפאת מסמל את שאיפת הפלסטינים לעצמאות גמורה — עצמאות בניהול מדיניותם עצמאות במדינתם, לכשתקום. פגישתו איתנו היתה הפגנה נוספת של עצמאות זו.

קדומי מנסה עתה לשער בין השניים. מה שקורה עתה בהרי־השוף ישפיע וודאי על התוצאה.

● הרוב המתון

אומים אלה משכו את עיקר תשומת־הלב, ולכן לא נאמר כמעט דבר על העובדה המרכזית של ה־הוועידה: הרוב הגדול של הנאומים היו שקולים ומתונים, בתוכן ובסיגנון גם יחד, ודגלו בפירוש קיום ישראל לצד קיומה של המדינה הפלסטינית שיש להקימה בגדה וברצועה.

הם משרתים נאמנים של השגרירות וחוזרים על שקריה. התוצאה היתה שהציבור הישראלי שמע בכלי־התיקשורת שלו (במידה שאלה דיווחו בכלל על הוועידה, תחת להתעלם ממנה ומן ההשתתפות הישראלית בה, כפי שעשתה הטלוויזיה) מסכת מבולבלת של חצאי־אמיתות ושקרים גסים.

● „להאמין לכל נוכל"

ה יו כמובן נאומים ישראליים מסוג שונה: נאומיהם של הישראלים שהשתתפו בוועידה. לכל 16 „האנשים החשובים" שהוזמנו כאורחי־הוועידה ניתנה הזכות לנאום מעל הרוכן בלי הגבלת זמן, כמו נציגי הממשלות.

כל הנאומים של המוזמנים היו מעניינים, מפני שחרגו מן השיגרה הדיפלומטית. הם היו גם מעניינים מבחינת התוכן. פול מק־קלוסקי, חבר־הקונגרס לשעבר בארצות־הברית, שנוצה בבחירות תודות למאמץ מרוכז של השרולה הציונית, הסביר לוועידה כי לא יהיה פיתרון מבלי לשכנע את דעת־הקהל האמריקאית, וכי אי־אפשר לשכנע אותה אם לא ייאמר בפירוש ובאורח חד־משמעי כי יש לישראל הזכות להתקיים בשלום ובביטחון. לורד מייהיו, המוחזק בישראל כאנטי־שמי, מתח ביקורת חריפה וגלויית־לב על הערבים דווקא, והזכיר כי הסורים הם הרוצחים כיום את הפלסטינים. אדוארד סעיד, הוגה־הדיעות האמריקאי־פלסטיני, נאם נאום יפהפה על ערכי־הרוח הכרוכים בשלום.

באשר בא תורו של מתי סלד לנאום, היה האולם מלא. הוסעתו של אלוף צה"ל כנציג מחנה־השלום הישראלי עוררה סקרנות מובנת.

פארוק קדומי, שלא היה באולם כאשר התחיל מתי לדבר, מיהר לחזור אליו ולהקשיב. אולם הוא לא ישב במקומו, מאחורי שלט אש"ף. שם התמקם שפיק אל־חות, שגריר אש"ף בביירות.

מתי פלד הצביע על חשיבות האו"ם, מאחר שכל הצדדים מכירים בהחלטה 338 כבסיס לפיתרון. הוא תקף בחריפות את העמדה האמריקאית, המנסה להתעלם מן הבעייה הפלסטינית ומן הצורך לשאת ולתת עם אש"ף. אך הוא גם מתח ביקורת נוקבת — אם כי במלים מתונות — על אש"ף, על כי אינו עושה די כדי לנסח את הצעת־השלום שלו בשפה חד־משמעית, ועל כי אינו שוקד לטפח יותר את הדו־שיח עם כוחות־השלום הישראליים.

כנאה למזמחה לספרות ערבית, ציטט פלד פסוק מדברי המשורר הפלסטיני בורהאן אלידין אל־אבושי: „האם לעולם נרמה את עצמנו, ונאמין לכל נוכל הצועק תחי פלסטין!?"

מתי הזכיר את החיילים הישראליים, המעדיפים ללכת לבלה במקום לשרת בלבנון, ושאל בהדגשה כמה חיילים נהגו כך „בצבאות האחרים", ההורגים כיום פלסטינים — רמז ברור לסוריה. הוא לא השאיר כל ספק בכך שהוא בא לוועידה כפטריוט ישראלי, המאמין כי טובת ישראל וטובת העם הפלסטיני קשורות זו בזו.

כשסיים, זכה במחיאות־כפיים סוערות — אולי הממושכות ביותר שבהן זכה עד לאותו רגע נאום כלשהו, מלבד נאומו של ערפאת. גם הערבים ונציג אש"ף מחאו כפיים, וכעבור זמן קצר נערכה הסתערות כללית על השולחן, שבו היו מונחים עותקי הנאום לחלוקה.

נאומי שלי, בעבור יומיים, התקבל בצורה דומה. אחרי שסיימתי את דבריי (שאותם פירסמתי כאן לפני שבוע) ליוו אותי מחיאות־הכפיים, ויו"ר המושב הואיל להגיד: „מחיאות־הכפיים מראים לך מהי דעת הוועידה על דבריך."

היתה בכך משמעות נוספת, שלא נעלמה מעיני רבים. בכוונה סיימתי את דברי בציטוט מדבריו של בנימין זאב הרצל, בציינו שהוא אבי הציונות המודרנית. מחיאות־הכפיים, שבאו מייד אחרי הפסוק „אם תרצו, אין זו אגדה", הזכירו שזה לא הפריע גם לנציגים הערביים.

זה הפריע רק לכמה ערבים שבאו מישראל דווקא, שטרחו להעביר אלי את מחאתם על טכסיס זה.

בניגוד לאורחים שהוזמנו אישית, יכלו נציגי „האירגונים הלא־ממשלתיים" לדבר מעל הדוכן רק במיסגרת הזמן שנותר. מבין 100 האירגונים ויותר שהיו מיוצגים בוועידה, זכו רק שניים בזכות־הדיבור — אחד ערבי, אחד ישראלי: המועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני. בשמו נשאה את דבריה הד"ר נעמי קיס, סוציולוגית מן האוניברסיטה העברית.

היא העלתה על נס את פעולות תנועת־השלום הישראלית, מבלי להעלים את חולשותיה וכישלונותיה. „רבים מאיתנו מסרבים לשרת שרות צבאי בשטחים הכבושים ובלבנון," אמרה. „אחדים הלכו לכלא לתקופות־מאסר ארוכות וחוזרות. אני עצמי סירבתי ללכת ללבנון כנהגת־אמבולנס." ובהמשך דבריה: „ראינו את הפנים המופעות של פלסטינים ברמאללה ובחברון, בירושלים ובמקומות אחרים, כשראו יהודים המתקפים בגאו מדמיע והנלקחים למעצר, מפני שהעזו להפגין נגד הכיבוש."

עורך־הדין אמנון זיכרוני חיבר למען הוועידה תזכיר מפורט על המצב החוקי בשטחים הכבושים, וזה הופץ בין המישלחות כמיסמך מטעם הוועידה.

● השקר הופרך

ל קראת סוף הוועידה, כשהתלהט מאחורי הקלעים המאבק על ניסוח ההחלטות, דאגנו לכך שדיעותיה של תנועת־השלום הישראלית יובאו בחשבון. כתבנו תזכיר שהופץ על־ידי הוועידה ושנמסר, כמובן, גם לדיפלומטים שעסקו בניסוח. בין השאר הצענו שההחלטות יכללו את העקרונות הבאים:

- **שזכות הפלסטינים להגדרה עצמית וזכות ישראל לקיום בשלום ובביטחון יוצמדו וייחשבו ביחידה אחת.**
- שההסדר אשר יושג יחשב כסופי וכמוחלט, ולא יהיה ניתן לשינוי אלא בהסכמה הדדית.
- שהגבול בין שתי המדינות יהיה הגבול שהיה קיים ב־4 ביוני 1967.
- שבכל נוסח, שבו תוזכר „זכות כל המדינות באיזור", ייקראו המדינות בשמן, כפי שעשה ליאוניד ברז'נייב (שהזכיר בתוכניתו את ישראל בשמה המפורש).
- **שלא תובע התנגדות למעמדה של ירושלים כבירת־ישראל, כפי שהוצע, אלא שייאמר כי ירושלים המערבית תשמש כבירת־ישראל, כשם שירושלים המיזרחית תשמש כבירת־פלסטין.**
- שהכרה בין ישראל והפלסטינים תהיה הדדית ובו־זמנית (בהתאם להצעה הצרפתית־מצרית במועצת־הביטחון).
- שעד אז ייצור האו"ם מיסגרת ל„דו־שיח בין העמים" — כלומר, לדו־שיח ישראלי־פלסטיני בדרג לא־ממשלתי.

קשה לדעת, כמובן, אם יביצר השפיע מיסמך זה. אך העובדה היא שבתום הוועידה, ואחרי מאבק ממושך מאחרי הקלעים, התקבלו החלטות מתונות ביותר.

הן לא ענו על כל דרישותינו, אך הן דחו בהחלט את הדרישות של המדינות הערביות הקיצוניות. לא זה בלבד שכל הנבואות של השגריר הישראלי הופרכו לחלוטין, אלא שזכות הפלסטינים למדינה משלהם הוצמדה בהחלט לזכות „כל המדינות באיזור" לחיות בשלום.

הדבר לא הפריע לשגרירות להמשיך בהפצת שקריה. בעוד שידיעות אחרונות הודיע בכותרת: „החלטה מתונה על פלסטין בז'נבה", הודיע כתב על המשמר. נאמן השגרירות: „ניצחון למדינות הסירוב בוועידת ז'נבה".

● „מה יפית"

א י־אפשר שלא לרווח על היחסים שהיו קיימים בין הנציגים מישראל לבין עצמם.

לא היתה „מישלחת ישראלית". היו שתי מישלחות: מישלחת ציונית מטעם המועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני, ומישלחת קומוניסטית, שבאה בשם חצי תריסר אירגוני־חזית שונים של רק"ח. בין שתי המישלחות נעו שני נציגים של הוועד נגד המילחמה בלבנון.

ההבדל בין המישלחות היה גדול, והוא התרחב מדי יום.

נאומו של תופיק טובי בוועידה יכול היה להיכתב במוסקווה, והנואם יכול היה להיות נציג של ביילורוסיה או בולגריה. ברוב הזמן אי־אפשר היה אף לנחש שנואם ישראלי.

עיקר הנאום היה התקפה קיצונית על ארצות־הברית והציונות, תוך שימוש בסיסמות הסובייטיות הרגילות. תוך כדי כך תקף את המלך עבדאללה, שכרת ברית עם הציונים.

הדבר גרם לתקרית כמעט היתולית. כשסיים טובי את דבריו, תבע הנציג הירדני את זכות־הדיבור ופתח בהתקפה פרועה על טובי. הוא האשים אותו ושכמותו בבגידה בעניין הערבי ובשרות המדינה הציונית.

נאומה של פליציה לנגר היה קיצוני עוד יותר. היא מנתה אחד לאחד את כל פישעי הכיבוש אלה דיברי־אמת. אין צורך להגזים, כי העובדות הן חמורות די צורכן), ודיברה על הישראלים ישראל בגוף שלישי — כאילו דיברה כנציגת קאמצ'אטקה או טימבוקטו. תשלום מס־שפת לתנועת־השלום הישראלית לא שינה את הסיגנון הכללי של הנאום.

בעוד שמתי סלד ואני הקפדנו לציין כי אנחנו מדברים כפטריוטים ישראלי היה ברור כי טובי ולנגר דיברו כשליחי המחנה הקומוניסטי העולמי.

באנו לייצג עמדה מסויימת, ברורה ועיקבית. לאור עמדה זו, ראינו את עצמנו מחוייבים למו ביקורת לא רק על ממשלת־ישראל וארצות־הברית, אלא גם על אש"ף, סוריה וברית־המועצות.

דבר כזה אינו עולה על דעתם של הקומוניסטים. לא היה נעים לשמוע את נימת דבריהם.

היה בהם הרבה מן ה„מה יפית", הכנעה עצמית מוחלטת לפני ברית־המועצ וסוריה, וחוסר־ביקורתיות טוטאלית כלפי אש"ף.

נדמה לי שקצת גאווה לאומית אינה מזיקה.

הדברים חרגו מן הנאומים. אחרי שפירסמנו, בערב הפתיחה, הודעה שבה הבענו „אכזבה" מני המיברק שנקרא בפי אש"ף (ושהתיימר להיות מסר של ערפאת, אף שלא היה לו כל קשר אליו) י אנשי רק"ח מגידרם כדי לגנות אותנו.

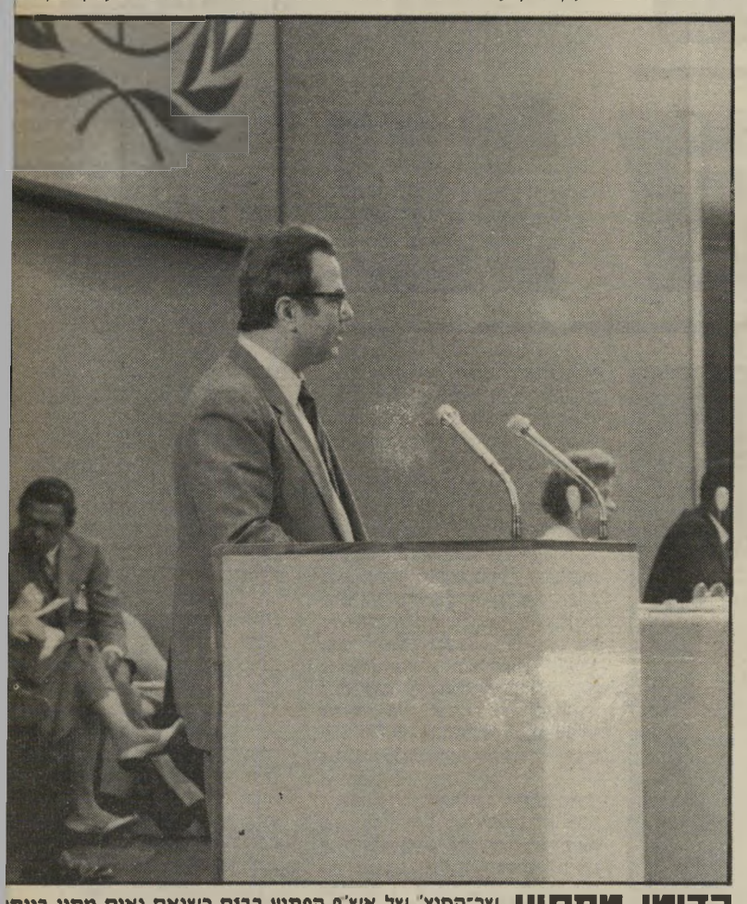
מהרגע הראשון, כאשר היה ברור כי פארוק קדומי מתכוון להחרים אותנו, כדי למצוא חן בע הסורים, עשו אנשי רק"ח כמיטב יכולתם כדי להצדיק זאת, ואף לחרחר ריב. הם נהנו מזה שקדומי ר עימם (מדוע לא? הם מקובלים על ברית־המועצות ומשמיצים את הציונות כקיצוניים שבין הערבי לא זה בלבד שלא עשו דבר כדי להסביר לקדומי כי גישתו תביא נזק לתנועת־השלום בישראל, שר ברובה המכריע ציונית ופטריוטית, אלא אף נהנו ממנה.

אם היה ספק לגבי הכוונה, התברר הדבר לאחר מכן בארץ. כל ביטאוני רק"ח משמיצים מאז הוועי את המישלחת הישראלית הציונית, טופלים עליה שקרים גסים בעיתוניהם הערביים. (דוגמה: נא כאילו הסתייגנו מנאומו של קדומי מפני שתקף ארצות־הברית, וכיוצא באלה דיברי איוולת).

הדבר לא הפריע לאנשי רק"ח להידבק אלינו כאשר הזמין אותנו ערפאת לפגישה, אחרי הידבר מוקדמת מדוקדקת — ואחר־כך להעמיד פנים כאילו היו הם המתונים הראשיים.

אך יש להגיד לטובת אנשי רק"ח שהם היו זהב בהשוואה לאורח אחר: או דייווים. איש זה הופיע בכנציג „התוכנית לעיונים פלסטיניים באוניברסיטת אקספ בבריטניה", הציג את עצמו כ„ישראלי־יהודי" וקבע כי יש רק פיתרון אחד לבעי חיסולה של מדינת־ישראל.

אם היה מישהו בוועידה שעזר לתעמולה של ממשלת־בגין, היה זה דייווים. הוא ניסה (ולא מ הצליח) להרוס כל אפשרות של דו־שיח ישראלי־פלסטיני. למשל: נקבע שבפורום של „האירגונ הלא־ממשלתיים" ייערך דיון על הדו־שיח הישראלי־פלסטיני, בהנחיית שלושה שעסקו בכך: מ



קדומי מפחיד

„שר־החוץ" של אש"ף הפתיע רבים כשנאם נאום מתון ביותו שבו העלה על נס את „הכוחות המתקדמים" בישראל, תוך צי מיוחד שגם בקרב הציונים יש קולות המותחים ביקורת על מדיניות בגין וממשלתו

פלד, אדוארד סעיד ואני. דייויוס דרש שיצרפו אותו למנחים. פלד ואני הודענו כי לא נשב עימו עי בימה אחת. כתוצאה מכך בוטל הדיון, ונערך במקומו מין ויכוח חופשי, חסר תכלית וטעם, שבו הכרי דייויוס כי עיצאם סרטאווי לא היה גיבור.

„מה זה האיש הזה?" שאל אותי בתמיהה אחד הנציגים הצרפתיים. לא יכולתי להסביר.

תמיד חשדתי באנשים, שהם בליכך קיצוניים עד כי הם משרתים, למעשה, אר המגמה ההפוכה.

● ג'ירסון וסטאלין

א בל כל אלה היו כקצף על פני המים. העיקר היה הרוח הכללית של הוועידה, וההחלטו שהתקבלו בה.

ועידת ז'נבה הוכיחה כי העולם כולו רוצה בפיתרון־שלום, שיכלול את ביטחון ישראל ואת זכוי הפלסטינים לעצמאות לאומית.

ישראל יכולה לצמצם על כך, ברוח האימרה המפורסמת של סטאלין על האפיפ יור: „כמה אוגדות יש לו?"

גם לאו"ם אין אוגדות.

אולם אחד מאבות העצמאות האמריקאית, תומאס ג'פרסון, אמר פעם: „שום אומה הגונה אינה יכולה לכלכל את מעשיה מבלי לכבד את דעת המין האנושי."

הוא התכוון לאמר: זה לא כדאי. כי דעת האנושות תשפיע, בסופו של דבר.

נדמה לי שג'פרסון היה אדם חכם יותר מאשר יוסף סטאלין.

ראש המפד"ל, יוסף בורג, הפעיל את משטרת ישראל במילחמת דת נגד הכתות הדתיות הזרות — ודו"ח מודיעין סודי התיימר לחשוף סודותיהם



מהרישי מהש יוגי" כך נראה מייסד אגודת המדיטציה הטראנסצנדנטלית, הודי עקר לסן־פרנציסקו, ועתה הוא חי מותרות במרכז הכת שבשוויץ. יקר האמונה של אגודת המהרישי מהש יוגי: פולחן ברהמה וקרישנה.

המסה האזורית/אגף החקירות
מהלקח מודיעין ובילוש
טל' 02 / 287111/788
ירושלים, אב, תשמ"ב
(22.8.1982)
34615 - 05/נא

כתות על הכותנת

בהקדמה לדוח הסודי, שהכינה משטרת ישראל על הכתות הפועלות בארץ, מובהר האופי הפוליטי של המחקר. בעמוד 1' נאמר:

„במרוצת השנה האחרונה הופנו ע"י מ"ן (מחלקת מודיעין־מחקר), מספר שאילתות הקשורות לנושא הכתות הדתיות ופעילותן בישראל. לפיכך החומר לצורך מתן התשובות המתבקל בקשיים, מאחר שהוברר שכמעט כל מצוי במישטרת ישראל חומר בנושא זה."

כלומר — למישטרה לא הוגשו תלונות על עבירות פליליות, לכאורה, ובוצעו על־ידי הכתות או על־ידי בריונן. בעקבות שאילתות שהופנו אל ראי־הפנים, הד"ר יוסף בורג, על־ידי מה ח"כים תאבי פירסומת, שרכבו על ל הכפייה הדתית, החליטה המישטרה ערוך מחקר מודיעיני בנושא.

את הדוח הסודי של המישטרה יברו פקד גלעד סופרין ורב־סמלת ווה יודפת. לא ברור כלל מדוע הוכתר דוח במילה „שמור". המסמנת סיווג סויים של סודיות, מכיוון שלפי דותם של המחברים עצמם, חובר דוח על סמך מידע גלוי, ועל סמך זיחות עם אנשים הבקיאים בנושא. לא ערכה שום חקירה מיוחדת.

בדוח המישטרתי נסקרות פעולו־יהן של 11 כתות שונות, הפועלות בישראל. על כל אחת ואחת מן הכתות ש מידע כללי, הנוגע לאופי הכת, צורת הפעילות בה — גם בעולם ורחב — ופירוט פעולות הכת בישראל. בכלל זה מופיעים שמות כתובות של מנהיגי הכתות, ומצויינים קומות פעילותן.

סעיף מיוחד, המתייחס לכל כת, וגע בפעילות הפלילית המיוחס לה או יחבריה.

מזמיני המחקר אולי לא שיערו כך — אבל מסקנות המשתמעות ממנו ולולות לחזור אליהם כבומרנג. שכן, מסתבר ממנו שאין כל הבדל משמעותי ין הכתות המיסטיות השונות ובין הכ־נות היהודיות לסוגיהן. מכמה סעיפים במחקר עולה כתב־אישום חריף כלפי החברה הישראלית.

את הדוח הכינה מחלקת מודיעין בילוש של אגף החקירות במטה הארי של המישטרה (ראה תמונה מתוך דוח בעמוד זה)

דובר המישטרה סירב לפרט.

ברו"ח המישטרתי הסודי נסקרת התפתחות הכתות בישראל, ומובאת הערכת הסיבות להתפשטות התופעה:

„תחילתן של הכתות בארץ בסוף שנות ה־60' ובראשית שנות ה־70', עם כניסתן של הסיינטולוגיה, המדיטציה הטראנסנדנטלית והגורו מהראג'. עד 1977 היתה התפתחות הכתות איטית. אולם מאז חלה תאוצה ניכרת בנושא...

„הרקע להתפתחות התופעה בישר־אל כפול. מחד גיסא, עוברת החברה הישראלית תהליך של התערערות מי־בנים חברתיים ושל גדילת הסובלנות כלפי רעיונות חדשים — כפי שעוברת כל החברה המערבית (אם כי סובלנות זאת קטנה בהרבה מזו הקיימת בארצות־הברית ובאירופה). מאידך גיסא, עובר על החברה הישראלית מש־בר חריף בעל סממנים יהודיים, הגורם גם לאזרחים „מן השורה" לפנות לפית־רונות, שבנסיבות אחרות לא היו פונים אליהם.

„מתח החיים של עם, הלוחם בסבי־בתו מאז תחילת המאה, הוא גבוה. ריבוי המילחמות וחוסר האפשרות לראות את קץ המאבק המזויין גורמים תחושת פטימיות ביחס לכדאיות מחירה של הציונות. אחרי משבר מילחמת יום־הכיפורים החלו תהליכים של עירעור האמון במנהיגויות שונות בחברה, ומאז 1977 (לפי דיברי הפסיכולוג ד"ר בית הלחמי) הולך ומתבלט קיטוב חברתי בקרב העם בישראל.

„שיכבה ניכרת בחברה הרגישה שהקרקע נשמטת מתחת רגליה וכי עולם ערכים שלם, שעליו חונכה, מתמוטט והולך. מבוכה, יאוש ותחושת אובדן־דרך מובילים רבים לחוסר אמונבאפשרותם לתקן את המצב, ומעודדים אותם לחפש את הגאולה באופן פרטי ובמישורים המרוחקים מחיי היום־יום, בעלי החזות הקשה. מרבית המצטרפים לכתות הם, אכן, יוצאי שכבות אלה, ובעיקר — צעירים שמוצאם בהתיישבות העובדת.

„כאמור, חלה פריחתן של כתות שונות, במשך כל התקופות, על רקע של משברים חברתיים. סימניו של המ־שבר, הפוקד את מדינת־ישראל בשנים האחרונות, מחריפים והולכים, במיוחד בחודשים האחרונים. לפיכך, ניתן לצ־פות, ללא כל קושי, לגידול נוסף במיס־פר הכתות בישראל ובמיספר חבריהן."

המחקר אינו מסתפק באיפיון החברתי של תופעת הכתות. יש בו גם התייחסות לדמותו הנפשית של החבר הבודד:

„החבר הממוצע בכת הוא בדרך־כלל צעיר בגיל ההתבגרות או הבגרות המוקדמת (בדרך־כלל 17־25). הוא משתייך למעמד הבינוני ואינו סובל מחסור כלכלי. בדרך־כלל הוא בעל חינוך גבוה ברמה כלשהי, אינטלי־גנציה ממוצעת ומעלה ונאיבי.

„ניכר בו חוסר בהשקעה למיסוד עיסוק יציב, והוא מחפש במשך שנים משמעות רוחנית לחייו — בדרך־כלל בצורה של התנסויות שונות ברתות מי־זרחיות, מדיטציה וכו'. בדרך־כלל קיים בו מאבק פנימי נגד מודל ההזדהות של המעמד הבינוני, ממנו צמח, וחסרה לו מחוייבות ריגשית כלפי מוסדות חבר־תיים (החל במישפחה וכלה במוסדות דתיים). לעיתים קרובות, מתלווה לכל אלה ניכור חברתי, חוסר ביטחון־עצמי בולט, מתחים, דיכאונות ורגישות אמו־ציונלית גבוהה. גם משברים שונים כמו: כישלונות בבחינות או איבוד חבר/ה עלולים לרחוף אותו לכיוון הצ־טרפות לכת.

„מצבים נפשיים אלה מהווים קרקע פוריה ביותר לפעילותם של ציידי הנפשות מקרב הכתות השונות... למע־שה, לא רק שאין המצטרף פותר את בעיותיו, אלא שהוא מוצא את עצמו, תוך זמן קצר, כשהוא שבוי מרצון בידי הכת, פועל כאוטומט ללא חוש ביקורת (Zombie בסלנג האמריקאי) ובסופו של דבר ניזוק בנפשו באופן קשה ביותר."

בזו אחר זו נסקרות בדוח הכתות השונות:

● **שליחות האור האלוהי (גורו מהראג'י):** גורו מהראג'י נולד בדצמבר 1957 בצפון הודו. לפי המסר־פר בחומר ההסברה של הכת, התחיל הגורו לתת הרצאות בנושאי רוח כבר בגיל שנתיים וחצי, ובגיל שש התחיל לפנות למעריציו גם באנגלית... לפי הידיעות של הורים שילדיהם משתת־פים בפגישות הכת, נראה שפעילות הכת בארץ התחילה בשנת 1973. כיום חברים בכת וגרים בקומונות השונות כ־270 איש. בנוסף, יש כ־100 איש הבאים למיפגשים.

אין הידיעות שבידינו מצביעות על פעילות פלילית. אולם ישנם רמזים על עבירות כלכליות (מט"ח וכדומה).

● **אנגדה מרגה:** קבוצת האנגדה מרגה הינה קבוצה שהחומר הספרותי עליה הינו מועט. ידוע כי מייסדה הוא ארקייה רגהוביבה. אך אין מידע אודותיו ועל אודות יסוד הכת והתפתחותה... חברי הכת מאמינים בדרך חיי אושר, המושגת באמצעות ריכוז עצמי גבוה... מרכז הכת נמצא בשטוקהולם. בארץ — אנגדה מרגה היא אחת הקבוצות הפעילות הפחות מוכרות. יש הטוענים שכ־30 עד 50 איש, ביניהם בני־נוער, חיילים, סטו־דנטים וגם מבוגרים למדו את רזי הכת ופעילים בה... אין אינדיקציה על פעי־לות פלילית בתוך הכת.

● **אמה ברגר:** נולדה ב־1919 בגרמניה בעיירה קטנה, ושם השתלמה כאחות במוסד. נקורת־המיפנה בחייה היתה אחרי שנרפאה באופן פיתאומי ממחלה הידועה כחשוכת מרפא... לטענת אמה ברגר אין הקבוצה כת... חברי הקבוצה (בזיכרון־יעקב) שומרים בקפדנות על עקרונות האמונה הנוצ־רית... כסף היא מקבלת אך ורק מתרו־מות של מאמיניה וחסידיה... הקבוצה שולטת על מאות רונמים של אדמה... כיום ממשיכה הקבוצה לפעול במת־כונתה הקיבוצית. עם אורח חיים שקט וצנוע — וקשה לדעת אם אמנם עוסקת קבוצה זו בפעילות מיסיונרית. ודאי שהקבוצה רחוקה מכל פעילות פלילית.

● **בהג'ואן:** מנהיגה הרוחני של הכת הוא בהג'ואן גורו, הקרוי שרי ראג'ניש, יליד הודו, 1931, המתגורר בארצות־הברית... האידיאולוגיה של חברי הקבוצה נשענת על יסודות ההג־שמה העצמית ושירות לאנושות תחת הסיסמה „ואהבת לרעך כמוך"... בארץ



„מדיטציה" זהו מנהיגה של האגודה למדיטציה טראנסצנדנ־טלית בישראל, גד תיק. לאגודה יש בארץ שישה סניפים, והיא הגדולה והמצליחה שבין הכתות השונות הפועלות בישראל. לאגודה יש כמה אגודות מישנה, שתיק עומד גם בראשן.



„הארי קרישנה": בלי סמים

קטעים מן הדו"ח: „תנועה שנוסדה בסוף המאה ה־15 והועברה למערב ב־1965 על־ידי סוואמי בקטוואנדטה טרבהופדה... העקרונות: איסור אכילת מזון מן החי, איסור השימוש בסמים ואלכוהול, איסור על מישחקי מזל, איסור על קיום יחסי־מין, מלבד בין זוגות נשואים ולמטרות ילודה... מיספר חברי הכת בכל העולם מגיע למאות אלפים. בארץ מצויים כ־15 איש בקומונה של גד לובן בטיבעון וקרוב לוודאי שקיימים אוהדים נוספים...

„חברי הכת בארץ טוענים כי הם מתפרנסים מעמל כפיהם (מכירת ספרים וקאסטות) אולם אינם מוכנים לספר מה המקור למימון רכישת בית־ הקולנע בקריית־טיבעון (תמורת 250 אלף דולר, הניסיון נכשל עקב לחץ התושבים), מיסעדה צימחונית בחיפה (תמורת 230 אלף דולר. המיסעדה נסגרה בינתיים) וכיצד הם מממנים את דמי השכירות החודשיים (2500 דולר) עבור החווה בקריית־חרושת, שבה הם גרים. לאחרונה פתחו חשבון בסניף בל"ל בטיבעון, שבו קיימת תנועת כספים גדולה."

ברוח לא מפורט כיצד ידעה המישטרה על מצב החשבון של חברי הכת. אולם כת הארי קרישנה אינה מציבה שום בעייה למישטרה „מאחר שאין מידע או תלונות על פעילות פלילית. אין הטיפול חורג מעבר לבריקת אשרות שהייה ואיסוף מידע מזדמן. נראה גם כי חברי הכת מקיימים את איסור השימוש בסמים. בדיקות שנערכו בנושא לא העלו דבר".



„אסט": איפה הכסף?

„בך ובי קיים, בכל רגע של חיינו ותחת כל הנסיבות, הכוח לשנות את איכות חיינו", במילים אלה מתחיל הדיווח של המישטרה על ה„אסט". המילים הן של וורנר ארהארד. בדוח נאמר: „לא מדובר בכת דתית (אם כי קיימים סיפורים על פולחן אישיות סביב דמותו של ארהארד), אלא באירגון שמטרתו המוצהרת להביא אנשים להיכרות טובה יותר עם עצמם, לשיפור יכולת ההתקשרות שלהם עם סביבתם ולהבנה שהם היחידים האחראיים לדרך חייהם ובידם היכולת לשנות אותה... לאירגון כ־35 סניפים ברחבי העולם, מהם 24 בארצות־הברית (נכון ל־1980)... בארץ נפתח סניף בספטמבר 1980. בעידודו של „משוגע לדבר", בשם מייקל ליין, התבססה הפעילות בארץ.

מחיר הסמינר בארץ הוא 125 דולר ובחו"ל 350 דולר. עד כה עברו את הסמינרים בארץ לפחות 1500 אנשים. אין כל ידיעה לאן מוזרם הכסף הנגבה מן המשתתפים בארץ. בפירסומי האירגון נאמר כי הכספים משמשים לכיסוי משכורות הצוות הקבוע, הוצאות שכירות וכו'. יתרת הכסף נתרמת לנזקקים, בתי־חולים, מילגות לימוד, שיקום אסירים וכו'.

אין אינדיקציה לפעילות פלילית כלשהי של הארגון בארץ ובעולם.



„אצבע אלוהים": הכח של רינה שנ

בדו"ח המישטרתי נכתב: „רינה שני נולדה בישראל בשנת 1937 ובתחיל שנות ה־60' נודעה כאחת הדמויות הבולטות בחוגי הבוהמה התל־אביבית בגילגולה החדש כמנהיגת כת, שינתה את שמה לריין שיין והעתיקה את מקו מושבה לזיכרון־יעקב. יש לציין, כי עד כה היא היחידה שהקימה ומנהיגה כ ישראלית מקורית (אם כי הדבר נעשה אחרי תקופת ‚השתלמות' בקומונו בקליפורניה."

על התפתחות הכת נאמר: „בשנת 1970, אחרי שסיימה להוציא לאור שלוש סיפרי שירה וכמה סיפרי־ ילדים, הגיעה אל השימוש במריחואנה, ולטענתה, חול בה הסם מטאמורפוזה (עם חוויית הארה) שגרמה לה להיות פתוחה יותר, עמוק יותר, אוניברסלית יותר...

„בשנת 1981 נאשמה רינה שני באחזקה ובשימוש במריחואנה... ביוני 982 נעצרה רינה שני בשנית בגין אחזקה ושימוש במריחואנה... כמרכז ארעו ש מקרים הקשורים לכת ואשר עלולה להיות בהם עבירה על החוק, סיוע לצעיר, חנ הכת, להימלט מאישפוז במוסד סגור, וסיוע לקטינה להימלט מבית הוריה על־מנ להצטרף לכת."

בינתיים יצאה רינה שני מישראל, והכת, ככל הנראה, אינה קיימת כבר באר

מארגן הקבוצה הוא עמיר פרס, בן 26, שחזר ארצה ב־1981 אחרי שחי כשנתיים וחצי במיקדשו של בהג'ואן בהודו, והפך מעריצו הנלהב. עד כה לא ידוע על פעילות פלילית שנעשתה במיסגרת קבוצה זו, לבד מידיעה מה־21.4.81: שתי צעירות שהשתתפו באחד הטקסים העידו בפני אירגון „יד לאחים", שהמדריך השתמש בתרגיל היוגה כמסווה לניסיון אונס.

● **מדיטציה טראנסצנדנטלית:** מהארישי מהש יוגי, כבן 60, הינו יליד הודו ובה הקים את הכת ב־1957... אנשי הכת מכחישים את היותם כת דתית, אולם הטקסים הפולחניים... שוללים הכחשה זו... הכת פועלת בארץ (תחת המונח „אגודה") מאז תחילת שנות ה־70 והעבירה קורס בסיסי ל־30 אלף אנשים לפחות... את האגודה בארץ מנהל איש־עסקים בשם גד תיק... על פעילות פלילית של ממש לא ידוע. על סכנות אפשריות לבריאות הנפשית של אנשים שמנגנוני ההגנה שלהם רופפים, התריעו כבר פסיכיאטרים.

● **סיינטולוגיה:** בשנת 1949 חיבר אדם בשם לאפייט רונלד האבארד את הספר „דיאנטיקה המדע המודרני של בריאת התודעה"... מהותה ותכלית קיומה של התנועה מתמצה במישפט המצוטט מדברי רון האבארד: „לכתוב תמורת סנט למילה — זה מגוחך. אם ארם רוצה ברצינות להרוויח מיליון — הדרך הטובה ביותר היא לה־ מציא דת משלו." מכל הכתות והאירגונים, היו לסיינטולוגיה ההסתבכויות הקשות ביותר עם החוק...

● **האימן:** אביה ומדריכה הרוחני של כת האימן הוא אנגלי בשם ריימונד ארמין, בן 59, בנו של מלצר ובעל עסק למכירת אנציקלופדיות... אמונת הכת כוללת סממנים של מיסטיקה ופרא־ פסיכולוגיה... סניף של אגודת האימן נוסד בישראל ב־1977... כיום מונה האגודה כ־350 חברים ומיספר דומה של מועמדים... לא נמצא כל מידע פלילי ביחס לכת זו. למעשה, מעודדת הכת את חבריה לעבוד קשה, לשמור על החוק ולתרום למדינה.

בסופו של הדו"ח נסקרים האירגונים השונים הנאבקים נגד הכתות: ארגון יד־לאחים, „שהוקם על־ידי פעילי המחנה התורני בישראל במטרה לפעול נגד המיסיון בארץ". לאירגון זה יש שלושה סניפים. ארגון הורים מודאגים, שהוקם ב־1980, התארגנות בתנועה הקיבוצית, שבה „חלק ניכר מבחינה מיספרית בין החברים בכתות". כמו כן הוקמה ועדה ממשלתית בין־מישרדית לחקירת נושא הכתות, ובראש הוועדה עומדת סגנית שר החינוך, מרים תעסה־גלזר.

על פעילות צה"ל בנושא הכתות נאמר בדוח כך:

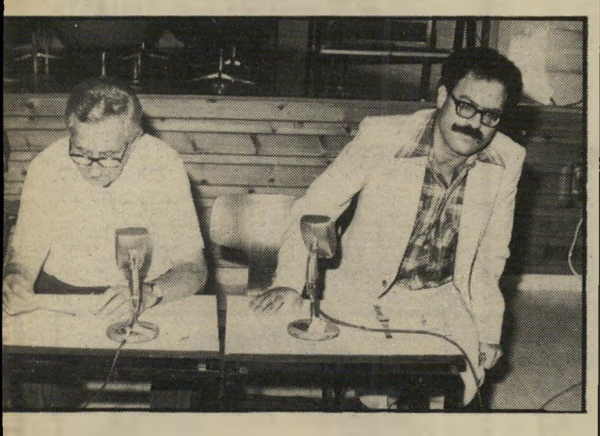
„היקף הבעיה: בצה"ל מדובר במיספרים לא משמעותיים המשתנים בהתאם לנסיבות."

באשר לפעילות המישטרה, נאמר בדוח, כי מכיוון שלא היתה עד כה „אינדיקציה לפעילות פלילית", הן מבחינת מידע מודיעיני (שכמעט לא קיים) והן בהגשת תלונות, „לא הוכר נושא הכתות כנושא התעניינות".

כלומר — חוקרי המישטרה מודים בעצמם, כי העילה להכנת הדוח היא פוליטית. למישטרה אין שום סיבה להתעניין בנושא הכתות.

העולם הזה פנה לדובר המישטרה, כדי לקבל תשובות לכמה שאלות בקשר לדוח הסודי. תגובת המישטרה היתה הפתעה על כך שהדוח נמצא בידי העולם הזה וסירוב מוחלט להשיב על שאלות הנוגעות לדוח.

שלמה סרנקל ■



„כנסיית האיחוד": פלילים וביון

בדוח נאמר: „כת זו נוסדה ככנסיה ב־1965 על־ידי כומר קוריאני, יליד 920 בשם סון מיונג מון. אחרי פעילות בת 15 שנים, שבה עשה נפשות לכנסיי בקוריאה, הגיע מון לארצות־הברית ב־1971, והקים אירגון בעל כוח פיננסי מרהי תת־ועדה של בית־הנבחרים, אשר חקרה את פעילות האירגון, מצאה יותר מא רמז לקשריו עם סוכנות הביון של קוריאה הדרומית... מחו"ל קיים מידע על תנ מחייה גרועים בקומונות (של הכת), מזון דל ביותר, ענישה גופנית וכליא בלתי־חוקית (ביחס לחברים „שסרחו")... בבריטניה הפסידה הכת במישפט נ עיתון שהאשים אותה בשטיפת־מוח ובהרס מישפחות. פעילות הכת בישראל ה מיזערית ואין שום אינדיקציה לפלילים."

בדוח המישטרתי לא נאמרת מילה אחת על הפעילות הממשית של הכ בישראל, המנוהלת על־ידי הפרופסור החיפאי מיכאל בן־דק (העולם הז 17.11.82, 17.5.83).

בן־דק (ראה תמונה, משופם מימין) הזמין לכינוסים „מדעיים" של „כנסי האיחוד" מדענים ישראלים, וכן עיתונאים ואנשי מימשל, כמו שר האנרג והתשתית יובל נאמן, מפקד גל"צה"ל, אלוף־מישנה רון בן־ישי, ומי שהיה יוע ראש־הממשלה לענייני תיקשורת, העיתונאי דן פתיר.

בכינוסים אלה של „כנסיית האיחוד" זכו המשתתפים לארוח מלא על־ חשב הכומר מון, ונהנו מחברתם של רבים מאנשי השירותים החשאיים של הדיקטטורו הימניות באמריקה המרכזית והדרומית, ושל מיזרח־אסיה.

פאקיסתאן: הם סוקלים גם תינוקות

בדצמבר שעבר הוליך כהן־הדת פאקיסתאני צעיר את ערת־המתפללים שלו לפאתי העיירה השקטה בפונג'אב, פאקיסתאן. הפונג'אבים הם הלאום השולט במדינה הפאקיסתאנית הרופפת, וכהן־הדת היה אוהד נלהב של המישטר הצבאי שהנהיג הנשיא זיא אל־חאק ב־1977.

משהגיעו ליעד נעצרה השיירה. הכהן הניח במרכז הרחבה תינוק בן יומיים, שנולד מחוץ לנישואין. התינוק נסקל באבנים עד מוות.

סוף 1982 מצאה את פאקיסתאן מבצעת את האקט הברבארי השפל ביותר כלפי עולל „בלתי חוקי". כמה יפי־נפש מקומיים העיזו להקים שערוריה, אך הושתקו כמעט מייד.

עוזריו של הנשיא הסכימו שהכוהן „הגזים", אבל סירבו לנקוט בפעולה כלשהי. הנשיא עצמו גרס שאיש־הדת לא עבר על שום חוק. כדי להרגיע את הרוחות, העבירו את המיפלצת הזאת לעיר אחרת, והעניש שני עיתונאים, שפירסמו את פרטי הפרשה.

חורשיים מאוחר יותר הולקתה בפומבי אשה צעירה, עיוורת מלידה, בעוון ניאוף. הגבר לא נענש. ככלל, מגלה מישטרו של זיא אכזריות בולטת ומפלה כלפי נשים, ופאקיסתאן הפכה בשנים האחרונות למטרה קבועה לגינויים שוצפים של אירגוני־נשים בינלאומיים, ליגות לזכויות האדם והעיתונות העולמית.

חנוכת הפצצה. הביקורת הזאת אינה מדאיגה במיוחד את נשיא פאקיסתאן. הוא נהנה מתמיכה בלתי־מסוייגת של רונאלד רגן, בעיקר בשל השירותים האסטראטגיים שהוא מספק למאמציה של מעצמת־העל לפגוע באינטרסים הסובייטים המסורתיים באפגאניסתאן. זיא העמיד לרשות האמריקאים בסיסי התראה ובין, בעיקר בחבל באלוצ'יסתאן, ומארח בארצו את כל המיפקדות החשובות של המורדים האפגניים האנטי־סובייטיים, הנהנים מחסות אמריקאית, סינית ומצרית.

זיא הידק לאחרונה את קשריו עם הדיקטטור של תורכיה, קינן אוורן, וביקורו האחרון בארץ זו, בצירוף הקשרים החשאיים שלו עם עיראק, הזכירו לרבים את ימי־הזוהר של ברית באגדד, שקרסה אחרי ההפיכה האנטי־השאמית בעיראק בשנת 1958.

בעת ובעונה אחת שומר זיא על יחסים סבירים עם שליט לוב, מועמר קד'אפי, ומפתח בעזרתו את הפצצה הגרעינית שלו, בכור שהוקם לצורך זה באיסלאמאבאד.

כפי שדווח באורח בלעדי במרוכז זה, חושש זיא מנסיון ישראלי־הודי להשמיד את הכור, והוא אף הזעיק לצורך מניעת הפיגוע את שר־החוץ של ארצות־הברית, ג'ורג' שולץ. לפי שעה לא העזה ממשלת ישראל לתקוף את הכור, מפחד האמריקאים. וזיא מקווה לחנוך עוד השנה את הפצצה האיסלאמית הראשונה.

אין ספק שאז תכריז גם הודו על ייצור פצצה גרעינית, ועידן של עלי זוליפאקאר בוטו, שנרצח על־ידי זיא באמצעים מישפטיים.



זיא אל־חאק
החודשים האחרונים בשילטון

ההרתעה האטומית יטיל את צילו על היחסים הבינאיזוריים בדרום־מערב אסיה.

הביטחון העצמי שמגלה זיא בנושאי חוץ וצבא, נעלם לחלוטין בכל הנוגע לשליטתו בתוככי פאקיסתאן. הנשיא האכזרי והציני, שתלה את קודמו ונהג בקשיחות רבה בכל יריביו הפוליטיים, שולט בארץ שסועה ובלתי־מגובשת, שבה שולטים הפונג'אבים על כל שאר הלאומים, ככוח הצבא והמישטרה. ב־1971 מרדו הבנגלים, תושבי מיזרח פאקיסתאן, בפונג'אבים השנואים, נהנו מסיוע צבאי הודי, והצליחו לזכות בעצמאות מדינית, אך לא ברמוקרטיה ולא ברווחה כלכלית. עתה חייב זיא לטפל במרידה, רצופה בגילויי אומץ־לב והקרבה נדיריים, של הסינדים, בני עמו במהומות האחרונות נהרגו 300 בני אדם, מאות נפצעו ואלפים הושלכו לבתי־הכלא הקשוחים של פאקיסתאן.

תושבי באלוצ'יסתאן, אחיהם לסבל של הסינדים, פתחו בשבי־תת סולידאריות שהיתה כמעט מוחלטת. מנהיגי הבאלוצ'ים, הנמצאים ברובם בלונדון, האשימו את ארצות־הברית בהשתלטות על ארצם באמצעות זיא. מנהיגם הבולט ביותר, עטאללה מנגאל, סיפר לעיתונאים בלונדון על בסיס רדאר ענקי שהקימו האמריקאים בארצו. הוא לא הסתיר מהם שמטרתו איננה אלא עצמאות מלאה והקמת מדינה באלוצ'ית.

נשיא מתון יותר. כמו בדיקטטורות האסיתיות (אינדונסיה, הפיליפינים) משחר הנשיא את הגנראלים שלו בטובות־הנאה אינסופיות. בין השאר שולט הצבא על סחר ההירואין הפאקיסתאני. העיתונאי טריק עלי מדווח, למשל, על 50 מתמכרים רשומים בעיר הגדולה ביותר בפאקיסתאן, קראצ'י, ב־1972. השנה הגיע מיספרם ל־50 אלף. עלי מעיר, שהגנראלים נעשים מיליונרים, ואילו מיספר המתים כתוצאה משימוש בסם המסוכן מגיע לממדים עצומים.

המרידה בשני החבלים הגדולים, וקיומה של תנועה פעילה להחזרת הדמוקרטיה, המלכדת תשע מיפלגות אופוזיציה, מאיימת על שילטונו של זיא מבפנים. לאחרונה הודלפו שמועות על קציני־צבא המבקשים לקשור קשר עם פוליטיקאים שמרניים, כדי להחליף את זיא בנשיא מתון יותר, ולנסות להפקיע את השילטון בכל תחומי החברה, הכלכלה והצבא, מהבלעדיות של הפונג'אבים.

כמו אנשי הפלאנגות בלבנון, אין להניח שהפונג'אבים יוותרו בקלות על זכויות־היתר שלהם. המשקיפים מנבאים שנה קשה ביותר לפאקיסתאן. סביר להניח שבמרוצת שנה זאת יעלם זיא מהבימה הפוליטית. אין בכך, כאירוע בודד, כדי לפתור את בעיותיה הכרוניות של המדינה הדי־מלאכותית הזאת.

עשור לרצח: לא חזיון־תעתועים

השבוע מלאו בדיוק 10 שנים להפיכה הפאשיסטית בצ'ילה, שבה נרצח הנשיא החוקי סאלבדור איינדה על־ידי הרמטכ"ל שלו, אוגוסטו פינושה, בעזרת ארצות־הברית.

אין טעם לדווח שוב על הפרשה הזאת, שהועלתה עשרות פעמים במדור הזה. אפשר רק להתאבל, יחד עם כל קוראי העולם הזה, על רופא־הילדים



סאלבדור איינדה
הומניסט. סוציאליסט. דמוקרט

וההומאניסט הגדול, שניסה לבנות חברה סוציא־ליסטית באמצעים דמוקרטיים, ונגדע באכזריות.

כמו אלכסנדר דובצ'ק בצ'כוסלובאקיה. חמש שנים לפניו. היה לאיינדה חזון, שנתפס היום כאילו כאשלייה. הכישלון החברתי־כלכלי של פינושה, שניסה בעזרת הביצועיסטים שלו, חניכי מילטון פרידמן בשיקאגו, לבלום אינפלציה על־ידי אבטלה, שבצ'ילה פירושה רעב פשוטו כמשמעו, המהומות שנתחדשו השנה, המרי המתמיד שמגלה העם בצ'ילה — כל אלה נוטעים את התיקווה שאיינדה לא היה חזיון תעתועים, אלא חלום גדול שעוד יתגשם.

אורחים עליזים ועורכים מזועזעים

יוזמתו של בעל מלון סקוטי לארח הומרסכסואלים במחירי־הנחה מיוחדים עוררה סערה בחוגי תיירות־פנים בבריטניה.

על הפרשה מדווח העיתון הנפוץ ביותר בעולם ניוז אוף דה וורלד, המוכר מדי יום א' שישה וחצי מיליון עותקים.

הסיפור מופיע בשבועון בסיגנון צעקני אופייני. צורת הדיווח על הפרשה מעניינת יותר מהסיפור עצמו. מיליוני בריטים — יש האומרים את מיספר קוראי העיתון ב־18 מיליון — משלמים מדי שבוע כדי לקרוא סיפורים כאלה, המוגשים בגוסח ששום עיתון ישראלי לא היה נוגע בו בקילשון.

מספר לנו כתב השבועון, דייוויד ריגבי:

מלונות המציעים הנחות ל„עליזים" גרמו לאנשי תיירות להסמיק מרוב זעם. הם מודאגים שאמהות אבות וילדים עלולים להזמין מקומות באותם המלונות, מבלי לדעת על המתרחש בהם. מר אלאן דברו, יו"ר לישכת התיירות הסקוטית, אומר שהוא מזועזע מהמחשבה על מה שעלול לקרות. „בשלב הבא", אומר היו"ר, „עוד נהיה עדים לפירסומות שיזמינו זוגות לבצע במלונות מעשי ניאוף! אפילו בתקופה המתירנית הזאת, אני בטוח שרוב בני־האדם הרגילים סבורים, שזה ממש מבחיל".

חבר הפרלמנט אלברט מקוואירי הביע אף הוא מחאה תקיפה. „זה ממש מעורר בחילה," טוען הח"פ (חבר פרלמנט). „אני חושב על צעירים העלולים לחזות בזוגות של גברים האוחזים יד ביד. זה מביך ויגרום לבעיות קשות בחינוך הנוער. כל זה יפגע קשות בתיירות לסקוטלנד."

בעל המלון שגרם לכל הסערה, פרדי סימונדס, לא הביע כל חרטה: „אנחנו איננו מלון של עליזים. אבל הלקוחות שלנו יודעים שהם יכולים לבלות כאן, מבלי שאיש יפחיד אותם או יפריע להם." לדברי סימונדס, כבר נענו זוגות הומרסכסואליים רבים לפירסומת שלו, והוא מתכוון להמשיך בדרכו.

הניוז אוף דה וורלד, שהפופולאריות שלו היא תוצאה מטיפולו הדרמטי־פרצופי בענייני מין, בנוסח של פורנוגראפיה רכה ומתחסדת, אינו מסתיר את הגינוי שלו ליום, ואת הזדהותו עם המימסד.

קשה לבוא בטענות לעורכים. הם מעצבים את דעתם של מיליוני בריטים מקרב מעמד־הפועלים והמעמד הבינוני, ובהיזון־חוזר משרתים את צרכיו וטעמו. עורכי־השבועון אינם זקוקים להוכחות ולשיכנועים. אלה נמצאים בשפע בכל יום הראשון בבוקר, ברוכבי־המכירה בכל רחבי בריטניה.

יש לך רק דרך אחת לראות יין



דרך הזכוכית.
וכמו שזה טבעי לך לראות יין בבקבוק זכוכית, כך טבעי לך למזוג אותו הישר לתוך כוס זכוכית. זה שקוף.

כוסות ובקבוקי זכוכית שומרים בנאמנות על הצלילות והטעם המקורי של כל משקה הנמצא בתוכם.

פניציה-מפעלי זכוכית

זכוכית. אין לה מה להסתיר

אבנת | קרמון | שיפרין | נעמן

אנשים

בלונים

מאת **דניאלה שמי**







סוכת השומר לפני בית ראש־הממשלה

■ בדיחה שנשמעה ביום כינוס המושב המיוחד של הכנסת — מיהו המועמד לראשות ממשלת־ישראל? מטר רץ.

■ לח"כ שינוי, **מרדכי וירשובסקי** הסבר משלו מדוע היה ראש־הממשלה, **מנחם בגין**, את הליכתו לנשיא־המדינה, **חיים הרצוג**, לשם הגשת כתב־ההתפטרות: הוא שמע ב־בי־בי־סי שזה עדיין לא סופי."

■ השחקן **שלמה ניצן** טוען, שהחגים מזכירים לו את מילחמת־הלבנון. „זה התחיל בתרועה, נמשך בתקיעה ועכשיו מתעסקים בשברים."

■ צופי הטלוויזיה התפלאו למראה האופן שבו התנהג סגן ראש־הממשלה, **דויד לוי**, בעת שידור מוקד שעבר. מבקרי הטלוויזיה שמו דגש על כך שהוא השיב לעניין, לא נכשל בלשונו ושלט היטב בחומר. שר השיכון והבינוי התכונן היטב לראיון בטלוויזיה. במשך כל שעות היום הרביעי שעבר, הוא כינס צוות־מומחים במישרדו. היו אלה מנכ"ל מישרד־השיכון וידידו האישי, **אשר ויינר**, דוברת המישרד **עליזה גורן**, אשתו של כתב הטלוויזיה, **יגאל גורן** ועוזריו **עמוס לובל, אבנר סרוסי ואלברט בן־אבו**. במשך שעות הם ניתחו כל שאלה אפשרית. ניסחו את התשובה הטובה ביותר ואף ניהלו מישחק סימולציה, כאילו אנשי ציוותו של לוי הם מראייניו בטלוויזיה.

■ מאז נוצח לוי במרכז חרות הפך ביתו בבית־שאן מרכז עליה לרגל לתומכיו, בכל מוצאי־שבת. בני־מישפחה, פעילים ואורחים באים לדירתו. הוא מקבל אותם בלבוש ספורטיבי — חולצת טריקו ומיכנסיים קצרים. אישתו **רחל** והילדים הגדולים מגישים לשולחן שתיה קרה, עוגות ופיצוחים ואף משתתפים בדיונים.

■ לפני כינוסה של ועדת־הכספים, שהתבקשה לדון בהכפלת מס־הנכיעות, הסביר חבר הוועדה, **אהרון אבו־חצירא**, מדוע התנגדה מיפלגתו, תמ"י להצעה: „מדוע שעשיר, הנוסע למיזרח־הרחוק ועני הנוסע לחו־פשה ביוון ישלמו אותו מס?" העיר על כך ח"כ הליברלים **יצחק** („זיגי") **זייגר**: „אם כך, צריך לשבח את הממשלה, שהוו־דות לה העניים יכולים לנסוע לחופשה ביוון."

■ לא אוהבים את מנכ"ל רשות־השידור, **יוסף** („טומי") **לפיד** באולפני הרשות בתל־אביב. ערב החג הוא בא במיוחד מירושלים, לאחל שנה טובה לעובדים. בעוד הנוכחים מכוסים בחדר לצורך הרמת כוסית לחיים, התלהט רו־שיח חריף בין לפיד והכתב הוותיק לענייני פלילים ובתי־מישפט בתל־אביב, **מייק הולר**. לפיד לא היה מרוצה מכך שבתו של הולר, טלי, כותבת באחד החינמונים בענייניים שבהם עוסק אביה ברדיו. הולר התרגז ושאל: „אתה תעיר לי גם כשהנכדות שלי יכתבו בעיתון? אני לא אשאל אותך מה לעשות." התערב בוויכוח יושב־ראש הוועד, אמנון נדב, כתב הרדיו לענייניים מיפלגתיים. „אל תענה לו," אמר נדב להולר, „הרי בעוד חצי שנה ממילא הוא כבר לא יהיה בתפקידו."

■ עורך־הדין **שלמה תור־סיה כהן**, שינה את תדמיתו מאז הפך מועמד הליכוד לראשות עיריית ירושלים. בעבר נהג להופיע בבתי־המישפט, כשגלימתו מרופטת, שפמו אינו עשוי ושערו פרוע. כעת הוא מקפיד על לבוש מהודר, שפמו עשוי בקפדה וניכר כי שערו מטופל באופן קבוע בידי ספר־צמרת.

■ מינהג חדש של מתנת־חג לעובדים הנהיג קצב־הצמרת מכפר־שמריהו, **אליעזר הכט**. ערב ראש־השנה, כאשר סיימו עובדיו את חלוקת הבשר לקונים הרבים, פשטו כולם את חלוקיהם ונסעו הישר מהאיטליז אל נמל־התעופה. בעל־העסק החליט לפנק את עובדיו, וקנה לכולם ולבני משפחותיהם כרטיסי־טיסה לפאריס, כדי לבלות שם את חופשת החג עם הכט עצמו.

■ לא בכל יום זוכה פרקליט לכך ששופט יסכים לשמוע את טיעוניו כשהוא אינו לבוש בגלימה, אלא בביגדי־טניס. שפר גורלו של הפרקליט הצעיר, חובש הכיפה, **חיים שטנגר**. הוא סבר שתיק שהיה בטיפולו יסתיים בפשרה. כשבא לאולם שופט־השלום, **חיים אילת**, התברר לו שהסכם הפשרה התפוצץ בבוקר הדיון, ולכן הוא יאלץ להופיע לפני השופט. אילת, נעים־ההליכות, שאל בבדיחות־הדעת את הפרקליט: „האם אתה יוצא למישחק טניס?" „לא," ענה שטנגר, „סיימתי את המישחק כבר לפני שעתיים." משהסביר לאילת את נסיבות ההופעה המיוחדת התיר לו השופט לומר את טיעוניו, כשהוא לבוש בבגדיו הלבנים.

■ בת־הזקונים של אילת, **דנה**, יצאה לסופרמרקט ליד בית־המישפחה כדי לקנות חלב. היא ביקשה מאחת הלקוחות שתראה לה היכן מוצב דוכן החלב. האשה הביטה בה ואמרה לה: „איזה עיניים יפות יש לך." ומייד הוסיפה: „בלי עין הרע, בלי עין הרע." היא נקשה שלוש פעמים על עץ והוסיפה: „טאץ' וור, טאץ' וור." אחר־כך הראתה לה היכן נמצאות שקיות־החלב. האשה הנרגשת היתה **סוניה פרס**, אישתו של יושב־ראש מיפלגת העבודה.

■ מנהלת התאן הירושלמי, **עדה בן־נחום**, חגגה את יום־הולדתה מבלי לגלות את גילה המדוייק. אך זה לא הפריע לעובדי התיאטרון להביא לה את המתנה שהיא הכי אוהבת. בן־נחום ידועה כזוללנית שוקולד. היא קיבלה כמתנות יום־הולדת סוגים שונים של חפיסות שוקולד. למרות שאינה רזה, לא התאפקה, פתחה אותן ואכלה תוכן החפיסות בתאווה.

■ המתמחה למישפטים, **אורנן יקותיאלי**, הוא העוזר הפרלמנטרי של ח"כי העבודה **אבא אבן ויוסי שריד**. עבודתו עם שריד גורמת לו צרות רבות. מזה חודשים הוא נתון לאיומים טלפוניים. במיקרה אחד נשלח לביתו צוות החייאה של מגן דויד אדום. ובמיקרה אחר קיבל חבילת־צואה בדואר. בשבוע שעבר הודיעו לו שהוטמנה פצצה בביתו. כדי שלא תהיה טעות בזיהוי, פנה אליו המודיע האלמוני בקריאה: „בוגד, עוזר של בוגד!"

■ יקותיאלי הוא אחד מארבעת השותפים לפרוייקט קידום – ספר הכנה לבחינות פסיכומטריות שבימים אלה יוצאת מהדורתו הרביעית. בקרוב תודפס אף מהדורה בשפה הערבית, בדפוס העיתון המיזרח־ירושלמי, אל פאגר. על הצלחת הנבחנים בבחינות הכניסה לאוניברסיטה, אחרי שקראו את

אנדרי קלצ'ינסקי לא יכול בלי
ודקה וחנה זמר יכולה בלי גברים

הטפר, סיפר ליקותיאלי, יריבו הפוליטי **צחי הנגבי** — בנה של ח"כ התחיה, **גאולה כהן** — שהתקבל ללימודי המשפטים. לדבריו, התקבל למקולטה למישפטים. שעל הרצופים במידה רבה בזכות הספר. אמר יקותיאלי בבריחות־הדעת: „זה מה שקורה כשהספר יוצא משליטתך ואינך יכול לפקח על הקונים."

■ הסאטיריקן **יהונתן גפן**, ביקש מענף הווי־וידור בצה"ל, שיאפשרו לו ולזמר **דויד ברוזה** להופיע לפני חיילים שנעצרו ויושבים בכלא 6, רובם בשל סירוב לשרת בלבנון. הבקשה נדחתה, ולגפן נאמר שחיילים, היושבים בכלא, אינם זכאים למופע בידורי. גפן החליט לארגן מופע כמחווה לאנשי יש גבול. הוא רצה לקיימו בשרות שמקיפים את הכלא בעתלית. אך מכיוון שטכנית זה לא התאפשר, הועתק המופע, שיתקיים בערב שימחת־תורה, לפארק אכזיב בצפון.

■ עוזר חדש־ישן לח"כ הפנתרים בחד"ש. **צ'ארלי ביטון**, המדובר בחברו ובשותפו הפוליטי, **מני כהן**, שנטש את העבודה הפרלמנטרית אחרי שחזר בתשובה. עתה משהוא שב לחיים חילוניים, חוזר כהן גם לעבודתו בכנסת, לצד הח"כ.

■ אחרי שהובהל במהירות לבית־החולים איכילוב בשחש בליבו, הנחיתו הרופאים על עסקן חרות, **אנדרי קלצ'ינסקי** שורת הוראות. נאסר עליו באיסור חמור לשתות וודקה, לעשן סיגריות ולקיים מגע מיני במשך חודש. קלצ'נסקי, שהתמוטט אחרי ריב קולני במצודת זאב, ערב בחירת היורש במרכז, לא ויתר לרופאיו. לפני שיצא מבית־החולים הוא התפשר איתם. „הם הסכימו שאעשן עשר סיגריות ביום, הבטחתי שלא אקיים מגע מיני במשך שבועיים. אך כפולני, איך יכולתי לוותר על וודקה? רק אידיוט לא שותה וודקה!"

■ **צבי רימון**, יועצו לעניני תיקשורת של שר־התיירות, לא האמין למראה עיניו. ערב יום־הכיפורים הוא נסע בריכבו החדש, לסידורים בצפון תל־אביב. הוא החנה את הרכב מאחרי משאית גדולה. בעודו נועל את ריכבו החלה המשאית לנסוע אחורנית. רימון צפר בכל כוחו, אך המשאית לא נעצרה. היא פגעה במכוניתו, ריסקה את החלק הקידמי שלה וכמעט הגיעה עד לזכוכית הקידמית.





מרדכי גור מטפס לבימת תיאטרון הבימה (למעלה) וכמוהו עושים שימעון פרס (מימין) ויצחק רבין (למטה). צמרת המערך התכנסה במקום כדי לפתוח רישמית את מסע־הבחירות של מועמדם לראשות עיריית תל־אביב, דב בן־מאיר. גם אחרי שפתיחת הערב נדחתה ב־20 דקות, לא התמלא האולם, אלא עד כדי מחציתו. כשבא למקום בן־מאיר, הטיחה בו ח"כ אורה נמיר, שהינחתה את האירוע: „איך אתה רוצה לנצח, אם אתה לא מצליח למלא את האולם?" בן־מאיר משך בכתפיו ולא ענה. המכובדים הוזמנו לשורות הכיסאות שעל הבימה ומסכת ארוכה של נאומים החלה. לצד העיתונאים שרשמו כל מילה, ישב עיתונאי לשעבר, ויועץ לענייני תיקשורת בהווה. גם הוא רשם רבות בפינקסו. היה זה רוני רימון, שנשלח על־ידי ראש־העיריה שלמה (.צ'יצ") להט, לשמוע מה אומר היריב.

נהג המשאית, שראה אחר־כך את מה שעולל, התנצל והודה באשמתו. אך רימון המבוהל אמר: „אם זה קרה יומיים לפני יום־הכיפור, אני מקבל את זה כרמז משמיים."

■ „ביכולתי להסתדר בלי גבר, ובשביל ,סכס' לא הייתי מוכרחה את הרב." הצהרה פמיניסטית זו השמיעה עורכת דבר, חנה זמר, בראיון חושפני לביטאון נעמת. לדבריה, היא מעולם לא הייתה בחופשה. „אינני טיפוס שמרגיש צורך בחופשה." בביתה היא משתדלת לעשות את המינימום הדרוש לעשות את המינימום האפשרי, „איני מריחה כלים, אלא אם אין ליברירה ואין לי, ולו סכין נקי אחד בבית." זמר, הגרושה פעמיים, גורסת ש„אשה ברוב המיקרים, חייבת לדעת שקארייירה לא הולכת טוב עם חיים משפחתיים." למרות חילוקי־הדיעות שהיו לה עם **גולדה מאיר**, הן מצאו נושאי־שיחה משותפים. „ניהלנו שיחות על מצבה של אשה גרושה שיש לה ילדים, וכיצד זה מסתדר עם קאריירה. היה לנו ויכוח על השיטה הטובה ביותר להדחת כלים. היא צידדה בהדחה במים עומדים עם סבון, ואני במים זורמים."

■ בעת תצוגת־אופנה ש־נערכה בחו"ל, נודע לדוגמנית הצעירה, **סיגלית אם**, שסבתה **סטפה וסלפיש** נפטרה.



סיגלית שהיתה מאוד קשורה לסבתה, פרצה בבכי־מר ומיהרה לשוב לארץ, כשהיא מותירה לבדה על המסלול בחו"ל, את הדוגמנית **תמי בן־עמי**.

■ מנהל פסטיבל ישראל, **אביטל מוסינזון**, שב לארץ מאדינבורו, כשבכיסו שתי התחייבויות מרשימות לתוכנית הפסטיבל הבאה בארץ. האחת מהתיאטרון הלאומי הבריטי, השניה מהסקאלה דה מילאנו.

■ השחקנית הצעירה **אוסנת וישינסקי**, שתחליף את **סמדר ברנר** בתעלולי סקפן תזכה לכבוד לצד קרוב מישפחה. מי שמגלם את אביה בהצגה המועלת בתיאטרון הקאמרי הוא בעלה במציאות, השחקן **שלמה וישינסקי**.

פסוקי השבוע

● **אורי פורת, יועצו לענייני תיקשורת של ראש־הממשלה**, על מצב בריאותו של מנחם בגין: „הוא אינו אוכל כאתלט או כפועל בניין, אבל אוכל."

● **שר־הביטחון, משה („מישה") ארנס**, על התקפות השר ללא תיק, אריאל שרון, נגדו: „זה קורה לכל־אחד שמסתכל על מי שבא במקומו, ונדמה לו שהוא היה עושה זאת יותר טוב."

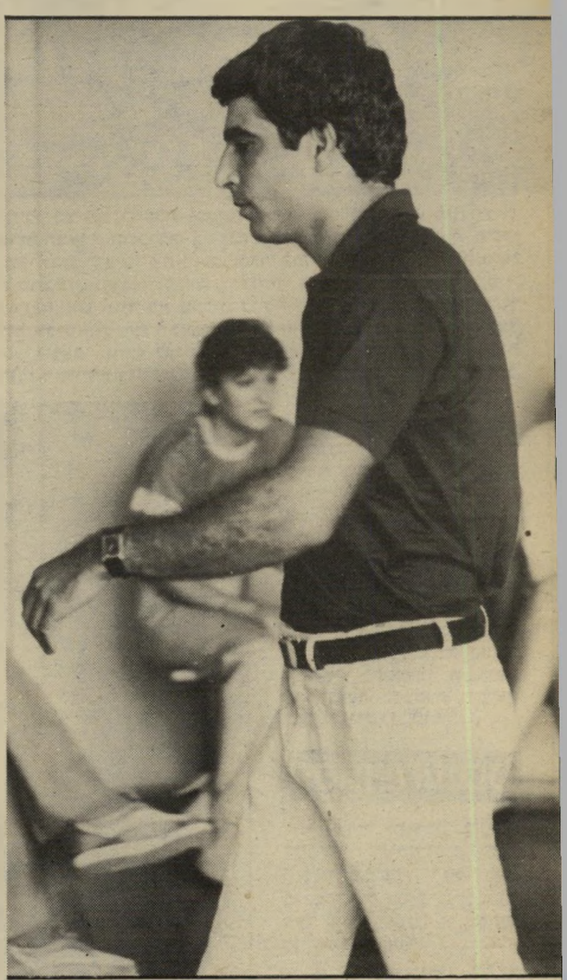
● **הרמטכ"ל הפורש, רפאל („רפול") איתן**, על שיכנוע סרבני תרומה ללב"י: „קוראים לקציץ המסרב לתרום, מסתכלים לו בעיניים עד מאחורי הראש, והוא תורם."

לוידי
צ'טרלי
ורמת-השרון



לוידי צ'טרלי והמאהב בסרט (סילוויה קריסטל וניקולאס קליי)
במקום טירה בריטית. משתלה ישראלית

וידי צ'טרלי היתה אחוזה והיו
ה יערות. ולכן, כאשר חיפשה מא־
צאה את שומר־היער ובחרה בו.
וידי' ישראלית אין אחוזה ואין
, וכאשר היא מחפשת מאהב, היא
להסתפק בגנן שלה.
ת הגירסה הישראלית לספרו
סי של דייוויד הברט לורנס הע־
ית־המישפט חיים זמיר, 29, גנן
ת־השרון. ספק גדול אם חיים קרא
ם את הספר עב־הכרס, שהיה
במחלוקת קשה כאשר יצא לאור.



נאשם זמיר בבית־המישפט
במקום יערן. סתם גנן

סיפורו של הגנן הצעיר חפף
ה רבה את הסיפור האנגלי הישן
ב.

דרש והשתולל

ים עובד כגנן עצמאי באיזורי
היוקרה של רמת־השרון וכפר

באותם הימים נסע הבעל לחו"ל לרגל עבודתו. האשה וילדיה נשארו לברם בבית הגדול.

באחד הימים, כאשר עבר חיים בר־חוב הראשי של רמת־השרון, ו־אש את רותי• בבית־קפה. בין השניים נקשרה שיחה, והם החליטו לנסוע לביתו של חיים כדי שרותי תראה את המשתלה שבגנו.

שמריהו. הוא בחור צעיר, נאה ונעים־הליכות. בתחילת הקיץ הוזמן לווילה ברמת־השרון, כדי לבצע בה עבודות תיכנון וחידוש הגינה.

חיים ושותפו בדקו את הגן והציעו תוכנית ומחיר. אחרי משא־ומתן הסכי־מו בעלי־הבית להצעה והתחייבו לשלם לגננים 120 אלף שקל עבור עבודתם. חלק מהסכום שולם מראש, והיתרה נמסרה להם בשיקים רחויים.

בחודש יולי התחיל חיים לעבוד בגינה והשלים חלק גדול מהעבודה.

אמבטיה קרה

ב עיקבות תלונתה של רותי נעצר חיים ונחקר במישטרה. הוא לא הכחיש את הפרשה, אולם דבריו הם נסעו לשם במכוניתה של האשה וערכו סיור במשתלה. אחר־כך נכנסו לבית לשתות כוס־קפה.

מכאן נפרדות גירסות הצדדים.

רותי סיפרה למישטרה, כי מייד אחרי שנכנסו לדירה התפשט הגנן ונעל את הדלת והתריסים. הוא התנפל עליה ודרש ממנה שתבצע בו מעשה מיני. הוא משך את ראשה בכוח וקירב אותו לגופו, ואחר־כך הכריח אותה לט־פל בו. כאשר סירבה, התחיל להשתר־לל, זרק עליה חפצים וקרע שני שט־רות של 500 שקל לנגד עיניה.

לדבריה איים עליה הגנן כי יגמור אותה ברגע, והיא נכנעה לדרישותיו ועשתה כרצונו. אולם למרות שעברו יותר מעשר דקות, לא הצליח הגבר לבוא על סיפוקו, ואז שיחרר אותה והירשה לה ללכת.

רותי מיהרה לאחותה וסיפרה לה את קורותיה בבית הגנן. האחות שיכנעה אותה לפנות למישטרה ולהתלונן.

האירו אותה באור שונה לחלוטין, וק־רוב הרבה יותר לקורות הלילדי הברי־טית.

לדבריו, כאשר נכנסו הביתה, ערך לאשה סיור והראה לה את יצירות־האמנות שלו. היא התרשמה מהפסלים ומהציורים שלו, ותוך כדי שיחה התלוננה על הבדידות הקשה עליה. היא סיפרה לו כי בעלה מרבה לנסוע ועוזב אותה לבדה עם הילדים. „אני מתייבשת כאשר אני כל־כך הרבה זמן לבדי," אמרה.

רותי היא אשה נאה מאוד, בתחילת שנות ה־40 לחייה, וחיים, ששמע את הרמזים המיניים בדבריה, החל להש־תלהב. הוא ניסה לנשקה ולחבקה, אך אז רחתה אותו מעל פניה והסבירה לו כי אינה מעוניינת בפלירט ריגעי. היא אמרה לו, כי רוצה יחסים עמוקים וממושכים, את זאת לא יכול היה חיים להבטיח לרותי. הוא הסביר לה ביושר כי יש לו חברה, ושהוא עומד להתחתן איתה בקרוב. אולם, הסביר לה, הוא ישמח לקיים יחסים חד־פעמיים איתה.

כאשר הבינה רותי כי חיים רואה בה אשה ללילה אחד, נעלבה ואמרה לו שאם זהו מצב הדברים — אז מוטב שילך ויעשה אמבטיה קרה.

חיים שאל אותה: „מדוע חיממת אותי, אם את לא רוצה?" ורותי ענתה לו לדבריו, כי היא מוכנה לעזור לו להת־פרק. הוא ביקש ממנה לעשות מעשה אוראלי, והיא הסכימה. אולם אחרי עשר דקות לא הצליח לבוא על סיפוקו, ואז אמר לה: „את רואה, גם בזה את לא טובה!" והאשה הנעלבת הלכה לדרכה.

חיים, שנדהם מתלונתה של רותי, העלה את הסברה כי האשה נעלבה מהתנהגותו ומכך שלא הציע לה יחסים ארוכי־טווח, וכי ניצלה את המצב גם כדי לבטל את הצ'קים הדחויים שנתנה לו עבור עבודת הגננות. אחרי שיבעה ימי־מעצר שוחרר על ידי בית־המישפט ממעצרו, למרות שהתביעה העלתה חשש שמא יטריד את רותי. אך מאחר שעברו נקי ומעולם לא הסתבך בפלי־לים, שיחרר אותו השופט בערבות, וקבע כי עדותה של רותי תישמע לאלתר עוד בערב החג. הסניגור דוד יפתח טען בבית־המישפט כי אין לאסור פירסום שמה של המתלוננת, מאחר שכל הסיפור הוא עלילה, והיא אשה בוגרת היודעת מה היא עושה.

השופט אורי שטרוזמן החליט בכל זאת לאסור על פירסום שמה ולשמוע את עדותה בדלתיים סגורות. הליידי תישאר באלמוניותה.

אילנה אלון ■

*שם בדוי

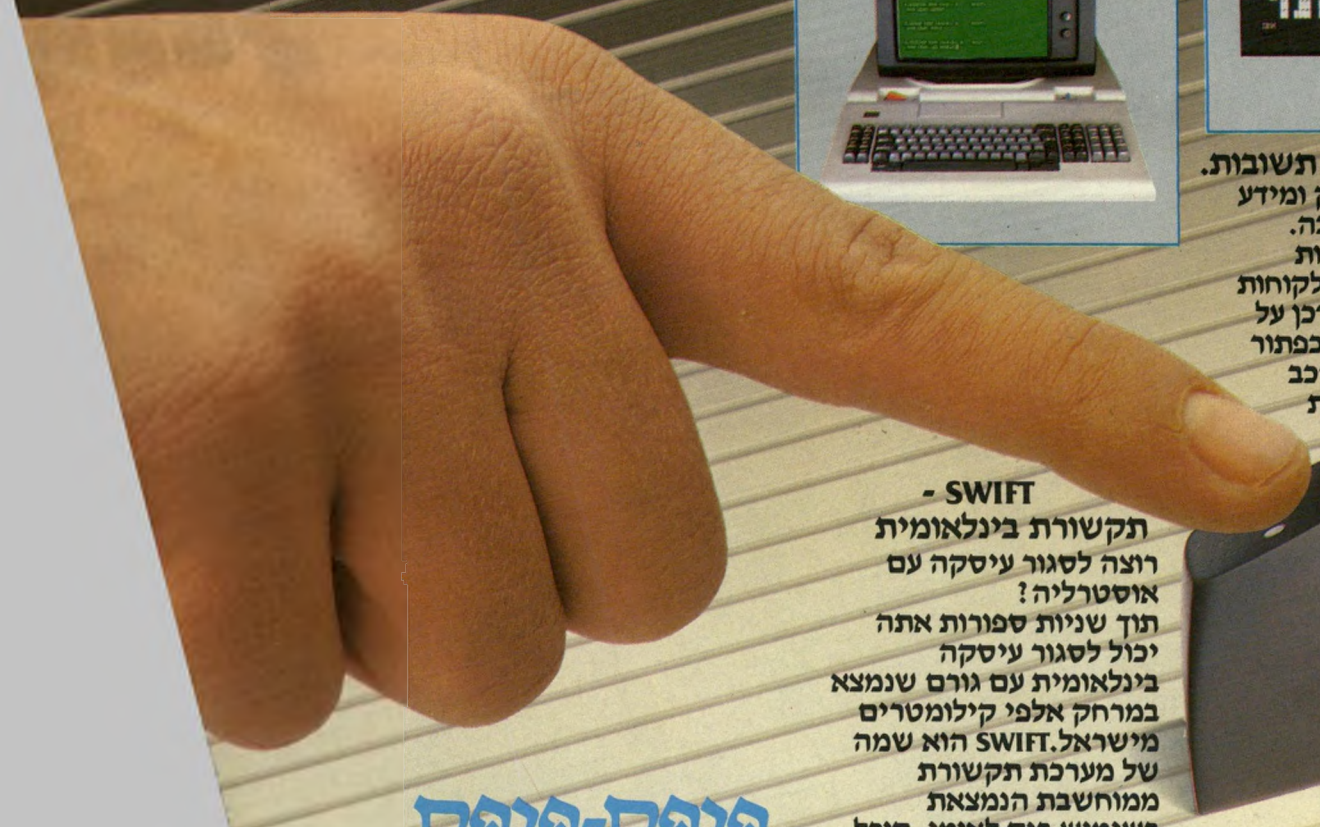
טיק-טק



מידע לאומי נותן לך תשובות.
יש לך שאלה? טיק־טק ומידע לאומי פולט את התשובה.
מיכשור משוכלל בעשרות סניפים עומד לרשות הלקוחות במתן מידע מהיר ומעודכן על חשבונותיהם. בלחיצת כפתור יכול לקוח לדעת את הרכב תיק ההשקעות שלו, את היתרה שלו במטבע ישראלי ובמטבע חוץ, ובעזרת פקיד הסניף את היתרה בתוכניות החסכון ובקופות הגמל!
באמצעות מסוף ברנ"ע בבורסה לניירות ערך, המקשר בין הסניף שלך לנציגים של בנק לאומי בבורסה, ניתן לתת הוראות גם עד כמה דקות לפני תחילת המסחר.

פיפס-פיפס





SWIFT - תקשורת בינלאומית

רוצה לסגור עיסקה עם אוסטרליה?
תוך שניות ספורות אתה יכול לסגור עיסקה בינלאומית עם גורם שנמצא במרחק אלפי קילומטרים מישראל. SWIFT הוא שמה של מערכת תקשורת ממוחשבת הנמצאת בשימוש בנק לאומי. תוכל בעזרתה לבצע העברות מטבע חוץ מחו"ל ולחו"ל במהירות ובסודיות מוחלטת.

פיפס-פיפס

הכספומט חוסך לך זמן
למעלה מ־170 מכשירי כספומט בכל הארץ עובדים 24 שעות ביממה במטרה לחסוך לך זמן.
פיפס-פיפס... ויש לך כסף!
פיפס-פיפס... פיפס...
והשיק מופקד! פיפס-פיפס ויש לך יתרה. מאות אלפי לקוחות של בנק לאומי כבר מנצלים את השרות הזה.



פיפס-פיפס



המחשב של בנק לאומי עובד בשבילך גם בלילה.
בבנק לאומי תמצא את מרכז המחשבים האזרחי הגדול ביותר בישראל. מה הוא עושה בלילה אחד? הוא מעדכן כ־6 מליון חשבונות ומעביר כ־400 אלף שיקים (כן, בלילה אחד!) וכשאתה נכנס בבוקר לסניף ומקבל את היתרה המעודכנת שלך זהו סופו של התהליך. כי כל הפיפס-פיפס והטיק-טק נעשים במטרה אחת: לשרת אנשים.

מחשבים וגם לשרות אנשים



בנק לאומי

רוח חדשה בס
WIND

נעל הספורט

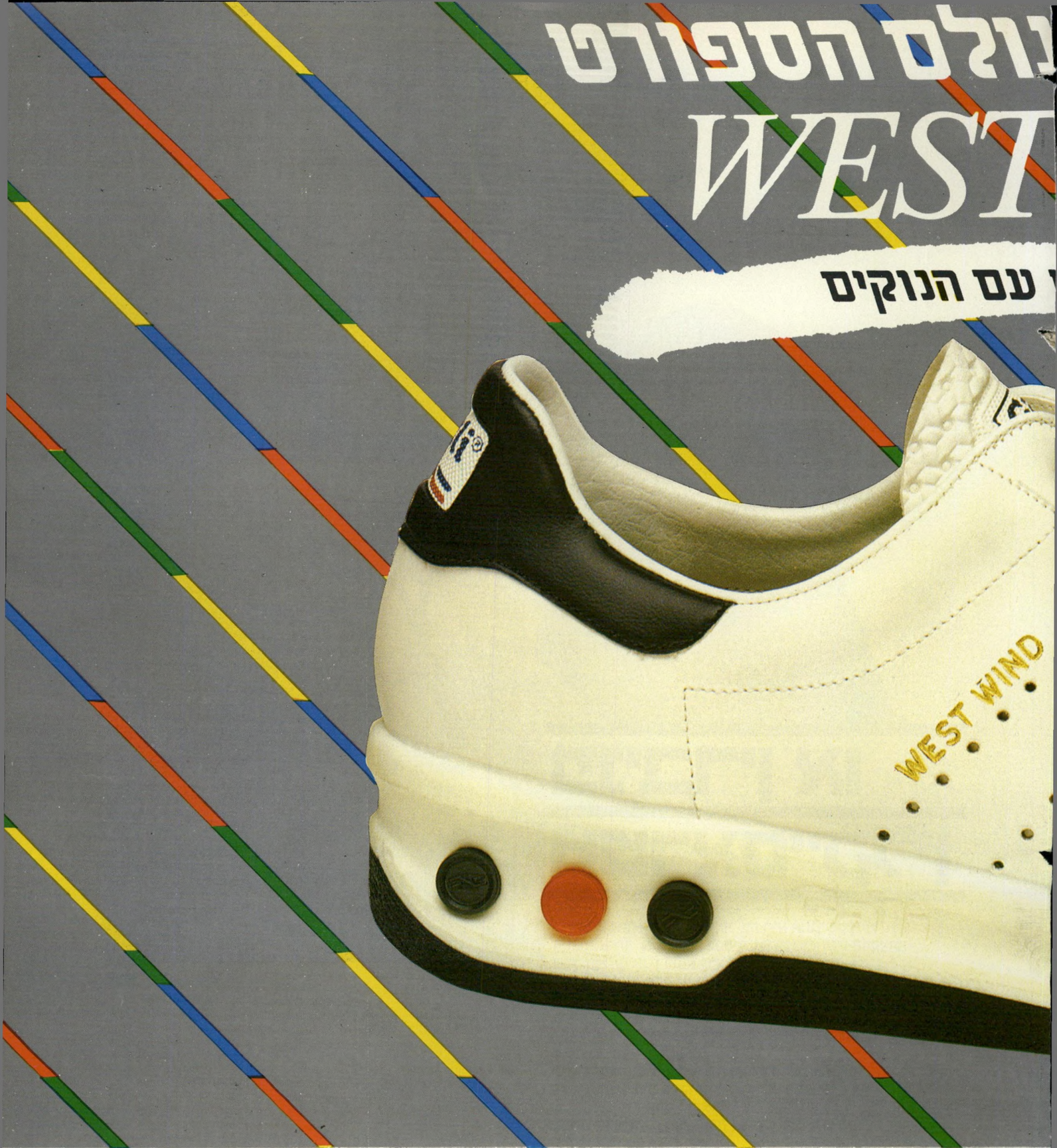


WEST WIND — נעל המעניק
מפעלי גלי בעזרת אורטופדים ומומחי ספורט עולמיי
שרק הרוח מהירה ממנה, שים לב לשל
הם מקנים לך רכות וג
סוליית הפוליאוריטן עשויה מחלק תחתון קשיח
ומחלק עליון ספוגי וגמיש המעניק יציבות בנד
במשך הזמן תגלה את מספר הנוקים הרצוי לך זה יהיה הה
הכנס לאחת מחנויות גלי קח לך *WEST WIND* וגל



שי חינם עם כל נעל -סט נוקים
להחלפה וחולץ, המשמש גם ככף נעל

"נוק אאוט" *WEST WIND*



מימד חדש לספורט.
מעניקים לך נעל ספורט,סופר-מקצועית
שת הנוקים בעקב הנעל.
רשות בתנועה.
מיוחד למניעת שחיקה ובלאי,
תה ועמידות במאמץ מרוכז.
דל בין עקב יציב וקשיח לבין עקב רך וקפיצי.
גם אתה את הרוח החדשה בספורט.

...לכל האחרות

חדש!!! להשיג גם לילדים
החל ממידה28

Gali® SPORT

גלי ספורט-איתך ברגעים הגדולים.

פרנקו את דן עצוב: פיליפ בולק



פניברין או טטראסייקלין

כל בעיה רפואית שאתה נתקל בה היא אתגר מקצועי המביא אותך, שוב ושוב, למיצוי מירבי של הידע המקצועי שלך ושל נסיונך כרופא שיניים.
בשטח הפיננסי אתה מצפה לגישה דומה גם מהבנקאי שלך בבנק הפועלים.
אתה מתלבט בבעיות מיוחדות הקשורות במקצועך.
כמו למשל, רכישת ציוד רפואי יקר, או ניהול פיננסי שוטף של הקליניקה שלך.
תוכנית מימון לרכישת ציוד דנטאלי והסדר יחודי לגביית תשלומים מלקוחותיך, הם רק חלק ממכלול של הטבות ושרותים בנקאיים אשר אנשי הבנק יעמידו לרשותך, במטרה למצוא את הפתרון שיהיה נכון במיוחד עבורך.
תן לנו את האתגר המקצועי להעניק לך שרות בנקאי יעיל.
בוא לבנק הפועלים.

יש לך בנקאים למקצוע.

בנק הפועלים בע"מ

הוא כוכב הטלוויזיה לנוער, היא מנהלת את המישפחה והבת מנהלת את שניהם

זה! זה!

מוני מושונוב אינו שש להתראיין. „בחיים יש הרבה אמיתות, ובראיון אפשר למסור רק אמת אחת," הוא מסביר.



סנדרה שדה
ברומניה נישקו ידיים



מוני מושונוב
נקניק הונגרי



אלמה־סוזאנה לבית מושונוב
„שתתחתן בברי!"

פיתאום, אחרי שכבר נענה לפני יומיים.

מוני מושונוב וסנדרה שדה חיים בצל התיאטרון. שניהם שחקנים

„אחרי שהראיון מתפרסם, אין מה לעשות. המילה כתובה ווה סופי." הוא חושש שבעוד שנה, אולי בשירות מילואים, יתגלגל לידיו גליון ישן של העולם הזה – הגליון הזה — והוא לא יכיר את עצמו.

לא נעים. אבל גם לא נעים לסגת הנשואים זה לזה, שניהם עובדים בערבים ומגדלים ילדה. לשניהם הצלחות וכישלונות.

יש להם דירה יפה. שטיחים יפהפיים על הריצפה, והרבה מאוד תמונות על הקירות. שני עציצי־ענק מוסיפים אווירה מיוחדת. פסנתר ישן

ומסוגנן. מעט רהיטים שיוצרי
גדול בתוך דירה קטנה, במר
של תל־אביב.

מילו
הי

מוני נולד ברמלה, לפני
סבא אחד בולגרי וסב
יוגוסלווי, סבתא אחת יווניה
אחת מרומניה. כולם נפגשו
הוא גדל ברמלה בתקופת הפר
להקות־הקצב, כשרמלה היתו
פול של ישראל. המוסיקה
אותו. אבל כילד־טוב־רמלה,
לו נעים ללכת לריסקוטקים.
צעיר מדי.

לכן הוא מצא לעצמו חו
באחד הדיסקוטקים, ונהג לע
שעות, מסתכל ומקשיב.

בבית, מול הראי, היה שומע
ועושה תנועות בפה. מין ח
בצורת. כך הוא גם המציא את ו
הראשון של רמלה: מצד שמ
מכשיר רדיו ומצד ימין טרנזי

זו היתה ההתחלה. אחר כ
להקה צבאית, להקת השריון, ש
פורקה והפכה צוות־הווי־סיני.

„אף אחד לא אהב אותנו, ו
לא רצה לשמוע אותנו. ה
אריסטוקרטיה של להקות
ואנחנו היינו המיסכנים בהתגי
אומר מושונוב.

אף שיר שלהם לא נקלט, א
למד שם מה ששום בית־ספר ל
לא יכול היה ללמד אותו
מילחמת־הקיום על הבימה. א
בותו של הוויתור על איזה אמר
של תיאטרון, למען אמת יותר
ויותר צנועה, שתדבר אל הקה

(המשך מעמוד 39)

סנדרה באה מהמטבח עם קפה
נדוויצים. מוני צוחק ומציע שעד
הוא יאכל איזה סנדוויץ' היא תספר
ת על עצמה.

סנדרה מחייכת פחות ממוני, בוררת
ר את המילים. המיבטא שלה מסגיר
יד את מוצאה הרומני. היא עולה
שה? „בטח שאני עולה חדשה, עד
ם אני עולה חדשה!"

לה אין סבתות וסבים מכל העולם.
א רומניה אשכרה, מכל הכיוונים.
ה ארצה בגיל 13, ושם כבר הספיקו
שק את ידיה. בארץ, כשהושיטה יד
חורים כדי שינשקו אותה, הביטו בה
ו על משוגעת. „עולה חדש פירושו
אתה לא יודע כלום," מסבירה סנדרה.
תה דביל, ואלה שקולטם אותך
רץ מלמדים אותך הכל מהתחלה."

ברומניה היא שיחקה כילדה
יאטרון ואפילו בטלוויזיה. שני
ידיה וגם אחיה, גבי שדה, הם
די־אופרה.

הפגישה עם השפה העברית שברה
תה. „איך אפשר להיות רומנטי
ברית, בלי להיות מגוחך? איך נשמע
I love yo בעברית? תמיד עם צליל
שה."

מוני, שגמר ללעוס את הנקניק,
מר שלא השפה אשמה, אלא האנשים



מישונוב עם שלמה ברי־אבא ב„זהו זה"
„אנחנו הזוג האמיתי!"

שאין להם פשוט זמן לעצור
גיד בניחותא. „אני אוהב אותך". הם
הזמן ממהרים, רק מספיקים להגיד
האלן, יא מניאק" וזה מצלצל לא רע
ברית.

סנדרה לא שירתה בצבא, כי לא
עה עברית. כשלמדה קצת, נרשמה
וניברסיטה ולמדה היסטוריה ות־
רון. כמעט הפכה מורה להיסטוריה.
הם שמעו — כל אחד לחוד — על
ייקט שעושה נולה צ'לטון בעין־
. שניהם הלכו לשם, וכך נפגשו. הם
קשים ממני להניח את העפרון ולא
תוב, עד שיחליטו אם לדבר על
ניין הזה או לא. מתפתח ויכוח
יהם. שניהם מסכימים שזה היה דבר
טוב, אבל יש ביניהם הבדלי
קפות על ההסבר.

מוני מסביר שהוא נגד פרוייקטים
לה: קבוצת אנשים המסתגרת באיזה
ום לתקופת זמן, בגלל חלום
וחף, וכשהם יוצאים משם הם
גישים עליונים על כל העולם, יותר
מים, יותר מוכשרים. עילית כזאת.
ך אחר כך, במיפגשים עם אנשים
רים, אתה רואה שזה בולשיט. פשלה
מה. לא אמת."

סנדרה חיה עם זה עד היום. משלמת
מחיר התקופה שבה חשבה שהיא
ן וכל השאר טועים, לא יודעים
ום. אבל היא מתעקשת להדגיש,
מרות הכל, נולה צ'לטון עשתה
טהו חשוב בשבילה. „נתנה לי כלים
תמודד עם העבודה שלי בעתיד."

שימחה וגבינה בולגרית

ניהם בעיסקי תיאטרון כבר
13 שנה. היום הם יותר מפוכחים.

יודעים שלא רי בחלומות. יש לעבוד קשה, וההלום הוא רק תוספת לעבודה.

הם עובדים קשה מאוד. מוני עובד עכשיו בזהו זה בטלוויזיה, בהצגת־ילדים, וגם עושה חזרות על טייסים בתיאטרון נווה־צדק. סנדרה מופיעה בסווינוי טוד ובטוב, שניהם בתיאטרון הקאמרי.

הם חיים בצניעות, רוצים לחסוך קצת כסף לדירה גדולה. אך הכסף ממש בורח להם מתחת לידיים: ביבי־סיטר, מטפלת לילדה, חשבון טלפון. לפני שגומרים לשלם את החשבונות, נגמרת משכורת אחת.

אבל הם לא מתלוננים. סנדרה אומרת פיתאום: „העבודה בשבילנו זה יסורים." ומוני מתפרץ וצועק לעברה: „איזה יסורים, מה את מדברת שטויות, תמיד תזכרי שיש אנשים שעובדים בבית־חרושת."

הוחלט שעבודה אינה יסורים, אבל היא קשה. במיוחד לאור העובדה, שלסנדרה יש שתי מישרות מלאות. אחת כשחקנית בקאמרי והשנייה כמנהלת מיפעל.

„מישפחה של שני שחקנים עם ילדה קטנה זה מיפעל. צריך לדאוג להוציא פינקסי־צ'קים מהבנק, לדאוג שלמוני יהיה נקניק הונגרי, אחרת הוא מתעצבן. צריך לדעת שהמטפלת באה ב־10 ומוכרחים לחזור הביתה עד 10, צריך לקנות לבן למטפלת, סולת לילדה. צריך לדאוג שמוני ילך לקנות חיתולים לפני שיבואו לקרוא לו לחזרה.

„כל היום לארגן דברים. אני ממש שוכחת שאני גם שחקנית.

„בזמן האחרון אני בכלל אשתו של מוני מזהו זה — ואיזה יחס אני מקבלת ברחוב שלנו: הילדות של בית־הספר התיכון לידנו רואות אותי חוזרת מהמכולת, עם סלים ועם פרצוף תחת, וחוטפות הלם. ככה נראית אשתו של סטארי? הן מחכות לפאמלה מדאלס, המיסכנות.

„גם מוני כבר לא כל־כך נערץ ברחוב שלו, במיוחד מאז שראו אותו סוחב חיתולים לילדה. גם כן סטאר סוחב חיתולים."

הילדה לא מפריעה להם כלל. להיפך, היא רק מוסיפה לתענוגות שלהם. הם לא מפסידים כלום בגללה, כי ממילא הם לא מבלים גדולים.

סנדרה מעריצה את אנשי הבוהמה. אם במיקרה שניהם מזדמנים לאיזו מסיבה, היא מביטה על הנשים בהערצה. איך שהן מתלבשות! איזו תיסרוקות! היא לא מרגישה בנוח במקומות כאלה, הרי היא רק מנהלת־מיפעל בבוקר ושחקנית בערב.

אם במיקרה אין לשניהם הצגה בערב, הם יושבים בבית, רואים טלוויזיה ואוכלים גבינה בולגרית עם עגבנייה.

סנדרה מביטה במוני ואומרת: „תגיד לה שתכתוב, שיש לנו גם תקופות של דיכאון איום. שהקוראים לא יחשבו שאנחנו כל הזמן שמחים כאלה, עם גבינה בולגרית.

„אצל אף אחד לא הכל ורוד, כולם יודעים את זה. מה יש לכתוב על זה."

שניהם עובדים כבר שנים בתי־אטרון רציני, ומי יודע עליהם? קבוצה קטנה של אוהבי תיאטרון. אבל בתוכנית אחת של זהו זה שחקן נעשה סטאר גדול. כל הארץ מכירה אותו. שניהם מסכימים שאולי זה לא פייר, אבל זה מה שיש. הטלוויזיה היא המכשיר הכי־חזק בעולם היום. סנדרה אומרת, שהיא לא מקנאה במוני, מפני שמוני הוא שלה. כל הצלחה שלו היא גם הצלחה שלה. לא שהיא לא היתה מוכנה לעשות איזו סידרה בטלוויזיה, אבל היא גם רואה את הפלוסים של האנונימיות. „ככה אצליח להיות שחקנית חדשה גם בעוד 20 שנה. סידרה בטלוויזיה שורפת אותך, עושה לך תווית."

כל יום: כיפה אדומה

שניהם שיחקו בתיאטרון חיפה במשך חמש שנים. אחר חמש השנים האלה מוני נבהל פיתאום מהמיקצוע, כי הוא התוודע לפוליטיקה שיש בו. „וזה עשה לי חרא בנשמה." הוא ברח קצת לאמריקה, כדי שלא לעשות כלום.

כשחזר, הציעו לו לעבוד בזהו זה, ופיתאום כולם יודעים עליו. כמה אנשים יודעים שהוא שיחק במותו של סוכן, בתל־אביב הקטנה, ובאחרון הפועלים? הוא מאוד רוצה להיות „ויצק" אבל סנדרה אומרת לו שהוא צעיר מדי לוויצק, שיחכה.

אז הוא מחכה. בינתיים, כל ערב לפני שהם יוצאים להצגות שלהם, הם קוראים לילדה את כיפה אדומה. כל יום כיפה אדומה? הם מתים עליה, על אלמה (אלמה באלף — זה פשוט נשמה בספרדית). קוראים לה בעצם אלמה־סוזנה מושונוב — ממש שם של ברונית גולה.

זה הדבר הכי־חשוב שקרה להם בחיים, הילדה הקטנה הזאת. מוני מספר שנעמי פולני אמרה לו פעם — והוא לא ישכח זאת לעולם — שלידת ילד היא הזדמנות נדירה ליצור חבר מאפס, מעבר לבעיות היומיום, מעבר לתדמיות של אבא, אמא, מחנכים.

הוא יודע שאסור לפתח ציפיות גדולות מהילדים, וזה כבר מרגיז אותו.

בכל זאת יש ראגות כל הזמן. המישפט הראשון שהוא אמר לסנדרה, אחרי שאלמה נולדה, היה: „נו, יאללה שתתחתן כבר!" זאת אומרת, להיות כבר אחרי התקופה של איך היא תגדל, של הדאגה אם תהיה יפה ואם יאהבו אותה.

עוד הם מדברים עליה, ואלמה משמיעה קול מהחדר השני. שניהם מזנקים לחדרה. הוא מנשק והיא הולכת להכין בקבוק שוקו. רגע פרטי מאוד בשעה 2 בלילה.

שניהם, שלפתע קיבלו פרצופים של אבא ואמא, מחייכים, ספק אלי ספק אל הילדה, מודים על הראיון ואומרים „לילה טוב ותודה."

שחקן, מנהלת מיפעל וברונית גולה הולכים לישון. **דניאלה שמי** ■

חמרורים

נתמנה ♦ כמנצח התיזמורת ה־פילהרמונית הבלגית, פרופסור (למוסיקה) **מנדי רודן**. יליד רומניה בן 54, עלה לכותרות כאשר מונה בגיל 29 כמנצח תיזמורת הרדיו והטלוויזיה של בוקרסט, בירת רומניה. אחרי עלותו ארצה היה המנצח הראשי של תיזמורת רשות־השידור בירושלים, אך נודע במיוחד כמנהל המוסיקלי של הסינפוניייטה הישראלית, שבייסדה השתתף לפני עשר שנים בבאר־שבע. אליהו נאווי, ראש עיריית באר־שבע, התוודה בטקס הפרידה מרודן, שהתלבט מאוד כיצד לשכנע אותו שלא להחליף את באר־שבע בבריסל, בעיות משפטיות הקשורות בהתאבדות), שהרבה לעסוק, בימי הבריטים, בשחרור עצירי אצ"ל ולח"י. נודע יותר מאוחר כעיתונאי, שדר, מתרגם ומחבר ספרים רבים.

נחוג ♦ בטופקה, אשר במדינת קנזס בארצות־הברית, יום הולדתו ה־96 של **אלף לנדון**. מושל מדינת קנזס לשעבר וכיום איל־נפט, שהתפרסם ב־1936 כאשר התמודד, כמועמד הרפובליקאי, בבחירות לנשיאות ארצות־הברית כנגד פרנקלין רוזבלט הדמוקרטי. בעטיו נגרמה מהפכה בשיטות עריכת סיקרי־דעת־הקהל, כאשר הירחון רב־התפוצה



קוליץ וידיד (עזר וייצמן)
עם בגין לא מתווכחים –

ושקל בין שאר האפשרויות „להציע לו מזכירה יפהפיה במישרה מלאה."

נחוג ♦ יום הולדתו ה־40 של **דויד קוליץ**. יליד ירושלים, מקורבו של עזר וייצמן, חבר מרכז־חירות ומנכ"ל אלול (תעשיות של טכנולוג־יות מתקדמות). בגיל 21 היה הכתב הפרלמנטרי של יומון המפד"ל הצופה, וזינק למישרת עוזר־שר־התחבורה, כאשר עזר וייצמן הצטרף לממשלת הליכוד הלאומי, יום אחד אחרי פרישתו מתפקיד ראש אג"ם, בדרגת אלוף בצה"ל.

נחוג ♦ יום הולדתו ה־62 של ביותר של ארצות־הברית באותם הימים, ליטרארי דייג'סט, ניבא לו ניצחון מוחץ על רוזבלט, ורק אחרי ניצחונו המוחץ של רוזבלט דווקא, התברר כי תוצאות המישאל היו מוטות לטובת בעלי המעמד הגבוה — משום שהמישאל היה טלפוני, ובימי המשבר הכלכלי של שנות השלושים היה הטלפון מוצר־מותרות נדיר למדי, שלא היה מצוי בבית הבוחר הממוצע.

נפטר ♦ בקייפטאון, דרום־אפריקה, בגיל 67, **ג'ון פורסטר**. במשך 12 שנים (1966 עד 1977) היה ראש ממשלת דרום־אפריקה, ובמשך



שמיר וידידה (גאולה כהן)
– ועל כו. איו הוא שומע את האמת!

משה שמיר. יליד צפת וחניך השומר הצעיר (מישמר־העמק), שהקציץ ימינה עד שנבחר כח"כ־ליכוד, ואחר־כך אפילו כח"כ התחייה. סופר (הוא הלך בשדות, מלך בשר ודם) ומחזאי, חבר האקדמיה ללשון העברית. נתן לאחרונה דרור לביקורתו על מנחם בגין, במאמר עושה־חשבון קטלני: „עם בגין לא מתווכחים. נקודה. ועל כן אין הוא שומע את האמת. אין הוא מאזין לעצות, אין הוא שוקל שיקול נוסף ואין הוא נקרא לאחריות."

נחוג ♦ יום הולדתו ה־68 של הפרופסור (למדעי המדינה) **יוסף נדבה**. עורך־דין לפי מיקצועו (דוקטור־למישפטים מאוניברסיטת לונדון; את עבודת־הדוקטור כתב על שנה אחת (1978) היה נשיאה — מישרה שאותה נאלץ לנטוש כאשר התגלתה מעורבותו בשערורייה כספית של שירותי ההסברה הדרום־אפריקאים. פורסטר, בורי לפי מוצאו, נעצר בימי מילחמת העולם השנייה כאוהד הנאצים וכחבר בתנועה הפרו־נאצית אוסווה ברנדווג (זקיף קרון השוורים)*, התקבל בישראל על־ידי יצחק רבין, בביקור ממלכתי (1976).

נפטר ♦ בתל־אביב, שבוע לפני יום הולדתו ה־76, החזן **בנימין אונגר**. יו"ר אירגון החזנים ובמשך שנים החזן הראשי בבית־הכנסת הגדול בתל־אביב.

* *תנועת ההתיישבות של הבורים התנהלה אל יעדיה, במאה שעברה, בקרונות־שוורים.*

הבורסה

סיכום ביניים מאוחר מאז ינואר הגורלי

חלק א': הספד ערב ראש השנה

שנת תשמ"ג בבורסה תיזכר ככל הנראה כשנת המחו"ל הגדול, שראשיתה במחול־שדים של עליות שערים וסופה בשחיקת שערים אדירה. היא תיזכר כשנת המחו"ל (ראשי תיבות של: מחוץ למערכת) כאשר מיליארדי דולארים זולים ומסובסדים מצאו דרכם לחו"ל. היא תיזכר כשנת החלל, על־ידי כל אלה שהמריאו על כנפי השערים והפכו למיליונרים של נייר ועל הנייר, במהלכה, ואביונים של ממש בסופה.

היא בוודאי תיזכר כשנה שבה נעלם השיכרון המתוק של העושר, שהיה מנת־חלקם של אלפים ואולי רבבות ומה שנותר ממנו, אם בכלל, הוא זיכרון צורב, ו„איך זה, איך, לא יצאנו מהבורסה בזמן, כשבוע השני של ינואר הגורלי?"

תשמ"ג בתחילתה היתה שעתם היפה של המשקיעים, המהמרים, המתווכים, מנהלי־התיקים, הברוקרים והיועצים להשקעות בבנקים ומחוצה להם. כולם העניקו לעצמם ולאחרים עצות מוצלחות עד אימה, שהגשימו עצמן בזריזות מפתיעה. הלא־ייתכן הפך אפשרי, הבלתי־ייאמן למציאות: 10% לשבוע, לעיתים גם 20 ו־30. 50 אחוז בחודש, מאה אחוז בחודש, אלף בשלושה ואפילו שלושת אלפים אחוזים בחצי שנה, אלה היו מסימניה של הגאות שהבורסה לא ידעה כמותה. ואז באה הנפילה. ההתמוטטות. כגודל החולם — שבריו.

מעטים הספיקו למלט את כספם בעוד מועד. ינואר השחור התארך על פני פברואר ושלח גרורות עד מאי, יוני ודעך. בבורסה ממשיכים לעשות מחזור. המשקיע הקטן בחוץ. הוא משקיע את כספו בדולרים ובצמודי דולר, לקראת פיחות שצריך לבוא, ולהפתעת הכל הוא בא ובמועד, אף כי שיעורו קטן בהרבה מהנצפה. בבורסה שולט השיעמום. השערים שוב נשחקים. אין חדש. אי־הוודאות נמשכת. כך גם גרעונות־הנזילות של הבנקים, הממשיכים לווסת את שערי מניותיהם. תשמ"ד בפתח, ועימה תיקוות וציפיות לבורסה טובה. „אחרי החגים," אומרים המבינים. „אבל איזה חגים?" שואלים היושבים על הגדר.

חלק ב': תשמ"ד — התחלה ברגל שמאל

עצוב ומדכא. הרגשה של אין־אונים, חוסר־תיקווה. אותה תיקווה שיצאה לחופשת־חג ערב ראש־השנה ואיש אינו יודע מתי יחזור, התיקווה. אולי אחרי החגים, אולי? אבל שוב, איזה חגים.

הבורסה גוססת, ואולי נכון יותר לעכשיו: נשחקת, נלחצת, אך עדיין מגלגלת מיליונים רבים באי־חשק, כשהיא נאנסת על־ידי מקורביה להמשיך ולנשום בכבדות. עד... עד למועד שבו גברת, כן, גברת אי־הוודאות תסתלק ותפנה את מקומה להתאוששות, שתבוא. חייבת לבוא. אבל מתי?

חלק ג': מה בכל זאת יהיה

עברו, חלפו שמונה חודשים. יעברו עוד כמה. אי־הוודאות תהפוך גם היא לתופעה של קבע. נתרגל. נלמד לחיות בתנאי מערבולת. האינפלציה הצמודה היטיבה עימנו. כך גם אי־הוודאות, גם היא תמשיך ללוות אותנו. מה שצריך הם בסך הכל שבועיים שקטים, ואיזה בחירות בדרך. את היתר נעשה אנחנו, המשקיעים הקטנים.

רעיון משוגע וגם צומח

הנה, יש לכם בעיה: איך יודעים מתי להשקות צמחי־בית בתוך אדנית, העשויה מחומר סלסטי קשיח בצבע כמעט לבן, בצורת ציגור שמחירו 48 דולר והוא מיוצר בארץ?

זה הרבה יותר פשוט ממה שנראה במבט ראשון. צריך להסתכל במד המים התקוע בתוך אבני הטוף. זה בערך כל שלושה עד שישה ימים. תלוי במזג־האוויר.

גם בארץ יש המצאות לא נורמליות. האדנית של אגר היא אחת מהן. אותי עניין הפטנט וכמה זה עולה. כדי שהאדנית תמלא את ייעודה, צריך להוסיף עוד כעשרים דולר עבור הטוף והשתילה. מי שרוצה לחסוך, יעשה את השתילה במו ידיו. מתחת לאבני הטוף יש מים ודשן המספיק לשלושה חודשי גידול. כלול במחיר. ראיתי את האדניות. התרשמתי גם מן המחיר.

מי שמחפש אביזר דקורטיבי, מעין רהיט מודולרי שאפשר לצרף אליו יחידות נוספות, שיפסיק לחפש.



אדניות פלאסטיות מצויירות
המחיר בדולארים, התשלום בשקלים

רעיון משוגע וגם נובח

אני מעריץ של רעיונות משוגעים מצליחים, וגם כאלה שעתידים להצליח. אחד הרעיונות האלה הוא קופת־חולים לכלבים וחתולים, או בשם הרשמי: מכלבי־שרותי רפואה וטרינרית.

הרעיון הוא של הטייס לשעבר **עמוס לויטוב**, חובב־כלבים, שישב שלוש שנים כשבוי מילחמה במצריים (ראה: „העולם הזה" 14 בספטמבר). היה לו שם זמן בשפע לחשוב. אחת התוצאות היא מכלבי.

אם עסק, אז עסק. למה זה כדאי? מתברר שב־1980 היו בארץ 110 אלף כלבים רשומים, שקיבלו חיסון, ו־30 אלף חתולים, שגם הם קיבלו חיסון. היום מיספר בעלי־חיים אלה כפול.

חיות־הבית האלה זקוקות לשרותיו של וטרינר. גם בעניין זה יש מימצאים. למשל: כלב זכר מבקר בממוצע שלוש פעמים בשנה אצל הרופא, נקבה ארבע פעמים. עכשיו, לפני שאתם מכפילים את ביקור החיות אצל הרופאים בשקלים, נברוק מה קורה אצל הווטרינרים.

יש בארץ כ־300 וטרינרים. זה הרבה יותר ממה שצריך. אבל כולם מתפרנסים. רק חלקם עוסק ברפואה של חיות־בית קטנות. עכשיו איך מסגישים בין וטרינרים ובין הלקוחות ובעליהם? זה הרעיון, מקימים קופת־חולים. המחיר של דמי־חברות שחתמתי הוא 63 דולר, ועם המע"מ 70 דולר. תמורת הסכום הזה מבטיחה לכם החברה שרותים רפואיים ללא הגבלה כמותית ואיכותית. זה ציטוט. יהיו גם שרותים נלווים, אבל עבור אלה יצטרכו לשלם בנפרד: מזון, תרופות, סנסיון (יש דבר כזה) ושיווק בעלי־חיים.

עכשיו, שאלתי, כמה חיות צריכות להיות בקופה, כדי שהעסק יהיה כדאי וחברת־ההשקעות, שתעמיד את הכספים לרשות העניין, לא תתחיל ליילל? גם לזה יש תשובה: 14,000 חברים יספיקו. אם הם יתאמצו, זה יקח פחות משנה. ואם העסק ילך טוב, הם יוכלו לצאת לבורסה.

מה יש, חלבה כן, וכלבים לא?

העמלות שיוציאו את הבנקים מהצרות

הבנקים בצרות. גם המאזנים שלהם. כי
שעבר ניהלתי ויכוח, כמה הפסידו הב
בשמונת החודשים האחרונים בבורסה.
לדעת, אבל זה הרבה.
**מישהו אמר שזה בטח 800 מי
דולר. אני טענתי, שגם חצי מסכו
— זה המון. ב„בנק־ישראל" אומ
לא מוכנים להתייחס. אבל, הם אומ
הסכומים מוגזמים.**



יו"ר הבורסה ד"ר חת
הבנקאיות ימשיכו לעלות

עד כאן ההקדמה. ומכאן לעיקר. מה יי
למניות הבנקים? הם ימשיכו לתת תש
ריאלית, למרות הנבואות השחורות של
מאיר חת, יושב ראש מועצת המנהלים
הבורסה. איש לא יהיה מוכן לוותר על הח
הכלכלי של המדינה, כולל בנק ישראל.
אנחנו לא נוותר. ולכן כבר בימים אלה נע
יותר — הרבה יותר — עבור שרות־החמצן
הבנקים. כל שרות וכל פעולה יעלו יותר.
שקל ועוד שניים או שלושה שקלים י
פעולה. ויש מיליוני פעולות ב
עמלות־המינימום לסוגי פעולה מסויי
יוכפלו, ויש מאות־אלפים כאלה ביום. הש
תשונה. ככל שהיקף הפעולה קטן יותר, הע
גדולה יותר, יחסית. שוב יהיה כדאי לו
מיליונר. הוא ישלם פחות. אנחנו נשלם יות
ועוד משהו: המס של העו"ש יקום לתו
הגביה תיעשה באמצעות הבנקים. רק
מחזיקים בעו"ש שלנו — הם יגבו את ז
ויעבירו אותו לקופת־האוצר. מי ישלם ע
הטירחה הבנקאית החדשה: קרוב לוודאי ש
אנחנו. האוצר זקוק להרבה כסף ומהר.
לקיים את ההסכמים הקואליציוניים החדש
המס על העו"ש עומד בשני התנאים: הרבה ומ
נטו. בלי בעיות גביה ואינפלציה. הפעם,
שטוב לאוצר, יהיה גם טוב לבנקים. ואז ז
המאזנים ייראו יותר יפים בסוף השנה.

חשבון נפש

פינחס כהן־גן

„אני יותר נמוך מערבי בגדה!"



ומרים עלי שאני צייר ספרדי־מיקצועי? מי אומר? זוהי הפילוסופיה של ההשפלה. מצד אחד, כשאני אומר שאני לא מתייחס לזה, לעניין של המוצא, אומרים — כן, הוא מתחנף לאשכנזים. אז, כשאני אומר שנולדתי במארוקו, אומרים — הוא ספרדי מיקצועי.

זוהי הפילוסופיה של ההשפלה. יש השפלה ספרדית ויש השפלה אשכנזית. באים למישהו ואומרים לו — יקה מחורכן, נאצי. ואותו הדבר מהצד השני, באים ואומרים — באבון. מה באבון? הוא באבון בעצמו. הוא הסתכל בראי בבוקר?

נולדתי ברחוב מגרדור בעיר מקנס שבמארוקו. זה היה ב־3 בנובמבר 1942, היום שבו נכנס צבא בעלות־הברית לעיר.

אבא שלי היה סוחר. הוא עסק בייבוא ובייצוא. אחר־כך, בארץ, הוא היה פקיד במס־ההכנסה.

לארץ עלינו פעמיים. פעם באוניה קדמה, ופעם באוניה גלילה. בפעם הראשונה ברקנו את השטה. היינו בעיר התחתית בחיפה. אני זוכר את זה כמו סרט של פליני. כמה מישפחות של מהגרים מסתובבות ברכוש הנטוש, הבתים נטושים, הם נטושים, הכל נטוש.

גדלתי בסביבה מערבית. מה זה מערבית? סופר־מערבית. זה היה בקריית ביאליק. הקימו אותה יהודים שבאו מגרמניה. הם היו מהנדסים בריפיינרים, או מורים בטכניון. בבית־הספר העממי לא היו בעיות של עדות. זאת, האנשים היו קצת בני־אדם. בכלל, לא היו כאלה מאסות של בעיות כמו שיש היום.

בבית־הספר אהבתי לצייר. היה לי טוב־מאוד בציור ובכתיבה תמה. המורה עשה לי תערוכות. אני אהבתי את זה, כי כשעשיתי תערוכות, יצאתי מהכיתה ולא למדתי. ההורים שלי לא אהבו את זה כל־כך. ציור לא נראה להם.

מדע שהוא אסון

ד"ר ייתי בשומר־הצעיר, בקן שליד האיצטדיון. הייתי שם גם מדריך, ואחר־כך יצאתי עם הגרעין שלי לנח"ל, לקיבוץ להבות־הבשן. הייתי מזכיר הגרעין. הגרעין שלנו נחשב מרדני. בשנת 1961, כשמלאו חמש שנים למיבצע סיני הקריאו לנו פקודת־יום של הרמטכ"ל. אני אמרתי בשם הגרעין, שהמילחמה הזאת היתה טעות פוליטית. האשימו אותי בהפרת הסדר הצבאי, לפי סעיף 56 או 57, והכניסו אותי לכלא 6. זה היה כלא 6 של שנות ה־60, עם הרבה מכות ואלימות. יום אחד, לפני שהייתי צריך לגמור, קיבלתי חנינה מאלוף פיקוד־המרכז, כדי שאספיק להגיע להתחלת האימון שלנו בגדוד 50 של הנח"ל המוצנח. אני זוכר שמאוד שמחתי על החנינה הזאת. אבל הצבא בשבילי היה תקופה לא טובה.

אז גם התוודעתי למדע של אסוני. כך אני קורא לזה. היתה לי חברה שאני כבר לא זוכר איך קוראים לה. היא היתה חברה של חברה אחת שלנו בגרעין. היא היתה ממושב אחד מבוסס ליד פתח־תקווה, שגם את שמו אני לא זוכר. יום אחד באתי אל ההורים שלה במושב. אז הם אמרו לי — יופי, יופי, אבל מאיפה אתה? ומאיפה ההורים שלך? ומה עם האחיות שלך? ומאיפה זה? ומה עם זה? הם לא אמרו שום דבר, רק שאלו. אבל מהשאלות שלהם הבנתי את התשובות.

אבל אני לא הייתי מאלה שקיבלו את הדברים בשיברון־לב. ידעתי בבר בצורה תיאורטית מה המצב. טוב שזה קרה. טוב שהגעתי למה שהגעתי. זה התנסח אצלי כך, שאני סוג אחר של אדם שיש לו עסק עם ראש־ביצה, ואני צריך להיות ראש־ביצה עוד יותר גדול כדי לשבור אותם.

אני זוכר שלימדו אותי בתנועה חלוצית־שמאלית שכל האנשים שווים, ושלכל אדם יש זכויות, ושאין דברים כאלה, כמו מוצא עדתי. הייתי בקיבוץ, הייתי בצנחנים, אז מה פיתאום באים לי עכשיו ועושים לי את כל הצרות האלה? מה זאת אומרת? אני פחות טוב מאחרים?

טוב. חזרתי הבית. לא עשיתי צרות ולא עשיתי הצגות. לא נסעתי לסורבון. יכולתי לנסוע לשם, לגמור ולהיות רופא, כמו בני־הדודים שלי בצרפת. יכולתי להתחתן עם אשכנזיה ולהיות כנוע. יכולתי להשאר בקיבוץ ולהיות אחד המפ"מניקים האלה שאומרים — הכל בסיידר. אתה יודע, הם יושבים בקיבוץ ואומרים — יש שיוויון. איזה שיוויון יש? אתה להיות חבר־כנסת לא תוכל.

אבל אחר־כך היה לי ניתוח יותר קר. הרצל הכריז על המדינה. הרצל היה אשכנזי. אחר־כך באו אלה שתפסו את האדמות. הם היו אשכנזים. ואחר־כך באו אלה שהיו צריכים להיות האריסים. זה המצב. כלי הרכה בולשיט. ולא יעזרו כל ההתנפחויות של העסקנים הספרדים המיקצועיים שאומרים — תראו כמה אנחנו בסדר, וכמה תרמנו למדינה. הבעיה היא שאמצעי־הייצור לא אצלם, וגם אמצעי־התודעה לא אצלם.

אחרי הצבא הייתי חצי שנה בקיבוץ. יום אחד ארזתי את המיזוודה, נסעתי מהקיבוץ לקריית־שמונה, ומשם נסעתי לחיפה. מחיפה נסעתי לירושלים, ונרשמתי ללמוד בבצלאל, אבל לא החזקתי מעמד. לא היה לי שום גב כלכלי. חזרתי לחיפה. היתה זו תקופה מאוד קשה. ראיתי שרברים לא זוים כמו שחשבתי. בייחור כשהחברים שלי בקיבוץ התחתנו ועשו חיל, והולידו ילדים ולא היו להם שום משברים כלכליים.



סטודיו בירושלים

כהן־גן בין ציוריו בסטודיו שלו שב־שכונת בקעה בירושלים. הסטודיו והמחסן שלידו גדושים במאות ציוריו, שהוצגו בעשרות תערוכות.

בחיפה חייתי עוד שנתיים. למדתי במכון האוניברסיטאי — זה היה לפני שהיתה אוניברסיטה. למדתי שם שנתיים — סוציולוגיה ומדע־המדינה. ב־65 חזרתי עם אומץ לירושלים. עבדתי במחלקת התבואות במישרד החקלאות, ונרשמתי לבצלאל ולאוני־ברסיטה.

מישטר חדש

ב־'70 קיבלתי מילגה, לנסוע לאנגליה להשתלמות. זה היה דבר גדול בחיים שלי. באנגליה הבנתי מה זה המידל־איסט לגבי המערב. התעוררתי בבוקר במעון שאליו הביאו אותי, וראיתי סביבי כל מיני תלבושות אפריקאיות מכל מיני שבטים, ואני שייך למידל־איסט, ביחד עם אחד מקטאר ועם אחד מאבו־דאבי, ואני אחד מפלסטינה.

כשלמדתי בלונדון היה לי סיפור עם קליר צ'מברליין, שהיא בת דודו של נוויל צ'מברליין שהיה ראש־ממשלה. עכשיו אני צוחק כשאני חושב על זה, אבל אז לא צחקתי. הייתי יותר צעיר. מיסיס צ'מברליין... מה יכולתי לעשות? להתחתן איתה לא יכולתי. היא באה לישראל לביקור, אבל זה לא היה בשבילה.

אחר־כך התחלתי לעבור בבצלאל. ב־1974 היתה לי תערוכה במוסיאון ישראל.

ב־1975 נסעתי ללמוד באוניבר־סיטת קולומביה בניויורק. כשהגעתי לארצות־הברית בפעם הראשונה, ב־68, חשבתי ששם יש תפיסה דמוקראטית, ששם לא בודקים לך בציציות, שזה מישטר חדש. היום אני כבר לא חושב שזה נכון. הדברים הם סופר־פוליטיים בכל מקום, ובמיוחד בארצות־הברית.

בינתיים, קיבלתי מיכתב פיטורין מבצלאל. הגשתי תלונה חריפה למבקר־המדינה. הטיפול שלו בעניין נמשך שלוש שנים, ובסוף החזירו אותי לעבודה. עורך־הדין שטיפל בי הסביר לי שאין מה לחפש צדק. יש חוקי או לא חוקי.

זה סיפור יותר מדי מכאיב. העניין של הפיטורין. אדם צעיר חדשב שיש צדק ושיש דמוקרטיה, ומכיוון

מקנס — ניו־יורק — ירושלים

פינחס כהן־גן נולד במארוקו ב־1942 כפנחס כחן. את השם הוסיף לשמו כדי שאפשר יהיה להבחין ביניו ובין כחנים אחרים. לו זה חשוב, כי הוא צייר. השם שייך למיקצוע.

הוא מתגורר בדירה בירושלים, שנראית כאילו רק במיקרה יש בתוכה גם מיטה ומיטבח. הדירה גדושה עיתונים, עבודות, רשימות ושיירבוטים. הוא מצייר גם בדירה הזאת וגם בסטודיו ששכר במרכז מיסחרי קרוב.

פנחס כהן־גן מפורסם, כנראה, בניויורק יותר מאשר בישראל. הוא מציג שם באופן קבוע בגלריה מסורסקת.

בירושלים הוא שורה לאמנות בבצלאל. הוא מחפש ללא הרף כיוונים חדשים ביצירתו, וגם מצרף להם הסברים.

כהן־גן מרגיז לא מעט אנשים ומבקרי־אמנות בישראל. אחדים סוגנים שהוא בצליח כל־כך, מפני שהוא מצצל את היותו בן העדה המרוקאית. יש האומרים שהוא כלל לא אמן ישראלי, אלא אמן ניו־יורקי.

כהן־גן, שערך עשרות תערוכות־יחיד בגלריות של ניו־יורק ובמיזיאונים המוסיאונים בישראל, עדיין מתרגז מאוד כשהוא שומע את הדברים האלה. הוא טורח להשיב למבקריו במיכתבים נוזעמים בעיתונים, ומביע את דעתו על אירועים תרבותיים וחברתיים בישראל.

על האירוע האמנותי של תל־חי הגיב בנוסח בוטה במיוחד. הוא כתב מיכתב שבו הסביר מדוע הוא מסתייג:

„משום שאירוע זה מבטא את המיתוס החדש של כוחנו. והפעם נושא דיגלו הוא שפעל ישראלי, אבל פאשיסטי. משום שהמיתוס החדש של כוחנו מתחיל עם המיתולוגיה של האדמה. אחר־כך הוא עובר לדיון בסוג הדם: לבסוף הוא עוסק בצבע העור. משום שאירוע תל־חי הוא התייצבות של התנועה הקיבוצית. משום שההצהרות האמנותיות והפוליטיות המועלות על־ידי חלק מהאמנים של תל־חי הן בדלניות ועקרות."

„אני לא ספרדי מיקצועי — ואני לא מתחנף לאשכנזים — אני ישראלי חדש!"

מכריז הצייר והמורה לאמנות

שהשקעתי את כל החיים בעבודה ובלימודים, ישפטו אותי לפי ההישגים שלי. אחר־כך התברר לי שהוויכוח ביני ובין דן הופנר, שאז היה מנהל בצלאל, הוא לא על רקע אדמיניסטרטיבי, אלא על רקע תרבותי. פניתי למבקר־המדינה, נבנצאל, שאמרו לי שהוא בכלל קרוב מישפחה של הופנר, אז פלא שהטיפול נמשך שלוש שנים?

מה זה רקע תרבותי? פשוט מאוד. בצלאל באותה תקופה היה מנוהל על רקע תרבותי־גרמני. כל ה„סקול" של בצלאל היה גרמני. היתה תקופה שלא היה מורה בבצלאל שלא דיבר גרמנית.

במילחמה שלי אז נגד בצלאל רציתי ללכת על הדרך הקרה. בצינורות המקובלים. לא הפגנות ולא תנועות מחאה ולא כותרות בעיתונים. חשבתי שיש מדינה, ויש צדק, והם אומרים שיש תקלה אדמיניסטרטיבית, אז בבקשה — שיבדקו את התקלה הארמיניסטרטיבית. אבל זה לא היה בדיוק ככה.

בינתיים, עבדתי וציירתי ועשיתי תערוכות. פיתחתי תיאוריות על האמנות, וגם תיאוריות חברתיות. הסקתי גם מסקנות מסויימות.

היום יש פה שתי תרבויות. צריך להודות בזה. וזה בלי שום קשר להשכלה. אפילו אתה משכיל ואפילו אתה סופר־מיקצועי בשטח שלך, יש פה שתי תרבויות ושני סוגים של מנטאליות, וכל הניסיונות לפתור את זה על־ידי שיפורים ועידודים, זה לא יעזור כלום. יותר טוב לראות את הדברים מבחינה מדעית, ולא לנסות לטייח ולייפות. גם סגן ראש־הממשלה לא יפתור את הבעייה. הנה, באים ואומרים — יש לנו סגן ראש־ממשלה שהוא יוצא כד־זכר והוא יפתור לנו. אז אני אומר — הוא לא יפתור. להיפך. זו בריוק הדוגמה איך להשתיק את ההמון.

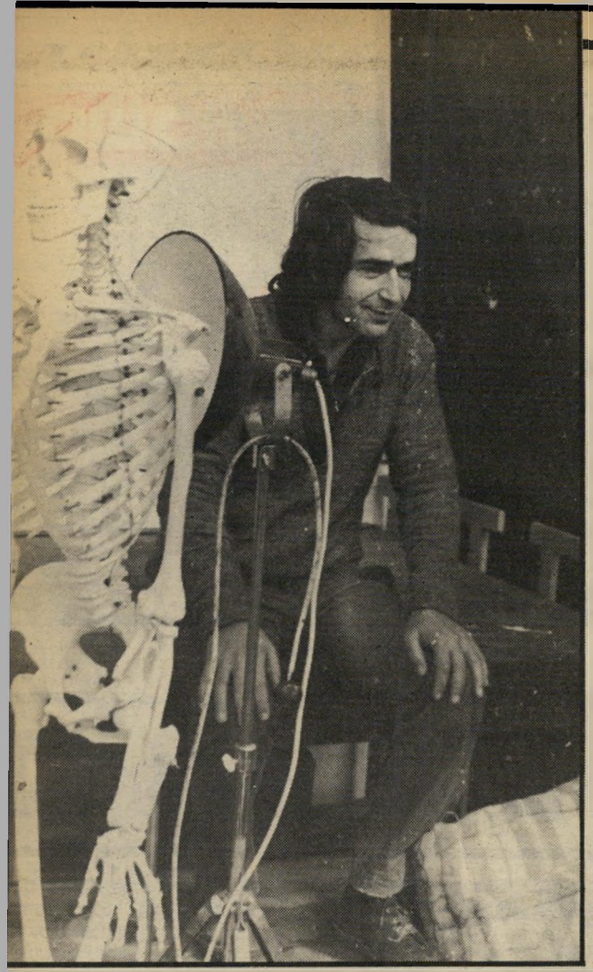
כישלון גנטי

לאיזו תרבות אני שייך? אני לא שייך לאף אחת משתי התרבויות האלה. אני התרבות החדשה של ישראל. אני תוצר של המדינה הזאת. אומנם לפי דארווין אני איש מיזרחי. אין שום עוררין על זה. אני לא מתבייש בזה. יחד עם זה, אני לא מתגאה בזה, כמו שאני לא רוצה, שחבר שלי שנולד בגרמניה, יתגאה בזה או יתבייש בזה.

אז אני מזרחי – יפה. אבל כל החינוך שלי הוא מערבי, וכל הערכים שלי מערביים, וגם היהודים במיזרח, היו האינטלקטואלים, אז אני ישראל החדשה, כלי כל הניסיון הזה של העדתיות, עם התחייה המיזרחית ועל הבולשיט הזה. זה מגוחך בעיני. אני לא אוהב את זה, וזה גם שיקרי. גם זה סם להמונים, כמו סגן ראש־הממשלה. אתה בא לאחד ואומר לו — אתה מפגר, וזה טוב. תמשיך להיות מפגר כי יש לך היסטוריה טובה, ואתה בכל אופן שווה משהו. האדם הזה לא מתפתח. אתה שומר אותו ברמה נמוכה, כמו חיה.

שתי התרבויות הן אלה: אחת של העבר, אשכנזית. לדעתי היא עכשיו בגסיסה. החלוצים היו אשכנזים והיה תהליך היסטורי, וכמו כל תהליך היסטורי, זה נגמר. הם לא דגאו להמשך. התוצאה היא שמביאים את יעקב חזן לטלוויזיה שוב ושוב, אבל מה שאנחנו רואים הוא שמנהיג מפ"ם מנותק מהמציאות. האדם הזה לא יודע על מה הוא מדבר, ובשבילו ישראל זה המודל של שנות החמישים. אבל המדינה עברה את זה כבר מזמן.

התרבות השניה עוד לא קיימת ממש. היא תרבות מיזרחית בהתהוות. תרבות חדשה.



מורה ב„בצלאל"

כאן נראה פנחס כהן־גן בחדר הר צאות באקדמיה לאמנות .בצלא בירושלים. שם הוא מלמד ציור. כשלידו שלד של גוף אדם המשמ לצורכי הדגמה. יחסיו של כהן־גן עם בצלאל לא היו חלקים תמי



חברה באנגליה

זוהי תמונת עירום של קליר צ'מברליין, בת־דודו של מי שהיה ראש ממשלת אנגליה, נוויל צ'מברליין. פנחס כהן־גן פגש אותה בלונדון, שם הוא למד ציור אחרי שקיבל מילגה. קליר ביקרה בישראל אצל כהן־גן. „החינוך שקיבלתי הוא מערבי," אומר כהן־כגן.



ילד במקנס

פנחס כהן־גן הוא ה־ בכור במישפחה, שמוצאה ממקנס שבמרוקו. כאן הוא נראה עם אחיו ואחיותיו.



נער בקריית־ביאליק

את שנות ילדותו ו־ נערותו בילה כהן־גן בקריית־ביאליק שליד חיפה.

לדעתי, המימסד וגם האינטי
קטואלים, לא חושבים איך ליצו
מערכת חברתית ישראלית חדש
התוצאה היא שיש כל מיני בריתו
מגוחכות. יש ברית יוצאי רוסיה וי
ברית יוצאי צפון־אפריקה וישראל יפ
וישראל יפפיה. הכל דברי
מניפולאטיביים שמוכיחים כמה המצ
קיצוני. אם צריכים כל יום בבוק
לחתום על אמנה חברתית חדשה, שו
ושוב, זה הופך את הכל לפארסה. א
אני, כל יום, צריך לומר שאני אח
איתך בשלום, אז זה סימן שאנחנו ל
חיים בשלום.

למה נטפלים אליי? אני לא יורק
אולי מפני שאני עושה אמנות חדשה
ואולי מרגיזה. ואני לא כפוף לשו
קליקה, וזה מעורר זעם של כל מי
ראשי קבוצות. פעם מרגיז אותם שאנ
תיאורטיקן ואני כותב, ופעם מרגי
אותם שיש לי הרבה תערוכות. אז הו
מעלים נגדי את העניין הזה, שאנ
כאילו ספרדי מיקצועי. ואם זה לז
מספיק, אז אני אמריקאי בשבילם.

אבל כבר לא איכפת לי. כבר הרס
אותי לגמרי. אני תמה שאני מחזי
מעמד, למרות כל הבעיות החברתיות
אין לי מישפחה. ניתקתי את עצמ
מהמישפחה המקורית שלי, ולא הקמת
אחרת. מבחינת ההורים שלי, אם אנ
לא מתחתן ואין לי צאצאים, אנ
כישלון. לפי דארווין, אני כישלון אנ
אין לי צאצאים. כישלון גנטי.

ומאחר שכבר הרסו אותי, לא איכפ
לי. מה אתם רוצים? תחליטו כבר מז
אתם רוצים. ספרדי לא טוב. ישראל
לא טוב. צנחן לא טוב. מה טוב? מז
טוב? אמריקאי טוב? שיהיה אמריקאי
אני אמריקאי? אני חי בירושלים, לא
בניו־יורק.

אבל לא איכפת לי. יש לי
פילוסופיה של ההשפלה. אני חי לפי
אני יותר נמוך מהערבים בגרה
שמדכאים אותם. הם לפחות מבעיר
צמיגים וזורקים אבנים. אני אפילו אח
זה לא עושה. אני הולך עד הסוף
בשיטה של גאנדי. אתם רוצים להרוס
אותי? בבקשה. תהרסו.

שלמה פרנקל ■



1. יול (תורכיה)



2. דודסקאדן (יפאן)

ב תשמ"ג * הסרט הטוב ת

ם באשר היתה ישראל אלופת־עולם (או כמעט) בשטח הצפיה בסרטים, לא ראו שראלים כל־כך הרבה סרטים, כמו שראו שמ"ג. בולמוס אדיר אחז אותם ואינם שבעים ד. הישראלים רואים סרטים באמצע הלילה נהרי היום, בשבתות ובחגים, ויש הרואים ילו שניים־שלושה סרטים ביום. אנשים שבים בדעתם — שפעם היו מתפנים אחת בוע, במקרה הטוב, כדי לבקר בבית־קולנוע, ז או בוחרים את הסרט בקפידה — וזוללים ה סרטים בכל פה.

מדוע, אם כן, בתי־הקולנוע אינם מלאים? וט מאד. רוב האנשים צופים בסרטים בביתם. מסכי הווידיאו. מבריחי קאסטות הפכו ליונרים. אלה שקיבלום בעיקבותיהם, בניות רישמיות, הולכים באותה הדרך. כמויות כל שהם מפיצים מדהימות. האיכות הטכנית חלק גדול מן החומר המצוי בשוק הוא תועבה יניים. אבל הקליינטים מתנפלים. הם דוהרים פריה לספריה. רואים את כל מה שהם לוקחים ת כל מה שהשכנים לוקחים, (ומשום כך יש פריות הפושטות את הרגל), ואינם שבעים. גם בתנאים אידיאליים, עם מכשירים משוכ־ים וקאסטה שהועתקה כדת, כדין וכחוק, פייה בסרט קולנוע על מסך טלוויזיה קטן,



שחקן השנה

אי־טי

„אי־טי חבר מכוכב אחר"



שחקנית השנה

ג'סיקה לאנג

„פראנסס", „טוטסי"

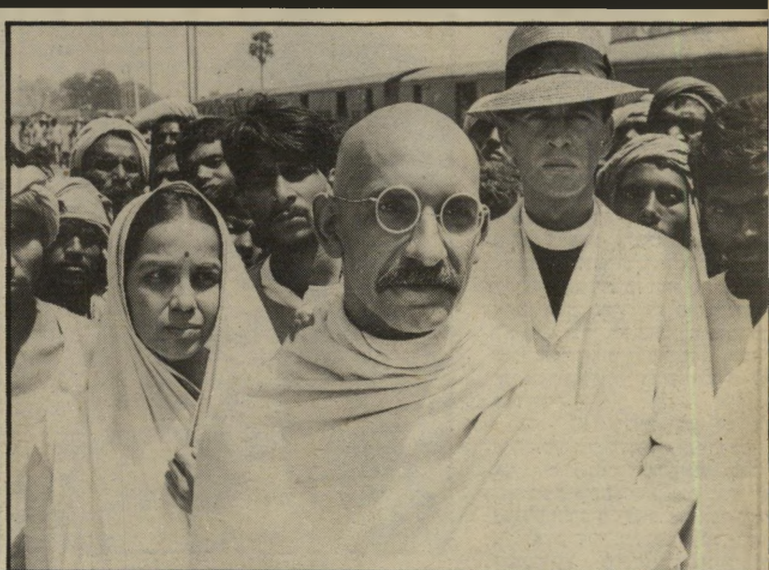
כמוה כזלילת מזון משומר במקום מזון טרי. מבלי להיכנס לכל הדקויות הקשורות להבדל שבין הצגת סרט בקולנוע והצגת סרט בטלוויזיה, ולטכניקות השונות המשמשות לכך, הרי הקרנת סרט קולנוע על המסך הקטן מכווצת אותו והופכת אותו למעין מישחק וידיאו, שהצופה אפילו אינו יכול ליטול בו חלק.

טירוף משתלם

בינתיים אין זה מפריע לאיש. צריך לסחוט את המכשיר הביתי שעלה מיליונים, ולהוכיח שההשקעה היתה כדאית. אבל, אם לשפוט לפי מה שמתחולל היום בעולם, גם זה שיגעון חולף ויש סיכוי סביר שהקולנוע במובנו האמיתי, כשהוא מוקרן באולמות אפלים ועל מסכים גדולים — ימשיך להתקיים ולשגשג, אם פרנסיו יידעו לכלכל את מעשיהם כראוי.

כל זה, כמובן אינו מנחם, בינתיים, את בעלי בתי־הקולנוע בישראל, הטוענים בעקשנות שמיספר הצופים השנתי שלהם יורד והולך, לדעתם דבר אינו יכול לעצור את התהליך, אולם תנובת השנה הראשונה של חמישיית רב חן

סרט הדע תשמ"ג * הסרט



1. גאנדי (בריטניה)



2. כיסופיה של ורוניקה פוס (גרמניה)



3. הלילה של סן־לורנצו (איטליה)



4. חוזה השרטט (אנגליה)

שמ"ג * הסרט הטוב תשמ

בתל־אביב מלמדת שיכול להיות גם אחרת. כאשר החליטו בעלי קולנוע חן הישן, לפצל את ההיכל הענקי שלהם (1500 מושבים) לחמישה, טענו כל המומחים בשטח, כי הם זקוקים לאישפוז. מי הולך לזרוק בימים טרופים אלה של משבר כסף טוב על ענף גוסס? אולם רב חן הוכיח את עצמו כסיפור הצלחה מדהים שכיסה את ההשקעות תוך שנה, והוא מכנ־ס עתה רווחים שאיש לא חלם עליהם. יתירה מזאת, אין מקום אחר בארץ, שפוטנציאל של סרט מנוצל בו בצורה יסודית כל כך, כשהוא עובר מן האולם הגדול ביותר שבין החמישה (800 מקומות) עד לקטן ביותר (70 מקומות), כך שכל מי שרוצה לראות את הסרט הזה זוכה להזדמנות.

סירטי איוולת ובושה

דניצחון הזה משכנע דיו, כדי שסרטי נוח, הברתו של מנחם גולן, תצא ביוזמה דומה ותקים בשנה הקרובה. כך מבשרים לנו, בבית ארלוזורוב שליד רב חן, עוד חמישיית בתי־קולנוע כואת. במשך השנה נפתחו בדיזנגוף סנטר גם לב 1 ולב 2, ואין ספק שעם קצת יותר



שחקנית מישנה השנה

לינדה האנט

„שנה בצל הסכנה"



שחקן מישנה השנה

רוברט פרסטון

„ויקטור ויקטוריה"

תושיה מצד ההנהלה שלהם,יהיו גם הם סיפו
הצלחה.

מי שאינו צריך, בעצם, להתלונן השנה, הם
יצרני הסרטים הישראליים. בתשמ"ב נדמה הי
כאילו יש סיכוי שהקולנוע הישראלי יקבל קצת
עומק ומשמעות, וימצא קהל שיעוור לו בכך
אפילו בבית (כך הצביעו ההצלחות של נועה בת
17 ושל צלילה חוזרת). השנה חזרנו לשוט על
גל האיוולת הפשטנית, המוצרים הזולים, בכל
המובנים, שחורה עוברת לסוחר שכל התייחסות
אליה רק מוסיפה לבושה שכל מי שקרוב לנושא
חייב להתכסות בה. ספיחס, סבבה, הפנימית,
קוני למל בקהיר — ההצלחות הגדולות של
השנה, מיועדות לקהל ער גיל בית־ספר, וגם אז
מותר לתהות מה מעוללים לנוער שלנו עם
„יצירות מופת" שכאלה.

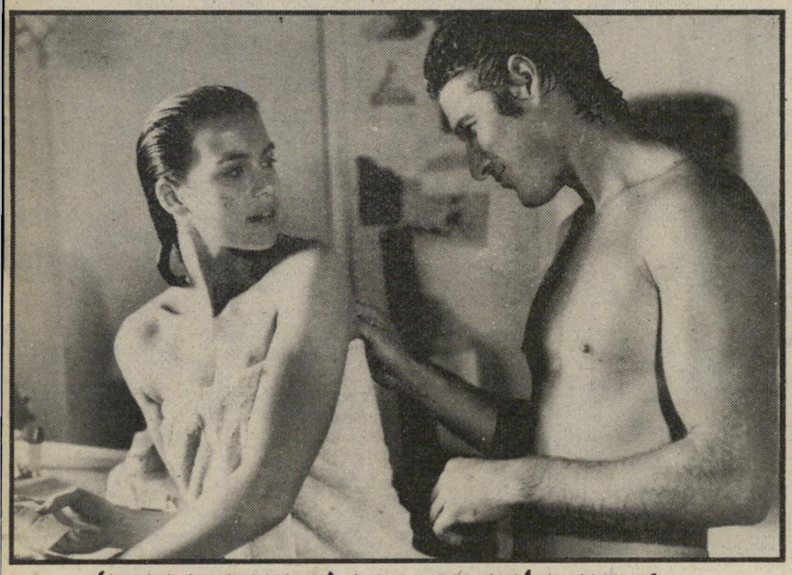
בחינות בגרות התייחס לפחות בקצת יותר
כבוד וסיפטיה לגיבורים הצעירים שלו, ומיכל
בת־אדם, גם אם לא הצליחה תמיד לתת צורה
מוגדרת לזכרונות הילדות שלה, בבן לוקח בת,
שמרה על מידה של תום וכנות, שריברו אל לב
הקהל, ואבן הסרט משך מיספר צופים הרבה יותר
גדול מכפי שהעריכו תחילה.

בין הנסיונות הרציניים יותר, צריך להזכיר את

הרע תשמ"ג * הסרט הרע



3. קללת אנשי החתול (ארצות־הברית)



4. עד כלות הנשימה (ארצות־הברית)

(המשך מעמוד 45)

אות קין של אורי ברבש ואת זוג נשוי של יצחק „צפל" ישורון. שניהם סרטים שהתסריט בגד בהם, גם אם נתן ביטוי לכישרון הבימאים והשחקנים. כביש ללא מוצא של יקי יושע, שהתלבט בין דרמה אנושית לשערורייתיות מיסחרית. הצטיין גם הוא, אם לא בתכונה אחרת, לפחות בהופעתה של ענת עצמון ברמותה של היצאנית.

למעשה, יש סרט ישראלי אחד מאלה שנוצרו השנה, שראוי ממש לכינוי סרט, והכוונה לחמסין של דני וקסמן, שאולי חטא פה ושם, מבחינה דראמתית, אבל הצליח לצייר בצבעים עזים את מערכת־היחסים שבין יהודים וערבים בכפר גלילי קטן. מערכת־יחסים שאפשר להסיק ממנה מסקנות רחבות וכוללות הרבה יותר על המצב הפוליטי והאנושי באזור שלנו. אין זה מיקרה שווקסמן זכה בכל הפרסים החשובים בישראל, וקטף אפילו פרס בינלאומי (חיזיון נדיר לסרט ישראלי), ברדלס הכסף מפסטיבל הסרטים בלוקארנו.

ישועה נוסח הוליווד

מבט חטוף על סירטי היבוא של תשמ"ג מצביע על כמה תופעות כלליות בולטות. ראשית, חלקו של הקולנוע האמריקאי על מסכי הארץ תופח והולך, ולשם ניבטות עיניהם של כל בעלי בתי־הקולנוע בצפיה לישועה. הלהיטים הגדולים עדיין באים מהוליווד והחברות האמריקאיות הגדולות עדיין שולטות בכיפה. מחול־השדים שהתנהל, במשך השנה שחלפה, בין סוחרי קאסטות הווידיאו, כדי לקבל סוכנויות של החברות הללו (מחול שלא הסתיים עדיין, כי כמה מן החברות עדיין אינן מיוצגות) יכול להורות על החשיבות העצומה שמייחסים למוצרים אלה בשוק.

חלקם של הצרפתים, האיטלקים והאנגלים, שהיו לספקי הסרטים העיקריים אחרי ארצות־הברית, מתגמד והולך הן בכמות והן באיכות. את מקומם תופסים סרטים ממדינות אינטלקטואלי בעיצוב, מושך צופים, ופישוטה — כתב־אשמה מחריד ומזעזע נגד החברה הקאפיטליסטית — מגיע לשכבות רחבות של קהל, אז יש עתיד ליוזמות כאלה.

פעלולים ונוסטאלגיה

קולנוע האמריקאי שלטו השנה הפעלולים. ככל שהקולנוע הזה הולך קדימה, דראמה הישנה והמרוחה. תעשיית הקלינקס עשתה בוודאי חיל בעקבות סרטים כמו ששה שבועות, גבר אשה וילד ובמיוחד שולחן לחמישה. ליד סרטים אלה אפילו מאדאם אייקס האגרי, נראה כסמל לאיפוק המסוגנן.

בכל הסרטים האלה שולטת הפשטנות. הדחף החיוני להגיש לצופים רק דברים שנלעסו עד שיצא מהם כל הטעם, והמאניפולציה של הדמויות שאינן יותר מסתם בובות (ואולי זה, בעצם, הקשר עם הנושא הקודם), מבחילים למדי. אבל, מן הסתם, ההצלחה שהיתה לכמה מן הסרטים האלה מבטיחה שנמשיך לראות אחרים מסוגם גם בשנה הבאה.

לא הכל היה אפל וקודר השנה, גם אם הרמה הממוצעת של הסרטים לא היתה מעודדת. בין הסרטים הראויים לציון קטן חלקם של האמריקאים.

בין הסרטים האמריקאיים הטובים של השנה היה ויקטור/ויקטוריה, שהוא ניצחון אישי של הבימאי בלייק אדוארדס, שנגע בנושאים רגישים ולא נוחים כמו הומוסכסואליות וטרנסווסטיזם. הוא עשה זאת בצורה מתוחכמת, משעשעת, קלילה ומסוגננת להפליא. אדוארדס מתגלה כאחד הקולנועים המוכשרים ביותר של יש רושם שהוא מתעייף מן הדמויות האנושיות והוא מחפש לעצמו מוצגים מעניינים יותר. וכך, שתי ההצלחות הגדולות ביותר של השנה, אי־טי ורשובו של הג'דיי, חייבות את הכנסותיהן הפנומליות למחלקת האפקטים המיוחדים ולמחלקת האיפור שלהם. הבובות שכיכבו בסרטים אלה היו מעניינות הרבה יותר מן השחקנים. השחקנים הם הכוכבים המישניים לא רק בשני סרטים אלה. כוכב רעם כחול הוא מסוק, בפולטרגייסט שולטות רוחות רפאים, ובאוקטופוסי נראים בני־האדם כבובות. כדי לא להוכיר את מבול סרטי האנימציה שירד עלינו בקיץ שחלף, שהמושלם בהם, מבחינה טכנית, היה ללא ספק תעלומת הבדולח האבוד, שבו נדמה היה כי היצורים הדמיוניים שהונפשו על המסך, הם בשר־ודם.

במקביל שוקע הקולנוע ההוליוודי בחזרה, ובמהירות מסחררת, לתוך נוסטאלגיה, למלר שנחשבו, לפני כמה שנים, כמעט אכסוטיות בקולנוע, כמו הונגריה, אוסטרליה וברזיל. וזה דווקא לא רע.

כדאי אולי להוסיף, שמפיצי הסרטים העזו השנה, כמה פעמים, לחרוג מן המוסכמות, באורח מפתיע. העזה זאת הביאה אל מסכינו: סאטירה מקאברית שלוחת רסן ם אוכלים את ראול; סרט ספק עלילתי, ספק תעודי, ספק מציאותי וספק סוריאליסטי, כמו היא רוקדת לבדה; דראמה שבה המצלמה העצבנית נרבקת לדמויות העצבניות עוד יותר ואינה מניחה להם לשנייה בשם יום ללא למחיר; וסרט המתכחש בכוונה תחילה לכל המושגים המקובלים של עלילה ומיבנה של דמויות, כמו לולו. חריגים אלה מצביעים, אולי, על מידת היאוש שאחזה בבעלי המסכים הללו, אבל מבחינת חובב הקולנוע, אין ספק שזה חידוש מבורך.

אם סרט כמו דיווה, שהוא בעיקר תרגיל

ככל שהקולנוע הולך קדימה יש רושם שהוא מתעייף מן הדמויות האנושיות ומעדיף בובות ופעלולים

תורכיה נכון להיום

דמה כי ארבעת סירטי השנה, (לגבי שלושת הראשונים אין כמעט ויכוח בין המבקרים בארץ) הם יול, דודסקאדן, הלילה של סן־לורנצו וחוזה השרטט.

יול הוא במידה רבה הפתעה לכל מי שלא עקב אחר התפתחות הקולנוע התורכי (ובישראל קשה היה לעקוב אחריו). זהו סיפורם של המישה אסירים הזוכים לשבוע אחד של חופשה. הסרט מצייר תמונה חריפה ונוקבת של תורכיה היום. תמונה שאין בה שמץ מן המלודראמות הילדותיות שעושים שם בדרך־כלל, או מסרטי התיירות שאותם נוהגים לייצא משם לעיתים. זאת ארץ פרימיטיבית, הנקרעת עדיין בין מסורת עתיקה שאבד עליה הכלח ובין העולם המודרני המציץ אליה מבחוץ. זאת מדינה הנתונה לרודנות פוליטית, מקום שבו מילחמות אתניות משתוללות בדרך קבע והצבא בודק בקפדנות כל מי שנוסע ממקום למקום.

התסריט של אילמז גונאי אינו מתעלם משום פרט, אין הוא מנסה לייפות את המצב או להפוך את דמויותיו לגיבורים רומנטיים הפועלים נגד המימסד. הוא אפילו אינו מזכיר במפורש את הפוליטיקה. עוצמת הסרט טמונה דווקא בכך שהוא מתרכז במצבים אנושיים, בדמויות אמיתיות וכואבות, במצבים שאין מהם מוצא, והוא מציג אותם בעוצמה חזותית בלתי־רגילה.

קשה לדעת באיזו מידה שייך הסרט לגונאי שכתב אותו בכלא ושלח אותו החוצה, או לשריף גרן, שביים אותו לפי הוראות התסריט, אך אין זה חשוב. התוצאה היא החשובה והיא בלתי־רגילה.

בניגוד לגונאי שהיה נעלם עד יול, אקירה קורוסאווה הוא שם מוכר ונערץ על חובבי הקולנוע בעולם כולו. למרות זאת צריך היה אמריקה. המרירות שלו כלפי תעשיית הקולנוע (שזכתה לביטוי בוטה כל כך במהומה בהוליווד) מתעדנת בסרט זה, ובדרך מופלאה יוצרים התפאורה, המוסיקה, המחולות והקצב המיוחד שלו, יחידה שלמה והומוגנית ביותר. זה מה שנהגים לכנות „סרט סרט".

כינוי דומה מתאים גם ל־48 שעות של ואלתר היל, אחד מאותם מותחנים הומוריסטיים, שבהם הפעילות והבדיחות באים זה בעיקבות זה בקצב מסחרר. היל, תסריטאי שלמד את מיומנות העשייה הקולנועית על בירכי סם פקינפה, מחליט כאן, סוף כל סוף, לא להתייחס אל עצמו ואל גיבוריו ברצינות, והתוצאה משובבת נפש, על אף התוצאות הפושרות מבחינה קופתית בישראל. בארצות־הברית זה דווקא היה להיט.

גם בלייד ראנר היה כישלון קופתי בישראל, למרות שהיה מן ההישגים המרשימים של עיר הסרטים בשנה החולפת. מחווה כפולה זאת של הבימאי רידלי סקוט, מצד אחד, לסירטי המתח האמריקאיים של שנות ה־40, ומצד שני לסטנלי קובריק יוצר אודיסיאה בחלל, אמנם צלעה במקצת, בכל הקשור לעלילה עצמה, אולם עיצוב הסרט היה מדהים. התפאורה בסרט אמרה את כל מה שהסיפור לא השכיל לבטא. אם יש סרט המבטא, במלוא מובן המילה, את המשבר „הגיבור מול בובה" של הוליווד, הרי זה הסרט הזה, המתאר עימות בין בני־אדם לאנדרואידים (רובוטים בדמות אנשים).

סרטים מרתקים לא פחות, ואולי אף יותר, סיפקה השנה אירופה. פאולין על החוף הצרפתי, סירטו המבריק והשנון של אריק רוהמר, עסק בנכונות האדם להשלות את עצמו ובהתקשחות האופי עם הגיל. פיצקאראלדו של ורנר הרצוג, הוא כישלון מפואר ביותר של בימאי, המנסה, כמו גיבור סירטו, להפוך את האמנות למטרה בפני עצמה ולהקריב למענה את הכל. בפישוטה, גילמו ילדי רחוב את עצמם בטבעיות ובאכזריות, ששחקנים מיקצועיים היו חוששים מפניה.



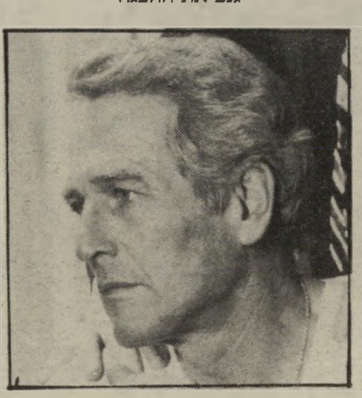
דאסטין הופמן וסידני פולאק ב„טוטסי"
הבימאי הפך שחקן



ראול ג'וליה ב„סערה"
נגב את ההצגה



אדי מרפי ב„48 שעות"
תגלית עם עתיד



פול ניומן ב„סכסך דין"
מזדקן ומבריק



דה־נירו ולואיס מתבוננים בדה־נירו ולואיס ב„מלך הקומדיה"
מלכי הצחוק והדמע

להמתין יותר מתריסר שנים לפני שסירטו דודסקאדן יוצג גם בישראל. סרט מוזר זה, יוצא־דופן וחסר עלילה אחידה (הוא מורכב מסידרת אפיזודות מקבילות), הוא הראשון שעשה קורוסאווה בצבע. הסרט ספק ניאו־ריאליסטי בדרך שבה הוא עוסק בדמויות של אנשים מחוסרי־כל הגרים בצפיפות בשכונת פחונים עלובה (כמו בנס במילאנו), וספק סוריאליסטי בדרך שהוא מעצב את השכונה הזאת, כך שאינה נראית כמו מקום קיים. בתוך עולם זה שייצר בדמיונו, מפגיש קורוסאווה אוסף של טיפוסים שהגיעו לקצה גבול התיקווה. מלבד מעבר לעובדות ההיסטוריות, עובר בסרט הזה הירהור מעורכן מאוד על אנשים ההופכים מהגרים בעל כורחם, על איבים מבפנים, שהם איומים שבעתיים מכל האויבים שבחוץ, על עימות שבין תיקווה לחשש מן העתיד ועל שמרנות הממיטה אסון. על הכל נוסכים האחים טאוויאני את אהבת האדם הטבועה בתוכם. בזכות אהבה זו די שרמות תופיע כמה שניות על המסך, כדי שיתעורר כלפיה יחס כלשהו.

מול חושניות הלילה של סן לורנצו, שבו נדמה כי הנשמה היתוותה את דרכו לא פחות מן המות, הרי חוזה השרטט הוא תרגיל מבריק,



יאדוויגה גאנקובסקה



גרזינה שאפילבסקה

מבט אחר על לסביות



דברה ווינגר



לסלי אן וורן

כישורים לדרמה ולקומדיה

העניין האסתטי והקולנועי עורר הסרט ויכוחים רבים על מסקנתו הסופית של הסרט — אם היא פסימיסטית או אופטימיסטית. מכל מקום, בדודסקאדן ניסה קורוסאווה לומר כי המיפלט היחידי שנותר לאדם מן המציאות העגומה וחסרת התיקווה שבה הוא חי, הוא האשליה, ורק על־ידי שילוב האשליה במציאות, ניתן, לפעמים, להמתיק את גלולת המציאות המרה, כדי שאפשר יהיה להמשיך ולשאתה. מעמדים רבים בסרט נחרטים בזיכרון וקשה להחליט מי הרשים יותר — האב ובנו הבונים טירות דמיוניות באוויר, החכם הזקן המעניק את רכושו לגנב שבא לחמוס אותו, הבעלים המתחלפים בנשותיהם כמעט מבלי משים, או הפקיד האפילפטי המעדיף את אשתו המירשעת החיה עימו, על פני חבריו הטובים המשתתפים בצערו.

אדונים ומשרתים

עם האחים פאולו וויטוריו טאוויאני, ערך הקהל הישראלי היכרות מהנה מאוד בפאדרה פאדרונה. השנה אפשר היה לשוב ולהתפעל מכשרונם בלילה של סן לורנצו, אפוס קטן וללא גיבורים יחידים, שכן כפר שלם מופיע בו בתפקיד הראשי. זהו סיפורם של בני סן־מיניאטו, הנוטשים את בתיהם בשלהי מילחמת־העולם השנייה, כאשר פושטת השמועה שהנאצים עומדים לפוצץ את כל הישוב, ויוצאים ברגל לקראת הצבא האמריקאי המשחרר. במבט ראשון אפשר לחשוב כי אין זו אלא פרשה היסטורית פשוטה. ואכן העלילה נשענת במידה רבה על קורות מישפחת טאוויאני עצמה. אולם שכלתני וגאוני של בימאי בריטי, צעיר יחסית, בשם פיטר גרינאוואי. אפשר לראות בו מותחן על צייר המוזמן להנציח על גבי הגייר את מעלותיה של אחוזה ומגלה תוך כדי כך שבעל האחוזה נרצח. אבל זוהי גם סאטירה שנונה על הבורגנות הכפרית החדשה באנגליה של המאה ה־17. אפשר להבחין בסרט בהרהורים ברורים מאוד על מהות הקולנוע כשפת תמונות, על משמעות האמנות בכלל, כאמצעי לשקף ואולי לפרש את המציאות, על ההתנגשות התרבותית שבין אנגליה ואירופה ומעל הכל, על מערכת־היחסים שבין אדונים ומשרתים.

אין ספק שזהו סרט שצריך לראותו יותר מפעם אחת כדי להכיל את כל מה שיש בו, ורבים התקוממו כנגדו, הן משום שנדרש מהם יותר מדי מאמץ, והן משום שנדמה היה להם כי כל העניין תיאורטי מדי ויבש מדי עבורם.

בכל זאת, נמצא קהל ישראלי לא קטן שנטל על עצמו את האתגר והלך לראות את הסרט במוזיאון תל־אביב, למרות ביקורת עצלה מדי, או מתחסדת מכדי להגות מן הקאפריצ'יו המבריק הזה.

רשימת סירטי השנה, על פי בחירת הקהל היתה שונה לגמרי. בראש הרשימה מתנוסס שמו של אי־טי הכל יכול, שבו הצליח סטיבן שפילברג ללכוד קהל מכל הגילים ומכל הסוגים. הסערה של פול מאזורסקי הוכיחה שוב כי הקהל הישראלי אוהב מאוד להזדהות עם דרמות מישפחתיות, בעיקר כשהן נעימות ומשופעות בדמויות סימפטיות. עוד ברשימה זו — טוטסי של סידני פולאק, קומדיה מבריקה, הנשענת כולה על כתפיו של דאסטין הופמן ונעדר של קוסטה גבראס, עליו צריך להרחיב קצת יותר את הדיבור. גברא גילה בסרט זה אומץ־לב במקום שאין צורך להיות אמיץ. הוקעת ההפיכה הצבאית של פינושה בצ'ילי כבר מזמן אינה בבחינת חידוש, וההתערבות האמריקאית הגלויה בהפיכה הזאת, נחשפה פומבית על־ידי קיסינג'ר שנים לפני שעשה זאת קוסטה גבראס. לכן, כאשר הוא מכה בפינושה ובאמריקאים, אין הוא עושה, אלא את מה שכל ליברל בעל מצפון כבר עשה לפני כמה שנים. אבל הצדקנים הרואגים מאוד ליישר המידות ולדמוקרטיה אצל הזולת, נטלו את הסרט בזרועותיהם ומחאו לו כפיים בקול. כך זה קרה גם בישראל, כאשר רבים מן המוראגים מהמצב בצ'ילה, שוכחים מה מתרחש מתחת לאפם ממש.

בדיחה עצובה

סרטים רעים היו השנה בשפע, מכל הסוגים והמינים, ומתחסדים בנוסח נעדר צוערים בראש. כזה היה האיש בעל העדשה הקטלנית של ריצ'ארד ברוקס, תבשיל מפוקפק שלתוכו הושלכו כל המרכיבים האופנתיים של התיקשורת והפוליטיקה כדי להוציא מותחן משעמם ועצוב. עצוב במיוחד אם זוכרים כי ברוקס ביים פעם את זרע הפורענות ואת המיקצוענים.

התחסדותו של קוסטה גבראס בנעדר מחווירה לעומת היומרנות שלו בעד כלות הלילה, סיפור אהבה בלתי נסבל, מלא הצהרות נפוחות וריקות, שנכשל למרות איב מונטאן ורומי שניידר בתפקידים הראשיים. כישלון אחר הוא סיפור מצחיק על איש עצוב, מלאכת מחשבת של ברנארדו ברטולוצ'י, שאינה משרתת בסופו של דבר שום מטרה וטוחנת מים, תוך העמדת־פנים שיש בה עיסוק בטידור, מצד אחד, ובתסביך אדיפוס, מצד שני.

במערב אין כל חדש הוריד את סיפרו של אריך מאריה רמארק לרמה של סידרת טלוויזיה (וזה אכן מקורו של הסרט) ואילו פאנטסטיקה



סנדרה ברנהרדט ב„מלך הקומדיה"

דמות מפחידה של מזדנבת



מריל סטרים עם פיטר מק־ניקול ב„בחירתה של סופי"

לצאת ממריל כדי להיכנס לסופי

סרטי השנה

(המשך מעמוד 48)

של ז'יל קארל, זיתה אולי־אזורגיה של צבעים מוסיקה, אבל לא יותר מבריחה עצובה בחזית האקולוגית. שם הוא ניסה להצהיר על כוונות [illegible] לכת.

כנהוג בסיכום שנתי זה, לא הנפילות העצובות הן שמעניינות, ואף לא הסרטים הרעים שאיש לא ציפה מהם להיות משהו אחר, אלא דווקא אותן פצצות יוקרתיות, שהכל מצפים להן בכיליון עיניים.

כך למשל, היה גאנדי. כסרט פירסומת לעידוד התיירות בהודו, זה היה דווקא סרט לא רע. כסרט הסברה המעביר מיספר נתונים יסודיים על דמותו של מאהטמה גאנדי, אין אליו הרבה טענות. אולם כל ניסיון להתייחס אל הסרט כיותר מזה, נועד לכישלון. ריצ'ארד אטנבורו מתבונן במנהיג ההודי הדגול כאילו היה אל, ולא בשר־ודם. ולכן הופך הסרט להיות עבודת־אלילים, ובכך הוא חוטא למטרה עצמה, שכן גדולתו של גאנדי היתה דווקא בניצחון רוח האדם, ולא בהפצת תורה מיסטית הנעזרת בכוחות על־טבעיים. לא המאבק של האיש כדי להתגבר על עצמו, לא העוני המחפיר של הודו אשר דירבן אותו בדרכו, ולא הצדדים השנויים במחלוקת באישיותו שהפכו אותה למרתקת כל כך, באים לידי ביטוי בסרט הזה. אטנבורו יצר סרט נקי, מצוחצח, מבריק וסטאנדרטי, שאינו נבדל במאומה (לבד מהתקציב אולי) מסרטים אחרים, שנעשו בהומנה כדי לפאר דמויות הרבה יותר



מיסלצון ב־"תעלומת הבדולח"
מפחידון

מפוקפקות מגאנדי. ככך נעשה לאיש הגדול הזה, שירות רע.

ההתחזות של השנה

התואר "הסרט המרגיז ביותר של השנה" מגיע ללא ספק לכיסופיה של ורוניקה פוס, סירטו הלפני־אחרון של ריינר ורנר פאסבינדר. בין אם סבורים שהילד הנורא הזה של הקולנוע הגרמני, שהלך לעולמו לפני שנה, הוא גאון או רמאי, אין ספק שסרטיו תרמו הרבה לעיצוב הקולנוע הגרמני החדש. אבל, ככל שהתרכז יותר בתיקון פירקי ההיסטוריה הגרמנית המודרנית, כך החלו מתגלות אצלו נטיות מסוכנות. סרט זה, המטפל באמצע שנות החמישים, ובגורלה של כוכבת קולנוע מימי המילחמה, נאראקומנית שהסם צריך להשכיח ממנה את התדרדרות הקאריירה שלה, הוא לכאורה סתם דרמה קולנועית. למעשה, הסרט מציג את פני גרמניה החדשה, כטרף לפי יהודים שואפי נקם. אשר עשו יד אחת עם האמריקאים. כדי לחמוס את כל אוצרות האמנות והממון של הגרמנים, ובדרך זו לשלם להם כגמולם. אף אחד מן התירוצים של פאסבינדר, שהושמעו גם בראיון עם העולם הזה ("זו תגובה טבעית של היהודים אחרי מה שעוללו להם") אינו יכול לשנות את פני המינשר הגועלי הזה, ודווקא משום שהוא בא מצד מי שהיזדהה עם חוגי השמאל המתקדמים בגרמניה. הוא מסוכן כל־כך.

החמצת השנה היא קלקל אנושי החתול של פול שרדר, האיש שרבים סברו כי הוא מן הכוחות האחראים לריענון ולחיוניות חדשה בקולנוע האמריקאי. שרדר, תסריטאי של סקורסזה (נהג מונית) ובימאי בזכות עצמו (כרך למבוגרים בלבד), ניסה לחזור אל הסיגנון שבו הוליוווד עשתה פעם נפלאות — סרטי האימים. סיפורו של אדם ההופך חיה טורפת בכל פעם שהוא מתנה אהבים היה כבר להצלחה גדולה בתחילת שנות ה־40 (בבימוי רוברט וייז) ושרדר חזר לסיפור עם



רוג'ר מור ב־"אוקטופוסי"
בובת־אדם מחזיקה בבובת תמנון



איווק ב־"שובו של הג'די"
חמודון

כוונות להצביע על המשמעות הפסיכולוגית (החיה הטמונה בכל אחד מאיתנו). תחת להותיר לדמיון את החלקים המוזעים יותר של הסיפור, ולעסוק באמת במשמעות המטאפיסית שלו, גולש שרדר לנחלים של דם ולתיאורים ויזואליים מפורטים שבהם נאסטסיה קינסקי ומאלקולם מקראואל הופכים חתולי־פרא לפני המצלמה, ובכך הופכים את הפסדרר־אליזם הזה למגוחך. עם צוות כמו שעמד לרשותו, חייב היה שרדר להוציא משהו יותר מהצגת חרדה רוחה זו.

ההיתחוות של השנה שייכת לעד כלות הנשמה. הגירסה הראשונה היתה מהפכנית, כשז'אן לוק גודאר עשה אותה. מאחר שהבימאי החדש, ג'ים מקברייד, ידוע כמאור גולה בחוגי המחתרת הקולנועית האמריקאית, סביר היה להניח שהחוויה ממתינה מעבר לפינה. אך לא רובים ולא יער. כל המקוריות וההברקות של גודאר נעלמו כלא היו, וזה אך טבעי, כי בינתיים השתמש בהם כל העולם. את מקומם תפס בימוי מסורבל ומיושן, החושף את הסיפור בכל מיגבלותיו האיומות והאופנתיות. ההימור הנכון היחידי בסרט הזה היה ריצ'ארד גיר, נושא חלומותיהן הכמוסים של נשות העולם בכל הגילים. גיר, שכבר סחף לפני כן, השנה, את המלודראמה האמריקאית לשיאים חדים בקצין וג'נטלמן (למרבה המזל. שם ידע הבימאי טיילור האקפורד את גבולות הטעם הטוב), נותן כאן פורקן חופשי לעצמו, משתולל כאוות נפשו, ואינו מתחיל אפילו לגלם דמות של ממש, לא של גיבור טראגי ולא של גבל חביב (שתי אפשרויות שהיו סבירות במקרה זה, במידה שווה). אך נראה כי עיקר תפקידו בסרט זה היה לחשוף את חמודותיו והוא זאת ללא מעצורים.

אורגיה של הלקאה עצמית

ופעות מרשימות לא היו חסרות השנה, לעתים אפילו טובות מן הסרטים שבתוכם שולבו. כך, למשל, רוברט דה־נירו וג'ק לואים, שני טיפוסים מנוגדים ומבריקים באותה המידה, בסירטו המרתק, אבל הבלתי־שלם של מארטין סקורסזה מלך הקומדיה. כך גם פול ניומן במלודראמה המישפטית המוגזמת למדי של סידני לומט, פסק דין. וכמובן, אי־אפשר להתעלם מן הווירטואוזיות המדהימה של ראסטין הופמן, כגבר המתחזה לאשה בטוטסי, היה זה אולי המיבצע המישחקי המרשים ביותר של השנה, דווקא בשל הדיוק, האיפוק והתבונה שבה הוא מטפל בתפקיד כמעט בלתי־אפשרי זה.

עוד אפשר לציין את השחקן הכושי הצעיר בעל הלשון החלקלקה, אדי מרפי, ב־48 שעות. מרפי הוא תגלית השנה מהרבה בחינות, ובכר מצפה לו בשער קאריירה פורחת. יש בהחלט מקום לציין גם את אד הוסקינס, המפתח בסרט המתח הברירטי יום ששי האורור, אישיות המזכירה מאוד, במירצה ובנחישותה, את אדוארד ג'י רובינסון בשיאו.

הופעה אחת העמידה את כל השחקנים האחרים בצל, ולא הותירה אפילו צופה אחד אדיש. הגיבור הזה אינו יפה־תואר, מותר אפילו לומר שהוא מכוער, גוץ, ומתנועע בכבדות, ובכל זאת הוא החמוד, הסימפטי ואולי אפילו האנושי מכל הגיבורים של הקולנוע, השנה. שחקן השנה הוא אי־טי. גם בין השחקניות הרשימה מכובדת מאוד. ג'ולי אנדריוז הפגינה גוונים חדשים ביכולתה המיקצועית בויקטוריה/ויקטוריה. מריל סטריפ נעלמה שוב כדי שסופי זאוויסטובסקה, דמותו הדמיונית של ויליאם סטיירון, תופיע על המסך בבחירתה של סופי, שתי שחקניות פולניות, יאדוויגה יאנקובסקה־ציאסלק וגראציינה שאפולובסקה סייעו בידי הבימאי קארולי מאק לטפל בנושא עדין כמו לסביות מאחרי מסך־הברזל והן עשו זאת ברגישות ובכישרון מפליא. דברה וינגר הצעירה התגלתה כבעלת כישורים דראמתיים וקומיים גם יחד, עם קמצוץ מקסים של אבסורד, בסרטים כמו קצין וג'נטלמן מצד אחד, וסימטת האשליות מצד שני.

בתואר שחקנית השנה נרמה כי החובה להכתיר את ג'סיקה לאנג, ולו רק משום שהצליחה להתגבר על שני תפקידים שמוקשים זרועים לכל אורכם ולצאת בשניהם מנחת. בטוטסי (עבור הופעתה בסרט זה קיבלה אוסקר על תפקיד מישנה), תחת להיות בלונדית יפה וקצת מטופשת — וזה היה קל מאוד במיסגרת הנתונה — היא היתה אשה צעירה, חמה, מלאת ניגודים, החצויה בין קאריירה ורגשות, בין חובות ודחפים. במיוחד בלט כשרונה של לאנג בפראנסס, סיפור חייה האומללים של השחקנית פראנסס פארמר. התסריט חטא בחדר־ממדיות משוועת. כאשר הגיבורה היא קורבן שהכל מתעללים בו. אם לא ג'סיקה לאנג, זאת יכולה היתה להיות אורגיה של הלקאה עצמית של הוליווד, שהיתה מעמידה אפילו את אמא היקרה (על חיי ג'ון קראפורד) בצל. בזכות לאנג הוארו צדדים רבים של הדמות, שהתסריט כמעט שכח אותם. היא העניקה בהופעתה ממדים שונים, אמיתיים ונכונים. עבור הבובה הדוגמנית שתינתה אהבים עם קינג קונג, לפני שנים מעטות בלבד, אין זה הישג מבוטל כלל וכלל.

הופעת השנה

בין שחקני המישנה, אפשר לציין את הופעתו משובבת־הנפש של ראול ג'וליה, כרועה־הצאן הערמומי בסערה. תפקיד קטן שמדרך הטבע נועד לגנוב את ההצגה מן הכוכבים. קשה לא להתפעל משובו למסך של סידני פולאק כשחקן, כדמות האמרגן של הופמן בטוטסי. שיבה שלא נעשתה מרצון, אבל הניבה פירות משעשעים מאוד. אולם עלה על כולם — ואולי זאת באמת הופעת השנה בכל הקאטגוריות — רוברט פרסטון, בתפקיד ההומוסכסואל המזדקן בויקטור/ויקטוריה. פרסטון ראוי לתואר שחקן־המישנה של השנה. אפשר אולי להתווכח ולומר שתפקידו היה כמעט ראשי, אבל אם נקבל את הגדרות הוליווד (גם שם היה מועמד לאוסקר על תפקיד מישנה) אין ספק שזה המקום ההולם אותו. אותה תערובת של פאתוס וליגלוג, של פיקחות שנונה ורגשיות עמוקה, דורשים שחקן בעל כישורים יוצאים מן הכלל, וכל מה שסופר על פרסטון בתיאטרון. אבל לא נראה מעולם בקולנוע (אם כי מהומה בהוליווד רמז לכיוון זה), התאמת כאן.

בין שחקניות המישנה היתה ג'ולי האגרטי הדמות הבולטת ביותר בששיה של וודי אלן בקומדיה סכסית בליל קיץ. למרות שהיתה הפחות מנוסה שבכולם. עוד בלטה סנדרה ברנהרדט המתחילה, שציירה דמות מאיימת ומפחידה באמת של מזרנבת ("גרופי"), בסרטו של מרטין סקורסזה מלך הקומדיה. אולם דווקא לקראת סוף השנה באה התגלית האמיתית, לינדה האנט, שחקנית נמוכת קומה המגלמת את בילי קוואן, הצלם האינדונזי שמנסה למצוא שפה משותפת עם המערב בשנה בצל הסכנה. אין כמוה הראויה להיות שחקנית מישנה של השנה. המתחדרה הקרובה אליה ביותר היא לסלי־אן וארן, הבלונדית הלא־כל־כך מטומטמת מן הסרט ויקטור/ויקטוריה.

הענקים שהלכו

אי־אם־שר לסיים בלי להספיד שניים מגדולי הקולנוע שהלכו השנה לעולמם. האחד, ג'ורג' קיוקור, שהמשיך לעבוד עד יומו האחרון ולמרות גילו המופלג (היה בן 84 במותו) הוכיח שלא נס ליחו, הן בבימוי שחקניות — מומחיותו מאז ומתמיד — והן בחושניות קולנועית. סירטו האחרון היה עשירות ומפורסמות, שהוקרן במשך תשמ"ג. סצינת ההתעלסות של ו'אקלין ביסס בחדר השירותים של המטוס בוודאי לא רומזת על היותו מיושן או שמרני, ואילו מישחקה של קאנדיס ברגן, כסופרת מהוללת ומתוסבכת, ראוי בהחלט להיכלל בין ההישגים של השנה.

השני הוא לואיס בוניואל, אחד הענקים האמיתיים של הקולנוע בכל הזמנים, אדם שבדרכים שונות הצביע על האבסורד של החיים בכל סרטיו, איש שידע להיפטר מכל השגיונות החולפים של הקולנוע, כדי להגיע לשפה הפשוטה, התכלית, המפתיעה והמרתקת ביותר של המדיום הזה, אורייב מושבע של המימסד הדתי ושל כל מימסד אחר שמוכר חלומות באספמיה (לכן פנו לו ערוף גם השמאל וגם הימין), בקיצור, גאון של ממש.

סרטיו האחרונים היו מבטים צוננים, סארקסטיים, של חכם המתבונן באנושות הגועשת, ממיגדל השנהב שלו, כשהוא אומר בגלוי כי בגילו אינו צריך לחשוש ממאומה. אין ספק שאילו היתה בקשתו מתממשת והיה ניתן לו לצאת מן הקבר, פעם בכמה שנים, כדי לרכוש עיתון בקיוסק הקרוב ולשוב עימו אל מנוחת הנצח שלו, יכול היה בוניואל להמשיך ולחייך בסיפוק, כי פני העולם וטבע האדם ממשיכים להיות אבסורדיים כשהיו, מאז ומתמיד.

עדנה ודן סיינרו ■


"כפריס"- מגע זוהר
לטעם הטוב שלך...
תכשיטי "כפריס" מלאכת מחשבת של זהב, יהלומים
ואבני חן אחרות, ישירות משולחן עבודתו של הצורף.
תכשיטי "כפריס" לכל אישה היודעת להעריך יוקרה.
לנוחותכם אולם תצוגה רחב ידיים בו'מוצגים
מאות דגמים של תכשיטים בקשת רחבה של מחירים.
ועכשיו לקראת החגים לישראלים בלבד:
* מתנת חג לנשים: מוצרי
קוסמטיקה מתוצרת Germaine Monteil
על כל קניה מעל 6000 ש'.
* 30% הנחה לקונים ב-3 תשלומים
* 38% הנחה לקונים במזומן.
שעות פתיחה: יום יום בשעות 08.30 — 17.30.
ביום ו' בשעות 08.30 — 16.00
מפרץ חיפה, שד' ההסתדרות, טל. 04-740391
כפריס
תכשיטים שעונדים באהבה

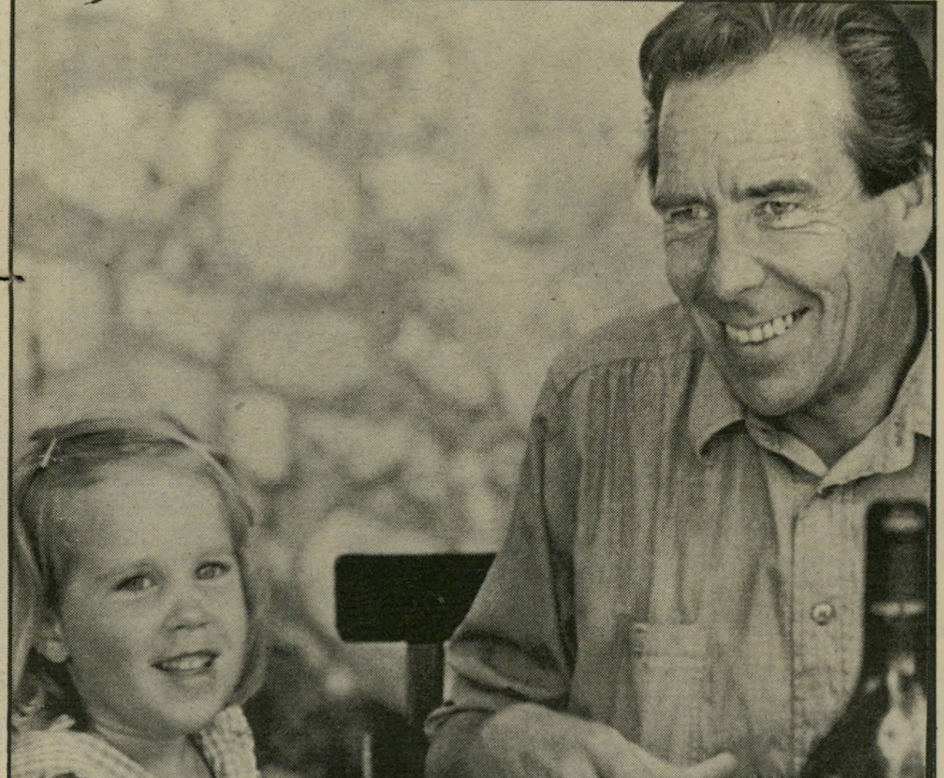
אימפקט

אנשים בעולם



הנסיכה מארגרט: הריקוד האחרון

הנסיכה **מארגרט** היא מומחית להריסת תדמית מלכותית, ומומחית גדולה יותר לבנייתה מחדש. אחרי שהודיעה כי לא תינשא שוב, וכי כל זמנה מוקדש לשרם של ילדיה, **שרה** ו**דייויד**, גם הוכיחה שהיא מתכוונת לכך בכל צינות. היא שבה לכל פעילותיה הרישמיות, במיסגרת קבלות־הפנים של מון־המלוכה. הריקוד שהיא מפגינה בתמונה למעלה הוא חלק מחובה לכתית: ריקוד מסורתי בערב סקוטי שבחסות המלכה, כשבן־הזוג בקילט עיפו על כתפיה.



טוני ארמסטרונג: הדוגמנית הפרטית היא דוגמנית־הבית

רחוק מן הארמון הסוער בילה לו צלם־החצר לשעבר לורד **סנואדון** — הלא הוא **טוני ארמסטרונג ג'ונס**, בעלה לשעבר של הנסיכה מארגרט — בסוף שבוע פרובנסאלי עם אשתו **לוסי** ובתם הקטנה **פראנסס**. טוני, הידוע לא רק בטעם טוב בצילום כי אם גם בטעם טוב ביין, בחר לו כמקום לחופשה את אחוזת וינילור שליד אקס־אן־פרובאנס. אחרי שכני־הזוג ערכו מסע טעימות בין יקב ויקב (ויש הרבה מה לטעום באזור עשיר זה), כיוון את מד־האור שלו לפי השמש השוקעת ב„מידי", ונאות לצלם את בתו בת ה־4 „כמה שתרצה". רק פעם אחת הצליחה לוסי להתחרות בו, כשצילמה את האב ובתו בצילום הנראה כאן.



אלברט מונאקו: החיוך המאושר חוזר לתקנו

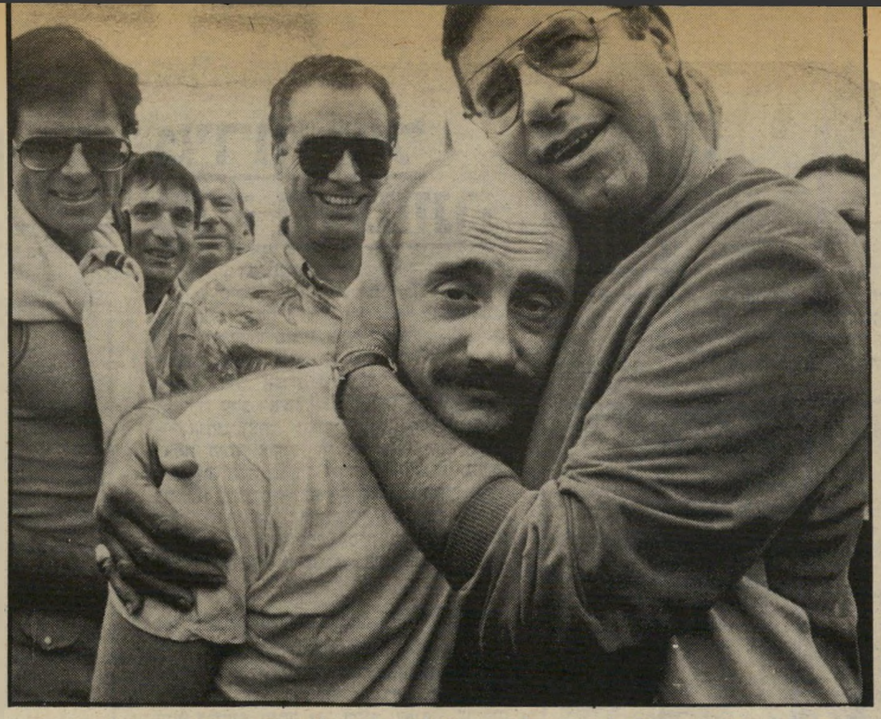
מעולם לא חייך הנסיך **אלברט** ממונאקו כה ארוך כמו בערב שבו צולם . בהתחשב בכל מה שעבר עליו לאחרונה. ב־ספת השמועות המוזרות שהנסיכה **גרייס** לא נפטרה בעצם — הרי כל ההישג נזקף לזכותה של **מישל דאימונד**, גמנית מקליפורניה, שנבחרה על־ידו להיות בת־לווייה לערב־גאלה של תכשיטי ראר. זה היה הערב הראשון שאלברט כיהן כפאטרונו, בלי נוכחות אביו.



מארי אסטריד: נא להכיר, הנסיכה מארי כריסטין

כמה רחוק וכמה נשכח הוא היום הרומן האומלל של הנסיכה **מארי אסטריד** מלוכסמבורג עם הנסיך **צ'ארלס** מאנגליה. מי שהוכתרה כנסיכה העצובה, הפכה לנסיכה עליזה, אשה נשואה ואם מאושרת. בעלה, **כריסטיאן** לבית **האבסבורג**, הנחשב לאחד הנעימים והמוכשרים שבנסיכי אירופה, הביא לעולם, יחד עם אשתו, את **מארי־כריסטין** הקטנה, בת 13 ביולי.

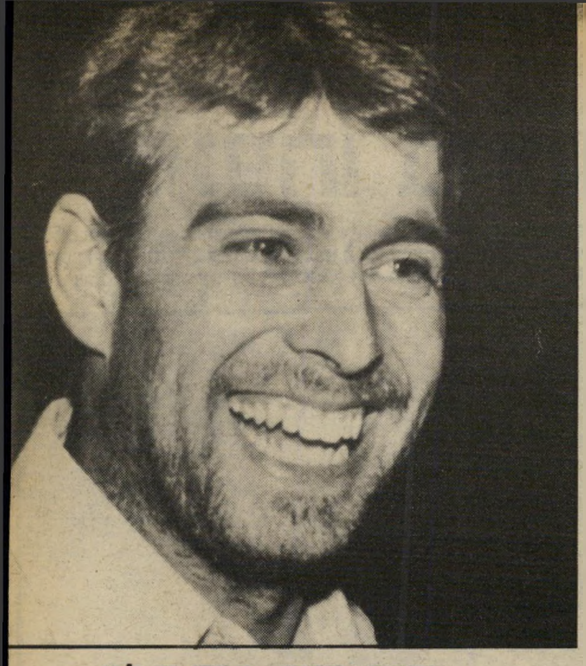
בתמונה זו: אחד הצילומים הראשונים של היורשת. היא מוצגת לפני סבתא ולפני אם־סבתא, הקיסרית **זיטה**, שהיא סבתו של כריסטיאן.



ג'די לואיס: מי מצחיק יותר — הליצן מהוליווד או הבדחן מצרפת?

חיבוק של מצחיקנים מעניק הקומיקאי **ג'רי לואיס** למצחיקן **מישל בלאן**, המופיע לצידו בסירטו החדש, בהפקה של גומון. בשעתו, כשהגיע מלך הקומדיה האמריקאי לצרפת, בפתיחת פסטיבל־קאן, בא עמוס ב־72 מיזוודות, באשתו ובכלבו. מי יודע מה עור היה מביא עימו, אילו ידע שהוא עומד להישאר בצרפת כמה חודשים.

בינתיים החלים השחקן, והפירסום הרב שיש לו בצרפת כיוצר קולנועי רציני ולא סתם ליצן, ניכר היטב בפניו.



הנסיך אנדריו: הגידו כן לקו

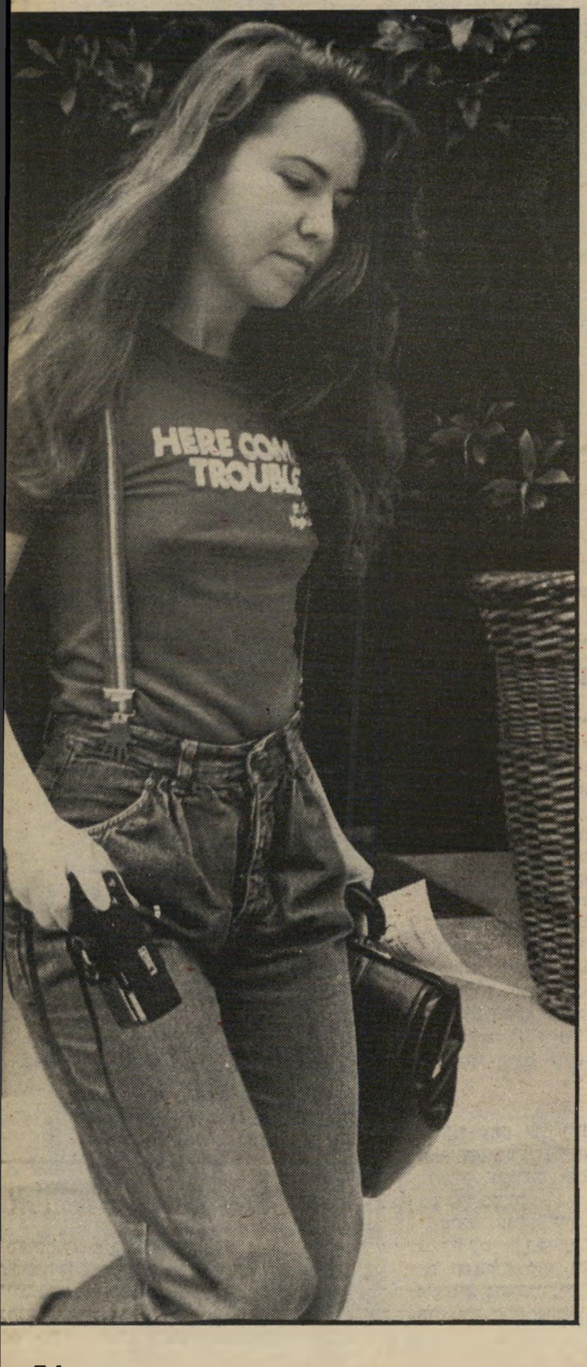
שלוש שנים חלפו מאז החלה פרשת־האהבה הסוערת של הנסיך **אנד** (בצילום החדש ביותר שלו, למעלה) והגברת הלא־מכובדת, לדעת **אליז** השנייה (בצילום למטה), **קו סטארק**.

לאמיתו של דבר, הרבה לא השתנה. אנדריו עשה את עצמו שוכח וברוח. **ק** קו לא אמרה עדיין את המילה האחרונה. בראיון שהעניקה שוב לעיתונות, ט כי בעיניה אנדריו הוא הבעל האידיאלי. הסיבה: הוא „מאוד סכסי".



שני חברים חדשים בליגיון הכבוד

ז'אן טרואסגרוס הוא אחד ממלכי המיטבח הצרפתי. הוא זכה בהערכה גדולה כל־כך, עד שהוענק לו האות של ליגיון הכבוד הצרפתי, על פעילותו המרוממת בסירים הרישמיים של ארמון אליזה. אבל כשהשף רוצה לדעת באמת אם היין הזה או קטיפתי, עגול, חלק, עמוק, פרוותי או יבש כהר־גן — הוא נותן לבעל הריח המנוסה שלו לחוות דעתו. זה האף המהימן עליו.



תחרות היופי בפולין היתה „זולה" ✱ לכתוב שירה זה כמו לחצוב מלח!

לוסי ג'נסון, בתו הצעירה ביותר של הנשיא המנוח **לינדון ג'נסון**, הודיעה כי היא מאורשת **ליאן תרסין**, בנקאי אנגלי, וכי הם יינשאו בסוף השנה או בתחילת 1984. הכלה בת ה־36 היא י"ור הבנק אוסטין, ומנהלת בנק מקומי בטכסאס. טרפין, המבוגר ממנה בשנתיים בלבד, גם הוא מנהל שני בנקים. נישואיה של לוסי ב־1966 **לסטריק נג'נט**, בעת היות אביה נשיא ארצות־הברית, עוררו סערה, אבל גירושיה אחרי 13 שנות נישואין היו שקטים וכמעט חשאיים. ללוסי ארבעה ילדים מן הסיבוב הראשון ולתרפין בן אחד משלו

●●● אחד הסודות המעטים שטרם נודעו בציבור אודות הדמות המפורסמת ביותר בבריטניה, **ליידי די**: הנסיכה היא גם ציירת חובבת. רישום של בנה **ויליאם**, שנעשה בידיה, הוצג בגלריה לונדונית. דיאנה ציירה את הילד על גבי נייר־מיכתבים של היאכטה המלכותית הבריטית, כשוויליאם החל עושה את צעדיו הראשונים בהליכה. הציור הוצג בין 140 ציורים ועבודות של אנשים מפורסמים מאוד, ולא קשה לנחש מי נגב את ההצגה

●●● הכוכבנית **ברוק שילדס** אינה מבקשת כל יחס מיוחד כסטודנטית במיכללת פרינסטון, לכן משתדלת האוניברסיטה להרחיק צלמים ועיתונאים מן המקום — משימה שהיא כמעט בלתי־אפשרית. דבר אחד בטוח: זו הפעם הראשונה בחייה שהגברת הצעירה מחלקת את חדר־השינה שלה עם שתי סטודנטיות נוספות ●●● הפסל האנגלי הדגול **הנרי מור**, שזה עתה מלאו לו 85 שנים, מחלים מפציעה ונעזר בקביים להליכה. למרות זאת הודיע, כי אינו מתכוון לפרוש מעבודתו. הכריז מור: „אין אמן שיכול לפרוש. רמבראנדט צייר עד יום מותו, גם מיכלאנג'לו עבד עד יומו אחרון. אני חושב שגם פיקאסו. אינך יכול להפסיק לעבוד. זה כמו לשאול משורר — אתה עומד לפרוש? כאילו הפסיק להיות משורר בנישמתו" ●●● בפעם הראשונה אחרי 25 שנים פולין בחרה לעצמה מלכת־יופי: **לידיה ואסיאק**, בת 21, פיסיוטראפיסטית משצ'צ'ין. המלכה וכתה בטיול ללונדון, כדי להתחרות על התואר מיס תבל. אבל מנהלת התחרות בלונדון מתחה ביקורת על התחרות בפולין, בטענה שהיו בה יותר מדי ביקיני וריקודים סוערים, שמנעו מן המתחרות להדגים את כישרונותיהן האחרים. אבל בכל זאת תתקבל המלכה הפולנית, שהיא הראשונה מאז 1958, בתיקווה שבשנה הבאה תעשה זאת פולין ביותר הדר וכבוד ●●● **לויזיאנו פאוורויטי** זכה בתואר דוקטור־כבוד למוסיקה מידי הקולג' שבו סיים את לימודיו לפני עשר שנים. קהל עצום שילם בין 25 ו־150 דולר, כדי לשמוע את פאוורוטי שר כמו דוקטור במרכז המוסיקה שליד קנסאס סיטי ●●● גם נסיכים, כמו כוכבות־קולנוע, נאלצים לרדת מהמחלקה הראשונה אל מחלקת־העמך. יורש העצר של הולאנד, הנסיך **וויליאם אלכסנדר** התחיל ללמוד בקולג' אטלנטיק ליד קארדיף שבוולס. הוא יחלק את חדרו עם חמישה תלמידים אחרים, ויקום ב־7 בבוקר, כדי לסדר את מיטתו בעצמו ●●● **אריקה יונג**, מחברת פחד גבהים, כותבת ספר שירה חדש. היא הגדירה בצורה מעניינת את ההבדל בין שירה וספרות: „לכתוב שירה זו חדווה, בעוד שלכתוב נובלה זה כמו לחצוב מלח!"

משהו בחינם

כלום אין בו, בתוך מכתש־הנחושת הישן הזה. סתם עלים יבשים, ארטישוק מיובש, פרג בלי עלים, ענף אורן וקצת שיבולים. צמחים שהתייבשו ונשארו יפים ושהיום, כלומר בימים של סוף הקיץ, אפשר למצוא אותם בכל שדה על־יד הבית של כל אחד מאיתנו.



פשוט אוספים זר גדול, מכניסים אותו לכלי שבדרך כלל אין מה לעשות בו ותולים באיזו פינה ריקה בבית. הנה, תיראו שדברים יפים לא תמיד עולים כסף. בהצלחה.

טירוף של מנה ראשונה

לפעמים אני פשוט מתביישת איך הראש שלי עובד. פעם כשהיו מזמינים אותי חברים לארוחת ערב, הייתי שמחה, קונה פרחים או יין והולכת. היום כשמישהו מזמין אותי לארוחה, אני ישר חושבת אם יצא לי משהו טוב למדור.

כשחברתי, אפרת, מעין־הוד, הזמינה אותנו לארוחת ערב ראש־השנה, ידעתי שכולנו נהנה — אנחנו ואתם. האוכל אצלה תמיד פצצה. באמת היתה ארוחה חגיגית מאוד, עם מפות יפהפיות, המון פרחים ונרות ויין ואוכל מטרף. כדי לא להכניס אתכם להוצאות מיותרות אחרי החג, הנה רק המנה הראשונה שהיא יפה, טעימה ופשוטה להכנה. לפי המנה הראשונה אתם יכולים לתאר לעצמכם איזו חגיגה היתה בהמשך.

ארטישוקים ממולאים בתרד וגבינה

2 קופסות לבבות ארטישוקים. אבל כאן צריך לשים לב כי יש שני סוגים. סוג אחד שנראה קטן ועם חלק מהעלים, והסוג השני שנראה פשוט כמו צלוחית ריקה וזה הסוג שאנחנו צריכים עכשיו.

1 חבילת תרד קפוא לא טחון

2 כפות גבינה בולגרית

2 כפות גבינה צהובה מגורדת (רצוי גבינה חריפה)

קצת חמאה, כף קמח, חצי כוס שמנת מתוקה או חלב, שן שום גדולה וכתושה, מלח, פלפל, ומעט אגוז מוסקט.

מוציאים את הארטישוקים מהקופסה ושוטפים אותם במים. מניחים אותם בתבנית אפיה. בינתיים מפשירים את התרד, מקצצים אותו בסכין, מוסיפים אותו לחמאה שבסיר. מוסיפים את הקמח ומייד אחריו, תוך כדי בחישה, החלב או השמנת. שמים את שאר הדברים, מערבבים ומורידים מהאש. מתקבלת דייסה עבה, שבה ממלאים את לבבות הארטישוקים. את הכל ביחד מכניסים לתנור מחומם ל־20 דקות.

לא להתעצל, יש עכשיו המון חגים ולפחות לאחד מהם מגיעה מנה כמו זו. בתאבון.

משאלה בכותל

חברה שלי, בעלה ובתה בת ה־5, נסעו לטייל בירושלים. בין שאר המקומות הם גם הלכו להראות לילדה את הכותל המערבי. סיפרו לה על הפיתקות שאנשים שמים בכותל וגם היא



רצתה לשים. אבא שלה ביקש ממנה שלא תטריד את אלוהים בשטויות שלה. הילדה נעלבה נורא ואמרה לו בכבי „רק רציתי לבקש ממנו שלאמא שלי תפרח עוד ילדה בבטן."

ילדים זה דבר נפלא והורים זה דבר לא מבין, מה יש לדבר?

בישול לגבר המשוחרר

מי שבורח מפסיכולוגים, הפסיכולוגים רודפים אחריו. לא יודעת מי המציא את האימרה הזאת, אולי אפילו אני בעצמי.

רק בשבוע שעבר כתבתי את דעתי בנושא. העט עוד לא יבשה, וכבר מישהו דופק לי בדלת ומביא לי מתנה, ספר בישול שכתבו שני פסיכולוגים, עמירם רביב ואשר שחם שנצ"א (שלא נצטרך אותם). שמו של הספר הוא „בישול לגבר המשוחרר" וזה כבר עושה אותו מתנה יוצאת מן הכלל לכמה וכמה גברים שהשתחררו לאחרונה.

בעיני זה יופי של ספר, בעיקר מפני שהוא מתייחס לבישול לא כאל מדע, אלא כאל כיף. באותה דרך מתייחסים שני המחברים גם אל עצמם, ואני, כידוע, מתה על אנשים שלא לוקחים את עצמם ברצינות. בקיצור ברוו לכם. הוכחתם לי שאם מחפשים היטב אפשר למצוא גם בפסיכולוגים צדדים יפים.

לפחות מתכון אחד מתוך הספר נראה לי שווה ניסוי. אז בואו ננסה ביחד. לא! לא לבוא אלי, אני אנסה במיטבח שלי ואתם בשלכם.



בצל כבוש

החומרים: 1 ק"ג בצלים קטנים עד בינוניים, מקולפים.
3 שיני שום, 1 כף מלח, 3 עלי רפנה, פלפל חריף ומים.
הוראות הביצוע בלשון הספר:

1. קח קילו בצלים. קלף, נגב את הדמעות, חרוץ בהם חריץ עמוק בעזרת סכין ושים אותם בצינצנת.
2. הוסף את השום, המלח, עלי הדפנה, הפלפל החריף, מלא במים וסגור היטב את הצינצנת.
3. הסתר אותה ל־5 לימים.
4. אכול אחד אחד.

פטנט חדש

מוצר חדש שהגיע אלינו מארצות הברית הוא ספוגית שבתוכה יש סבון קוסמטי. לספוגית צד אחד חלק וצד אחד מחוספס. הצד הרך מיועד



לניקוי עדין של הפנים במים וסבון, והצד המחוספס מיועד (כך הם אומרים) לעיסוי העור, לסילוק נקודות שמנוניות ואפילו לטיפול בפיצעי בגרות.

פיצעי בגרות עוד אין לי, אבל כמאמינה גדולה בשיטה הקוסמטית של מים וסבון, ניסיתי את הספוגית, ולפי הצבע שהיא קיבלה אחרי השימוש בה, ברור לי שהיום אני בן־אדם הרבה יותר נקי ממה שהייתי לפני עידן הספוגית.

סיפור יפה על ציפורים

עם בוא החורף מתקבצות הציפורים באירופה בלהקות, ומתחילות לנדוד דרומה לארצות החום.

השבוע ראינו להקות של דרורים בשמים. שאלתי את בעלי (שהוא הממונה על הטבע במישפחה שלנו) לאן נודדות להקות הדרורים, והוא סיפר לי שהדרורים לא נודדות בכלל. הן גרות איתנו כל השנה. אבל כשמתקרב החורף ומתקצר היום, גם הן רוצות להיות כמו כולם והן מתקבצות להן בלהקות גדולות. אחרי כמה ימים, הן פשוט מתפזרות בשקט בשקט ונשארות בארץ. אולי זה לא סיפור חשוב, אבל הוא יפה ורציתי שגם אתם תדעו אותו.

דניאלה שמי

מרכז הקבלנים קורא לחברין להפחית את מחירי הדירות

מאת אברהם דישון, כתב "ידיעות אחרונות" 7.9.83

אברהם גינדי אומר כן למרכז הקבלנים ומוריד מחירים

עכשיו הזמן

ערבות בנקאית צמודה לכל רוכש!

לקנות דירה!

אברהם גינדי נענה לקריאת מרכז הקבלנים ומפחית את מחירי הדירות באופן משמעותי ביותר.
הנחות ענק עד 1,200,000 שקל לכל דירה. הלואות מכספי חברת אברהם גינדי עד -$50,000 בהחזרי תשלום נוחים.
אפשרות לרכישה בשיטת TRADE IN.

פתח-תקוה

בלב כפר-גנים מבצע ל-5 דירות ראשונות בלבד
דירות דו-מפלסיות עם שפע שכלולים
4 חדרים
מחיר מבצע **$65,000.-**
~~$80,000.-~~

ברח' שפרינצק, (כולל מע"מ ופיתוח).
3 חדרים
מחיר מבצע **$42,000.-**
~~$55,000.-~~

ברח' צירלסון (כולל מע"מ ופיתוח)
3 חדרים + מרפסת גג גדולה
מחיר מבצע **$62,000.-**
~~$73,000.-~~

ברח' חפץ חיים (כולל מע"מ ופיתוח)
3½ חדרים
מחיר מבצע **$65,000.-**
~~$72,000.-~~

ברח' כץ, בנין מפואר בן 9 דירות בלבד.
3 קומות עם מעלית.
4 חדרים
מחיר מבצע **$66,000.-**
~~$76,000.-~~

ברח' בן-צבי, 4 חדרים
מחיר מבצע **$64,000.-**
~~$75,000.-~~

4 חדרים מפוארת + גג
מחיר מבצע **$78,000.-**
~~$95,000.-~~

ברח' עין-גנים פינת כרמלי, 4½ חדרים
מחיר מבצע **$81,000.-**
~~$91,000.-~~

בני-ברק

ברח' השיריונאים (ע"י רח' השומר)
4 חדרים
מחיר מבצע **$69,000.-**
~~$85,000.-~~

נתניה

ב"לב-נתניה" — פרוייקט יוקרתי במרכז העיר
דירות יוקרה דו-מפלסיות, מגרש טניס פרטי ועוד... ועוד...

4 חדרים
מחיר מבצע **$64,000.-**
~~$75,000.-~~

5 חדרים
מחיר מבצע **$73,000.-**
~~$90,000.-~~

ב"גני-ניצה" מול הים
הפרוייקט היוקרתי ביותר הנבנה כיום בנתניה.
בריכת שחיה, מגרש טניס פרטי ועוד...

3 חדרים
מחיר מבצע **$74,000.-**
~~$85,000.-~~

3 חדרים + גג + חדר
מחיר מבצע **$125,000.-**
~~$138,000.-~~

במרכז נתניה, 3 חדרים, חזית (כולל מע"מ ופיתוח)
מחיר מבצע **$53,000.**
~~$62,000.-~~

תל-אביב

ברח' ארלוזורוב 166, בנין מפואר בן 10 דירות בלבד,
4 חדרים וכן דירה + גג + חדר
החל מ- **$125,000.-**
~~$140,000.-~~

ברח' חתם הסופר, בצפון הסולידי בנין בן 8 דירות בלבד
4 חדרים
מחיר מבצע **$120,000.-**
~~$138,000.-~~

ראשון-לציון

ב"גן-הברושים", פרוייקט היוקרה בפינת הרחובות קק"ל-טרטנברג דירות בנות 5 חדרים ב-2 מפלסים ו-7 דונמים גן ציבורי צמוד.

ברח' ירושלים (כולל מע"מ ופיתוח)
3 חדרים
מחיר מבצע **$45,000.-**
~~$54,000.-~~

ברח' קרן היסוד (כולל מע"מ ופיתוח)
2½ חדרים
מחיר מבצע **$50,000.-**
~~$59,000.-~~

ברח' אוסישקין (כולל מע"מ ופיתוח)
3 חדרים
מחיר מבצע **$51,000.-**
~~$60,000.-~~

ברח' הירשפלד (כולל מע"מ ופיתוח)
3 חדרים + חדר
מחיר מבצע **$55,000.-**
~~$65,000.-~~

ברח' פינסקר (כולל מע"מ ופיתוח)
3½ חדרים
מחיר מבצע **$57,000.-**
~~$67,000.-~~

קוטג'ים בגני-איתי
בראשון-לציון הירוקה, ברח' ירושלים — שכונת וילות יפהפיה.
קוטג'ים בני 5 חדרים + חדר טלוויזיה ב-3 חצאי מפלסים.
במקום ~~$125,000.-~~ החל מ- מחיר מבצע **$101,000.-**

המחירים אינם כוללים מע"מ.

סגור במוצאי יום כיפור

משרדנו בלונדון
Morley house 320 Regent st.
London W1 R-5AB Tel. 6361748

אברהם גינדי

תל-אביב	פתח-תקוה	רמת-השרון	ראשון-לציון	נתניה
כנר הסרינה ה באייר 10	חיים עוזר 28	סוקולוב 84	הרצל 62 צמוד לתחנת הדלק סונול	הרצל 18

אברהם גינדי בונה דירות שאנשים אוהבים

נמר של עיר

רומנטיקה גרמנית במיטבה ★ אריק שרון כמבקר
שירה גרועה ★ על „בנו הנפיל" של ב. מורדכי ★
אומרים ישנה ארץ ★ היקום על־פי אלברט איינשטיין

תרגום

הפרח הכחול

חג קטן לספרות המתורגמת ערך המשורר **שלמה טנאי** בקובץ הפרח הכחול*. בקובץ סיפורים מאת הסופרים הגרמניים: **נובאליס, פרידריך דה לה מוט פוקא, ר' וי' פון איתה, את־א הוסמן וה' פון הוסמנסתאל.** חלקו השני של הקובץ מובאת פרשת חייו ומותו של כורה צעיר מפאלון, בשוודיה, פרשה רומנטגלגלה גילגולים רבים בסיפורת הגרמנית. שני חלקי הפרח הכחול מאפיינים את אחד משיאיה של הספרות הגרמנית הרומנטית.

סיפור־הכותרת, הפרח הכחול, הוא קטע

שלמה טנאי – הפרח הכחול, סיפורים מן הרומנטיקה; הוצאת דביר; 208 עמודים (כריכה קשה).

הפתיחה לרומאן היינריך פון אופטרדינגן מאת **נובאליס (פרידריך פון הארדנברג).**

בגלריית הדמויות, שקובצה בקובץ זה, מופיעות דמויות המחפשות אושר, שלמות ושייכות בתוך עולם מתנכר ואכזר. סיפורי הפרח הכחול הם רק קצה קצהו של עידן ספרותי, שניתן למצוא בו מיצירותיהם של סופרים כלודביג טיק, **פרידריך שלאגל, ארנים ברנהם, ג'ין פאול (ג'ין פאול פרידריך ריכ'ר)** ואחרים.

המאחד את סיפורי אנתולוגיה זו הוא המיסתורין. כבר בסיפור הפתיחה אונדינה של **פוקא** — סיפור שהוא כבחינת מגילת־מכאובים של הנשמה — מוצגת הרומנטיקה הגרמנית במיטבה. מושג האונדינה בא מהמיתולוגיה היוונית. המשמעות הלאטיית של אונדה היא גל הנוצר כשהרוח מניעה את המים. אונדינה היא אשת־מיסתורין, מעין נימפה השואפת לזכות בנשמה בזכות אהבתה לאדם. אגדה זו חוברה בשנת 1811, ובה זוכה אונדינה בנפשה רק אחרי שהיא נישאת לאדם ויולדת לו ילד, או כמאמר הסיפור: **בת־גל עלתה מגיא עלטה / לחפש את אושרה בעולם! / בים הגדול אותו היא מצאה / ולעד לא תחזור מן הים!**

אחרי שהיא מגלה תושייה, מגיעה אונדינה לנישואיה עם **האביר הולדברנד**, ושני בני־הזוג עוברים להתגורר בעיר. האודיסיאה שלהם נמשכת, כשהם עוזבים את העיר ועוברים לחיות בטירת רינגשטאטן ואחר־כך לווינה. אונדינה נשמטת לגלי הדנובה, וליבו של הולדברנד נשבר היא חוזרת, הוא מת וניצוץ של רגש צומח בקירבה: **בכיתי אותי למות! אמרה לכמה משרתים...** ובסוף המר: **גם לאחר שנים זומנים היו תושבי הכפר נוהגים להראות את הסלע, והיו דבקים בסברתם, שזוהי אונדינה האומללה, הרחוייה והמגורשת. שבדרך זו היא מחבקת עדיין בזרועות אוהבות את אהוב־ליבה.**

הסיפור אגדת ורדינה ויקינתון מתוך השוליות מסאיס. מאת **נובאליס**, בוחן באגדה זו את תפיסתו את הרומנטיקה של הטבע, עם בחינתו את אחדות האדם והטבע. בסיפור זה של נובאליס, אפשר לחוש את אותו אידיאליזם מאגי ששורשיו בפילוסופיה הסובייקטיבית של פיכטה. נובאליס מציג את הטבע ככיסוי לחייהייצר הפנימיים.



סופר נובאליס
ורדינה ויקינטון



סופר את־א הוסמן
עד המוות המר

כבר פתיחת הקטע מעידה על כיוונו: **לפני שנים רבות, הרחק־הרחק בארץ מיזרח־השמש, חי לו איש צעיר לימים... הוא יקינתון**, ובין העלמות היתה: **אחת נפלאה למראה. יפה כתמונה. צבעה כצבע הדונג הבהיר... היא ורדינה.** יקינתון יוצא למסע לארצות רחוקות, בעוד ורדינה מסתגרת בחדרה, עד שהוא מגיע אליה — אל הבתולה השמיימית.

פרשה ספרותית מרתקת מתרחשת בחלק השני של הפרח הכחול, הלא הוא גורלו ומותו של הכורה מפאלון. בחלק זה מביא טנאי חמש יצירות, שכולן עוסקות בגורלו ובמותו של הכורה מפאלון. מקרה זה הוא מקרה נדיר, שהתרחש בשוודיה לפני כ־200 שנה, כאשר כורה צעיר, שנקבר במפולת מיכרה, נמצא כעבור 50 שנה, כשהוא חנוט. תגלית זו היוותה מקור השראה לסופרים ומשוררים גרמניים רבים, שעיבדו

תולעי תרבות

גם לימין יש משורר

לא אלמנים השמאל, השירה ושפיות־הדעת בישראל המוציאים, זה יותר משנה, את מרתם כנגד מילחמת לבנון. על שתי אנתולוגיות שירה, המחזות נגד מילחמת לבנון, מאות שירים שפורסמו במוספים הספרותיים ושאר מחאות מילוליות — הגיעה סוף־סוף התשובה הספרותית מהימין.

קובץ שירים, המודפסים במכונת כתיבה, תחת הכותרת שלג על ארזי הלבנון מאת **שלמה חזן*** הגיע באחרונה לידי. וזו תשובת הימין לשירת השמאל, בעידן **שאורי צבי גרינברג** מת, ואין לימין משוררים אחרים.

במיכתב מטעם שלמה חזן, שליווה סיפרון זה, כתב אלי חזן, בין השאר: **הספר הינו תגובה נגדית לכל אותם פרבני שירות. אני בטוח שדמעם יהיה לך יותר ישר אינטלקטואלי כדי לבקר את הספר בעין אובייקטיבית. ב־22 ביוני נערך ערב שירה לכבוד הוספת הספר במסגרת היקב. ובו אמר ח"כ מיכה רייסר: „הערב נערך במסגרת היקב מאחר שזהי מטרתו של היקב — לטפח את התרבות הלאומית וליצור תנאים שיביאו לטיפוחם של משוררים מוכרים ואמנים לאומיים. ואולי בעוד שנים אחדות יהיה לנו ביאליק נוסף".**

אלא שמהקובץ שלג על ארזי הלבנון לא יקום „ביאליק נוסף", וגם לא „אורי צבי גרינברג נוסף". מהקובץ שלג על ארזי הלבנון קם גראפומן נוסף.

חרוזיו של שלמה חזן אינם שירים, אלא בליל סיסמות, הלקוח מתוך דיבריהם של הנחותים יותר בין מנהיגי חירות. כבר בתשובה לכותרת למה של"ג משיב חזן: **ולא יהיו עוד קטידשות? / ולא נשהה עוד במיקלטים?... הכותרת הבאה** מילחמת העם, מבהירה: **אין מילחמה שלהם, / ומילחמה שלנו. / המילחמה היא מילחמת העם...** אלא שהמחבר לא טרח להסביר לקוראיו, כיצד זה, ששרים רבים כל־כך בממשלות הליכוד לא שירתו מעודם כצה"ל? את ה„שמאלניים", שכבשו עבור חזן וליכודו את הלבנון, הוא מכנה **מרעילי הבאריות.**

האמת היחידה והלא מחמיאה בסיפרו של חזן, היא תחת הכותרת עם ישראל, חריזה הנפתחת **באנחנו עם הנשען על הרבו... אנחנו עם המיסר את עצמו / בעוד העולם מלקה אותו...** חזן מעניק גם בסיפרו, תחת הכותרת עוד טרם יבש הדם, חריזה לשותפי הליכוד בארץ־האריות: **עוד טרם יבש. / דמו של בשיר / ובבר בגד בו / אמין אחיו...**

האידיאולוגיה של הליכוד מעבירה את תחומי חרוזיו של חזן מלבנון לשומרון, בחריזה ושבו בנים לגבולם, והוא חוזר באיוולתו: **דיר בלוט היא עוד נקודה בשומרון. / כיום יושב שם בפר**

שלמה חזן – שלג על ארזי הלבנון; אין שם הוצאה; 38 עמודים (כריכה רכה).



השר אריאל שרון

ירושלים, י' סיון תשמ"ג

שלמה היקר שלום,

קבל נא את ברכתי לרגל הוצאת ספר שיריך. טוב וחשוב
אחד, שיש הקמים לתת ביטוי לאומי למאבקנו למען שלום ובטחון, מול
גלי התעמולה וההרס העצמי שיש המנסים להציף בהם אותנו.

מלחמת שלום הגליל, מלחמת מגן צודקת, הביאה להרס
תשתית המחבלים בדרום לבנון, ולגירושם על בסיסיהם ומפקדותיהם
מביירות.

שום תעמולה עוינת לא תצליח לטשטש עובדה זו.

אני מאחל לך שנים רבות של יצירה פורייה.

בברכה

אריאל שרון

מיכתבו של אריאל שרון
כאן לא יצמח ביאליק

לפחות, שירה, אשר אינה מבוה לחלוטין עיסוק תרבותי זה.

כמעט שכחתי להזכיר מיכתב. המופיע בעמוד הראשון של קובץ זה, ובו ברכות למחבר מטעם השר בלא תיק **אריאל („אריק") שרון**, המאחל **למחבר שנים רבות של יצירה פוריה** ושאר הערות המעידות על כך שמהיום שבו נלקח **ערבי / ומחר יהא לצידו גם ישוב עברי. / הישוב העברי יהיה מעל הכפר הערבי...** יחזן, שב מייד ללבנון, ופותר את ועדת־החקירה בעניין צאברה ושאתילא **כבביה לדורות.**

וכך ממשיך חזן את סיסמות הסרק של מילחמת־הלבנון, שחדלו לעמור במיבחן כלשהו של היגיון, תוך יומרה לחרוז אותם ולכנותם **„שירים"**, וזאת מבלי שניתן בחוש ראשוני לאותו גיבוש מילולי שנהוג לכנותו שירה.

אם זו התרבות הלאומית, שלה מייחל ח"כ **מיכה רייסר**, הרי יש לימין הישראלי בעיה. מתוך האותיות של שלמה חזן לא יצמח ביאליק. כלום לא יצמח כאן. עדיף שח"כ רייסר יישחד בכסף כמה משוררים, מיקצועיים לפחות, היושבים על הגדר האידיאולוגית, והם יספקו לו, משרון תיק הביטחון. הכניס זה למיסגרת עיסוקיו גם את העיסוק בביקורת השירה. הייתי סקרן לקרוא ביקורות של שרון על השירים נגד מילחמת־לבנון. אבל בינתיים הוא מסתפק בביקורתה של שירה גרועה מאוד — שירתו של שלמה חזן. ששום „יושר אינטלקטואלי" בבקשתו, אין בכוחו להעניק מילת הלל אחת לתמלילו.

סיפור מציאותי זה, איש איש על פי סגנונו ותפיסתו.

בהזגו הנדיר, מביא, בעמוד אחד, גוטהילף היינריך שוברט, את גירסתו למעשה, גירסה המסתיימת כך: ... **וביצד לאחר 50 שנה, בחתונת־הכסף, נמצא החתן הצעיר קפוא וקר עלידי הכלה הזקנה והאפורה, ואהבה חמה בלבה.**

בקסמי המיכרה של נובאליס, שהוא קטע מתוך היינריך פון אופטרדינגן, נלכד המחבר באווירת המיסתורין, של אותה אהבה שהתממשה 50 שנה אחרי מותו של אחד מגיבוריה, מבלי שנפגמה כהוא זה. בסיום אומרת האהובה הזקנה: **מה שהחזירה האדמה פעם אחת היא לא תמנע מאתנו גם בשנית... בעודה מתרחקת והוספת רק עוד פעם אחת את סניה.**

את"א הופמן בהמכרות אשר בפאלון, מטפל בפנטסטי שבסיפור זה, בניגוד שבין החתן הצעיר והחנוט ובין כלתו הזקנה. הכלה הזקנה מחבקת בידיה את חתנה הצעיר, ונופחת את נישמתה על גוויתו הקפואה. הופמן מסיים את סיפורו: **בכנסיית־קוסאברג, במקום שבני הזוג צריכים היו להינשא בי לפני חמישים שנה, ניקבר אפרו של הצעיר ועמו — גופתה של כלתו הנאמנה לו עד המוות המר.**

גירסה נוספת, הפעם תיאטרונית, היא המיכרה אשר בפאלון, מערכון בחרוזים מאת המחזאי **הוגו פון הופמנסתאל**. בגירסה זו מחזיר הופמנסתאל את החנוט לחיים כדי שאהובת נעוריו, תלך אחריו ותצטרף אליו בדרכו, בנהר הנצח: **יקרה אשר יקרה לי — לא אמות, / חוק העולם הזה — בי לא נוגע.**

הפרח הכחול הוא פנינה ספרותית. בסיפורי המכרה אשר בפאלון, ניתנת לקורא הישראלי, לראשונה, האפשרות לעקוב אחר מקור עלילה אשר שימש בסיס לווריאציה ספרותית רומאנטית.

אחרית דבר של שלמה טנאי, בהירה, מביאה את המקורות, אינה מתפלספת איתם ומסייעת לקורא בפתיחת הצוהר למתכונות הספרותיות שהביא בקובץ זה.

היה מעודד אם שלמה טנאי היה ממשיך במיפעל זה, של חשיפת רסיסי הספרות הרומנטית הגרמנית לקורא הישראלי. תרגומיו של טנאי נקיים ובהירים. הוא מצליח להתגבר על מלכודות התרגום מגרמנית לעברית, והוא מעניק מריגשת המשורר שלו לצירופים הלשוניים השונים והרומנטיים המובאים בהפרח הכחול.

הקובץ מומלץ לאלה המוכנים להיכנס להרפתקה ספרותית מרתקת, שונה לא במעט מהיצע מדפי הספרות העכשווית. הספר גם מעוצב כהלכה. אותיותיו בהירות, והנייר מעולה.

עיון

מחלום למציאות

באחרונה ראה־אור עוד ספר־מחקרי, העוסק בפלא של תחיית לשון הספרות העברית. הספר מחלום למציאות מאת **טובה בוחן*** בוחן את השתקפותה של ארץ־ישראל בספרות ההשכ־



* *טובה כוהן – מחלום למציאות – ארץ־ישראל בספרות ההשכלה; הוצאת אוניברסיטת בר־אילן; 269 עמודים (כריכה קשה).*

לה. אותה ספרות של עם בלא ארץ, ספרות אשר באמצעים שונים תיארו סופריה ארץ, שלא ראו מעודם.

כבר במבוא בוחנת כוהן את המהלך מ„ארץ־ישראל של מעלה" ל„ארץ־ישראל של מטה". המהלך שהפך את ארץ־ישראל של מטה לתפישה המרכזית ביחסו של העם למולדת שממנה גלה. מהלך שנעשה בחלקו בהשפעת הספרות האירופית, הלאומית והרומאנטית. חלק מאותה כמיהה, שהניבה תיאורים ספרותיים, מקורה במשכילי־ליטא ואחרים, שהוליכו את בניית תדמיתה התיאורית של הארץ בעיני אלה שלא ראוה.

בפרק הראשון בספר מביאה כוהן את מליצת ישורון למשורר **שלמה לויזון**, הבולטת בתפיסה מהפכנית של ארץ־ישראל־של־מטה, על נופיה ויסודות הגיאוגרפיה שלה. לויזון שילב את רוח המיזרח, המשתקפת מתיאורי התנ"ך, בסיפורי־מסעות של נוסעים לא יהודיים. בתיאוריו מצליח לויזון לתאר את החמסין, מדבריות לוהטים, עצים מצלים, גאות הירדן, גבהי הלבנון ושאר נופי ארץ־ישראל, שחלק מתיאוריהם נלקח מתיאורים קיימים. תיאורי ארץ־ישראל במליצת ישורון, בולטים בניסיון ליצור תיאור ריאליסטי, השאוב ממקורות מדעיים, שאליהם הגיע לויזון.

פרשה מרתקת של תיאורי־ארץ־ישראל קיימת בסיפורי **אברהם מאפו**, כנושא הפרק השני בסיפרה של כוהן. פרשיה שעליה עמד כבר **פרופ' דן מירון** בסיפרו בין חזון לאמת. אלא שמאפו תירגם לא במעט את נופי ליטא, והעתיקם לארץ־ישראל המתוארת בספריו. כמאמר **י. צינברג** בתולדות ספרות ישראל, שתיאר את מאפו: **הוא ישב על הר אלבוסט דימה בנפשו כי יושב הוא על הר הזיתים; סלובדוקה על סמטאותיה המזדהמות וקבצניה הקרועים ובלויים, נתגלגלה בדמיונו לעיר ציון כלילת יופי...**

יחד עם זאת, מנתחת כוהן את תיאורי מאפו ברומאנסים שלו מתקופת התנ"ך, שבהם תיאר לא פחות מעשרה מקומות בארץ: בית־לחם, הגליל, ים־המלח, גאון־הירדן, ירושלים, הכרמל והלבנון, תוך שהוא מתבסס על תיאורי לויזון בסיפרו מחקרי ארץ, תיאורים אשר שילב בלשון התנ"ך. כוהן אף ממחישה בטבלות מירכזיים של תיאורי מאפו למקורותיהם וניתוח התפלגות מקורותיהם.

בפרק השלישי בוחנת טובה כהן, בבקיאות לא מבוטלת, את תיאור ארץ־ישראל בשירת ההשכלה, החל בשירי תיפארת של וייזל ועד ניר דויד **לשלום הכוהן** (... **ויהי עוד כיברת הארץ לבוא אסרתה / היא בית לחם, ושם אבן גדולה למראה עין / מצבת קבורת רחל אם הבנים נאהבת...**).

התקדמות ביכולת התיאור השירית והנופית ניכרת בשירי **מיכ"ל (מיכה יוסף לבנזון)** ויל"ג (**יהודה לייב גורדון**), כאשר הבולט הוא **יל"ג**, שכמה משיריו מתרחשים בנופי ארץ־ישראל, ביניהם: בין שיני אריות וצדקיה בבית־הפקודות. יחד עם זאת, ג'ין להתעלם מהשפעת הנופים האירופיים על תיאורי ארץ־ישראל. את אהבת דויד ומיכל, פותח יל"ג בתיאור: **על אדמת בנימין בעיר גבע / שם שאול המלך אוהב לשבת; / וייפה הכריה על אחת שבע / בחרשת אמן ומעשה מחשבת...**

טובה כוהן עורכת השוואות בין תיאורי ירושלים ובית־לחם בספרות ובשירת ההשכלה, בין מאפו ויל"ג, תוך הדגשה שיל"ג אינו משתמש במקורות המשקפים את הריאליה. יחד עם זאת, מתייחסת כוהן לאלמנטים מתוך הצומח של ארץ־ישראל, שבעת המינים, ושיבוצם בשירת ההשכלה, כמאמר שלום הכוהן: **שם תאנים ורימונים מלאי עסיס... פרחים ושושנים...**

הפרק הרביעי עוסק בנושא המציאות הארצישראלית בספרות הלא־בדיונית בווילנא. כוהן מתארת וממיינת תיאורים אקטואליים של ארץ־ישראל בעיתונות של וילנא, שינוי בנוסחי התיאור של הארץ, החל אחרי פירסום ספר המיכתבים הנודע של **ר' מורדכי אהרון גינצבורג**, דביר (1844), שהשפיע על תיאורי **אברהם מאפו** ו**קלמן שולמן**.

בתי־פרק העוסק בעיבודים של סיפרי המסעות בעברית, כותבת כוהן על עיבודי קלמן שולמן, בעיקר סיפרו הליכות קדם ובשולמית.

לסיכום, מחלום למציאות אינו ספר מחקרי העשוי להפוך רב־מכר, שכן הוא מתמקד בנושא האהבה האמיתית לסיפורת העברית החדשה ושורשיה, מה שעדיין אינו מרגש את הציבור הרחב, המתעלם מהשורשים והבסיסים של הסיפורת העברית החדשה. מחלום למציאות, הוא אחד מאותם סיפרי־מחקר בסיסיים, שבלעדיהם אי־אפשר להעריך נכונה את הסיפורת והשירה העבריים העכשוויים.

תפוח־עץ רקוב

מי שחשב, לתומו, על כך שבספרות ובשירה הישראליים תמו כבר כל התקדימים האפשריים עשוי לתמוה למראה קובץ צנום, שראה־אור בהוצאת יחידי בשיתוף עם אגודת־הסופרים. הקובץ מופיע תחת הכותרת ב. מורדכי – ילקוט שירים*. עם ריבוי מבוא וביבליוגרפיה מאת **אורציון ברתנא**. תחת אותה כותרת פורסמו בעבר יצירות מאת: **יהודית שטיינברג, אלישבע אברהם ש. לונסקי, דויד פרישמן, יצחק שמי, אביגדור המאירי, אדרון ראובני** ועו רבים וטובים.

קובץ זה הוא בבחינת שיר־הלל לגראפומן בשם **ב. מורדכי**, אשר עד להופעת הקובץ אי לא החשיב את שירתו. את הקובץ ערך בנו, שהוא מעין תפוח, שנפל לא הרחק מן העץ, **אורציון ברתנא**. כותב הבן על אביו: **בכר בסקירה ביוגרפית של סיפורי השירה שכתב בולטת עוד הפסקתה להיערכת מקומה של שירת ב. מורדכי בשירה העברית החדשה**... קביעה, שאיש לא ידע עד לאותו רגע, למעט העובדה, ששירה זו מקומה בפח־האשפה של השירה העברית.



סופר ברתנא
גרפומאניה תורשתית

וכך ממשיך הבן, אורציון, בשיר ההלל והניתוח לשירת האב מורדכי, עד לקביעה המהממת: **שירתו של ב. מורדכי היא פועל־יוצא של הסטעל הציוני במאה ה־20**... מוזר לגלות בסידרה — שעדיין לא הביאה לקט משירי **אלכסנדר פן**, ורבים וטובים אחרים — ויכולני חריזה כאלה של ב. מורדכי, בליווי שיר־ההלל של בנו.

שירת האב, המובאת בקובץ, היא בבחינת בדיחה שירית. בנוסח של גראפומני תקופת ההשכלה: **לאן. עצים, תשליגו. האבן, מה תדמיעי?**... או: **אך אחי הקט יכבה — בביו יגדל בפליים**... או: **שימי, אחות, ידך על ליבי, פיגרי הדלתות מעל לפח העשן**... או **עד ירד אזר ליל על גלבוע. אור הפלאים שבעלטה**... ושאר אינפלנטיליזמים שידיים כהנה וכהנה, שגם בינת הבן לא עמד כוחה מלסלקם משירת אביו.

האב, שאינו שם סכר למילותיו רבות השיעמום, אינו שוכח לבנו אורציון את „גאולתו" השירית והמיוחדת בקובץ זה, על חשבון כספי הציבור, ומכתירו בתואר „גפיל", בשירו בני הנפיל, והוא כותב: **בני הנפיל מדביא את השמש / מבין הכרצים. / הוא פורש עלינו את הריקע. / להחיות את הזרוע.** אכ גם זה מוסר אבות גראפומנים לילדיהם הנפילים, הנופלים כתפוחים ליד עץ הריקבון הספרותי הז

כך נמשכת ומשתרעת לה הגראפומניה השירית של ב. מורדכי, המובאת באמצעות בנו אורצי ברתנא, על 116 עמודים, שבהם אין למצוא ולו אף שורת שירה אחת, שתצדיק הוצאת קובץ ז על חשבון אגודת־הסופרים.

בעוד שקבצים קודמים, שראה־אור בעבר בסידרה זו, היו רצופים לעיתים בעשרות עמוד ביבליוגרפיה ומאמרי הערכה על המופיעים בהם, הרי בקובץ זה מספיקים לכך שני עמודי הבולטים במאמרי ההערכה, שנכתבו אי־פעם על ב. מורדכי, אלה המאמרים של **שמואל זרומו** בליטעראריש בלעטער שראה־אור בוואר־שה, בשנת 1929, ורשימה של **ז. סיגלוביץ** שפורסמה בדער מאמענט, גם כן בוואר־שה, 1930.

בעצם הופעת קובץ זה יש משום מאבחן לשחיתות ספרותית ולנפוטיזם רקוב, המאפשרים לב שהפך מושך־חוטים באגודת־הסופרים, לקדם את אביו, שבצדק, לא נחשב מעודו למשורר, ולו א מהשורה האחרונה בשירה העברית.

מי אמר שכלו כל התקדימים האפשריים בספרות ובשירה העבריים?

* *ב. מורדכי – ילקוט שירים; עורך: אורציון ברתנא; יחדיו בשיתוף אגודת־הסופרים; 18 עמודים (כריכה רכה).*

מדע

$E=MC^2$

באחרונה החלה הוצאת הספרים מסדה בפירסומה של סידרת ספרים העוסקת במדע, תחת הכותרת ספריית תוכנה, שהיא הסידרה המרתקת ביותר המצוייה כיום בעברית על נושאים מדעיים. במיסגרת סידרה זו ראה־אור, באחרונה, סיפרו של **ניגל קולדר** היקום על־פי איינשטיין*.

הספר נפתח בפרק סופה קוסמית, המוליך למסקנה, לאור מימצאים אחרונים של המדע בחלל, בדבר נוסחתו של **איינשטין**, **הנוסחה שלו $E=MC^2$ אשר עדיין מפתיעה ומסחידה שבעים שנה לאחר שנכתבה.**

בפרק השני ממשיך קולדר בבחינת נוסחתו של איינשטין, באמצעות הצגת נושאים של תנועה במהירות גבוהה, המשנה את האנרגיה הגלוייה של גופים, ומסקנתו הבסיסית של איינשטין, שהאור חייב להיות כבד.

סיפרו של קולדר בוחן את תורתו של אלברט איינשטין, לאור גילויי המדע השונים, כולל תצלומים נעים מן החלל, המאמתים בחלקם את הפלא של הבנת וניסוח מצבים אלה על־ידי האדם.

* *ניגל קולדר – היקום על־פי איינשטין; הוצאת מסדה – ספריית תוכנה; 204 עמודים (כריכה קלה + רישומים ותצלומים מבהירים).*

קולדר בוחן את המצב שבו יש לכל חומו אנרגיית־מנוחה אדירה, והאופן שבו משחררי השמש את אנרגיית־המנוחה, והפצצור הגרעיניות המשחררות אנרגיות דומות על־פנ כדור־הארץ.

בפרק שעונו של איינשטיין מבהיר קולדו את נושא שינויי הסדר באטום, שינויים היוצרי אור בעל אנרגיה אחידה, והאופן שבו גילו איינשטיין את עובדת מורכבותו של האו מחלקיקים. קולדר מנתח את תחזיתו ש איינשטיין, כי שעונים יופעלו בכוא היום על־יד תנועה, וכוחות הכבידה.

נושא איינשטייני נוסף, הנבחן בספר זה, הו חוסר־המישקל, וההשפעות של תהליך נפילו כדור־הארץ במרחבי היקום והשפעתו על החיינ שהוא נושא בנפילתו. מאותה נפילה, מולין קולדר את הקוראים אל הנושא קליפות הזמן העוסק בהבדלי הקצב בין שעונים אטומיים הפועלים על פני הקרקע ואלה הפועלינ במרומים. ועוד מספר קולדר על הדרך המוליכו את החורים השחורים, שהזמן שלנו אינו נ בשוליהם.

בפרק השמיני סוקר קולדר את העתיז וכיווניו, את תהליך הסטת הכוכבים במסע בעתיד, דרך תהליך כיפוף מסלולי האור, תוך בחינת אותה כבידה המעקמת את המרחב הגדרות, שאיינשטיין היה חלוץ פיענוחן וניסוחן אחרי 75 שנה עדיין עומדות תורות אלה במיבחן

סיפרו זה של קולדר אינו בוחן את תורותיו שי אלברט איינשטיין באופן כרונולוגי, אלא מבהיו את מרכיבי תגליותיו של איינשטיין, המוליכו למסקנת־הכותרת של ספר זה, בדבר היקוכ על־פי איינשטיין, יקום שרוב הנחותיו טרנ הופרכו.

מאת בן עומר

יריד ירושלים '83

חגיגה לכל המשפחה

בסוכות 22.9.83-29.9.83
בבניני האומה בירושלים

תצוגות מסחריות מרהיבות
מופעים הפתעות ומשחקים

לראשונה בירושלים
רולוסקט-החלקה על גלגליות

היריד פתוח כל יום
משעה 3.00 עד 11.00 בלילה
(פרט לימי שישי וערבי חג)
במוצ"ש וחג מצאת
השבת/חג ועד 12 בלילה

יש לך VISA הרווחת

בוא ליריד עם כרטיס-הויזה-שלך-כדאי לך!

מאורגן ע"י "ירידי האומה". ארועים ותערוכות בע"מ, ירושלים: בניני האומה טל. 221174, 234882 ת-א: רח' מרמורק 3 טל. 244383

צ' חוברת

כל מילה נוספת מיותרת

אפרופו

שפרופו אפרופו

יש רק אחד

פתוח מ־9 בבוקר עד

אחרי חצות



אכלתי אותה ונהנתי

ארוחת בוקר של עשירים

בדיוק 110

עמוס גוטמן, שסרטו „נגוע" מטפל בבעיית ההומוסכסואלים ממבט האישי, מספר על עצמו כעל הומוסכסואל, על הבעיות, הלבטים ויחס החברה, על נסיונו „לצאת מזה", ועל ההשלמה עם מה שהוא

„אני שונא להגדיר את עצמי כהומוסכסואל. לקח לי שנים עד שהייתי מוכן לקחת את זה על עצמי"

„כל כך רציתי להיות כמו כולם, אפילו שמתי פחקים בכוחל, ביקשתי מאלוהים שיפתור אותי מהבעייה"

„הגבר הראשון שלי היה אישדוח שמאוד הערצתי. אחרי שכבש אותי זרק אותי בבושת־פנים"

„הילדים בכיתה גילו לפני שאני הומוסכסואל. הייתי ילד קטן, עדין, ולא אהבתי ספורט"

„עשיתי הרבה נאחס לבחורות. ברגע שהן היו מסכימות להתמסר לי ברחתי על נפשי"

„לקח לי הרבה זמן עד שהעזתי להיות מעורב בגטו ההומוסכסואל. אחר כך לקח לי הרבה זמן לצאת ממנו"



ראיינה שרית ישי

„להיות הומו־סכסואל — זה ללכת לאבדון!"

פגשתי את עמוס גוטמן לפני שנתיים. הוא ניסה אז לגייס משקיעים לסרט, קיווה שדרך כתבה בעיתון יצליח לעורר עניין. במהלך הפגישה שלנו הסתבר לי כי הוא סגור כמו שבלול. למרות שסרטיו הקצרים עסקו בנושא ההומוסכסואלי, למרות שגם סירטו הארוך אמור היה לעסוק באותו נושא עצמו, סירב גוטמן להיחשף או להיפתח או לדבר על עצמו כעל הומוסכסואל.

לפני ימים אחדים הוזמנתי להקרנה של סירטו הארוך הראשון „נגוע". את מלאכת הביקורת אשאיר לעמיתיי, שזו מלאכתם.

אני, אישית, התרשמתי שזהו סרט אמיתי, אמין ומצויין, סרט קשה וחושפני, המותיר את העצבים חשופים. מידה כזו של חשיפה כזו של חשיפה לא ראיתי מעולם בקולנוע הישראלי. מידה לא ראיתי באף סרט זר שעסק בנושא ההומוסכסואלי. כשהאמריקאים מטפלים בנושא זה הם עושים אותו או בורגני מיד כמו בסרט „נישואין אחרים", או אכזרי מדי כמו בסרט „שוטטות".

סירטו של עמוס גוטמן הוא מכאן ומעכשיו, וקשה מאוד שלא להתעלם מאלמנטים ביוגרפיים השזורים בעלילה.

חייו של חריג אינם גן של שושנים, בוודאי לא חייו של הומוסכסואל. מה ההטרוסכסואלים יודעים על החיים האלה, על הבעיות, הלבטים, הפחדים והניסיון הנואש שעושים כמה מהם לצאת מזה?

עמוס גוטמן פתח דלת, כדי להבין את העולם הזה, גם בסירטו וגם בראיון שערכתי עימו.

הוא יפה עד כאב. הוא מופנם וסגור. קשה לו להתבטא. אך כשהוא כבר אומר יש לו מה להגיד. אחרי שנים של קשרים ארעיים ולבטים, דומה שהוא הגיע הביתה. הסרט שלו הוא החשיפה האמיתית, הסופי אחריו אין דרך חזרה. כעת, משפתר הבעיה הזו לעצמו, הוא יכול ללכת הלא ואחרי שעסק בסרטים אך ורק בנו ההומוסכסואלי, יעסוק סרטו הבא בנו בעייתי לא פחות – אשה בת 36.

■ ■ ■

● האם הסרט שלך זה אתה?

הרוח של הסרט היא ביוגרפית, לא הפרט בסך־הכל הסרט מבטא את כל הפחדים ש הסרט מבטא את מה שהיה קורה לי, אילו הייתי עושה קולנוע.

(המשך מעמוד 57)

● כלומר, אם לא היית עושה קולנוע היית מדוכדך?

לא יודע אם מדוכדך זו המילה הנכונה, אבל הקולנוע הוא בהחלט נקודת־אחיזה בשבילי.

● אחיזה בחיים?

אחיזה בחיים. הקולנוע הוא התראפיה שלי, האנאליזה שלי, כל מה שאני מפחד לעשות בחיים, אני עושה בקולנוע.

● וזה משחרר אותך מפחדיך?

כן.

● כלומר, גיבור הסרט, רובי, המגולם עליידי יונתן סגל, זה בעצם אתה?

לא, לא בדיוק.

> "השחקנים הערבים של הסרט ברחו מהצילומים. הם פחדו שיחשדו בהם שהם הומואים"

● מהיכרות איתך מצאתי ביניכם דמיון רב. אפילו בפירטי הלבוש. הוא מתלבש בסרט בדיוק כמוך — הצעיפים, המעיל הארוך והכבד.

בתקופת ההסרטה יונתן למד אותי בתת־ההכרה. אני ביימתי מה שנכון ליונתן. לא רציתי שיונתן יהיה אני. יתכן שיצא משהו מאוד קרוב, אבל זה בגלל שהוא למד אותי, לא בגלל שאני הכתבתי.

● האם השחקנים בסרט שלך הם הומוסכסואלים?

אף אחד לא.

שהתדמית שלו תיהרס בגלל שהוא מגלם הומוסכסואל. היו בעיות, אז לפני הצילומים שתינו המון והשיטה היא, שבדרך־כלל אני הייתי יותר מבוהל מהם מהם היו מרגיעים אותי ובכלל היתה אווירה טובה.

● אתה באמת רוצה להגיד שאף לא שחקן אחד בסרט היה... איך אפשר לקצר את המילה הומוסכסואל מבלי לפגוע בך?

הומו, הומואים, זה יותר קצר.

● הומואים זה לא מעליב?

אותי לא, בכלל לא, אין מילה מתאימה בעברית, באנגלית יש „גיי", זה נשמע בסרבר. בעברית הכי קל להגיד הומו או הומואים.

● אם כן, לא היו הומואים על הסט?

בין השחקנים בכלל לא, ואם את מתכוונת לבועז תורג'מן, או לדעתי הוא בכלל א־מיני.

● בכוונה לא לקחת שחקנים הומואים?

לא. פשוט ככה זה יצא לי. זה בכלל לא משנה אם הם הומואים או לא. גם בסרט הקצר נגוע, השחקנים לא היו הומואים. היה שם זאב שמשוני שהוא בהחלט לא הומו.

■ ■ ■

● הסרט הזה הוא בבחינת חשיפה מדהימה. אתה לא סוחד?

מאוד מאוד. אני מת מפחד. לכן התסריט הקודם שלי היה הרבה פחות חושפני. הגשתי אותו לוועדה ונורא פחדתי מה יגידו. הייתי זהיר מאוד ועדין מאוד. כשראיתי שגם את זה הם לא מקבלים כל־כך התעייפתי, ואמרתי „פאק אוף", אני עושה מה שאני רוצה. כך יצא תסריט חושף כל־כך וזה, בעצם, מה שרציתי להגיד.

האמת היא, שלא עשיתי השוואה עם הביוגרפיה שלי. לא אמרתי — עכשיו אני עושה את סיפור חיי. מצד אחד הייתי רוצה שיעזבו אותי, שיתייחסו רק לסרט. מצד שני, אני מבין שאי־אפשר לעשות הפרדה בין הסרט וביני. בטח שאני מפוחד. אני רועד מפחד. החשיפה הזו תביא לידי זה שיצביעו עלי ברחוב. החשיפה הזו תביא לזה שסודותי הכמוסים אולי יתגלו ברבים, אבל אני מבין שזה המחיר.

● אנחנו יכולים כעת לנבור בביוגרפיה שלך?

כן. למה לא?

● היית ילד נורמאלי?

מה זה?

● מתי הבנת שאתה חריג?

עברתי בילדותי שתי טראומות. הטראומה הראשונה היתה, כשהייתי בן 8 ועלינו ארצה מגרמניה. לא רציתי לבוא הנה במיוחד, אבל אבא שלי מאוד רצה לעלות. הוא היה ציוני. אני מנסה לנסח את זה כך, שלא אשמע פאתטי, אבל היה לי קשה גם בגלל שהייתי הומוסכסואל וגם בגלל תחושת הזרות המתמדת.

איך אסביר את זה? אחת הסיבות שעשיתי את הסרט, היתה כדי להחלץ מהגיטו ההומוסכסואלי שמשפיע על הבד'ארם לטווח רחוק. יש איזו הרגשה של מעגל סגור, שאתה חי בו כשאתה הומוסכסואל, ולי לקח הרבה זמן עד שהעזתי להיות מעורב בגטו ההומוסכסואלי, ואחר־כך לקח לי הרבה זמן לצאת ממנו.

אני לא יודע אם אני מסביר את עצמי, אבל מה שאני מנסה להעביר הוא, שכל חיי הייתי עסוק בשני נושאים: בהתחלה זו היתה תחושת הזרות שהיתה לי בארץ, וכשהבעיה הזו נפטרה, מייד התחילה בעיית ההומוסכסואליזם.

● באיזה גיל נפטרה בעיית הזרות ומתי החלה בעיית ההומוסכסואליזם?

בערך בגיל ארבע־עשרה חמש־עשרה.

● בגיל 14 גילית שאתה הומו־סכסואל?

הילדים בכיתה גילו את זה לפני. הייתי ילד קטן, עדין, לא אהבתי ספורט. בנאלי הסיפור שלי. כל־כך בנאלי. הם התחילו לקרוא לי בשמות.

● מתרומם?

אז עוד לא היתה המילה מתרומם. היתה מילה אחרת, שהדחקתי אותה ואני בשום פנים ואופן לא יכול להיזכר בה. היתה לי חרא של ילדות והתחלתי לברוח לקולנוע, במקום למסיבות כיתה. אני נזכר בתיעוב גדול ככל התקופה ההיא. נדמה לי שהיום זה קצת שונה, יש יותר סובלנות. אז זה היה נורא.

אני זוכר שהסקנדאל הראשון שעוררתי, היה כשאמי תפרה לי שתי חולצות מבדים פרחוניים, בגלל שלא היה כסף בבית, ובאתי איתם לבית־הספר. לעולם לא אשכח את תגובת הילדים. ואז, כשסוף סוף התחלתי איכשהו להרגיש שייך, התחילה הבעיה השניה.

■ ■ ■

● איך זה התחיל? איך הבנת שאתה לא כמו כולם?

לא. נהגתי כמו אחד שכפאו שד. הייתי באובססיה של לצאת עם בחורות כמו כולם.

● וקיימת יחסי־מין?

בגיל 19, בפעם הראשונה, עם גבר. רק אחר־כך עם נשים.

● היו לך חברות עד גיל 19 והלכת איתן עד אז יד ביד?

ידעתי להתחמק ברגע האחרון. עשיתי הרבה נאחס להרבה בחורות ואני צריך לבקש מהן סליחה. הייתי עושה את כל ההצגה. בהתחלה הן לא היו נותנות, אחר כך הייתי מביים מריבה איומה על זה שהן לא נותנות, וכשהן היו מסכימות ברחתי על נפשי.

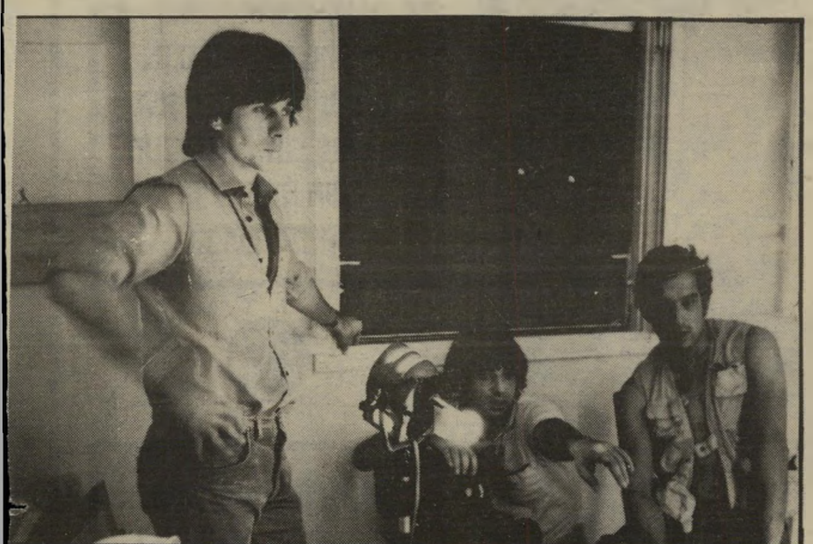
● איזה סוג של בחורות יצאו איתך?

דווקא חתיכות. שולי חנני, למשל, היתה החברה הראשונה שלי. אבל אני מוכרח לציין שבחורות שחיפשו גברים „גבריים" לא יצאו איתי. הייתי אולי יפה, אבל לא הייתי מה שבחורה מחפשת בגבר, כך לפחות אני חושב.

● איך קרה שעד גיל 19 לא קיימת יחסי־מין עם גבר?

הנושא הזה היה טאבו מבחינתי. הייתי מהבחינה הזו פאשיסט אמיתי. אני זוכר שפעם מישהו סיפר לי שעשה אהבה עם גבר שפגש, ואני פשוט קמתי מהשולחן ויצאתי.

הייתי כל כך עסוק בלהיות בסדר, שלא חיפשתי את זה. רק בסוף השמינית הגעתי לאנשים הומואים. לא היה לי עד אז מושג מה עושים עם זה שאני הומוסכסואל. לא היתה לא ספרות, לא קולנוע. לא היה לי מושג מה עושים עם זה. הדרך היחידה היתה להילחם בזה.



גוטמן (משמאל) עם הצלם יוסי ויין (באמצע) ועוזר
„הקולנוע הוא האחיזה שלי בחיים..."



יונתן סגל (למעלה) ובן לוין ב„נגוע"
„יחסים קשים ומלאי שינאה..."

אני אומר את זה בסרט. בדיוק כמו רובי, התחלתי להזות שאני מביא את כל הבנים בכיתה הביתה ונוגע בהם בכל הגוף. הבנתי שאני בבעיה, וביוזמתי פניתי לפסיכולוג. מאז היו לי 20 בערך. הפסיכולוג הראשון נהג להרדם. אחריו כולם חשבו שזה יעבור.

● הוריך היו מעורבים?

בשלב הזה לא. אחד הפחדים הכי גדולים שלי היה שלא מזהים אותי.

● לא מזהים אותך כנער, אלא כנערה?

כן. היה לי שיער ארוך ונראיתי כמו ילדה יפה. לא פעם קרה לי שבאוטובוס פנו אלי מאחור כמו אל נקבה, וזה היה הפחד הכי גדול שלי, שלא מבחינים שאני לא ילדה. דיברתי על זה המון עם הפסיכולוגית שלי. זה היה פנטסטי. אחרי ארבעה חודשים שאני מדבר על הבעיה, התברר לי שהיא עיוורת.

● למה לא הסתפרת?

נכון, אני תמיד חושב שזה היה הרבה יותר פשוט, אבל לא הסתפרתי. מכל מקום, בתקופה ההיא עשיתי כל מה שאני רק יכול בשביל להיות כמו כולם. ניסיתי להיות הכי טוב בספורט. את זוכרת את המישחק המטומטם הזה, „חמור"? הייתי החמור הקבוע. עמדתי וכמו אדיוט סחבתי את כולם על הגב, להוכיח שיש לי כוח. הייתי מאוד גאה כשהזמינו אותי לקורס טייס.

● היית בקורס טייס?

בסוף לא, כי הלכתי עם הגרעין שלי לנח"ל ובסוף גמרתי בחיל אספקה, עם הנהגים.

● היו לך קשרים עם בחורות?

היו לי חברות בדרך.

● והן עניינו אותך או שיצאת איתן רק כדי להיות כמו כולם?

היה לי מאוד חשוב להוכיח שאני כמו כולם. לא הייתי פנוי לחשוב אם הן מעניינות אותי או

● זה לא עזר לך. אתה עשית מאמצים לצאת מזה ובעיני החברים בכיתה היית מתרומם?

זה מה שמוזר. עם כל העבודה שהשקעתי, הם ידעו. כל־כך הרבה מאמצים השקעתי, והם ידעו. קשה לתאר כמה רציתי להיות כמו כולם. אפילו שמתי פתקים בכותל. ביקשתי מאלוהים שיפטור אותי מהנושא.

● בצבא היית במסגרת גברית מאוד. איך התמודדת שם עם הבעיה?

> "אף אחד מהשחקנים בסרט אינו הומו. היחיד שבא בפתיחות לנושא היה בן לוין"

התגייסתי מאוחר והניסיון המיני שלי קרה לפני הצבא. הייתי כל־כך המום ומבולבל. פיתאום, אחרי שעשיתי את זה, הבנתי שאני הומוסכסואל. עד היום אני שונא להגדיר את עצמי כהומוסכסואל. זה כל־כך סוגר. לקח לי שנים עד שהייתי מוכן לקחת את זה על עצמי, ועם התחושות האלה הגעתי לצבא, והייתי חרא של חייל. הכי מוזר הוא, שבחיל־האספקה, בחברת הנהגים הקשוחים, הרגשתי טוב. הם יודעים לכבד משוגעים. הייתי סגור מאוד ומדוכדך. והם כיבדו את זה. לא הציקו לי, לא הטרידו אותי.

● אומרים שהניסיון המיני הראשון הוא תמיד הקובע. איך השפיע עליך הניסיון שלך?

זה היה איש־רוח שמאור הערצתי. פגשתי אותו בכסית. היה שולחן עם המון אנשים, והוא הגיע אלי. מאור התרשמתי ממנו. עד אז היו לי רק חברים וחברות מהכיתה. לא הכרתי את „המילייה". זו היתה בשבילי מחמאה שאיש מבוגר ממני מקדיש לי תשומת־לב, איש אינטלקטואל סוף־סוף. ואז קיבלתי ממנו הרצאות ששישים אחוז מהאנשים שאני מכיר ומעריך בספרות, בקולנוע ובתיאטרון, הם הומואים. בכלל, כולם הומואים.

● וזה נכון?

לא. זה לא נכון. זו היתה עבודת ריכוך. הוא העמיס עלי הרצאות בכל התחומים במשך שבועיים, ואחרי שבועיים הגענו למיטה.

זה היה כמו להגיע הביתה סוף סוף, לנוח. לא נהניתי באופן מיוחד, אבל הרגשתי שרי, מספיק. בטנגו האחרון בפאריס מרלון ברנדו אומר שזיין זו נקודת־אחיזה. נו, אחרי פעמיים שהודיינתי איתו סולקתי בבושת־פנים.

● למה?

כי הוא כבש אותי, וזהו. הוא השקיע עבודה, המון עבודה, לפני הזיון, ואחריו זה כבר לא מעניין. אני זוכר שהוא קם מהמיטה ואמר לי: „להיות הומוסכסואל זה ללכת לאבדון."

● וזה שבר אותם?

כן. זה היה הניסיון המיני הראשון שלי. לקח לי עוד הרבה זמן, עד שהיה ניסיון נוסף.

● לא הלכת, כמו אחרים, לחפש את זה בגן־העצמאות או בבארים?

אני ממישפחה טובה. אף פעם לא! אחר־כך, במשך שנה התרחקתי לחלוטין. חשבתי אולי זו היתה אפיזודה. והרי לא יצאתי מאושר מהעניין, ממש סבלתי.

● מוזר שהם לא הגיעו אליך.

הייתי מאוד סגור. לא נתתי שום פתח ליצירת קשר איתי. אפילו אם הייתי הולך ברחוב ומישהו היה קולט אותי, לא הייתי נותן שום סימן חזרה.

„בין גבר ואשה עדיין מקובל לכבד את האשה, לפחות לפני הזיון. בין גברים אין המישחק הזה"

● מתי יצאת מתקופת הריחוק, מתי בעצם נכנסת למה שאתה מכנם הגיטו ההומוסכסואלי?

בשנה האחרונה של הצבא. המין לוקח כל־כך הרבה אנרגיה מטופשת. הרי אין דבר יותר חשוב מהמיניות שלנו. אנחנו לוקחים אותה לכל מקום. יש אנשים שכל החיים נשארים באותו מעגל, באותו גטו הומוסכסואלי. לוקחים איתם את המיניות לעבודה, למיסעדה, לחברים. למה לא לשים את המיניות בחדר־המיטות, במקום שאליו היא באמת שייכת. הרי מין זה רק חדר־מיטות. למה זה צריך להיות מעבר לזה? הרי אנחנו לא מסתובבים עם המיניות שלנו 24 שעות. הרי הומוסכסואל והטרוסכסואל זה בסך־הכל עניין של הערפה מינית. למה ללכת מעבר לזה? אבל לא, בגיטו ההומוסכסואלי יש הרבה טבואים — מה יגידו ואיך המישפחה תגיב ומה יהיה בעבודה.

● ואז אתם יוצרים לכם מקומות משלכם. בתי־קפה משלכם. בארים משלכם...

אני שומע „שלנו" ונהיה לי רע. למה אני כל הזמן בעמדת הגנה? לפני שנתיים, פחות משנתיים, לא רציתי לדבר על זה. פחדתי מה יגידו. כל הזמן בעמדת הגנה, כל הזמן להסתיר, שלא ידעו, שכמה שפחות ידעו. כל הזמן עם הפחד הנורא הזה.

● מתי הפסקת לפחוד?

כשהבנתי שזה לא משנה. פחדתי בעיקר על עבודה. אבל מכיון שלא קיבלתי עבודה גם ככה, אז הבנתי שזה לא משנה.

● מתי נכנסת לגיטו של ההומו־סכסואלים?

לקראת סוף הצבא. אז עוד לא היו בארים. היו חבורות סגורות או גנים, שאף פעם לא אהבתי. התחלופה היתה הרבה יותר גבוהה, קשרים ארעיים.

● ONE NIGHT STAND?

אני קיבלתי חינוך פולני, פאתטי — נאמנות, אהבה — והבנתי שאני מנסה להלביש את זה על „מילייה" לא נכון. הבנתי שצריך לבנות לקסיקון חדש של מה מותר ומה אסור, ולא היה לי מאיפה ללמוד. בגלל החינוך הפולני שלי, זה לא היה one night stend, אבל אלה היו פרשיות של מקסימום חודשיים־שלושה. עד לאחרונה אף פעם לא יותר מזה. בשנתיים האחרונות אני חי עם חבר רקדן. עד אז היו לי קשרים ארעיים.

● זה עשה לך רע?

כן. זה עושה לכולם רע. כולנו באים מתוך ההנחה של „אני לא רוצה להיות חבר במועדון שרוצה אותי כחבר". כל אחד בא עם המון פחדים. כל אחד חושב על הומוסכסואלים מה שהטרו־סכסואל חושב עליהם, ולכן הקשרים הם קשים ומלאי שינאה.

● מהו אם כך המוצא?

אני לא רוצה להישמע כמו מרי פופינס, אך ככל שאתה מקבל את עצמך אתה פחות שונא.

■ ■ ■

● גן־העצמאות הוא מעין שוק־בשר הומוסכסואלי. באים, נפגשים בחושך, עושים מה שעושים, אומרים שלום ולא להתראות, איך אתה מסביר את זה?

אני לא רוצה להישמע חסוד. אני יודע על זה מסיפורים בדיוק כמוך. הרוב פשוט באים מחוסר ברירה. הם לא יודעים איך להגיע אל האנשים שהם מחפשים. צריך להבין שבין הומוסכסואלים זה הרבה יותר פשוט. הגישה יותר ישירה. הם לא צריכים להוציא את הבחורה לסרט, כדי להגיע לזיון. זה הרבה יותר ישר. לא מבזבזים זמן. ישר הולכים לזיון.

● זה לא ישר מדי?

לטעם שלי ולאופי שלי כן. אבל האם זה לא כך בין גבר ואשה?

● בבארים של הומוסכסואלים אפשר לראות קטעים שבהם אחד מביט בשני, ומייד שניהם נעלמים לחדר־השירותים וחוזרים אחרי כמה דקות באילו בלום לא קרה. בשוגבר מחזר אחרי אשה בבאר, הוא לפחות מציע לה קודם משקה.

ברגע שעוברים את הטאבו המרכזי של להיות הומו בכלל, אין יותר העניין של מה יגידו. עברנו את הטאבו העיקרי, וכעת אפשר ללכת לאבדון, כמו שאמר לי איש־הרוח. בגלל זה התחלופה הגבוהה של בני־הזוג. זהו מצב סוציולוגי־פסיכולוגי. אין הצגות. כל אחד יודע מה השני רוצה, וזה בערך אותו דבר כמו בין גבר ואשה, רק מקצרים את התהליך של המשקה. עדיין מקובל לכבד את האשה, לפחות לפני הזיון. בין שני גברים אין המישחק הזה.

● גם בין שני גברים יש זכר ונקבה?

יש הערפה מינית, אבל לא בהכרח הצורה החיצונית היא הקובעת.

● יש הומוסכסואלים ששונאים נשים. למה?

כן, אני לא יודע למה. אני לא אחד מהם. יש גם הטרוסכסואלים ששונאים נשים. אני באמת לא יודע למה. אף פעם לא הייתי חלק מחבורה של הומוסכסואלים, שאני יכול להגיד שאני מכיר כל מיני הומוסכסואלים. לכן אני גם לא יודע למה הם שונאים נשים.

● מה היחס שלך לנשים?

אני חושב שזה עובר בסרט. נשים הן מין מיתוס ואף פעם לא מוותרים עליהן. לי, כל חצי שנה יש פרשייה עם אשה. פיתאום יש איזה ניסיון לצאת מההומוסכסואליזם.

● ממה זה נובע, ממשיכה מינית?

לא יודע. פשוט לא מוותרים על נשים. באמת. לא סוגרים לגמרי.

● כשאתה פוגש אשה שמוצאת־חן בעיניך, מה קורה לך?

זה הנושא היחידי שבו אני מעדיף לדבר על גיבור הסרט ולא עלי.

● למה?

אני מתבייש.

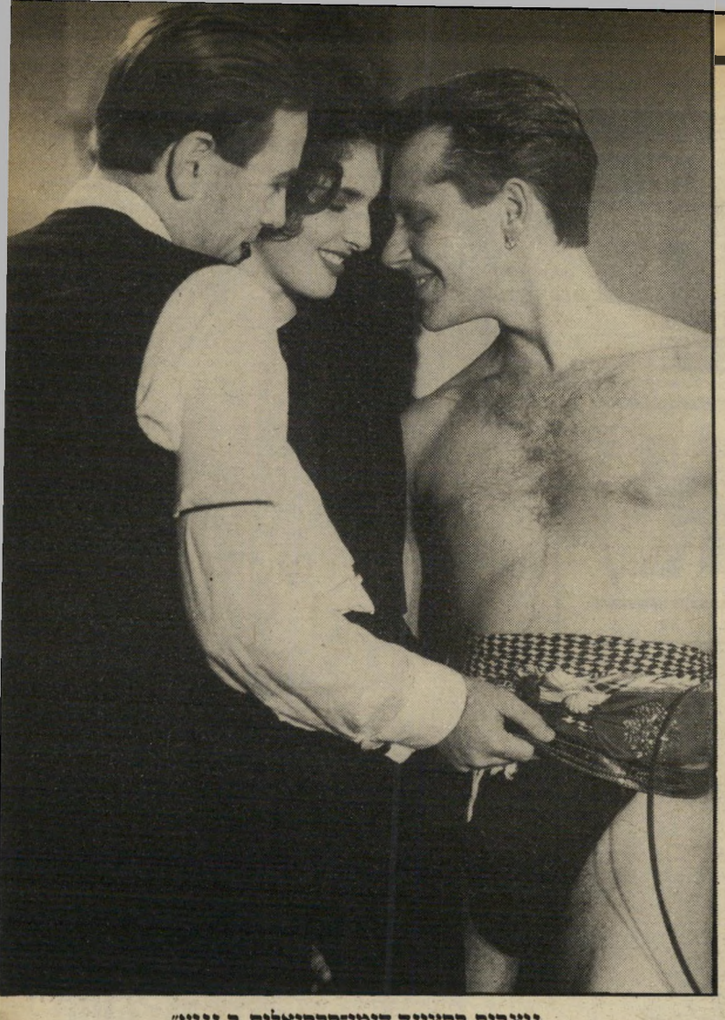
● נדבר על גיבור הסרט.

הוא בוחר באשה מסוג מסויים. בכל הסרט הוא הולך לחפש זיונים בגנים, מן קלינט איסטווד קטן. ברגע שמגיעה האשה הוא מבוייש ומתנהג כמו ילד בן 12. זה לא מיקרה שהאשה היא ג'אנקי, מכורה לסמים וכישלון. הוא לא יכול לצאת עם בחורה טובה בטוחה בעצמה. גם כשזה כבר מגיע ביניהם למין, זה אחרי שהיא מספרת לו מה עבר עליה ואז היא יוצרת אצלו קודם ירידות, אחר־כך אהדה ורק אחר־כך מין, אבל לא מייד מין. בניגוד לגברים הטרוסכסואלים, שאצלם זה מייד בא או לא בא.

עם אשה הגיבור של הסרט צריך את כל התהליך עד שזה מגיע למין, וכשזה לא מצליח, היא שוברת אותו. הבחורה פשוט שוברת אותו והוא רואה בזה כישלון והוא מסלק אותה מהבית.

● איך מקבלת אותך המישפחה שלך?

זהו. זה הדבר היחיד שהייתי רוצה כמה שפחות לדבר עליו. הם מבוהלים עד מוות. בונים חומות הגנה אדירות.



ניצבים בסצינה הומו־סכסואלית ב„נגוע"
„לחפש זיונים בגן־העצמאות..."

● יש להם סיבה טובה. אתה חושף אותם.

בגללם לקח לי כל־כך הרבה זמן לדבר על זה שאני הומוסכסואל, כדי לא לפגוע בהם.

● כעת, כשהם יודעים, הם קיבלו את זה?

לא מדברים על זה. הם ראו את הסרט והם שוב מוכנים לממן לי פסיכולוג.

● ואחותך?

פשוט לא מדברת על זה.

■ ■ ■

● בסרט, הגיבור מדבר על שני הומואים שמזדקנים בלי ילדים, בלי מישפחה ומבינים זה לזה תה. אתה סוחד ממצב כזה?

אני כל כך שמח שאחרי כל־כך הרבה שנים יש לי קשר ריגשי עם חבר, שזה פחות מפחיד אותי מדברים אחרים, כמו להישאר בלי עבודה ומחלות. מה שהפריע לי כל השנים זה התדמית שיש להומוסכסואל מזדקן, כולל הפודל.

● מחלת האיידס מפחידה אותך?

אני לא יודע עליה יותר ממך. זו לא מחלה הומוסכסואלית. אומרים שמישטר רגן הכניס את אמריקה להיסטריה בכוונה. אני לא פוחד מהמחלה הזו יותר ממה שאני פוחד מכל מחלה מאראת אחרת. אבל את החבר שלי זה הבהיל ממש. יום אחד חזרתי הביתה וראיתי אותו מחזיק את ידיעות אחרונות, והיתה שם איזו תמונה של גוויה לפני האיידס ואחריה. הוא היה מבוהל. ואני שאלתי את עצמי — אם היו מראים תמונה כזו של מישהו שחולה בסרטן, האם הוא היה נראה יותר טוב? אבל בנושא ההומוסכסואלי הכל מותר. הדיעה בניו־יורק היא שמישטר רגן פשוט החליט להכניס פאראנויה לקהיליית ההומוסכסואלים.

● החיים החברתיים שלך סובבים סביב החברה ההומוסכסואלית?

אף פעם לא. בכלל, אין לי חיים חברתיים מי יודע מה. יש לי ידידה קרובה, עדנה מזי"א, שכתבה איתי את התסריט לנגוע, ויש לי החבר שלי.

● אתה לא הולך לבארים של הומואים?

אין נושא כזה. כמו שוודי אלן עוסק ב„מילייה" שלו, שזה אפר־מנהטן, גם הסרטים שלי עוסקים באותו מיליה, אבל תמיד הנושאים שונים והאנשים שונים.

● ואתה תמשיך לנבור בנושא?

לא. הסרט הבא שלי הוא על אשה בת 36, הטרוסכסואלית לחלוטין.

● אתה יצא מזה.

פשוט אמרתי את כל מה שיש לי להגיד בינתיים.

● הקהיליה ההומוסכסואלית לא אהבה את „נגוע" הקצר, אתה חושב שהיא תאהב את הסרט הזה?

אלה שראו את הסרט לא אהבו גם את זה. הם רוצים פלקאט חיובי. הם לא רוצים סרט כמו שאני עשיתי. במיוחד לא מצא חן בעיניהם מישפט שבו הגיבור אומר: „היתה פה מילחמה וכעת יתחילו לעשות סרטים רלבאנטיים ושונים לא יהיה מקום לסרט שלי." הם אמרו שהמישפט הזה כאילו אומר שההומואים תקועים בתוך עצמם, שאין להם דיעות ומעורבות פוליטית. הם שאלו אותי למה הכנסתי את המישפט הזה. הם אמרו שהסרט עצוב מדי ושלפי הסרט שלי, זה נורא להיות הומו.

● וזה לא כך?

זה קשה, אבל לא בגלל שאתה הומו. לי קשה בגלל האופי שלי ובגלל מה שאני עושה. זה שאני הומו זה עוד מרכיב. לכל אדם חבר מסיבות אינדיבידואליות שלו. למזלי, בעבודה שלי יותר קל לי. בבהומה זה פחות משפיע. היה לי מזל. אף פעם, חוץ מפעמיים. לא הענישו אותי בגלל שאני הומוסכסואל.

● מתי הענישו?

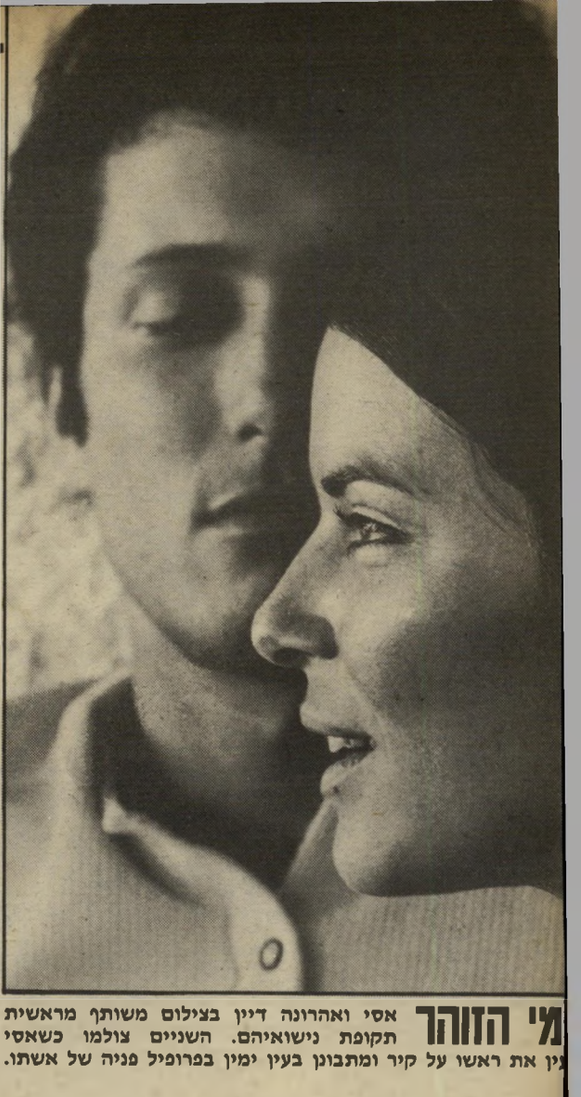
עבדתי בסרט פירסומת והתסריטאי אמר שהוא לא אוהב לשבת איתי בחדר, בגלל שאני מדיף הומוסכסואליות. זה היה סרט פירסומת למסטיק עלית. שקיבל פרס שני בתחרות בינלאומית לסרטי פירסומת ולמרות הצלחתו של הסרט, לא הוזמנתי יותר על־ידי אותו מישרד פירסום לעבודה נוספת. פעם נוספת היתה כשעבדתי כמלצר במיסעדה הצמחונית בננה. שחקן ידוע הציביע עלי ואמר: „קחו את המתרומם הזה לדוגמה," והתחיל לספר בדיחות על הומואים.

● מה קרה לך באותו רגע?

הלכתי עם המגש רועד כולו. לא ידעתי מה לעשות עם עצמי. אבל חוץ מזה, היה לי מזל. עבדתי בקולנוע, כמלצר ובעסק של ההורים, כך שלא נתקלתי בעוינות. לעומת זאת, תחשבי מה קורה למורה או לפקיד־בנק או לאחרים. לחבר שלי יש סיפורים על עוינות. האמהות, למשל, הן כמו אשה שבעלה בגד בה. אף פעם לא מודות שהבעל אשם, אלא מאשימות את המאהבת. כך גם האמהות. הן אף פעם לא מאשימות את הבנים שלהן. אמא של החבר שלי הגישה נגדי תלונה במישטרה. אמא שלי ניסתה לדרדס את אישה־הרוח, הן תמיד מאשימות את הפארטנר, לא אותך.

השוטר הכיר אותה במיקרה — אולי מפני שהיא בעלת שם מצלצל — והדבר עלה לה ביוקר

יש דין ויש (אהרונה) דיין



מי הזוהר אסי ואהרונה דיין בצילום משותף מראשית תקופת נישואיהם. השניים צולמו כשאסי נין את ראשו על קיר ומתבונן בעין ימין בפרופיל פניה של אשתו.

יום שלישי, ה־26 באוקטובר, תתייצב אהרונה דיין בתחנת־ המשטרה הקרובה למקום מגוריה, ם ריצוי עונש־מאסר של שלושה שים, שהוטל עליה ביום הראשון בר.

מדוע נגזר על אהרונה דיין מאסר על?

בתחילת חודש אוגוסט הבחין שוטר וניות לנצ'יה כחולה־כהה החונה קום המוסמן בתמרור אין־עצירה. ניגש למכונית כדי לרשום דוח. דו שולף את ניירותיו הופיעה לת־הרכב. השוטר מיהר לבקש ה את רישיונותיה. „הם ברכב," יה האשה נאת־המראה. היא פתחה דלת המכונית. נכנסה פנימה והחלה ת בניירותיה.

בעוד השוטר ממתין בצד הרכב יעה האשה את המכונית והחלה עת במהירות.

השוטר ההמום הזעיק מייד ניידת. נזכר שהאשה מוכרת לו. הוא היה ח שהיא נוהגת ללא רישיונות. י שאלה נפסלו. במיקרה היה זה שתפס אותה בפעם הקודמת ללא יונות ומפני שלא הציגה אותם, הם ללו.

המישטרה מיהרה לביתה של שה, בגני־יהודה, שליד סביון. אהרונה, המוכרת כמפיקה בטל־ יה וכגרושתו של אסי דיין, נעצרה באה לתחנת־המישטרה. אז התברר פני כשנתיים התבקשה, בבריקה רתית על־ידי שוטר, להציג יונות. מכיוון שאלה לא נמצאו שותה היא התבקשה לבוא חנת־המישטרה ולהציגם שם. לא באה, נשפטה שלא בפניה יונה נפסל.

אהרונה המשיכה לנהוג בלא יון, וכאשר נתפסה בראשית חודש וסט היתה הפסילה בעינה.

אהרונה הובאה בפני שופט לצורך פוט מהיר. להגנתה טענה שהיא קשה להסדיר את עניין רישיונה, פסל שלא בפניה, אך משבאה שרד־הרישוי התברר לה שהעוב יצאו לפגרה וכך לא הצליחה טל את השלילה.

התובעת ביקשה להחמיר בעונש, לא רק מפני שהנאשמת נהגה ללא רישיונות, אלא משום שנמלטה משוטר שביקש לרשום לה דוח על חניה במקום שהחניה אסורה בו.

בית־המשפט לתעבורה בתל־אביב החליט להחמיר בעונשה של אהרונה. הוא גזר עליה קנס של 15 אלף שקל, ארבע שנים פסילת רישיון בפועל ותישעה חודשי־מאסר, שלושה מהם בפועל ושישה על תנאי למשך שלוש שנים.

אהרונה ההמומה סירבה להגיב על גזר־הדין. היא רק הסכימה לומר שהיא תערער על ההחלטה.

הפרשה הפתיעה את ידידיה הרבים של אהרונה, שמאז 1967 היתה במרכז החיים החברתיים בארץ.

עד לחודש יולי 1967 היתה אהרונה אלמונית. אך החל באותו קיץ, משנישאה לאסי דיין, שהיה אז בן 23, נכנסה אהרונה — אז בת 22 — למעגל החברתי הנסקר בטורי הרכי־ לות.

את אסי פגשה אהרונה בתיכון־ חדש בתל־אביב, שם למדו השניים.

אהרונה היא בת למישפחת קבלנים עשירה שהתגוררה בסביון. בתיכון חדש למדו ילדיהם של בני־מעמד־ האצולה הישראלית החדשה.

אהרונה, שחורת־שיער וירוקת־ עיניים, המשיכה את לימודיה בחוג למתמטיקה באוניברסיטה העברית בירושלים ואילו אסי ניסה את מזלו כשחקן־קולנוע.

החתונה הכפולה, שבה הובאו בברית־הנישואין אסי ואהרונה תחת חופה אחת ויעל דיין ודב שיאון תחת חופה שניה, היתה לשיחת היום במדינה. חודש וחצי אחרי הניצחון הסוחף במילחמת ששת־הימים עלתה כל צמרת המדינה לחווילה של משה דיין. מרדכי („מנטש") צרפתי, חברו הטוב של דיין, הכין את האוכל לקרואים — ח"כים, אנשי צבא, וקרובי־מישפחה — שהתקבצו בחצר עמוסת־העתיקות. זה לצד זה היו שם דויד בן־גוריון מנהיג רפ"י; עזר וייצמן, ראש אג"ם וגיסה של רות דיין; אריק



עם החותן משה דיין מחזיק בידיו את עמליה, הבת הבכורה למיש־ פחת אסי ואהרונה דיין, כשאהרונה מביטה בשניהם. אחר־כך, בהפרש של ארבע שנים, נולד בנם השני של בני הזוג, אבנר. קשריה של אהרונה אם משה ורות דיין היו הדוקים גם אחרי שבני־הזוג התגרשו.





16 שנה אהרונה דיין, כפי שצולמה ביום חתונתה, ביולי 1967 (מימין), וכפי שצולמה באחרונה, באחד האירועים החברתיים שאליהם הוזמנה. אהרונה לבשה לחתונתה, שנערכה בבית מישפחת דיין, שימלת חופה בסיגנון ספרדי. באותו הערב נישאה גם יעל דיין לבעלה, דב שיאון.

שרון והשר בממשלת הליכוד הלאומי, מנחם בגין.

ראשונים באו בברית־הנישואין יעל ורב. אחריהם אסי ואהרונה.

כמו בסרט של פליני

לְמחרת החתונה תיארה הכלה הצעירה את החתונה בשיחה מיוחדת להעולם הזה (26/7/1967). סיפרה אהרונה:

„הכי משונה היה כשהייתי מתחת לחופה, והרגשתי פיתאום שמישהו מרים לי את ההינומה. הרמתי את הראש וראיתי ישר מולי את הפנים של פולה בן־גוריון. היא בדקה אותי במבט קפדני, כמו רופא, בלי חיוך, בלי כלום. היא הסתכלה, ואחר־כך הורידה בחזרה את ההינומה, בלי להגיד כלום. אחרי זה היא התחילה לדבר עם כל מיני אנשים מסביב, ואז שמעתי את קולו של בן־גוריון אומר לה: „תשתקי! תשתקי!". זה הזיכרון הכי חזק שלי מהחתונה.

„היתה לי הרגשה שאני נמצאת מתחת למסך של חלום, ורק לרגעים הבנתי מה קורה. כשנישקו אותי אחר־כך, היה נדמה לי שאני מנשקת אותו האדם אלפיים פעם.

„באחת וחצי כשכל האורחים הלכו, הסתובבתי ברחבה של החתונה. פיתאום היתה לי הרגשה שאני ניראית בקטע משמונה וחצי של (פרדריקו) פליני. כל הבקבוקים הריקים האלה, הפרחים, הבמות, והשקט מסביב. זה היה כמו אחרי מילחמה גדולה.

„נכנסתי לבית, מצאתי מיכנסיים קצרים, הורדתי סוף סוף את הנעליים, נכנסתי יחפה לג'יפ ונסענו הביתה.

„יותר מאוחר התחלנו לפרק את המתנות. קודם כל, מצאנו בית מלא ירושלים. מטבעות של ירושלים, תמונות של ירושלים, עתיקות של ירושלים.

„קיבלנו גם 7000 לירות. את הכסף שיעל קיבלה לחתונה שלה, היא נתנה להוריה. חוץ מזה, קיבלנו תקליטים עם הקדשה מאייזיק שטרן. מדן בן־אמוץ קיבלנו כתובה עתיקה, ועליה בולים מסורן.

„(אברהם) קריניצי הביא סכום כסף, עזר וייצמן — כרית ערבית. ממושב נהלל קיבלנו עשרה עצים ביער נהלל, ומאיטליה, ממישהו שלא מכירים, קיבלנו חכילה ענקית. עמדנו שעות לפרק אותה. וניסינו לנחש מה יש בפנים. בסוף מצאנו שם שני פמוטים מחרסינה, של נסיך ונסיכה, המחזיקים יד ביד. החלטנו שנעמיד את זה באמבטיה.

„מהשופט (יצחק) אולשן קיבלנו יד למזל, וחוץ מזה, קיבלנו כל מיני דברים מצחיקים שאי־אפשר לדעת בשביל מה הם. למשל, מוט עם כל מיני כדורים משונים עליו, בלי שום הוראות. אני לא יודעת מה עושים עם זה. קיבלנו כל מיני מיתקנים וקופסות. את זה החבאנו, עד שיתברר למה זה משמש.

„קיבלנו גם כל מיני עתיקות. מסרנו את כולן לדיין, אבל זה שטויות, העיקר העתיד."

אהרונה הודיעה שהיא תעבוד כדיילת־קרקע בחברת התעופה האי־טלקית אלאיטליה, ותיתן שיעורים פרטיים במתימטיקה. אסי היה אמור להמשיך לשחק בקולנוע.

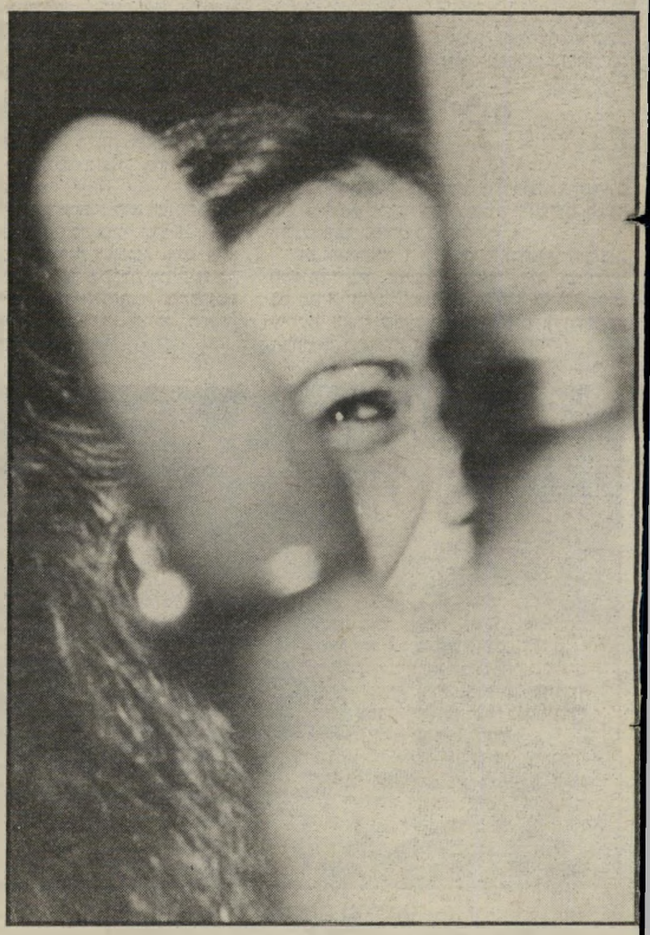
כפי שהיה משה דיין באותן שנים במרכז ההתעניינות הפוליטית היו אסי ואהרונה במרכז ההתעניינות החב־רתית. הם היו אורחים רצויים ומכובדים בפתיחות ובאירועים נוצצים. אסי הפך במאי של סרטים שרמתם האיכותית היתה נמוכה ביותר. אהרונה נכנסה לטלוויזיה הישראלית, שהיתה אז בחיתולית, והפכה למפיקה בהיותה בת 24 בלבד.



לפני החתונה אהרונה ואסי דיין בצילום משותף ערב החתונה. דיין הצעיר התאהב באהרונה, בעלת השיער השחור הגולש והעיניים הירוקות הגדולות, כשלמ בחברתה בתיכון חדש. במשך שנים שמרה אהרונ התמירה על גיזרה חטובה, גם אחרי שתי לידו



אחרי הגידושין אהרונה מחייכת אל המצלמו; במסיבה, שאליה הוזמנה אחרי הגירושין מאסי. היא נוהגת להופיע בציבור בגפה, בעוד שבעלה־לשעבר כב הספיק להתחתן. באחרונה השמינה מעט, אך היא עדיין יפה. היא גרה עם שני ילדיה בגני יהודה.



לא לצלם! אהרונה דיין חוסמת בכף־ידה את עדשת צלמת טבעות, הנראות כאזיקים. אהרונה הופיעה למסיבה במיסעדה השוכנת בחוף־טנטורה. אחרי שזיהתה את האורחים הסכימה לצילומים.

שהיא ממשיכה בעבודתה רק בשל שם מישפחתה.

למרות כל זאת, רשמה לזכותה אהרונה, בין שאר הפקותיה, את סידרת התוכניות הפופולארית שירים בצוותא שהוקלטה עם קהל במועדון צוותא בתל־אביב. צמרת השירה הישראלית עמדה בתור כדי לזכות בהופעה בתוכנית היוקרה.

בינתיים נולדו לבני הזוג דיין שני ילדים: עמליה, שהיא היום בת 11 ואבנר שהוא בן שבע.

בודדה מחוץ לצמרת

לְפני ארבע שנים נקלעו חיי־ הנישואין של השניים למשבר. אחרי 12 שנות נישואין שלוות למדי, הגיעו השניים למסקנה שאינם יכולים להמשיך ביחד.

אהרונה ואסי נפגדו באביב 1980. היא הוסיפה לשאת את שם מישפחתו של בעלה והמשיכה בעבודתה בטלוויזיה.

אחרי הגירושין עברה אהרונה להתגורר, עם שני ילדיה, בדירה רחבה בגני־יהודה. את הדירה רכשה בעזרת הוריה, שמתגוררים בנווה־אביבים.

למרות הגירושין נשארו אסי ואהרונה ביחסים טובים והוא מרבה לבקר את הילדים. בינתיים כבר הספיק להתחתן עם השחקנית קרולין לנגפורד ואף להיות אב לילד נוסף מנישואיו איתה.

אהרונה, בודדה מדי וכמעט נשכחת, המשיכה את עבודתה בטלוויזיה, ער שפרץ משבר גם שם.

בחודש מאי, לפני שנתיים, היא היתה אמורה להפיק את החלק האמנותי של תוכנית הטלוויזיה טלתרום, שהועברה בשידור ישיר מהיכל־התרבות בתל־אביב.

המפיק אלכס גילעדי לא לקח על עצמו את ההפקה, מפני שהנהלת הטלוויזיה סירבה לקבל את תנאיו. לבסוף נמצא מפיק שמעולם לא התנסה בהפקה בקנה־מידה כה גדול, יוסי משולם, והוא שמח שאהרונה הועמדה לצידו ככוח־עזר.

בעת החזרה הכללית, שעות ספורות לפני השידור, רבה אהרונה עם אחד הנגנים, אילן מוכיח. מנהל התוכניות, חנוך חסון, קרא לעברה: „תעופי מכאן את מפוטרת!"

אהרונה המשיכה להסתובב בבניי הטלוויזיה זמן קצר אחרי המיקרה אחר־כך לקחה חופשה ללא תשלונ לתקופה בלתי־מוגבלת.

באחרונה היא רכשה בית אחר בגני־יהודה, שאותו היא מתכוונח לשפץ במו ידיה. לחברים גילתה שהיא מתכוונת לשוב לטלוויזיה בחודשיב הקרובים.

מדוע, אם כן, הסתבכה אהרונה דיין בעניין פעוט שגרר אחריו הרשעד ומאסר־בפועל? יתכן שהסיבה נעוצד במשבר זמני שעבר עליה בתקופה האחרונה ובעטיו היא זילזלה בדרישה האלמנטרית של השוטר, שעצר אותה לפני שנתיים וביקש שתציג את רשיונותיה בתחנת־המישטרה. יתכן שהפרת החוק, שהפכה נורמה ממוסדת בבית השר דיין דבקה גם בה.

בחודש הקרוב תצטרך אהרונה להגיש עירעור על פסק־הדין. אם לא יתקבל הערעור היא תוכל לבקש עבודות־חוץ במקום מאסר־בפועל. ולא, היא תאלץ לבלות את תחילת החורף בכלא נווה־תירצה.

כדורסל

חוסר מזל

וילי סימס, הכדורסלן היהודי השחור החדש של הפועל תל־אביב, התחיל את העונה ברגל שמאל. תחילה הוא שבר את רגלו במישחק־אימון, שקיימה קבוצתו לקראת פתיחת הליגה, מול הפועל חולון.

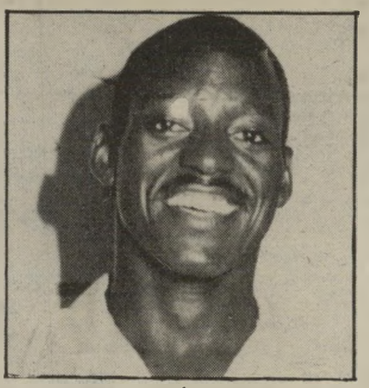
הרגל נשברה. לטענת הצופים, בצורה מוזרה: כאשר השחקן האמריקאי פרץ עם הכדור אל הסל.

סימס התלונן כמה פעמים על כאבים בשוק רגלו, לפני שנשברה.

הפציעה השביתה את השחקן מכל פעילות לחודשיים.

השחקן, שנחשב הרכש מיספר אחד של העונה בקבוצה התל־אביבית, זכה בימים אלה בעזרתה של אוהדת שרופה של הקבוצה, **שוש אלוני**, אחותה של הזמרת **מירי אלוני**. שוש הבלונדית סועדת את סימס בביתו.

סימס היה כל־כך מאושר מהסידור שהוא הפקיד את מכוניתו החדשה בשימחה בידיה של



כדורסלן סימס
צעיר בכאבים

שוש כדי להקל עליה את עזרתה, אך שוב לא האיר לו המזל פנים. השבוע, היתה מכוניתו של סימס, רנו 9, הנהוגה בידי שוש, מעורבת



אוהדת אלוני
בלונדית בתאונה

בתאונת־דרכים. המכונית נחבלה קשות ויצאה מכלל שימוש.

כדורגל

„טוטו" לכל

גורמי ספורט שונים מנסים לטשטש את העובדה הידועה, שענף הכדורגל מחזיק, למעשה, את כל הספורט בארץ.

אנשי הכדורגל טוענים, שהסיבה לטישטוש היא כדי שהם לא ייתנפחו מכעס בשל התקציב המוקצה להם, שהוא קטן יחסית ושאינו מצליח לסייע די לצורכיהם.

פירוט טבלת התקציב החדש של מרכז הפועל לשנים 84־1983 ממחיש זאת בצורה בולטת: ההסתדרות מסייעת ב־13.3 אחוז, מועצת ההימורים (טוטו) ב־48 אחוז, רשות הספורט ב־9.7 אחוז, שירים ושערים ב־1.3 אחוז, הוועד האולימפי ב־2 אחוזים.

המרכיב המוזר של התקציב הוא תרומתם של המקורות השונים שהם בסך־כולל של 28 אחוז. מסתבר כי אותם „מקורות שונים" אינם אלא ההתאחדות לכדורגל, אשר מקבלת את תקציבה ממועצת־ההימורים (טוטו), אשר מתפרנסת מהכנסות מישחקי הכדורגל וטורי הטוטו שממלא עם ישראל.

הפועל, בחוברת תקציב מרכז הפועל לשנת 84־1983, אשר חולקה בימים אלה בכל סניפי הפועל ברחבי הארץ, בסעיף 7:

● „המרכז (הפועל) קורא לרשויות־ המקומיות להגביר את תמיכתן באגודות־הספורט במקומו־ תיהן.

● „המרכז רוחה בתוקף את המגמה של מיספר רשויות־מקומיות להקים בתחומן אגודות־ספורט או מיסגרות אחרות, המתחרות באגודות־הספורט הקיימות."

מצד אחר, מעודד מרכז הפועל תמיכה בספית בספורט, אך חלילה מלתמוך באגודות חדשות. נראה כי כל תמיכה תתקבל באהדה, בעיקר אם היא ניתנת להפועל.

שש־בש

יריד ירושלים

בשבוע הבא, בחול־המועד סוכות, יתקיים בבנייני האומה בירושלים יריד־ירושלים. השנה יוענק נופך ספורטיבי ליריד.

עם הכוכבים המוזמנים לאליפות הארצית הפתוחה של מישחק השש־ בש, שתיערך במיסגרת היריד, נמנה גם **אליהו נאווי**, ראש עיריית באר־ שבע. הטרוד בימים אלה במסע הבחירות לראשות העיריה.



ששי־בשן נאווי (ואשתו, ברוריה)
הטלת קוביות והזזת אבנים

בסך־הכל, יותר משלושת־רבעי תקציב הפועל (76 אחוז) מבוסס על כספים שמגיעים, בדרך זו או אחרת, מכספי ההימורים.

תקציבים

לתת אבל...

בדברי ההקדמה של **יצחק אופק**, מזכ"ל

מסתבר כי נאווי שוקד לא רק על ניהול עירו, אלא גם על לוח הששי־בש, שהפך בשנים האחרונות מספורט מקומי־עממי לספורט הרווח בכל שכבות האוכלוסיה.

את הפעילות הספורטיבית יעשיר מישטח להחלקה בגלגיליות (רולר־ סקייט), שעליו יוכלו הספורטיביים שבין המבקרים להתנסות בפעילות גופנית משעשעת.

כדורסל:

כיצד לעקוף את החוק בצורה חוקית

תמונת המצב: למרות שאיגוד הכדורסל עושה מדי שנה מאמצים שונים, כדי להגביל את תהליך האמריקניזציה השזוף בכך שנים את הליגה הלאומית, מוצאות הקבוצות פרצות שונות בחוקים של האיגוד. אמנם לא נעשות עבירות ממש על החוקים היבשים הקיימים, אך רוח החוק אינה נשמרת.

מנהלי הקבוצות מצליחים להתגבר על החוקים בעזרת מטנטים שונים. עורכי־דין ממדלחם ועסקנים מסייעים להם בעקיפת החוק בצורה חוקית.

וכך, משנה לשנה, למרות שנוספות הגבלות על שיתוף שחקנים שאינם ילידי הארץ, מצליחים יותר ויותר אמריקאים באיזשהו אופן להסתנן ולהשתתף בליגה.

המקומות, שהאמריקאים תופסים, יוצרים תחרות לא הוגנת עבור השחקנים הישראלים. לכדורסלן ישראלי, שלא הגיע בוכב עד גיל 18, אין תנאים טובים בצבא, כדי להמשיך בפיתוח הקריירה הספורטיבית שלו, ואחרי השירות הצבאי הם מתקשים לתפוס מקומות בקבוצות הליגה הלאומית.

מקום הקבוצה בליגה בשנה שעברה	מיספר הישראלים, ילידי הארץ, האמורים לשחק בחמישיה הראשונה של הקבוצה	מיספר הישראלים בין 7 השחקנים הראשונים של הקבוצה	מיספר השחקנים המתגיירים, הנשואים לישראליות או על תקן יהודי־בספק של הקבוצה
1. מכבי תל־אביב	2	2	1
2. הפועל רמת־גן	2	3	1
3. מכבי רמת־גן	3	5	1
4. הפועל חולון	3	5	1
5. הפועל עפולה/יזרעאל	2	4	2
6. הפועל גליל־עליון	2	3	1
7. הפועל תל־אביב	2	3	2
8. בית"ר תל־אביב	1	5	1
9. הפועל חיפה	1	3	1
10. מכבי חיפה	1	3	1
11. מכבי מוצקין	3	5	1
12. מכבי דרום	3	5	1

* כל השאר שחקנים ילידי ארה"ב שמיעוטם ישראלים לכל דבר (צה"ל וכו'...) ומרביתם הבטיחו זכותם להשתתף בליגה בדרכים שונות.

מסקנות

הבדורסל הוא הענף המעסיק את מיספר הספורטאים הגדול ביותר בספורט הישראלי. הישראלים הולכים ונעשים מיעוט בקבוצותיהם. המבלה מזכיחה שבריב המיקרים, פחות מ־5 אחוז של החמישיה הפותחת בכל קבוצה הם שחקנים ישראליים, ילידי הארץ.

עובדה זו עלולה לחבל בהתקדמות הכדורסל הישראלי, שבן היא אינה מאפשרת יצירת מיבנה חברתי מגובש בקבוצות. ולבן גם אין זה משנה מי יאמן את איזו קבוצה. 10 קבוצות מתוך 12 קבוצות־הליגה החליפו מאמנים בשנה שעברה.

חילופי המאמנים בליגה מעידים, כנראה, על ניהול ומערכת ציפיות מוגזמות של בעלי הקבוצות ושל מנהליהן. תחת לבנות ניהול ואירגון סבימי לטווח ארוך, הם מטילים על המאמנים משימות בלתי־אפשריות ומוגזמות. אך טרם נולד המאמן שיובל ליצור. תוך שנה, יש מאין.

רוב הקבוצות של הליגה הלאומית מדווח אופף מיקרי של כובבים ממקומות שונים בארץ ובעולם. וזה אינו משמש עוידה להצלחה. כאלה הן קבוצות מכבי חיפה והפועל רמת־גן.

„ללא בסים חברתי ישראלי מרצך אין סיכוי שיבוא האמריקאים יבנה קבוצות טובות יותר לאורך זמן," אומרים אנשי הכדורסל בארץ, המודאגים מן המצב.

הצלחות מכבי רמת־גן והפועל חולון אינן מיקריות. בקבוצות אלה, המורכבות מחמישה ישראליים מתוך שבעת השחקנים הראשונים בקבוצה, יש סיכוי שהגיבוש החברתי יאפשר עבודה נכונה.

מכבי תל־אביב הצליחה השנה להעלות את קבוצת־הבת שלה, מכבי־דרום, הבנויה כולה על מזרח צעירי האגודה, לליגה הלאומית.



חרים בנימיני

מזל החודש:

בתולה

דומים ובכל זאת שונים

כבר נכתב במדור זה שבכל מזל יש טיפוסים השונים מאוד האחד מן השני. לעתים קרובות אנשים שואלים כיצד יתכן שלזה שנולד בתחילת המזל יהיה אופי דומה לזה שנולד בסופו.

התשובה לכך היא, שמלבד היום, השנה, ארץ־המוצא והשעה, שהם עצמם משפיעים על אופיו של אדם, גם לתאריך עצמו השפעה קובעת. זה שנולד בתחילת המזל אינו דומה לזה שנולד באמצעו או בסופו.

האסטרולוגיה מחלקת את המזל לשלוש קבוצות. לכל קבוצה הרבה מן המשותף והרבה יותר מן המבדיל ביניהם.

מזל בתולה מתחיל ב־23 באוגוסט ומ־סתיים ב־23 בספטמבר.

ילידי ה־23 באוגוסט עד ה־1 בספטמבר משתייכים לקבוצה הראשונה. יחסית לשאר בני בתולה, ארשת פניהם שקטה יותר וקשה לדעת מה מתרחש בתוכם. ככל האחרים, כן גם הם, עירניים ומבחינים בפרטים. תגובותיהם מאופקות, וכשיחליטו להעיר למישהו, או לומר את דעתם, הם יעשו זאת בציניות, או בליגלוג קל.

כישרון־מישחק מאפיין אותם. אחד התחביבים שלהם הוא החיקוי. כבר מגיל צעיר הילדים שבקבוצה זו, מתמחים בחיקוי המורים, המחנכים, הדודים או השכנים, ומשעשעים את סביבתם במישחק מעולה, שבו נכללת גם דעתם על האובייקט שהם מחקים. יחסית לשאר בני בתולה, הם נוטים להוציא את כספם להנאתם.

יחסם לסביבתם חביב וחמים, והם עושים רושם של אנשים פתוחים וגלויים. אולם מי שמכיר אותם מקרוב יודע, שהם די



סגורים וקשה מאוד לדעת מה מתרחש בתוכם. גם כשהם מפתחים קשר קרוב, הם עומדים על כך שישאירו להם פינה פרטית משלהם, ושלא יחטטו בעולמם הפנימי. מי שמתעקש להתקרב אליהם, נוכח במהרה שהוא ניצב מול דלת סגורה. הם לא מתפתים לשפוך את ליבם – הם יחליטו מתי, לפני מי, ועד כמה להיפתח. כישרונותיהם מגוונים, וככל בני בתולה גם להם כושר טכני טוב, יכולת להצטיין בעבודת־כפיים עדינה, להרשים בפיקחותם, במוחם החריף ובידיעותיהם המתפרשות על שטחים רבים.

ילידי ה־2 בספטמבר עד ה־11 בו נמנים עם הקבוצה השנייה. הם הנציגים ה־אמיתיים של מזל בתולה. הם נקיים ומסודרים עד כדי פדנטיות. דייקנים, מאורגנים ונותנים תשומת־לב לכל פרט, בעל חשיבות גדולה או קטנה. הם אחראים מאוד וחרוצים. הם בעלי חוש מפותח לצדק, כל מי שחי בקירבתם זוכה לא פעם להגנתם, כשנדמה להם שנגרם לו עוול. הם כמעט תמיד נלחמים למען מישהו. כל־כך הרבה דברים מכעיסים אותם, שלעתים רחוקות הם מוצאים את עצמם במצב רגוע. הם נוטים לעצבנות ואינם יכולים להתעלם מ־כל מה שלא בסדר" בסביבתם. הם יעירו לאנשים ברחוב על התנהגות שאינה נראית להם. על השלכת פסולת ברחוב, או על הרמת קול באוטובוס.

הם לוחמים טובים למען אחרים, אך בהחלט לא למען עצמם. כשהם נפגעים, הם זוכרים את הפגיעה. זיכרונם מאריך ימים והם יתעקשו אי־פעם להגיש את החשבון לזה שפגע בהם. הם יעשו זאת במקום ובזמן המפתיעים ביותר, ויגרמו לזה שפגע בהם להתחרט על כך שיצר איתם קשר.

רבים מהם עוסקים בשטחי החינוך וההוראה, עבודה סוציאלית, יחסי־ציבור ותיקשורת. גם להם ידיים מוכשרות וסבלנות רבה. כשהם לוקחים על עצמם לבצע מלאכות עדינות, הם מבצעים אותן בשלמות, עד כדי לעורר התפעלות. מאחר שנושא ההיגיינה והבריאות מאוד חשוב להם, רבים מהם פונים למיקצועות הרפואה ונהנים להגיש עזרה, להטיף לאורח־חיים נכון וכמוכן לתת שרות מעולה לכל דורש.

בקבוצה השלישית נמצאים ילידי ה־12 בספטמבר עד ה־22 בו. אלה, כאחיהם למזל, חסרי מנוחה, ביקורתיים ופרפקציוניסטים. אולם, אחד הדברים הבולטים בהם הוא חוש־הומור מפותח. הם מסוגלים להתבדח על כל דבר, כולל על עצמם והם יעשו זאת במעט ציניות. הם בעלי חוש מפותח ליופי ומשיכה לאמנות. רבים מביניהם אף עוסקים באמנות. אחד התחביבים שלהם הוא קריאת ספרים. הם מכירים סופרים וספרים מכל התקופות, כאשר יוצא ספר חדש לשוק הם יודעים על כך וממהרים לקרוא אותו.

אחת התכונות הבולטות שלהם היא התחשבות בזולת וטוב־הלב. שכניהם יודעים שבשעות־השינה המקובלות הם לא ישמעו אותם, ואם צריך להגיש עזרה הם הראשונים שרצים לעזור. אולם הם מת־מרמרים לעתים קרובות על כך שבהם לא מתחשבים, וכשהם ישנים את שנתם הקלה, אנשים לא זוכרים להם את התחשבותם. הם משאירים את סביבתם בהרגשה שהם אינם פוחדים מאיש, ונדמה שהם שרויים כל הזמן בוויכוחים עם סביבתם.

בני המזל הם ביקורתיים, אוהבי שלמות ובעלי חוש־הומור

בתחילת השבוע תחושו עייפות ולאות במשך יומיים, רצוי שתקחו לעצמכם חופשה קצרה ותנצלו אותה ל־מנוחה. עומס העבודה, שהיה מוטל עליכם ל־אחרונה, ירד מכם ותו־כלו לדאוג שוב לעצמ־כם ובעיקר למצבכם הבריאותי. במקום הע־בודה אתם מאבדים חמצים חשובים, ומת־עצבנים על כך. כדאי לחפש במקומות שהכי פחות מתקבלים על הדעת. אנשי־עסקים יוכלו לבצע עסקות מועילות ומוצלחות.

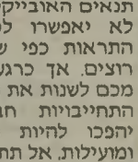
* * *

הבעיות וחוסר ההבנה שהיו לכם עם בני־הזוג מתקרבות לסיום. אולם כעת תתקלו בקשיים מסוג אחר. ה־תנאים האובייקטיביים לא יאפשרו לכם ל־התראות כפי שהייתם רוצים. אך כרגע נצבר מכם לשנות את המצב. התחייבויות חברתיות יהפכו להיות מענגות ומועילות, אל תתפתו ל־הישאר בבית, מיפגשים חברתיים עשויים לשנות את עתידכם הקרוב. מבחינה כספית מצבכם לא טוב ביותר ושוב עליכם להיות חסכנים.

* * *

עליכם להסדיר השבוע כל מה שקשור למקום העבודה שלכם, השבוע כדאי לשוחח עם הממונה עליכם או עם מי שיש לו השפעה על דרככם ה־מיקצועית. תוכלו ל־שכנע כל אחד בכל דבר שבו אתם מעוניינים, כדאי לנצל את השבוע ולהפעיל את הקסם האישי. בבית תוכלו לצפות שמפתחות ילכו לאיבוד, ואביזרים שו־נים עלולים להתקלקל, נסיעה קצרה עשויה להפגיש אתכם עם מי שמאוד חשוב לכם.





השבוע תוכלו סוף סוף לחוש הקלה בכל מה שקשור לכספים. עסקות כספיות תהיינה מוצלחות מאוד. ובכלל – מצבכם ישתפר. אולם עליכם להיות זהירים כשאתם חותמים על מיסמכים או על חוזים חשובים. שימו לב לאו־תיות הקטנות. כל טעות עלולה לעלות מאוד ביוקר. בנסיעות שתבצ־עו השבוע, צפויות תק־לות. שימו לב לנהגים אחרים אם אתם בעצמכם נוהגים. פגישות שאתם קובעים עלולות לא להתבצע.

* * *

בעיות מיקצועיות שהעסיקו אתכם באחרו־נה מוצאות להן פתרון, אולם קשיים חדשים מתעוררים והם קשורים לשטח הדיור. יתכן וי־היה עליכם לבצע שינוי במקום המגורים בק־רוב. אולם נסו לדחות זאת עד כמה שאפשר. מיכתב או שיחת־טלפון מחוץ לארץ עשויים לבשר על בואו של אורח שתצטרכו להקדיש לו זמן נכבד. נסו למצוא לו מכרים נוספים מכיוון שזמנכם יהיה דחוק ולא תוכלו להתפנות לאירוח המצופה.

* * *

אי־הבנות ובעיות תיקשורת גורמות לכם דאגות מיותרות. חוסר־יכולת ליצור קשר עם קרובי־משפחה מכניס אתכם לאי־שקט. אולם אין צורך לדאוג, תוך זמן קצר יתברר שהכל בסדר. בריאותו של בן־הזוג עדיין דורשת תשו־מת־לב מיוחדת. שימו לב אליו והקפידו שלא יעמיס על עצמו למעלה מן המותר. בעיות־כספים עלולות להטריי־דכם, אולם זה יסתדר תוך שבוע. ידידים קרובים יזדקקו לעזרתכם, עזרו להם.







הורים בני מאזנים יצטרכו לשים לב במיוחד למצב הבריאות של ילדיהם. רצוי להוציא אותם לחופשה קצרה ולאוורר אותם מעט. גם מצבכם אינו עליז בי־תר. מצב־הרוח עדיין קשה, ואתם נוטים ל־הסתכסך עם סביבתכם הקרובה. בני מישפחה וידידים קרובים אינם צודקים כלפיכם, אולם תוך שבועיים תתברר האמת. בתחילת הש־בוע הבא עשוי להגיע מכר שעימו לא התראיתם מזמן. קשר מסוג חדש יתפתח.

* * *

קשיים שמהם סבלתם לפני כמה חודשים, חוזרים ומטרידים אתכם מחדש. המתינו מעט בסבלנות. למרות שברגע זה נראה כאילו הכל חוזר על עצמו, ה־קושי יעלם כפי שהופיע. סכום כסף עשוי להגיע במפתיע, תיתכן אפילו זכיה קטנה בהגרלה, רצוי לנסות, אך לא להשקיע סכומים גדו־לים. בשטח העבודה תו־כלו לקדם את עצמכם השבוע על־ידי שיחה גלויה עם הממונה. אין ספק שהפעם הוא יתרשם ויסכים אתכם.

* * *

יתכן שלקראת סוף השבוע יהיה עליכם לבלות בבית, למרות שתכננתם לצאת. עניינים שונים עלולים לעכב אתכם, מהרגשה לא טובה ועד דברים שמתקלקלים בבית. י־תכן שהטלפון או האי־נסטלציה יגרמו בעיות. בתחילת השבוע הבא תוכלו לבצע את כל מה שתכננתם. צפוי לכם בילוי נעים. הספורט־אים שביניכם יתבלטו בהישגים. בשטח הרומנטי צפויה התחדשות מעניינת, זה הזמן לניתוק הקשר.





השבוע צפויות אי־הבנות ביניכם לבין עמיתים לעבודה. לפני שאתם מתרגשים, נפגעים או מאשימים, כדאי לבדוק היטב את העובדות מכיוון שיתכן שכל הכעס נובע מ־טעות. בשטח הרומנטי יתכן שבוע מוזר. בני המין השני ינסו לרמוז לכם על כוונותיהם. נסו לקלוט מה הם משדרים. הבעיות שהטרידו ב־אחרונה ייפסקו, ותוכלו לשוב ולהנות מיחסים נעימים. עליכם להפסיק לחשוש. כי זה יוצר מתח ביחסיכם.

* * *

מצב־הרוח הכבד שפקד אתכם באחרונה הולך ומשתפר, אך עדיין יש כמה דברים שכדאי לשים לב אי־ליהם. קודם כל, אל תזניחו את הבריאות. מצבכם אינו טוב ביותר ורצוי לגשת לרופא ו־להיבדק. מבחינה כס־פית תוכלו להתבשר על התקדמות, יתכן שיגיע לידכם סכום כסף ממ־קור בלתי־צפוי, ויעזור לבצע תוכנית שהתעכ־בה. תוכלו ליישב מתיחות ביניכם לבין בני־הזוג על־ידי שיחה גלויה וברורה.

* * *

השבוע יתחיל במצב־רוח מצויין. אם אתם מתכוננים לנסיעה משותפת, או לבילוי חברתי, שימו לב לא ל־היפגע מהערות של א־חרים. אף אחד לא מתכוון להעליב אתכם. רגישות מופרזת עלולה לקלקל לכם את החג־אה. בשטח הרומנטי אתם מבוקשים ביותר, אולם אינכם מפרשים נכון מי מבין המחזרים באמת מעוניין בקשר רציני. רצוי להתייעץ בנושא זה עם ידיד קרוב, כדי לא להחמיץ את האדם הנכון.















תוכניות מועדפות בטלוויזיה הישראלית

יום שלישי
20.9

● **סידרה קומית: מישהו מטפל בך? (8.02 — מדבר אנגלית).** הפרק כקור היום מספר על סיבלו של צוות הכולבו, אחרי שימוש מצומצם בדלק להסקה, על־פי פניית הממשלה.



קלייבורג + ווילדר: סם הכסף
יום רביעי, שעה 10.20



קרטיס + וויד: המירוץ הגדול
יום שישי, שעה 9.15

● **בידור: הופעתן של החבובות (8.02 — מדבר ומזמר אנגלית).** החבובות מארחות הפעם את הרקדנית הידועה ג'וליט פראוז.

● **סידרה רפואית: חדר מיון (9.30 — מדבר אנגלית).** בפרק מונית בגשם. יוצא ד"ר גונזו למאבק נגד רשת מזון.

● **בידור: ברברה (10.15 — מדבר ומזמר צרפתית).** תוכנית בכיכובה של זמרת השאנסונים ברברה.

יום רביעי
21.9

● **בידור: חיים שבאלה עם יהורם גאון (א) (8.30 — מדבר עברית).** חלקו הראשון של סיפור חייו של הזמר הירושלמי יהורם גאון, בהש־תתפות אמו ואחיו.

● **סרט קולנוע: סם הכסף (10.20 — מדבר אנגלית).** קומדיה אודות אדם המחליט לנסוע בארצות־הברית מחוץ לנסוע בארצות־הברית מחוץ אל חוץ, כדי להרגיע את עצביו המתוחים. בתפקידים הראשיים הקומיקאי היהודי ג'ין וילדר והשחקנית ג'יל קלייבורג. הסרט הופק ב־1976.

יום חמישי
סוכות
22.9

● **פולקלור: מי שווה מה (9.15 — מדבר אנגלית).** ירון לונדון מנחה חמישה אנשי אקדמיה, בדיון על בעיות החברה הישראלית, תוך התמקדות בפערי השכר והעדות.

● **מחזה: פארסה של חדר מיטות (10.25 — מדבר אנגלית).** האירועים מתרחשים בשלושה חדרי־שינה, כשארבעה זוגות משוטטים מחדר לחדר, בלילה שכולו היס־טריה. מחזהו של אלן אייקבורג.

יום שישי
23.9

● **סרט קולנוע: המירוץ הגדול (9.15 — מדבר אנגלית).** הסרט מתאר תחרות מכוניות דימיונית שמתחילה ב־ניו־יורק, עוברת על פני אמריקה ואסיה ומסתיימת בפאריס. ה־תחרות היא מחווה קולנועית ל„תור הזהב" של הוליווד והקומדיות שלו. המתחרים הע־קריים במרוץ הם טוני קרטיס וג'ק למון. קרטיס הוא הגיבור החיובי והאצילי, בעוד שלמון מגלם את הנבל. אל המתחרים מצטרפת נטאלי ווד, עיתונאית ולוחמת למען זכויות־הנשים. הסרט הופק ב־1966.



מהטה: בוח סביר
מוצאי שבת, שעה 10.30

תוכניות מומלצות בטלוויזיה הירדנית

יום רביעי 21.9.83

● **סידרה קומית: שדות ירוקים (6.55 — ערוץ 3 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** קומדיה אמריקאית. המגוללת את קורותיו של עורך־דין מצליח (ארי אלברט), המחליט לנטוש את העיר ואת מישרתו הרמה, לטובת חיים בחיק הטבע. הסידרה משופעת בסיטואציות קומיות, על רקע מוצאה ההונגרי של האשה (איווה גאבור) ופטפטנותה שלא יודעת שובע.

● **סידרה חדשה: שניני ביחד (8.30 — ערוץ 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה קומית חדשה, שבמרכזה רב־משרתים אנגלי טיפוסי (השחקן פיטר קוק), המגיע לניו־יורק בחפשו אחר עבודה. הוא נתקל במודעה של אשה אמריקאית עשירה ואמא לילדה. המחפשת סוכנת־בית. המשרת מציג את מועמדותו, ואכן זוכה במישרה. בדרך קומית מדגישה הסידרה את השוני ברקע, במינהגים ובמנטאליות שבין אשת־העסקים האמריקאית ובין המשרת האנגלי.

יום חמישי 22.9.83

● **בידור: שעה עם זמרים צרפתיים (6.00 — ערוץ 6 — 60 דקות — מזמר צרפתית).** חגיגה לאוהבי הזמר והשאנסון הצרפתי. בתוכנית זמרים צרפתיים מפורסמים ופחות מפורסמים, בשירי פולקלור ואהבה.

● **סידרה עלילתית: נוטס לנדינג (9.10 — ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה עלילתית על מערכת־יחסים המתפתחת בין יהידים וקרובי מישפחה בפרבר שקט במדינת קליפורניה. הסידרה הופקה על־ידי חברת לורימר האמריקאית, שהפיקה את דאלאס.

יום ששי 23.9.83

● **כדורגל: (2.40 — שני הערוצים — 60 דקות).** תחרויות כדורגל נבחרות מן הליגות הלאומיות באנגליה ובגרמניה.

● **בידור: שבועון הטלוויזיה (10.10 — ערוץ 3 — 50 דקות — מדבר ערבית).** מגזין בשידור ישיר. המארח מפיקים, במאים, אנשי טלוויזיה, תיאטרון וקולנוע, המספרים על עבודתם ואף מציגים קטעים מתוך התוכניות המתבשלות באולפנים ועל קרשי הבימה.

● **סידרה עלילתית: פלקון קרסט (10.15 — ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** קורותיה של מישפחת כורמים אמריקאית, שאבותיה היגרו מאיטליה והשתכנו בקליפורניה. הסידרה שורה בנושאים של כוח, שליטה ורומנטיקה, כאשר הדמות הדומיננטית בה היא סבתא שתלטנית (ג'ין רימן).

יום שבת 24.9.83

● **סידרה קומית: מ*א*ש (8.30 — ערוץ 6 —25 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה המתארת חודי בית־חולים צבאי במילחמת קוריאה. גיבורי הסידרה הם: המנתח „הוקי", האוהב לספר בדיחות־זוועה על הפצועים (אלן אלדה), הרופא המגלה יחס אנושי כלפי החולים (מייק פארל), מפקד בית־החולים (הרי מורגן) והאחות המקפידה על הנוהלים (לורטה סווייפס).

יום ראשון 25.9.83

● **קומדיה: העלמה גדנס ובנה (8.30 — ערוץ 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** קומדיה בריטית חדשה. השחקנית פאולה וילקוקס מתמודדת עם התופעה החדשה המשתרשת באחרונה בחברה המתירנית, והיא טיפול בילד ללא נישואין ותיפקוד כמישפחה חד־הורית.

● **סידרה תיעודית: הוליווד (9.10 — ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה הסוקרת את תולדות בירת הקולנוע העולמי מאז שנות ה־20 המוקדמות. בשילוב קטעים מתוך אלפי סידרי העלילה שהופקו באולפניה ב־60 השנים האחרונות. בסידרה משולבים ראיונות עם אנשי תעשיית הקולנוע והכוכבים ששרדו מימיה הראשונים של הליווד.

יום שני 26.9.83

● **ספורט: ספורט היום (7.15 — ערוץ 8 — 15 דקות — מדבר צרפתית).** לקט מאירועי הספורט בשבוע החולף בצרפת ובעולם.

● **סידרת מתח: שותפים לפשע (9.10 — ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** עיבוד לטלוויזיה של אחדים מסיפורי המתח והמיסתורין של אגתה כריסטי, המתרחשים באוירה השלווה והרוגעת של שנות העשרים והשלושים באנגליה.

יום שלישי 27.9.83

● **סידרה קומית: מצטער (8.30 — ערוץ 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה קומית על מישפחה, שבה האמא בת ה־60 „לובשת את המיכנסיים". דבר הגורם לבנה בן ה־40 להתנהג כילד מפונק, הפוחד מאמו פחד מוות ואינו עושה דבר מבלי לקבל את הסכמתה. מככבים בסידרה: רוני קורברט, ז'אן פרנסיס, אנג'לה ריצ'רדס וסטפן יארדלי.

שבת
24.9

● **בידור: בנסון (8.30 — מדבר אנגלית).** הפרק בנסון עובר דירה המספר על דירתו החדשה של בנסון, החושפת מחדלי קבלנים. מוכיר קבלנים ישראליים מסויימים.

● **דראמה: כוח סביר (10.30 — מדבר אנגלית).** סיפור המבוסס על מיקרה אמיתי של התעללות לבנים קיצוניים במישפחת מהגרים מהודו, המת־גוררת בקנדה. דרמה זו חושפת את הכיעור ואת העוול שב־גיזענות.

● **בידור: כן, כבוד השר (11.20 — מדבר אנגלית).** הפרק מדינת הסעד מוסיף ומגלה את מחדלי הבירוקרטיה הממשלתית הבריטית, הדומה להפליא לזו הישראלית.

יום ראשון
25.9

● **בידור: עד סוף (8.02 — מזמר אנגלית ועב־רית).** הפעם שירים מפי פיל קולינס ויגאל בשן.

● **תרבות: עמוס עוז — חורף 1983 (9.30 — מדבר אנגלית).** דיוקנו של עמוס עוז מצטייר באמצעות מיפגשים עם אנשים ומקומות. עוז חושף גם את מעורבותו בפוליטיקה המיפלגתית, ושאר מקורות מהם ניזונה כתיבתו.

● **מותחן: קונ'אק (10.40 — מדבר אנגלית).** השחקן טאלי סאבלס, שב לערב אחד, בעוד פרק נוסף של סידרת המותחנים המפורסמת.

יום שני
26.9

● **מותחן איישיד: (9.30 — מדבר אנגלית).** הפרק דליקה בהזמנה של סידרת מותחנים זו, עשוי לדפוק את הטעם שנותר בפה מקוז'אק מהלילה הקודם.

יום שלישי
27.9

● **סידרה קומית: מישהו מטפל בך (8.02 — מדבר אנגלית).** תחת הכו־תרת צוות חשיבה נבחנות האפשרויות לקידום המכירות בחנות, שעליה נסבה עלילת הסידרה.

● **בידור: הופעתן של החבובות (8.30 — מדבר ומזמר אנגלית).**

● **דראמה: תהילה לדויד (9.30 — מדבר עברית).** שוב מעניקה הטלוויזיה הלימו־דית שיעור מהמם לטלוויזיה הכללית, במישדר מיוחד ה־מוקדש לחייו ולפיוטיו של הפייטן ר' דויד בן־אהרון־חסין, אשר חי במקנס במאה ה־18. את חסין מגלם השחקן זאב רווח.

● **בידור: תחרות מיס יוניברס, 1983 (10.30 — מדבר אנגלית).** שידור מאר־חר של הטקס מה־1 ביולי שנה זו.

● **סידרה: יום המוות (11.20 — מדבר אנגלית).** פרק שני בסידרה המתארת את עולמו הקודר והנפחד של פר סקיפלינג, שייתכן והוא סובל ממחלת רדיפה, או שבאמת עומדים לרוצחו.

שידור

צל"ש

נמילה ורגישות

● לתסריטאית ולבימאית **ענת גליקמן**, על סירטה התעודי והמעולה יחיאל סגל חזרה. גליקמן, בימאית צעירה, הצליחה להוכיח בסירטה הרגיש את מחדליהם של כתריסר בימאי־טלוויזיה, המקבלים משכורת והחסרים את הכישרון לביים סרט תיעודי בעל רגישות אנושית. ביחיאל סגל חזרה, חשפה גליקמן את מסע־הגמילה־מהאלכוהול של צייר נשכח בשם יחיאל סגל. בסרט התגלה איש אותנטי, בעל אמינות טלוויזיונית. המתאר את עולמו כשהיין, ואת מהלכי גמילתו. במקביל הצליחה גליקמן לחשוף את עולמו של אמן שלא זכה להגיע להישגים, אך שעלה בידו להתעלות, נפשית ואישית, מעל לאמנים רבים שהצליחו. הצייר־האלכוהוליסט, העובר כמורד שעוני־מים, חותר לזכות בהכרה מאשתו ומהחברה הסובבת אותו. מדוע אין הטלוויזיה מקרינה סרטים כאלה אחת לשבוע? הסרט נעשה במיסגרת של חוג־לקולנוע, והפקתו זולה.

מאחורי הקלעים

הקרב על "מבט"

תיכנון שינוי העמדות במערכת מבט הושלם בידי העורך, **מיכאל קרסין**. הוא עבר את אישורו של מנהל חטיבת־החדשות **יאיר שטרן**, וכן את אישורם של מנהל־הטלוויזיה, **טוביה סער**, ומנכ"ל רשות־השידור, **יוסף לפיד**.

רק גיבורי הדרמה שמאחרי הקלעים עדיין אינם יודעים את מהלכיה באופן רישמי, שהרי הישיבה של עובדי חטיבת־החדשות, שבה עומד לבשר קרפין על השינויים, נדחתה ל־2 באוקטובר, אחרי שובו של שטרן מחופשה בארצות־הברית.

באותה ישיבה יטיל מיכאל קרפין את פצצתו: שינויים מעמיקים לגבי תיפקודי העמדות, כמה מבכירי חטיבת החדשות, ומנהליה בעבר הרחוק והפחות רחוק.

הקורבן הראשון של קרפין יהיה הכתב המדיני הוותיק של הטלוויזיה, **יורם רונן**, למרות שרונן מחויק בכיסו מיכתב חתום בידי לפיד, המבטיח לו תפקיד זה במשך השנתיים הקרובות.

במקומו של רונן מתכוון קרפין להציב בתפקיד זה את **יעקוב אחימאיר**, שלא הסתיר במשך השנה החולפת את כוונתו לאייש תפקיד זה. במקביל ימשיך אחימאיר לשמש כעורך מוקד.

הקורבן השני של קרפין הוא מנהל חטיבת־החדשות לשעבר, **חיים יבין**, מי שקיבל את קרפין לעבודה בטלוויזיה. אחרי סידרת קילקולים של קרפין בחטיבת־החדשות של קול ישראל. בכוונת קרפין לשתף את יורם רונן בעבודתו של יבין ככתב פרלמנטרי. טענתו של קרפין: "זה ייעשה כדי לעודד את התמסרותו של יבין לעריכת מבט שני ולהגשת ארבע מהדורות מבט בשבוע!"

אלא שחיים יבין אינו מתכוון לוותר על חלקו בחטיבת־החדשות, ויש בכוונתו לעורר בעניין זה מהומה העשוייה לשבש את סדרי־העבודה התקינים של מבט.

הדסק לתרבות, שאותו מנהל כיום הפנטומימאי־לשעבר **עמוס ארבל**, עומד לעבור שינוי. את מקומו של ארבל, שיועבר לתפקיד עורך־תורן, ימלא **איתן אורן**, מי שמונה באחרונה ככתב לענייני חינוך, ושהוכיח את רמתו בכתבת־מגאזין על "גירושין מאוחרים". מהדסק לתרבות ולאמנות יסולק **מאיר דיסקין**.

לפיד עושה שרירים

היה היתה סידרת טלוויזיה, שנקראה (בעברית משובשת) לא יאומן כי יסופר. עשרת סרטיה הראשונים של הסידרה הביאו גירסות מצולמות של סיפוריו של הסופר הבריטי המצויין רואלד דאהל.

לאחר מכן המשיכה הסידרה להקרין סיפורים מבוססים על יצירות־ספרות של סופרים רבים ושונים, שאין להם כל קשר עם דאהל.

מילחמת־הלבנון קוממה גם את רואלד דאהל. הוא כתב מאמר־ביקורת על ספר תעודי על "טבח התמימים" בביירות, שבחלקו בוצע בידי טייסי חיל־האוויר. בביקורתו הזכיר דאהל את מילחמת־העולם השנייה, שבה היה מוצב כטייס בחיפה. יחד עם רעיו הטייסים, סירב אז להפציץ אוכלוסיה אזרחית בביירות. (על חוויותיו במילחמה זו נגד הצרפתים של וישי בסוריה כתב דאהל סיפור יפהפה.)

ב"הודעה לעיתונות" שפירסמה דוברת רשות־השידור, **אריאלה רבדל**, בשמו של **יוסף לפיד**, היא סילפה, ביודעין או שלא ביודעין, כמה עובדות: ראשית, התעלמה ההודעה מכך, שדאהל לא פירסם בליטראררי רוויו מאמר, אלא ביקורת על ספרו של טוני קליפטון, אלוהים בכתה. בהמשך דיברי "ההודעה לעיתונות" בילבלה הדוברת בין דברים שכתב דאהל לבין דברים שציטט מתוך ספרו של קליפטון. הדוברת הוריעה שמשום־כך נפסלה הסידרה כולה להקרנה.

פסילת סרטיו של דאהל היא בבחינת הצהרה על מדיניותו של לפיד בשנת תשמ"ד. ניתן לסכמה במישפט אחד: כל מי שייבקר את מדיניותה המוצהרת של ממשלת ישראל ו/או את תהליך ההתבהמות העובר על מדינה זו באחרונה — לא יוקרן בתור עונש בטלוויזיה הישראלית. אגב, בסרט שהפיקה עליו הטלוויזיה הישראלית, ושיוקרן בשבוע הבא, אומר **עמוס עוז** דברים חמורים לאפחות מהדברים שכתב דאהל בביקורת ספרותית אחת.

לפיד ניצל את עניין דאהל ולא יאומן כי יסופר לעשיית שרירים, כתרגיל־חימום לקראת האפשרות שבראשית השנה הבאה יחודש מינויו כמנכ"ל־הרשות לעוד חמש שנים. האמת היא שכל סירטי רואלד דאהל בסידרה לא יאומן כי יסופר כבר הוקרנו בארץ ובסרטים של הסידרה בעתיד אין לו יד ורגל.

כך עשה לפיד מחווה זולה כלפי בעלי־הבית הפוליטיים של הטלוויזיה. הוא ביטל הקרנת סרטים אשר ממילא אינם קיימים.

באשר להערת ה"הודעה לעיתונות", האומרת: "לפיד החליט שאין מקום שרשות־השידור הישראלית תקרין סידרה מפרי עטו של אדם שנתן פומבי לעמדות אנטי־שמיות ואנטי־ישראליות כה חריפות," מן הראוי להעיר, שבהתאם למדיניות זו, לא יוכלו תושבי ישראל לראות במסכי הרשת הראשונה, בעידן־לפיד השני סרטים המבוססים על יצירות של ג'ורג' אורוול (1984); ארנסט המינגווי (וזרח השמש); סקוט פיצג'ראלד (גטסבי הגדול); צ'ארלס דיקנס (אוליבר טוויסט) ואפילו ויליאם שייקספיר, שלא חסכו מעטיהם הערות אנטי־שמיות.

פסקול

תשדיר־שרות בדימונה

אל **גידעון רייכר**, המכסך בטלוויזיה הלימודית בתוכנית ערב חדש, ובטלוויזיה הכללית בתוכנית כולבוטק, עומד להצטרף עמיתו מערב חדש, הכתב **דן מרגלית**, העומד להגיש תוכנית של מיפגשים בטלוויזיה הכללית

●● תרעומת חסרת־תקדים עוררה סידרת כתבותיו של כתב הטלוויזיה בדרום, **גיורא צור**, שעסקה בבעיותיה של העיירה דימונה, ושהוקרנה במבט. כתבות אלה היו בבחינת התעלמות מהנחיותיו של מנכ"ל רשות־השידור לקראת הבחירות לרשויות המקומיות. הן היו כתבות־שירות לראש עירית דימונה, **זק אמיר**.

"שר קשקשן!"

מרי בוקר. בשבוע הראשון לפיתוי צה"ל מהר־השוף, הציעו כתבים בישיבות־הבוקר של מבט להביא לאקרן שרים ואישי־ציבור כדי להגיב על המתחולל בלבנון.

מדי בוקר סירב העורך, **מיכאל קרסין**, להיענות לתביעת הבתבים.

סיגנון סירובו של קרפין היה בנוסח "הדברים שלהם לא חשובים. אין להם מה לומר..."

השיא היה כאשר הוצע שמו של אחד משרי־הממשלה הבכירים. קרפין הגיב: "השר הזה קשקשן!"

מנשה רז ניסה לשכנע את קרפין, למרות הכל, בצורך להביא את אותו השר.

תשובתו של קרפין: "במשאים רציניים, אני מוכן להביא רק אחד מן השלישיה המוליכה של הליכודי".



כתב יבין
קיצוץ



כתב רונן
העברה

הווי

דמי אחיך זוועקי
מן העיתו

עזספייה, נדהם ר"ר פארל מנצור לגלו
בעיתון־ערב את תצלומה של פצוע
בבית־חולים בצידון. את התצלום ליווה הסב
שהיא פליטה נוצריה שנפצעה על־ידי הדרוזי
ר"ר מנצור זיהה אותה מייד כקרובה־רחוקה של
דרוזית מכפר שרבים מתושביו נטבחו בשבו
שעבר על־ידי הפלאנגות.

* * *

אינפלציו

ארצות־הברית פורסם בשבוע שעב
הספר מי ומי בכלכלה, שמנה את 74
בכירי־הכלכלנים בעולם לפי קנה־מידה אחיד —
כמה פעמים צוטט כל אחד מהם בפירסומי
מיקצועיים. המחקר קבע כי מיספר הכלכלני
הבכירים בכל מדינה, למיליון תושבים הוא 3.63
בשוויץ, 1.58 באנגליה, 2.14 בארצות־הבריו
ו־2.31 בישראל.

* * *

מה ההורים אשמים?

צה"ל, בבסיס הדרכה של חיל־הים, ניס
חייל להיכנס לבסיס דרך שער אסור לכניסה
סטר לזקיף שסירב להכניסו, נגח בראשו של
הזקיף והיכהו בכל חלקי־גופו. כשהוזעק למקו
הקצין התורן של הבסיס, בדרגת רב־סרן, סירב
החייל להזדהות ואיים: "אקח סכין־גילוח ואחתוך
אותך ואת זקנך; אני אחתוך את הדרגות שלך
ואני אדביק אותן על הפרצוף שלך." משרוסק
לבסוף, והובא לדין צבאי, ביקש שלא להחמיר
בעונשו, מכיוון שאמו עיוורת ואביו חולה־לב.

* * *

הסבה מיקצועי

תל־אביב הובא לבית־המישפט פקיד־בנק
לשעבר, שהודה בגניבת 72 אלף שקל
מכירת מניות של לקוחות ללא ידיעתם והפעלת
חשבונות פיקטיביים, והצליח לשכנע את השופט
לבקש מהעיתונאים, שנכחו במקום, שלא לפרסם
את שמו, מפני שהוא עומד להתקבל לעבודה
במס־הכנסה.

* * *

עוד אבינו חי

אוניברסיטת בר־אילן העלה הפסיכולוג,
אמציה אבני, סיבה אפשרית נוספת למיעוט
הנשים המשחקות שחמט: הן נערדות מניע של
רצח־אב, שהוא מתן המת למלך. לדברי
הפסיכולוג, אם הרצון להשמיד את מלך היריב
— מטרת המישחק — אינו מירבי, כל
המוטיבציה לנצח, או, אפילו לשחק, נעלמת.

* * *

אין כמו האהבה

ירושלים, הוריד בית־דין צבאי קצינת
צה"ל בדרגת סגן־מישנה, אשר גנבה ספר
מחנות־שקם המקומית, לדרגת סמלת, אחרי
שדחה את טענתה שכל מה שביקשה היה לקרוא
רומאן־אהבה, מאחר שהחבר שלה עזב אותה.

* * *

הנענועים חתכו אותו

אילת, ניסה עבריין, שהודה בביצוע שוד
אלים, להתאבד בתא־המעצר על־ידי חיתוך
ורידיו. הוא הוחש לבית־החולים, ברח ממנו,
וכאשר הצליח קצין־מישטרה מקומי לעצור אותו
לבסוף, הסביר העבריין כי התגעגע לאביו.

* * *

יש גבול

כפר־סבא אספו שני צעירים לריכבם נער
שביקש הסעה, איימו עליו בסכין, שדדו ממנו
3600 שקל במזומן, שעון ומצית, אבל לא הצליחו
למנוע את בריחתו מן המכונית, כאשר ניסו לבצע
בו גם מעשה סדום.

חיוך מסויים

עולם משוגע. לאמריקאים, למשל, חשוב הנשיא יהיה צעיר, אך לא צעיר מדי, יפה מסודר. אשתו נברקת מכל זווית במשך 24 שעות ביממה. זה חלק מהחסרונות המלווים את התפקיד.

רונלד רגן נבחר לתפקיד כשהוא זקן מדי, קרוב ל־70, וכדי לתקן את העיוותים, הקשיש עבר מתיחת־פנים אחת או שתיים, השערות משכות בשמן, והספר מעצב כל אחת מהן בנפרד.

בשבוע שעבר קמה סערה בוושינגטון. הנשיא הופיע במכנסיים בעלי קיפול בן 10 שנים, וכך היה גם רוחב השרוולים. אצלם זה גילוי של חוסר־אחריות. הוא עוד יעוף, הסנילי.

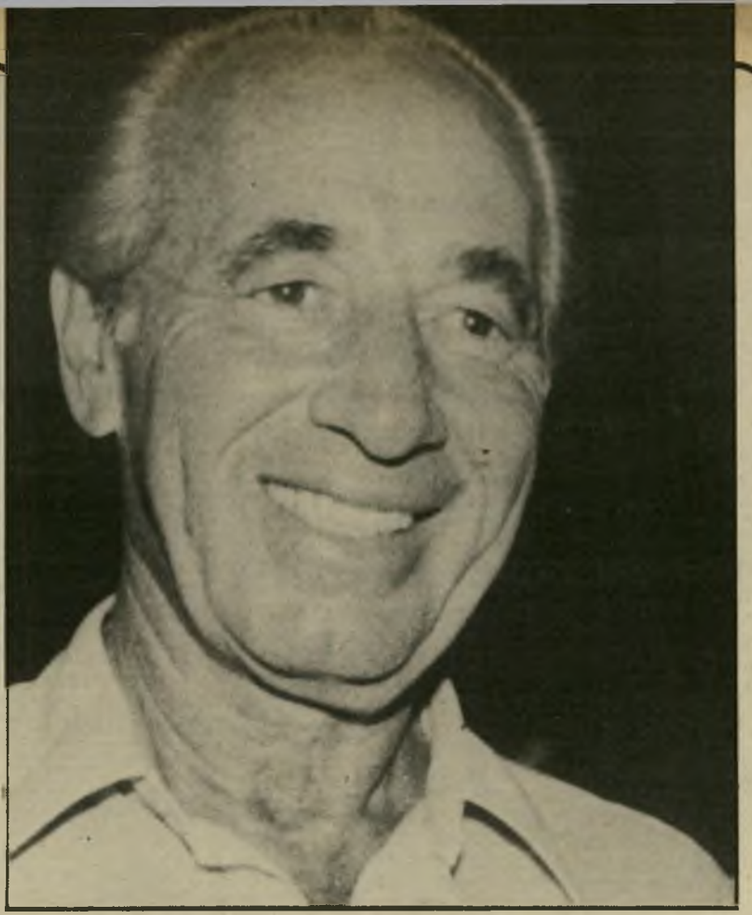
הנשיא **יצחק נבון** לא שם קצוץ. כשישב בכורסה, הזדקרה הבטן. באמריקה לא היה מגיע אפילו למוקדמות. **אופירה**, לעומתו, סבלה כמו נסי רגן. כל תנועה, כל תלבושת נברקו בשבע עיניים.

גולדה מאיר, זה סיפור מעולם אחר, בעיקר מכובעים. איפה היא מצאה אותם? אפשר רק לנחש.

מבין המערכניקים הנוכחיים, נראה ש־**שימעון פרס** ער תמיד להופעתו. כשחם, הופילו בחולצה קצרת־שרוולים. הבן־אדם מטופח. בחורף, עם עניבה ובלעדיה, הוא מגוהץ. מסתפר בזמן. כל שערה במקומה. רואים **פסוניה** עושה לשימעון מיסדר־יציאה כל בוקר.

באחד המיסדרים קבעה מה שקבעה, ושימעון החליף את החיוך. פרופסור **היינריך בנדיקט** מכפר־סבא, גרמניה ועתה ישראל, עשה תיפוצים. הוא כיסה את השיניים — ופרס לשילטון! פרס לשילטון!

חתנו של פרופסור בנדיקט גם הוא פרופסור



שימעון פרס
להתחדש

— **סמי מולכו**. אצלו בפקולטה, בווינה, לומדים את מדעי ההבעה והתנועה. הללו מסגירים בדיוק נמרץ את אופיו ומצבו הנפשי של כל אדם.

כל מנהיג ומנהיגצ'יק יכולים לקחת קורס באיך להניע את הראש. לנופף בידיים. איך מכווצים את הגבות, איך לעמוד ואיך לשבת.

כמה מנהיגים הייתי שולחת גם לקורס אחר: איך לומר משהו, מתי ואיפה, מכירים איזה פרופסור?

בחזרה

יש לי נשמה של שדכנית. כשאני רק שומעת על כוונה של זוג שנפרד לחזור זה אל זה, אני הראשונה הממהרת לספר על זה.

ובכן, יש לי סיפור כזה בשבילכם. אתם בטח מכירים את העיתונאית **לאה אתגר** מידיעות אחרונות. זאת שכותבת על מלונות, טיולים לחו"ל ומיסעדות. היא בטח אחת המבינה באיך־לחיות.

ובכן, היא התגרשה מבעלה, **מיכאל אתגר**, מומחה לחקלאות ויועץ לממשלות, שעבר במשך 14 שנים בארצות־הברית, שם הם גרו עם שלושת ילדיהם.



לאה אתגר
לבעל

אחרי הגירושין היא נראתה בחברת **מומחה לרפואה**, ומאוחר יותר **מומחה לתעופה**.

ובכן הם חזרו האחד לשני, ולביתם בהרצליה, שאותו מנהלת אומנת פיליפינית. מי שנראים מאושרים מהעניין הם שלושת הילדים, ששניים מהם לומדים כבר בתיכון.

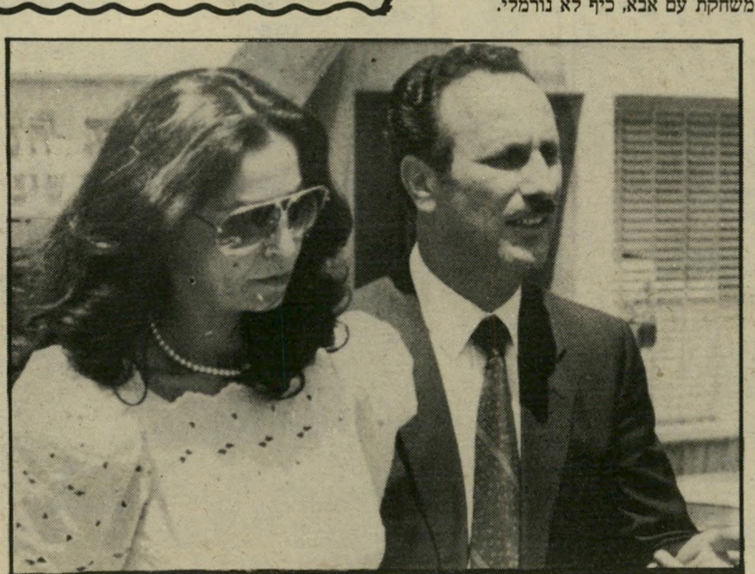
מילד לילד

גדי ברנר היה אחד הפרפרים הכי גדולים בטריטוריה שלנו. לפני כמה חודשים צילמנו אותו כשהוא יוצא מהרבנות עם אשה מודל חדש, **נורית חפץ**, מזכירתו וראש־לישכתו ומה עוד של **שמואל תמיר**.

לגדי היתה אשה מס' 1 עם שני ילדים. דיילת עם בת אחת (ללא נשואין), רומן עם **זיוה שומרת** באמצע, בלי ילדים, וקצת פה וקצת שם.

עכשיו גדי עושה רונדלים. לפני שהוא מגיע הביתה, הוא מבקר קצת ילדים פה וקצת בת שם. הוא מבקר אותם כל יום, לב זהב.

ואילו הדיילת — כבר מזמן לא חייכה וצחקה כמו בימים אלה. הם נפגשים באיזה קפה, והבת משחקת עם אבא, כיף לא נורמלי.



גדי ונורית ברנר
לחזור הביתה

יהלומים נוצצים

אולימפיה יש ביוון, ויש בתל־אביב. בתל־אביב זה יותר דומה לאולימפוס. כל מיני מנכ"לים ואנשי־עסקים נפגשים בצהריים, לטעום מערני הבלקן. שולחן אחד שמור, פעם או פעמיים בשבוע, לקלעיות־צמרת. כל אחת מביאה קשת וחיצים, ומנסה לצור. אחת צדה עצמאיים, השנייה אוכלת מנכ"לים, וכן הלאה וכן הלאה.

אז מה עושה שם **גילה בוכמן**?

זאת גילה מהיהלומים. של **יוסלה בוכמן**, מהילטון, שגר בגרמניה, זאתי. את יוסלה בוכמן רואים לאחרונה בגרמניה וברבירה הצרפתית לצידה של **מונה**, בחבילה של שניים. היא יותר צעירה, חתיכה משגעת, ומתכסה ביהלומים בקצב הולך וגובר. היא דוגמנית מבוקשת, והופיעה לאחרונה גם כדוגמנית של גוטקס בדיסלדוף. בקיצור הנער (+50) איבד את אשתו.



גילה ויוסלה בוכמן
יותר צעירה

מישהו שמע את גילה (+30) טוענת שזה כלום, שטויות, והכל כרגיל.

רגיל או לא — זה עוד נשמע. ובינתיים מסתובבים קצת ימינה ושמאלה, למעלה למטה. הרבה אי־אפשר ללכת, כי המישקל של היהלומים שקיבלה תחת השדודים יכול לכופף כל גב עדין.

ליוסלה וילה בסביון, ולגילה דירה משגעת במיגדלי־דויד. גילה טוענת שגם הווילה שלה. כשיוסלה יגיע, איפה יבלה את הלילה? נחשו! ועם מי? שוב נחשו!

רחל מרחלת על כל העולם

מזל טוב ירדנה ש...ש...ש...

בחשאי, במיסתרין, נישאו **ירדנה ארזי** ו**נתן תומר**. על כל העולם עבדו. על מי לא? נחשו!

כשבוע שעבר הבטחתי שיינשאו תוך שבוע־שבועיים. ובינתיים, אחרי שבילבלתי את האוייב, שלחתי צלמת גדולה עם מצלמה קטנה לאמבוש במלון קרלטון. למלון התגנבה ועלתה במעלית. אך לאיזור הבריכה על הגג — זה לא!

לא הואילו שום תרגילים. האיזור סגור.

אבל עין רואה ואוזן שומעת מדווחת: הכלה בשימלה לבנה, מעשה ידיה של **סורטונה**, ניצבה ליד החתן, הלבוש בלבן אף הוא, כשלצידם ילדיו וכ־30 קרואים. הכל התנהל חמש־חמש.

אחרי החופה והסעודה ירדו החתן־כלה לדירה מרוהטת (סוויטה בלעז) של המלון, ללילה־דבש ארוך.

הצלם הוחתם על חוזה, שאת הצילומים לא יפרסם, וליתר ביטחון נחתך הסרט ופותח בחשאי. רק תמונות מצונזרות נשלחו למחרת על־ידי הכלה לעיתונים. אף באחד מהצילומים לא נראים האורחים. מדוע?

כי כשרק 30 מוזמנים — 1500 נעלבים. אפילו אחות אמה של ירדנה לא הוזמנה. וחבריה האמנים היו מיוצגים על־ידי משלחת נבחרת, כמיספר האצבעות על כף־יד אחת.

נישואיה השניים של ירדנה והשלישיים של נתן עברו, איפוא, בשקט, הרחק מהזרקורים.

מה יהיה, אופירה?

עוד לא יבש הדיו על הגיליון הקודם, שבו התלוננתי על כך שהכל מטפסים על **אופירה נבון** — והנה הטלפון מצלצל.

ירושלים על הקו. השעה 11.45, יום לפני כל נדרי. כל ירושלים נערכת לחג. המשולש הומה קונים, וביניהם גם אופירה.

קול נרגש מספר: „רעית הנשיא לשעבר, בליוויית אחותה **ירדינה ארז**, עורכת שופינג במרכז העיר." עד כאן יופי. אבל מה הסיפור?

הסיפור הוא כזה: „בעוד שוורדינה לבשה ג'ינס וחולצה, לבשה הרעיה גלאבייה גדולה ורחבה מכד לבן ושקוף. ראו מה שלבשה למטה. והיו שם אלפים" ואם לא אלפים — כמה מאות בטח.

„התיסרוקת הזדקרה לעין, שער מלא תלתלים, מישקפיים גדולים על החוטם, רמות מושכת תשומת־לב בולטת בהמון."

זה מזכיר לי: אופירה תמיד השמיעה געגועים ליום שבו תוכל ללבוש גלאביות, ולהסתובב ברחובות. אבל שקופה? ובירושלים? במשולש?



אופירה נבון
בלבן



ירדנה ארזי ונתן תומר בחתונתם
כמה שפחות

קצת פרוזה

יש שני **פילצים**. אחד מהם הוא האב **אריה**, שבנה והפסיק את התחנה המרכזית, שבנה ומסיים את דיזנגוף סנטר. בית־קפה נקרא על שמו, במקום שבו התחיל את הקאריירה בתל־אביב כבעל קפה.

אחרי שפילץ התאלמן, היה לו רומן ארוך וסוער עם **ריבנפלד**, מהגלריה ביפו. הרומן הסתיים לא כל־כך איי־איי, אך הגברת פוצתה בצורה הולמת. כשהתפנה השטח נשא אריה פילץ לאשה את **סוניה טבצניק**, דרום־אמריקאית, שגם אצלה הפרוטה מצוייה. נגמר הסיפור של אריה.

מתחיל הסיפור של **אברהם** — הבן. הסיפור מתחיל בסיום עצוב. בימים אלה נפרד אברהם מאשתו ומחמשת ילדיו.

בעוד אריה התחיל בבית־קפה, התחיל אברהם בקיבוץ. חמש שנים היה בקיבוץ גדות בעמק־החולה. המרחבים של הגליל והחקלאות קסמו לבחור. כשעזב, יחד עם אשתו, את המשק, המשיך כחקלאי באשקלון ובפרדסיה, והשלים את לימודי הכלכלה.

כשאבא קרא לבן לעזרה בעסקיו, נטש הבן את החקלאות, וכיום הוא מנהל, בין השאר, את הפרוייקט של דיזנגוף סנטר.

ו**מאירה**, אשתו, ממשיכה לנהל שם את החנות פרוזה לספרים.



מאירה ואברהם פילץ
פירוד

כשאריק איינשטיין נותן שם זה מביא מזל ★ כשהדודאים שרים א"בי מחחים



חברה של דון

אורלי צרפתי, חברתו של דון מקלין, הגיעה לארץ לפני ארבעה חודשים. אורלי מתכוונת ללמוד אופנה במיכללת שנקר. היא באה לפתיחת פאב המטמון עם ידיד. לשאלה אם היא עדיין נשארה החברה של דון, ענתה אורלי: „אנחנו עוד חברים."



תימניה בלונדית

עירית צברי, בת 20, אחרי שירות צבאי, עובדת כבר־מנית בפאב החדש. עירית היא תימניה יוצאת־דופן – בעלת עינים כחולות ושיער בלונדי.



ספר ודוגמנית

סמי זלצר בא למסיבת הפתיחה היישר מן המכס בחיפה. הוא בירך את בעלי המקום והלך לעשות סידורים אחרונים לפתיחת המיספרה שלו, שתיפתח השבוע. הדוגמנית רונית כספי פגשה אותו ונתנה לו ביס מהפיתה שלה.

מצאו מטמון

בכל שבוע מעמיסים על התל־אביבים מקום בילוי חדש. על אף שפע המיסעדות והפאבים בתל־אביב סוברים אנשי־העסקים כי אין די בכך. לכן „צפויות עוד הרבה פתיחות של מיסעדות, מועדונים ופאבים בכל הגדלים והצורות האפשריים, ועוד כאלה שלא עלו ברעתם של הרבה אנשים," כך הכריז יהודה שופל (27), בעל מקום בילוי חדש, בשם המטמון. קורם לכן עבד יהודה בצוות בימה בהופעות של אריק איינשטיין ושלום חנוך, שהופקו על־ידי מיכאל תפוח.

את השם לפאב־מיסעדה שנפתח השבוע, נתן אריק איינשטיין. „גם בעסק הקורם שלי," מסר שופל, „נתן אריק את השם. אני מאמין תמיד שזה יביא מזל, כשאריק נותן את השם. כך זה היה גם בעסק הקורם שלי".

במטמון שותפה יחד עם יהודה שופל איריס זהבי (33), רווקה ואם לילד בן 5.

מי שרוצה למצוא את המטמון הזה יכול למצוא אותו בפינת הרחובות הירקון וירמיהו בתל־אביב.

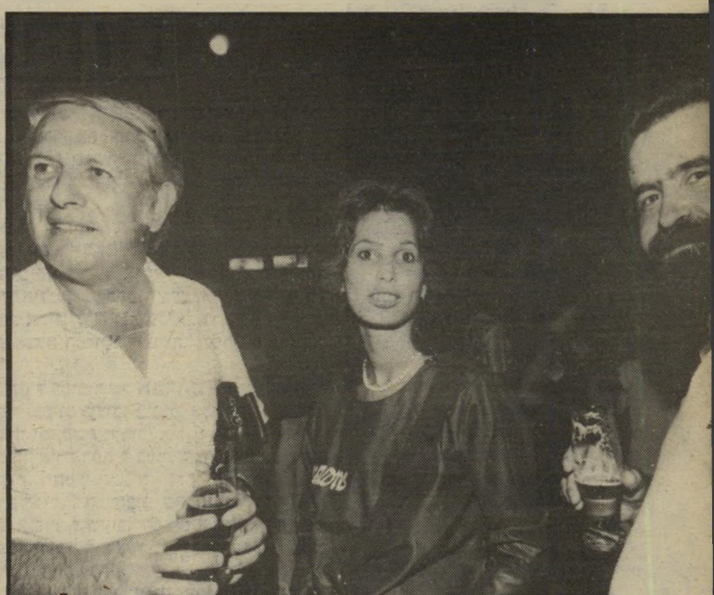
בערב הפתיחה באו למקום הרבה דוגמניות, בעלי־עסקים בני־מישפחה וחברים רבים של איריס ויהודה. למרות שהפאב גדול דיו, החליטו בעליו להשתמש בצידי המדרכות המקיפות אותו. הם הציבו דוכני־שתיה, חומוס, טחינה וגבינות. כמו בכל אירוע קיצי התאספו גם הפעם העוברים־ושבים שלא יכלו לשאת את החום ויצאו מביתם לשאוף אוויר תל־אביבי. המוסיקה שהנעימה לבאי המקום היתה רעשנית, ומישטרת תל־אביב לא איחרה לבוא כדי לבקש כי ינמיכו את קול המוסיקה, ובהזדמנות זו גם רשמה דוחות־חניה לחוגגים. דוחות או לא דוחות — ההילולה נמשכה וזרם המברכים לא פסק.



בעל המיכנסיים

מיקי קופרשמיט, יצרן מיכנסי מיקנזי, בדק אם כל הבחורות שנכחו בפתיחה לבשו מיכנסיים מתוצרתו. מימין – חברתו שלי שרביט, מורה לאמנות.





אחות של פנינה

במרכז – לילי, אחותה של פנינה רוזנבלום, באה בחברת חברה, אריה איבי, שהוא בעל מיפעל לשיש בבית־לחם בחברת חנן אברמסון. למקום באו הרבה דוגמניות, בעלי־עסקים ובני משפחה של הבעלים.

חברה של „חיסלם"

הדוגמנית נטע רימון באה בחברת יאיר ניצני, חבר להקת תיסלם המתפרקת. השניים חברים מילדות. למרות שהמשטרה הגיעה ורשמה דו"חות למכוניות לא נפגמה שמחת החוגגים וההילולה נמשכה.







שלוש הגראציות

עירית לביא (מימין), גרושתו של הזמר אושיק לוי, באה אחרי שההופעה החלה. אייבי נתן, ספן השלום, תפס אותה בכניסה והחתים אותה ברשימת תומכיו לראשות העיריה. מיקי אמדורסקי (במרכז), שהיא גם החברה הטובה של עירית, ישבה והקשיבה לצמד, אבל החום הרב ששרר במקו העיק, ומיקי אספה את שערה. משמאל: הזמרת אילנית ישבה והקשיבה לזימרתם המחודש של צמד הדודאים, שהקליטו לאחרונה תקליט חדש, ומדי פעם הצטרפה אליהם בשיר

הדודאים דואים



בחזרה ביחד

ישראל גוריון (מימין) מנגן בגיטרה ולידו, מזמר בתנוחות שונות, שותפו בני אמדורסקי. השניים חגגו הוצאת תקליט חדש, שהקליטו ביחד בימים אלה.

בסוף שנות השישים נפרדו הדודאים. הצמד המוכר שהיה מורכב מישראל גוריון ובני אמדורסקי, המשיך להופיע רק בשירות המילואים. ישראל, שהוא גם פנטומימאי וגם שחקן, המשיך להופיע במיסגרות שונות, בין השאר בתוכניות־יחיד. אמדורסקי פרש לעסקים, והקים מיסעדה ביפו העתיקה. מאז לא נראו השניים בהופעות ביחד, אבל בהזדמנויות רבות אפשר לראותם יחדיו, בין השאר במסיבות ובאירועים חגיגיים. הם מבלים יחד, אבל לא מזמרים יחד. למרות הפירוד נשארו השניים חברים טובים, כשכל אחד מהם עסוק בענייניו.

השבוע היה קצת יוצא־דופן בשביל הצמד המפורסם. הם הופיעו יחדיו על בימה קטנה לפני חברים, ומוזמנים העוסקים במוסיקה, במועדון עומר־כייאם, היפואי.

הסיבה להופעתם יחדיו היא הוצאת תקליט חדש הכולל את השירים המוכרים והחביבים, כמו ערב של שושנים, מה למדת בגן היום, תפוח חינני וגם שירים חדשים.

לפני ההופעה הסתובבו השניים בין החברים, נרגשים ומחייכים לכל עבר. הם כיבדו את המוזמנים בגבינה וביין ובהרבה פירות וירקות.

רבים מן המוזמנים נראו ליד המאכלים מפני שלא נשאר להם מקום לשבת. חלקם העדיפו להישאר בחוץ, מפני שהיה להם חם בתוך המועדון.

לפתע הגיע הספן אייבי נתן, והתחיל להחתים את המוזמנים על פנקסים, במיסגרת בדיקה שהוא עורך, כמה מהמבלים בתל־אביב הם תושבי העיר, וכמה תומכים במועמדותו לראשות עיריית תל־אביב. באותו ערב אסף אייבי הרבה חתימות, והבטיח לחותמים שיפורים רבים בעיר. בין השאר תיאר לפני הנוכחים קצת מהתעלולים של מסע־הבחירות.



גוריונית

מיקי, אשתו ש הזמר־שחקן יש ראל גוריון, יצאה מהאולם החם

הליצנים של רימון



אש מהפה

ויקסטון סטיראט, המכונה את עצמו בשם הליצני ורוליו, נמצא בארץ תשע שנים. הוא הגיע לישראל מאנגליה. בבוקר, כשאינו יורק אש מפיו, הוא עובד כפועל במיפעל.

בפינת הרחובות דיזנגוף וירמיהו, נמצאת מיסעדת פירושקי. בעל המקום רימון בן־יקיר, החליט שלא על האוכל לבדו, ומצא גם דרך מקורית לשעשע את באי המקום. בעודם אוכלים את הפירושקי, מאכל הבית של המקום, הם חוזים בהופעת האחים ברליציקי, זוג ליצנים מאנגליה — האחד מחופש לרובוט והשני לליצן.

בערב שבת שעברה, כאשר הופיעו במקום האחים ברליציקי, התאסף קהל רב של סקרנים שעברו במקום, ועמד וחזה בהופעתם, שכללה בליעת אש וחזיונות אור מוזרים שהפיק הרובוט מגופו.

מישטרת־התנועה של תל־אביב לא הבינה על מה ההתקהלות, ובאה למקום כדי לברוק מה סיבת ההתאספות ההמונית. כשהבינו אנשי המישטרה שואת רק הופעה, עזבו את המקום. „המקום תמיד מלא לקוחות קבועים," אומר בעל המיסעדה, רימון, „ולכן אני גם משעשע את כולם במופע הליצנים במשך שבע דקות."



לחכות לרובוט

הרובוט, ויקסטון, הוא אלטווג מלבין, שהגיע לפני שנה מאנגליה. להבדיל מחברו גם בבוקר הוא משמש כרובוט במרכז הקהילתי בשכונת התקווה.

העולם הזה
החברה בקיבוץ רוצה להיות אשה
משבר האשה בקבוץ



„העולם הזה" 1095
תאריך 23.9.1958

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גיליון „העולם הזה", שראה־אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק הקדיש שעריו לפרק השני בסידרה על „המשבר בקיבוץ". פרק שהתייחס לעמד האשה בקיבוץ. פרק אחרון בסידרתו של קלמן בין "שליחות חתרנית", על מעורבותם של גורמים ישראליים במחתרת שהפילה את שילטון בעיראק, וניסיונות הממשלה הישראלית להכחיש קשר זה, בא תחת הכותרת "ביצד נותק המגע". הזמרת ריקה זראי פתחה סידרה תחת הכותרת "אל תהרסו את ילדיכם", שהציגה לקוראי השקפה שה על חינוך ילדים. בהשראת ספריו של א"ס ניל.
במיסגרת מדור "המרחב" דווח תחת הכותרת "מישפטי בגדאד", על

סידרת מישפטים שערכו מחוללי ההפיכה בעיראק, נגד שרידי השילטון הישן. האזרח היחיד בין הנידונים היה היהודי ג'ק שאול, עורכו של היומון הממשלתי העיראקי "עיראק טיימס".
בשער הגיליון: משבר האשה בקיבוץ.

ממשל התעוררות" כפייתי צבאי־דתי * בירעם

איקרית: עוד פרק * בשורת ש"י עגנון לנטורי־קרתא



ריקה זראי הזמרת ובתה יעל. פירסום מאמריה החינוכיים של הזמרת בהעולם הזה, שבהם ממליצה על שיטותיו של א"ס ניל, שהיא מנסה על בתה, עוררה תגובות נרגשות בקרב הקוראים. רבים גינו אותה, אך אחרים גם גילו בהם עניין.

בממשלה: מדוע כופים על חיילי צה"ל להופיע לתפילות דתיות?

אילו אירע הדבר בשנה שעברה, היתה הממשלה הופכת מיגרש־כדורגל: מול הקבוצה החילונית היתה מתייצבת הקבוצה הדתית, ובן־גוריון היה שופט המישחק. אולם הפעם נעדר השוער הדתי מן המיגרש, הכדור של בר־יהודה נכנס ישר לשער. בן־גוריון החליט מחוסר ברירה: תינתן הוראה חדשה לצה"ל, לפיה תהיה ההשתתפות של החיילים במסע־ה־התעוררות בגדר התנדבות בלבד.

ברגע האחרון קפץ אלוף־מישנה גורן לשער הריק. הוא איים בהתפטרות. בן־גוריון, המאמין כי גורן יהיה באחד הימים לרב הפרטי שלו, ואולי אפילו מכשיר בידיו נגד המיפלגות הדתיות, נרתע.

השבוע יצאה הוראה חדשה: אומנם בשנים הבאות יהיה מסע ההתעוררות בגדר התנדבות, אולם השנה תהיה התעוררותם של חיילי צה"ל בגדר חובה. ליצני צה"ל אף המציאו פקורה חדשה: "במיספרים תת־עו־ר־ר!"

הממשל הצבאי

הפגנה כפולה

אין זה רגיל, שאדם המציע בכנות הצעה מסויימת לזולתו, יודיע בפירוש שהלה לא יקבלנה. אולם כך נהג לפני שבועיים הפרופסור (למתימטיקה) ערי ז'בוטינסקי.

ההצעה היתה פשוטה. ז'בוטינסקי, בנו של המנהיג הרוויזיוניסטי המנוח, פנה לאנשי הפעולה השמית: "הבה נשנס מתנינו ונסה להחזיר את האיכרים המרוניים של כפר בירעם לארמתם." אולם מייד הוסיף, שאינו מאמין כי ההצעה תתקבל, מאחר שאינו מסכים לקו הפעולה השמית. ההבדל העיקרי: בעוד שהפעולה השמית דוגלת בברית בעיקר עם התנועה הלאומית הערבית, דוגל ערי בברית עם עמי המיעוטים במרחב, בחזית משותפת נגד הלאומנות הערבית.

שישה ימים אחרי פירסום פניה מוזרה זו ביומון חרות (בתוספת הערה מסתייגת מטעם המערכת), השיב נתן ילין־מור לערי באותו מקום: „אני מצטער שעליי להפריך את ניחושיו של מר ערי ז'בוטינסקי ולהכזיב את תיקוותיו. הפעולה השמית מוכנה לשנס את מותניה ולנסות להחזיר את האיכרים המרוניים של כפר בירעם לאדמתם. אנו מוכנים לכך לא מפני שהמרונים הם הנפגעים, אלא מפני שהם שייכים לסוג הנפקדים הנוכחים, שהעוול שנעשה להם הוא משווע ביותר."

פצצות ודגלים. התוצאה של חליפת־דברים היתולית־למחצה זו על רקע טראגי, היתה הזמנה מטעם הכומר המרוני יוסוף אסטפאן ונכבדי כפרו בירעם, הגולים בכפר ג'יש (גוש־חלב). שני הצדדים — חברי מרכז הפעולה השמית וערי ז'בוטינסקי — הוזמנו לבקר בכפר ביום־אבלו השנתי. ב־16 באוגוסט 1953 הופצץ הכפר המרוני על־ידי מפציצי צה"ל ונהרס בידי חבלני צה"ל, למרות שבית־הדין הגבוה לצדק חייב בפירוש את החזרת בניו לכפרם.

כך נערך באותו יום מיפגן כפול. בעוד שמישלחת הפעולה השמית הבטיחה לכפריים הגולים, שמעתה יהפך מאבקם לעניין עברי ־ ערבי משותף, התנופפו הדגלים הלאומיים מעל לטקס שנערך במרחק כמה קילומטרים משם, במקום שבו התנחל המושב החדש רובב, בשם האידיאלים היפים של סוציאליזם ועבודת־כפיים, על כמה אלפי דונאמים מאדמת בירעם.

מיכתבים

מי הסגיר את בראנד

תודה על פירסום מאמרי על פרשת קרומיי (העולם הזה 16 בספטמבר 1958). אולם מאחר שציינתם בהקדמה כי נוסח "מתוקן ומסולף" של סיפרי הופיע בישראל, הייתי רוצה להוסיף כי הרבר נכון רק לגבי ההוצאה העברית, אך לא לגבי המהדורה הגרמנית, שהופיעה בארץ בשבוע שעבר בהוצאת אור.

האמת היא, שכתבתי את סיפרי במקור בשפה הגרמנית. אולם רציתי כי תחילה תופיע המהדורה העברית, וכי המהדורות בחוץ־לארץ יתקבלו כתרגומים מן העברית. על כך חתמתי חוזה עם הוצאת עיינות, שהתחייבה לפרסם את סיפרי בעברית תוך זמן קבוע, ללא שום תיקונים, השמטות או תוספות.

הוצאת עיינות עיכבה את פירסום הספר במשך כמה שנים. אולי יעורר מיכתבי זה את מנהלי ההוצאה להסביר את נימוקיה לכך. על כל פנים המהדורה העברית הופיעה רק אחרי שהספר פורסם כבר בגרמניה ובארצות אחרות. כאשר פורסמה, היתה זאת בשבילי הפתעה, כי איש לא הראה לי מראש את הטכסט העברי.

מר שלום רוזנפלד פירסם במעריב מאמר ארוך על סיפרי, מייד עם הופעתו בארץ. במאמר זה טען כי המהדורה העברית שונה מן המהדורה הגרמנית ב־120 נקודות. הוא ציטט כתריסר דוגמות, תוך ציון מיספרי העמודים. לרוע המזל, לא השיבה הוצאת עיינות מעולם על האשמות אלה.

לעומת זאת לא טענתי מעולם בסיפרי, או במקום אחר, כי מר מושה שרת מסר אותי אישית ליד האנגלים, כפי שציינתם. להיפך, מר שרת התנגד אישית לנסיעתי הרת־הגורל לחלב בסוריה. נסיעה זו אורגנה על־ידי נציגים אחרים של הסוכנות היהודית והאינטליג'נס הבריטי. את הפרטים תיארתי בפרוטרוט בפרק מילחמה נגד טחנות רוח, בסיפרי הגרמני.

יואל ברנר, תל־אביב

● *ההאשמות המשתמעות ממיכתב זה נגד הוצאת עיינות המפאיית ראויות לתשומת־לב. דעתו של יואל ברנר, כאילו משה שרת לא היה שותף להסגרתו לידי הבריטים, מטילה צל קודר עוד יותר על אהוד אבריאל.*

** ערבים בעלי תעודות־זהות ישראלית, שלא הצליחו להוכיח כי נמצאו בתחומי שילטונה של ישראל בזמן מילחמת העצמאות. הדבר שימש תירוץ לשילטונות להפקיע את רכושם כאילו היו נפקדים.*

אנשים

● הסופר **ש"י עגנון**: "מדוע לא יבואו נטורי־קרתא להפגין ליד ביתי נגד התנועה והרעש בשבת?"

● פרופסור **ערי ז'בוטינסקי**, למראה השרידים השמורים היטב של בית־הכנסת היהודי העתיק בברעם: "אנשי בירעם שמרו על בית־הכנסת שלנו במשך 1500 שנה, ואנו הרסנו את הכפר שלהם בעשר שנים."

● הרב הראשי **יצחק ניסים**, על ראש־הממשלה **דויד בן־גוריון**: "בזמן שקראתי את ברכת ראש־השנה של הנשיא **דוויט אייזנהאואר**, והשווית ה עם הברכה ששיגר לנו ראש־ממשלתנו, דויד בן־גוריון, ירום הודו, נבהלתי ונבלמתי. כי אייזנהאואר הזכיר תורת ישראל וקיום מצוותיה, ובן־גוריון לא... אבל אני מאחל לראש־הממשלה שיחזור בתשובה. יש לו דווקא זכויות, והן תסייענה בעדו..."

● לא כל־כך נעים היה מצבו של **משה דיין**, שעסק בחפירות ארכיאולוגיות, נפגע מנ־גיפים שהתיישבו על קרקפתו והביאו בעיקבר תיהם גירוי ופצעים. בעיקבות פגע זה גולח ראשו של הרמטכ"ל לשעבר.

צבא

יסדר כנסיה

„מי שמשלם את שכר התיזמורת, רשאי לזמין את המנגינה?" ייתכן כי אימרה עתיקה עלתה בליבו של החזן ליבאלה גלאנץ, כאשר הוא ארצה לביקור ממולדתו האמריקאית, לפני כמה שנים. גלאנץ, איש מפא"י ופעיל המגבית היהודית המאוחדת, ביקש ממארחיו המפא"יים שיאפשר לו להופיע לפני חיילי צה"ל.

אחרי שמיסטר גלאנץ אסף כסף כה רב למען הקורבנות של הארמי הישראלי, אי־אפשר היה שלא לקרב לבקשה צנועה זו. מישרד־הביטחון העביר את הבקשה לרבנות־הצבאית, וזו הודרזה לארגון הפילה ציבורית חגיגית, באחד המחנות הגדולים של צה"ל. לטכס הוזמן גם הרב הראשי, אייזיק הלוי הרצוג.

כאשר הופיעה ההודעה על התפילה המונית של לוחות המודעות באותו מחנה, לא התנגדו החיילים. בעיניהם היתה זו הופעה אומנותית כל הופעה אחרת, והם ידעו שהכניסה להופעותיו של גלאנץ בעיר עולה בלירות קרות, לכן זרמו בהמוניהם לקונצרט החזנות. **מיצנח וארבע כנפות.** בכך היה העניין מסתיים, לולא מצא המעמד חן בעיני הרב הצבאי הראשי, אלוף מישנה שלמה גורן, שרתו קרובה למיצנח לא פחות מאשר לארבע כנפות. הוא החליט לייסד מסורת חדשה.

כעבור שבוע נערך טקס דומה במחנה השני, אך הפעם כבר בלי נוכחות הכוכב גלאנץ. לא היה קשה למצוא שם למיבצע, כי הדבר היה בימי אלול, שהם ימי התעוררות לפי המסורת היהודית. כך נולד "מסע ההתעוררות" הראשון של צה"ל.

מאז נכנס העניין למסלול. יחידה מסויימת היתה מקבלת מדי פעם הודעה רשמית מטעם הרבנות הצבאית, על נייר־מיכתבים של המט־כ"ל, כי "טקס מסע ההתעוררות" נקבע לה בתאריך מסויים. המפקדים, שחלקם זכרו את "מיסדרי הכנסייה" של הצבא הבריטי, שהיו בגדר חובה, לא טרחו לבדוק את העניין בפקודות הקבע של המטכ"ל. הם הבינו את הדבר כהוראה, חייבו את חייליהם לצעוד בסך לתפילה, כמו כל מיסדר אחר.

„במספרים תת־עו־ר־ר!" כך נמשך ה־מסע חמש שנים, ויכול היה להימשך עד ליום־הדין, אלמלא קרא שר־הפנים ישראל בר־יהודה בבוקר אחד, שנערך מסע־התעוררות בצה"ל. הוא חקר בדבר, הגיש שאילתא

BROADWAY 80

בבדיקה של MONDE SELECTION המרכז הבינלאומי לבדיקת איכויות בבריסל, זכתה BROADWAY 80 במדליית זהב לשנת 1982 על איכותה המעולה.



טעם אמריקאי. תערובת אמריקאית.

מתאים לי.

אזהרה - משרד הבריאות קובע כי העישון מזיק לבריאות

שנה 8

המחיר 100 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

הדף

מיספר 2403

ז' תשרי תשמ"ד, 20.9.83

מדוע נדונה אהרונה

האם תיכנס כלתו של משה דיין לכלא?